

Perspectiefnota

Gemeente Almelo

2019

Vastgesteld door de raad op 27 juni 2019

Registratienummer 67745

versie: Perspectiefnota 2019 definitieve versie vastgesteld door B&W

Inhoudsopgave

1. Perspectief 2020-2023	3
1.1 Inleiding.....	3
1.2 Samenvatting	4
1.3 Financieel	5
2. Trends en ontwikkelingen.....	14
2.1 Benchmark waarstaatjegemeente.nl.....	14
2.2 Trendcurve 2019	15
2.3 Burgerpeiling	16
2.4 Sociaal domein	17
2.5 Diverse overige ontwikkelingen.....	19
3. Programmaplan	26
3.1 Binnenstad	26
3.2 Economie en Participatie	30
3.3 Duurzaamheid.....	34
3.4 Veiligheid.....	37
3.5 Zorg	39
3.6 Nieuwstraatkwartier	43
3.7 Omgevingswet	46
4. Overige onderwerpen.....	50
4.1 Uitkomen met rijksmiddelen - Maatregelenplan 2.....	50
4.2 Uitvoering Participatiewet	55
4.3 Kapitaalgoederen	57
4.4 Regeling flankerend beleid 2019	60
4.5 Convenant Beschermd Wonen	61
4.6 Ondergronds aanleggen hoogspanningsleidingen.....	61
4.7 Verduurzamen zwembad Het Sportpark	62
5. Bijlagen.....	63
5.1 Trendcurve 2019	63
5.2 Burgerpeiling	94
5.3 Sociaal domein	107
5.4 Stand van zaken taakstellingen.....	123
5.5 Afhandeling moties	124

1. Perspectief 2020-2023

1.1 Inleiding

In het verkiezingsjaar 2018 is een [Memorandum](#) en een [Coalitieakkoord](#) opgesteld. In deze documenten zijn trends en ontwikkelingen geïdentificeerd, geanalyseerd, geduid en gebruikt voor de ambities en beoogde maatschappelijke resultaten van een/het nieuw(e) college.

In deze Perspectiefnota 2019 (PN2019) wordt het beeld waar nodig bijgesteld en aangescherpt. Dat komt prominent tot uiting in het programmaplan. Daarmee wordt bedoeld de 5 programma's die in het coalitieakkoord zijn gedefinieerd, aangevuld met programma's voor het Nieuwstraatkwartier en de Omgevingswet. Inmiddels zijn al deze programmaplannen in de raad toegelicht en heeft een verdiepende discussie plaatsgevonden. Elk van de programmaplannen formuleert:

1. wat willen we bereiken (visie en missie, strategische doelstellingen)?
2. wat gaan we daarvoor doen (welke inspanningen leveren we, operationele doelstellingen)?
3. wat mag dat kosten (welke middelen zijn hiervoor beschikbaar en/of aanvullend nodig)?

Via de PN2019 worden de programmaplannen vastgesteld.

Deze Perspectiefnota gaat ook in op:

- Diverse trends en ontwikkelingen waarbij vooral de ontwikkelingen in het sociaal domein (een combinatie van inhoud en financiën) centraal staan.
- Recente burgerpeiling (medio april beschikbaar gekomen). In deze peiling is gevraagd naar ervaringen van inwoners met hun leefomgeving, en met de inspanningen van de gemeente op uiteenlopende terreinen zoals dienstverlening en zorg;
- De publicatie van de trendcurve 2019 (een uitgave van het Trendbureau Overijssel) met een duiding van de Almelose situatie (uitgevoerd door het Kennispunt Twente), waarbij vooral is gekeken naar de programmaplannen.

Deze laatste 2 genoemde onderdelen kunnen een waardevolle aanvulling zijn op de programmaplannen, en wellicht ook op aspecten van dienstverlening en wijksturing.

Deze Perspectiefnota gaat verder in op diverse lopende ontwikkelingen met een meer strategisch karakter, waarvoor geldt dat input en bespreking met de Raad gewenst is. In het bijzonder gaat deze Perspectiefnota in op de maatregelen in het sociaal domein die worden voorgesteld om enerzijds doelmatig en effectief zorg en ondersteuning te leveren waar dat nodig is en anderzijds zeer scherp aan de wind te zeilen om de hoogte van de totale zorguitgaven terug te dringen, zodanig dat in elk geval niet meer dan de beschikbare rijksmiddelen worden aangewend. Eén van de ambities uit ons coalitieakkoord. Een tweede belangrijk element is de zogeheten nota kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen in de fysieke, openbare ruimte moeten regelmatig worden onderhouden en soms vervangen. Daarvoor zijn investeringen nodig en de middelen die via de begroting beschikbaar zijn, moeten planmatig worden ingezet. De nota kapitaalgoederen biedt inzicht welke middelen beschikbaar zijn, maar ook welke middelen benodigd zijn. Dit voor de korte, middellange en waar nodig lange termijn. Gelijktijdig met het vaststellen van deze Perspectiefnota wordt ook de nota kapitaalgoederen vastgesteld. In deze Perspectiefnota is daarom alleen een samenvatting (inhoudelijk en financieel) opgenomen. De financiële gevolgen zijn in het meerjarenperspectief verwerkt.

Tot slot besteedt deze Perspectiefnota natuurlijk aandacht aan het huidig en te verwachten financieel meerjarenperspectief. Een perspectief dat uiteraard met onzekerheden gepaard gaat, maar dat wel degelijk kaderstellend en richtinggevend is voor te ondernemen acties. Het is aan de Raad hier samen met het college regie op te voeren.

De Perspectiefnota gaat niet in op ontwikkelingen in het lopende begrotingsjaar. Daarvoor zijn de tussenrapportages. Met ingang van 2019 gaat de frequentie omhoog en komt er een voorjaarsrapportage, een najaarsrapportage en een slotrapportage. Belangrijke incidentele en structurele budgetontwikkelingen als:

- BUIG (bijstandslasten)
- Zorguitgaven Jeugd en Wmo
- Grondexploitaties (kavelverkoop woningen en uitgifte bedrijventerreinen)
- Omgevingsvergunningen
- Verkoop van vastgoed
- Treasury (leningenportefeuille)
- Algemene uitkering (mei- en septembercirculaires)
- Invulling taakstellingen

worden via die tussenrapportages gemonitord.

1.2 Samenvatting

Ieder jaar stelt de gemeenteraad de Perspectiefnota vast. Dit gebeurt als basis voor de op te stellen begroting en meerjarenraming later dat jaar. De Perspectiefnota is een kaderstellend document en biedt gelegenheid inhoudelijk en financieel meerjarig vooruit te kijken. Daarvoor is het ook nodig externe ontwikkelingen te monitoren en deze op waarde te schatten voor Almelo. Zo besteedt de Perspectiefnota 2019 aandacht aan recente ontwikkelingen en monitoring in het sociaal domein, aan de Trendcurve 2019, aan de recente uitgevoerde burgerpeiling Almelo, maar ook aan beleidsonderzoek en de ontwikkeling van en hoogte van de lokale lasten in vergelijking tot anderen. Met dit rijk geschakeerde materiaal kan richting worden gegeven en kunnen kaderstellende afwegingen worden gemaakt voor lokaal beleid.

Naast externe zijn er diverse interne ontwikkelingen. We lichten er drie uit. In de eerste plaats is in deze Perspectiefnota een prominente plek ingeruimd voor de programmaplannen. Deze leggen de koers voor de komende jaren vast, leggen een claim op de beschikbare middelen en worden gerealiseerd met diverse inspanningen. Er zijn plannen voor het verbeteren van de binnenstad, verduurzaming van onze stad, het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid en bevorderen van de zelfredzaamheid van onze inwoners, het vergroten van de veiligheid voor onze inwoners, het stimuleren van participatie en de bedrijvigheid, het verbeteren van de leefomgeving in het Nieuwstraatkwartier en het samen werken aan een prettige, veilige en gezonde leefomgeving via de integrale aanpak van de Omgevingswet.

In het voorjaar van 2019 is de uitwerking van de programmaplannen via politieke beraden met de raad besproken. Beeldvorming en beoordeling was het doel. Via deze Perspectiefnota vindt besluitvorming plaats.

In de tweede plaats wordt tegelijk met de Perspectiefnota ook een nota kapitaalgoederen aan de raad aangeboden. De nota kapitaalgoederen biedt inzicht en grip op het beheer van de kapitaalgoederen. De nota geeft ook inzicht in de financiële middelen die nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden. Er wordt inzicht gegeven in de verwachte uitgaven voor de eerste jaren (2019 – 2023) en er is een doorkijk naar de langere termijn. De nota spiegelt de benodigde middelen aan de beschikbare middelen. De nota kapitaalgoederen kijkt over een aantal jaren. De daadwerkelijke uitgaven per jaar kunnen afwijken van de geraamde kosten, omdat de uitvoering altijd wordt afgestemd met andere taakvelden, programmasturing en wijksturing.

In de derde plaats is een maatregelenplan 2 voor Wmo en Jeugd opgesteld dat samen met het maatregelenplan 2019 ervoor moet zorgen dat uitgaven in het sociaal domein naar beneden worden omgebogen en tegelijkertijd voldoende kwaliteit in de zorg blijft bieden. We zien ook dat de gewenste ombuiging extra urgent is door oplopende tekorten in het sociaal domein als gevolg van prijs- en volume-effecten. Een problematiek waar het overgrote deel van de gemeenten in Nederland mee te maken heeft en waarvoor Den Haag met een oplossing moet komen. Onderzoek, monitoring, lobby en noodsignalen van zowel individuele gemeenten, de

brancheorganisaties en de VNG als koepelorganisatie zijn luid en duidelijk over gekomen. Via de Voorjaarsnota van het Rijk en de vertaling daarvan in de meicirculaire 2019 moet duidelijk worden welke financiële compensatie gemeenten krijgen.

Uiteraard presenteren we een financieel meerjarenperspectief. We constateren dat de financiële opgave nog steeds groot is, maar dat er ook een wenkend perspectief is. We doen wat is afgesproken (herstelplan 2016) en waar nodig zijn maatregelenplannen ontwikkeld voor de noodzakelijke ombuigingen in het sociaal domein. Dit financieel perspectief is globaal, maar wel richtinggevend. We constateren dat sinds de decentralisaties in het sociaal domein, en de daarbij behorende open einderegelingen, de schommelingen in het perspectief toenemen. Dit uit zich door toenemende, negatieve structurele effecten vanuit de jaarverantwoording alsook de voorjaarsrapportage. Bovendien is de omvang van de gemeentelijke begroting de afgelopen jaren gestegen en is deze afhankelijker geworden van de ontwikkelingen van het gemeentefonds. Doordat de meicirculaire van het gemeentefonds door de publicatiedatum niet kan worden meegenomen in deze Perspectiefnota, is het gepresenteerde meerjarenperspectief onzeker en nog niet volledig.

Dit betekent ook dat we bij deze Perspectiefnota nog geen aanvullende concrete bezuinigingsmaatregelen voorstellen om het negatieve perspectief in 2020 en 2021 te dempen, mede gelet op het voorziene voordeel vanaf 2022.

Het college neemt zich uiteraard voor een sluitende begroting 2020 te presenteren. De effecten van de meicirculaire 2019 zullen goed in kaart worden gebracht. Mochten ombuigingen nodig zijn dan heeft het college de volgende zoekrichtingen voor ogen:

1. De verleende subsidies in het sociaal domein op basis van een onderzoek naar de inzet en resultaten daarvan;
2. Maatregelenplan 3 voor het sociaal domein;
3. Sturen op de kwaliteit en onderhoudsniveaus van het beheer van de openbare ruimte.

1.3 Financieel

1.3.1 Financieel meerjarenperspectief

De financiële opgave voor de komende periode is groter dan bij het opstellen van de programmabegroting 2019 was voorzien. Dit heeft gevolgen voor het realiseren van de ambities en de mogelijkheden om (structureel) geld vrij te maken voor nieuw beleid. In deze paragraaf lichten wij het startpunt van het huidige perspectief toe. Tot slot benoemen we een aantal kansen en risico's die van invloed kunnen zijn op het gepresenteerde financieel perspectief.

Hieronder presenteren we het financieel perspectief 2020 t/m 2023. Dit perspectief wordt in een aantal stappen opgebouwd. De eerste stap en tevens het uitgangspunt is het vastgestelde perspectief uit de begroting 2019. De tweede stap is het verwerken van reeds bekende mutaties, zoals de septembercirculaire 2018 van het gemeentefonds. Daarna wordt de jaarschijf 2023 toegevoegd. In de vierde stap worden de structurele effecten uit de jaarverantwoording 2018 verwerkt. Vervolgens nemen we de effecten uit de voorjaarsrapportage (VJR) 2019 op in het financieel meerjarenperspectief. In de laatste stap nemen we mogelijke voorstellen met financiële gevolgen op in het financieel perspectief.

Het hieronder gepresenteerde financieel perspectief is globaal, maar wel richtinggevend. We constateren dat sinds de decentralisaties in het sociaal domein, en de daarbij behorende open einderegelingen, de schommelingen in het perspectief toenemen. Bovendien is de omvang van de gemeentelijke begroting de afgelopen jaren gestegen en is deze afhankelijker geworden van de ontwikkelingen van het gemeentefonds. Doordat de meicirculaire van het gemeentefonds door de publicatiedatum niet kan worden meegenomen in deze perspectiefnota, is het gepresenteerde meerjarenperspectief onzeker en nog niet volledig. Wij gaan verderop in deze paragraaf nader in op ontwikkelingen die het perspectief kunnen beïnvloeden.

Dit betekent ook dat we bij deze perspectiefnota nog geen aanvullende concrete bezuinigingsmaatregelen voorstellen om het negatieve perspectief in 2020 en 2021 te dempen, mede gelet op het voorziene voordeel vanaf 2022. Zoals gememoreerd heeft de meicirculaire 2019 ook consequenties voor het meerjarenperspectief, maar kan in deze perspectiefnota nog niet worden meegenomen. Ook willen wij de reeds genomen maatregelen in vooral het sociaal domein de ruimte geven om zich in de praktijk te effectueren. Dit betekent zeker niet dat dit college de financiële teugels laat vieren. Wij streven er naar om een sluitende begroting 2020 aan de raad te presenteren. Vanzelfsprekend monitoren wij de voortgang (via tussenrapportages aan de Raad) en indien nodig zullen wij bij de begroting 2020 wel komen met aanvullende maatregelen. De uitkomst van de inventarisatie naar de inzet en resultaten van de verleende subsidies in het sociaal domein ([RAAD-5337](#)) is daarvoor één van de zoekrichtingen, net zoals een maatregelplan 3 voor Wmo en Jeugd en de verdere uitwerking van de nota kapitaalgoederen in de vorm van beheerplannen voor investeringen en (groot en klein) onderhoud.

Financieel meerjarenperspectief	2020	2021	2022	2023
Stand begroting 2019	-1.787 V	-2.716 V	-7.411 V	-7.411 V
Septembercirculaire 2018 gemeentefonds	118 N	318 N	155 N	-1.903 V
Toevoegen jaarschijf 2023				440 N
Vrijval spaarbedrag herstelplan				-2.590 V
Jaarverantwoording 2018 - structureel effect	5.864 N	5.864 N	5.864 N	5.864 N
Aanvullende bijstellingen vanuit VJR	2.368 N	2.368 N	2.368 N	2.368 N
Stand voorjaarsrapportage 2019	6.563 N	5.834 N	976 N	-3.232 V
Nota kapitaalgoederen	-1.903 V	-2.283 V	-2.164 V	-1.858 V
Nieuwe investeringen fysieke infrastructuur			200 N	500 N
Beheer openbare ruimte - Twente Milieu	51 N	215 N	380 N	543 N
Stand perspectiefnota 2019	4.711 N	3.766 N	-608 V	-4.047 V

Startpunt financieel perspectief uit de begroting 2019

Bij de programmabegroting 2019 is voor de laatste keer het financieel meerjarenperspectief gepresenteerd. Dit financieel perspectief was voor de jaren 2019 t/m 2022 voordelig. In 2019 1,8 miljoen euro oplopend naar 7,4 miljoen euro voordelig in 2022. Wij gaan er daarbij wel vanuit dat de totale bezuinigingsopgave van 12 miljoen euro structureel, zoals weergegeven in de paragraaf bedrijfsvoering van de begroting 2019, wordt gerealiseerd.

Bekende mutaties

Na het opstellen van de programmabegroting 2019 is de septembercirculaire 2018 gepubliceerd ([RAAD-5094](#)). In de septembercirculaire is het accres gewijzigd. Het netto effect, waarbij dus rekening wordt gehouden met de reserveringen, is voor de jaren 2019 t/m 2022 negatief. Het netto effect voor 2023 is in tegenstelling tot voorgaande jaren ruim 1,9 miljoen euro voordelig. Besluitvorming over de septembercirculaire vindt formeel plaats bij voorjaarsrapportage. Na de septembercirculaire is nog de decembercirculaire gepubliceerd. De decembercirculaire is geen bijstelmoment voor het accres, maar geeft wel inzicht in de ontwikkeling van de rijksuitgaven via de 'trap op – trap af-systematiek', welke doorwerkt in het gemeentefonds. Bij de risico's verderop in deze paragraaf gaan we hier nader op in.

Toevoegen jaarschijf 2023 en vrijval dotatie aan herstelplan in 2023

In de derde stap wordt de nieuwe jaarschijf 2023 toegevoegd. De basis voor deze nieuwe jaarschijf 2023 is de jaarschijf 2022 uit de programmabegroting 2019. In de jaarschijf 2022 van de begroting 2019 is de

dotatie aan het herstelplan/weerstandsvermogen gehalveerd tot 2,6 miljoen euro, omdat uit de voortgang van het herstelplan blijkt dat we begin 2022 de gewenste weerstandsratio zullen bereiken van 1. Daardoor kan in 2023 ook het laatste deel van de dotatie aan het herstelplan in 2023 structureel vrijvallen.

Structurele effecten Jaarverantwoording 2018

De vierde stap in de actualisatie van het perspectief is het verwerken van de structurele effecten uit de jaarverantwoording 2018. We zetten hiervoor eerst het resultaat uiteen en daarna gaan we nader in op de incidentele baten en lasten.

Het gerealiseerde resultaat in de jaarverantwoording 2018 is 3,2 miljoen euro voordelig. Dit resultaat bestaat zowel uit incidentele als structurele posten. Bij incidentele posten gaat het vaak om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten. Structurele baten en lasten zijn posten die in beginsel jaarlijks in de begroting en jaarrekening zijn opgenomen. Dit betekent overigens wel dat de hoogte ervan jaarlijks kan fluctueren.

Om inzicht te krijgen in het structurele evenwicht van de jaarverantwoording, wordt het gerealiseerde resultaat geschoond voor incidentele posten. In de jaarverantwoording nemen we hiervoor een overzicht op van de belangrijkste incidentele posten, die van materiële invloed zijn op het structurele resultaat. In de jaarverantwoording 2018 is het saldo van de incidentele baten en lasten 9,1 miljoen euro voordelig. Belangrijke incidentele voordelen zijn de uitkering fonds tekort gemeenten van 5,6 miljoen euro, vrijval van de verliesvoorziening Aadijk van 2,1 miljoen euro, en de gedeeltelijke vrijval van de voorziening RBT / XL-Businesspark van 1,2 miljoen euro. In het hoofdstuk 4.2.2. Incidentele baten en lasten van de jaarverantwoording 2018 staat een uitgebreid overzicht van incidentele posten met daarbij een korte toelichting.

Om te komen tot het structurele effect uit de jaarverantwoording 2018 wordt het behaalde voordeel van 9,1 miljoen euro aan incidentele posten in mindering gebracht op het voordelig gerealiseerde resultaat van 3,2 miljoen euro. Het structurele effect komt daarmee uit op 5,9 miljoen euro nadelig.

De belangrijkste verklaring voor het nadelige structurele resultaat is het tekort bij Wmo en Jeugd. We hebben u hierover in de raadsbrief Financiële prognose Wmo en Jeugd 2018 ([RAAD-5187](#)) geïnformeerd. In deze raadsbrief gaven wij aan dat het op dat moment nog te vroeg was om te bepalen wat de structurele effecten uit 2018 zullen zijn, mede gelet op de beleidsaanpassingen die zijn gedaan. Het effect van de nieuwe inkoop, het verbeteren en versterken van de toegang en vooral ook het maatregelenplan om de afgesproken taakstelling voor het sociaal domein te realiseren zijn daarvoor belangrijke variabelen. Eind 2018 hebben wij het eerste maatregelenplan vastgesteld en recent het tweede. Wij voorzien dat met de maatregelenplannen de besparingsopgave uit het coalitieakkoord zal worden gerealiseerd, maar dat de toename van de zorgvraag in 2018 en het nadelige Rijksbeleid, zoals het abonnementstarief, resulteren in structureel hogere zorglasten. Waar mogelijk zal dit college besluiten nemen om de zorglasten te verlagen, maar we moeten constateren dat we aanlopen tegen de grenzen van de wet en onze ambitie om kwalitatief goede zorg voor onze inwoners te bieden. We kiezen er daarom voor om het nadelige structurele effect uit de jaarverantwoording 2018 van 5,9 miljoen euro volledig op te nemen in het financieel perspectief voor de komende jaren. Dit laat onverlet dat we een actieve lobby voeren richting het Rijk om de tekorten bij Wmo en Jeugd te compenseren.

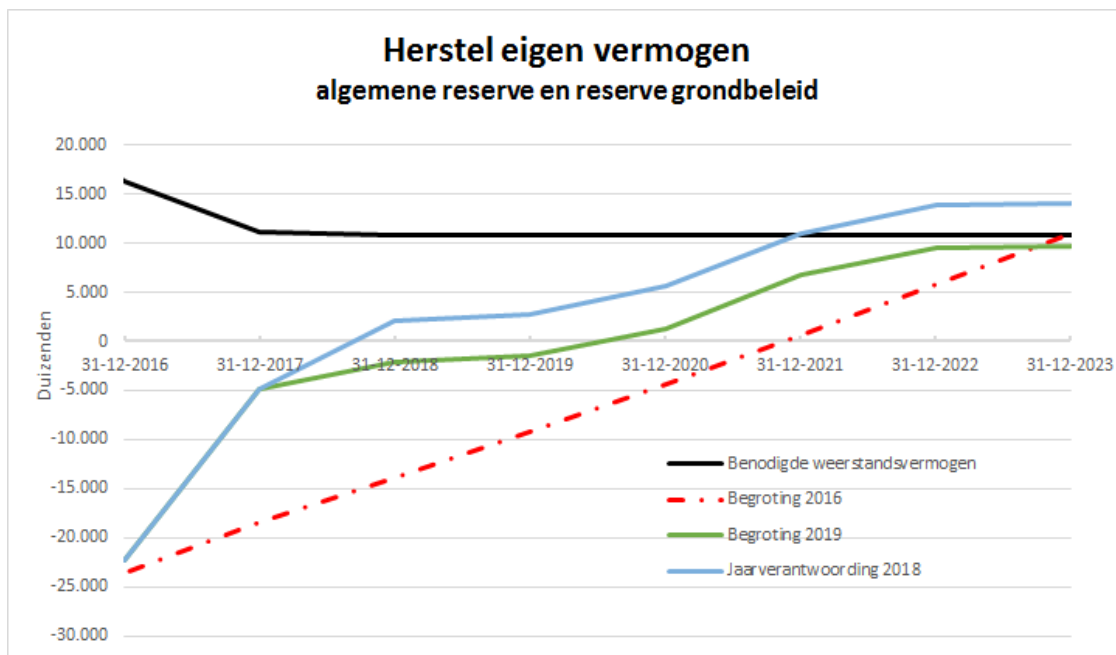
Naast de nadelen op Wmo en Jeugd zijn er ook structurele voordelen. Door de lagere rente en door afnemende schulden voorzien wij vanaf 2019 op Treasury een structureel voordeel van ongeveer 800.000 euro. Verder zien wij door areaaluitbreiding een structureel voordeel van ongeveer 200.000 euro op de OZB-inkomsten. Ook zijn er andere kleinere voordelen. Zie ook de jaarverantwoording 2018.

Aanvullende bijstelling voorjaarsrapportage 2019

De vijfde stap in de actualisatie van het perspectief is het verwerken van de structurele effecten uit de voorjaarsrapportage 2019. Bij de voorjaarsrapportage zijn de budgetten tegen het licht gehouden en is er op basis van een analyse over de eerste 4 maanden van het jaar, een financiële doorkijk richting het einde van het jaar gemaakt. Daarbij is tevens inzicht gegeven in het effect van de benoemde bijstellingen op het financieel meerjarenperspectief (FMP). De totale bijstelling is 8,2 miljoen structureel nadelig vanaf 2020. Hiervan is in de vorige stap reeds 5,9 miljoen euro in het perspectief verwerkt, als structureel effect uit de jaarrekening 2018. Per saldo dient derhalve nog 2,3 miljoen euro in het perspectief opgenomen te worden. Dit wordt veroorzaakt door onder meer het begroten van de vennootschapsbelasting, een nadeel op leerlingenvervoer en stijgende lasten bij Wmo door het abonnementstarief. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de voorjaarsrapportage 2019.

Herstel eigen vermogen

Na de presentatie van het jaarrekeningresultaat in de jaarverantwoording 2018 laat het herstel van het eigen vermogen onderstaande beeld zien. De genoemde structurele effecten uit de voorjaarsrapportage zullen het herstel van het eigen vermogen negatief beïnvloeden. In welke mate is nu nog moeilijk te bepalen, omdat de effecten van de meicirculaire niet kunnen worden meegenomen in deze Perspectiefnota. Bij het opstellen van de begroting 2020 is de meicirculaire bekend en zal onderstaande grafiek worden geactualiseerd.

Bron: Jaarverantwoording 2018

Nota kapitaalgoederen

De Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte (2019-2023) is afgerond en geeft inzicht in de financiële middelen die nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden.

De nota geeft inzicht in de verwachte uitgaven voor de eerste jaren bevat ook een doorkijk naar de langere termijn. Dit wordt in de nota gespiegeld aan de beschikbare middelen. Op basis hiervan worden aantal adviezen over de wijze van financiering en activering van middelen gegeven als ook adviezen voor de beschikking van middelen. De nota kapitaalgoederen dient als basis voor het opstellen van de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' in de begroting en de jaarrekening. Actuele beheerplannen voor

bijv. wegen, kunstwerken, bomen, speelvoorzieningen en groen zijn daarvoor nodig. Zie voor een verdere toelichting [paragraaf 4.3](#) in deze Perspectiefnota.

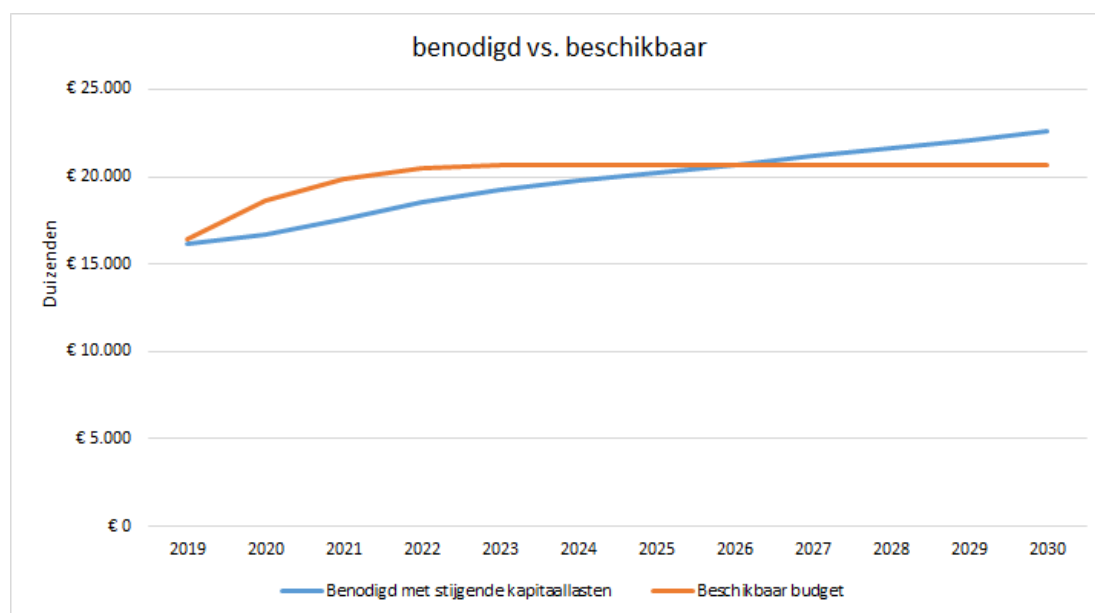
De conclusie als het gaat om de benodigde versus de beschikbare middelen is dat de eerste jaren er voldoende middelen zijn. Zie onderstaande tabel. De restantmiddelen vloeien terug naar de algemene middelen en zijn dus toegevoegd aan het financieel perspectief.

Benodigd vs beschikbaar (exclusief nieuwe investeringen infrastructuur)				
Kapitaalgoederen	2020	2021	2022	2023
Benodigd	16.717	17.614	18.370	18.799
Beschikbaar	18.620	19.897	20.534	20.657
Verskil benodigd - beschikbaar	1.903	2.283	2.164	1.858

Bedragen * 1.000 euro

Voor een meer gedetailleerde financiële toelichting op de samenstelling en uitkomst van deze tabel wordt verwezen naar [paragraaf 4.3](#) in deze Perspectiefnota. Tegelijk met het verschijnen van deze perspectiefnota stelt het college de Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte vast met daarbij een raadsvoorstel.

De budgettaire ruimte op korte termijn wordt veroorzaakt door het activeren van levensduur verlengend groot onderhoud (verplicht m.i.v. 2017). De kapitaallasten van deze investeringen kunnen worden opgevangen binnen het budget. Ook na 2022 blijven vervangingsinvesteringen echter noodzakelijk en zullen de kapitaallasten blijven stijgen. De eerste vrijval van kapitaallasten is op zijn vroegst pas te verwachten over 20 jaar. Bij gelijkblijvend budget overstijgen hierdoor de totale lasten voor onderhoud en vervanging rond 2026 het beschikbare budget wanneer ook de kapitaallasten van de nieuwe investeringen in de fysieke infrastructuur worden meegenomen, zie onderstaande figuur en de toelichting daarna.

Grafiek benodigd vs beschikbaar Nota kapitaalgoederen (inclusief nieuwe investeringen fysieke infrastructuur)

Nieuwe investeringen fysieke infrastructuur

Het college gaat investeren in de fysieke infrastructuur. Bij de begrotingsbehandeling 2020 zal het college komen met een investeringsvoorstel. De voorbereiding van deze investeringen is voorzien in 2020 en de uitvoering vanaf 2021. Omdat de eerste kapitaallasten volgen in het jaar nadat de investering gereed komt, zijn de kapitaallasten vanaf 2022 opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

Twente Milieu

Het afgelopen jaar heeft Twente Milieu, samen met de aandeelhoudende gemeenten, naar de afspraken rond de kostprijs en de tarieven van haar dienstverlening gekeken. Dit heeft geleid tot een herijking van de kostprijzen van Twente Milieu. Het proces en haar uitkomsten heeft laten zien dat de herijking van de kostprijzen en de tarieven consequenties heeft voor alle gemeenten. Er vinden verschuivingen van kosten plaats tussen producten en diensten en de wijze van afrekenen wijzigt door het hanteren van andere eenheden. Deze wijzigingen leiden tot meer of minder kosten per gemeente. Per saldo blijven de totale kosten Twente Milieu-breed gelijk, maar de verdeling van de kosten over de gemeenten verandert. Op basis van de gemaakte afspraken over verevening en onderlinge solidariteit zal in de komende periode van 3 jaar stapsgewijs naar de nieuwe tarieven worden toegevoerd.

De financiële gevolgen voor de deelnemende gemeenten zijn indicatief inzichtelijk gemaakt op basis van een schaduw DVO op basis van de begroting 2019. De berekening toont aan dat er voor Almelo sprake is van een fors financieel nadeel. De kosten voor de overgedragen taken (afvalinzameling en transport) komen circa 100.000 euro - 150.000 euro lager uit. Deze lagere tarieven worden verrekend met de afvalstoffenheffing. De kosten voor opgedragen taken Beheer Openbare Ruimte (BOR) stijgen daarentegen naar verwachting met circa 450.000 euro - 550.000 euro. Dit nadeel wordt veroorzaakt doordat er in het verleden, met name bij de overgenomen producten van buurtonderhoud, niet altijd op eenduidige wijze overhead is toegerekend. De reden daarvoor is dat in het verleden in overleg met gemeenten specifieke projecten of afdelingen zijn overgenomen op basis van de hiervoor binnen de gemeenten historisch beschikbare budgetten.

De daadwerkelijke gevolgen van de kostprijsherziening, inclusief verevening, komen aan het licht op het moment dat de nieuw kostprijsystematiek wordt verwerkt in de begroting 2020 en de DVO's voor 2020. Vooralsnog houden wij in ons perspectief rekening met de indicatieve berekening op basis van de begroting 2019.

Het college laat in de komende periode onderzoeken in hoeverre de toename van de kosten voor BOR-taken aanleiding geeft om de opdracht aan Twente Milieu te heroverwegen. Alle opties worden daarbij afgewogen.

Risico's en kansen

Wij beschrijven hieronder een aantal risico's en kansen die mogelijk een voor- of nadelig effect hebben voor het financieel perspectief, maar die wij, gezien het onzekere karakter of het feit dat deze niet goed te kwantificeren zijn, vooralsnog niet opnemen in het financieel perspectief.

Gemeentefonds - Onderuitputting Rijk

Op basis van de najaarsnota van de Rijksoverheid valt een behoorlijke onderuitputting te verwachten, bovenop de onderuitputting die reeds bij de septembercirculaire 2018 bekendgemaakt is. Deze onderuitputting van het Rijk blijkt ook uit het onlangs verschenen Centraal Economisch Plan 2019 van het CPB. In de meicirculaire 2019 zal het begrotingsjaar 2018 worden afgerekend. Gezien de onderuitputting van het Rijk verwachten wij voor Almelo een incidentele tegenvaller van tussen de 0,5 en 1,0 miljoen euro in 2019. Ook voor 2020 moet rekening worden gehouden met een tegenvaller door onderuitputting

van het Rijk. De voornaamste oorzaak van de onderuitputting – krapte op de arbeidsmarkt – zal ook gelden voor 2020.

De financiële effecten van deze onderuitputting betrekken we bij de najaarsrapportage 2019 en het opstellen van de begroting 2020.

Gemeentefonds – btw-compensatiefonds

In tegenstelling tot het Rijk investeren gemeenten volop. Dit betekent dat er een groter beroep wordt gedaan op het btw-compensatiefonds. Bij het opstellen van de begroting 2019 is daar rekening mee gehouden door 50% van toegestane maximum aan ruimte onder het BCF-plafond op te nemen in de begroting. Toch is het niet onwaarschijnlijk dat de afrekening van het BCF 2018 in de meicirculaire 2019 negatief wordt. Het verwachte nadeel is nog niet exact te bepalen, maar er kan een nadeel optreden van ongeveer 1,0 miljoen euro structureel.

Compensatie tekorten Wmo en Jeugd

In 2018 hebben we een uitkering fonds tekortgemeenten gehad van 5,6 miljoen euro. Er komt waarschijnlijk geen fonds tekortgemeenten in 2019. Toch verwachten wij dat het Rijk (incidenteel) middelen beschikbaar zal stellen om de tekorten bij Wmo en Jeugd te verzachten. Het Rijk onderkent nu eindelijk dat er sprake is van flinke volumegroei bij Jeugd. Ook een belangrijke adviseur van het Rijk, de Raad voor het Openbaar bestuur, geeft aan dat er in afwachting van het nieuwe verdeelmodel voor het Gemeentefonds een zogenoemde hardheidsclausule benodigd is voor gemeenten met grote tekorten.

Nog te realiseren taakstellingen

In de begroting 2019 staat een bezuinigingsopgave oplopend naar 12 miljoen euro. De opgave is fors, maar met het vaststellen van de maatregelenplannen Zorg en Participatie en het nieuwe organisatiemodel per 1 april voorzien wij dat het grootste deel van de bezuinigingsopgave de komende jaren zal worden gerealiseerd. Enkel de opgaven Systeeminnovatie fysiek domein van 750.000 euro structureel en kostenbesparing op energie van 190.000 euro worden waarschijnlijk niet (volledig) gerealiseerd. Bij Systeeminnovatie fysiek domein ontbreekt een concrete invulling. Voor het besparen op energie heeft het college diverse maatregelen genomen. Voorbeelden zijn het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed ([BW-6669](#)) en de openbare verlichting omzetten naar LED ([BW-6847](#)). Tot dusver hebben de uitgewerkte maatregelen een meerjarig effect van ongeveer 30.000 euro. Probleem is dat de te realiseren besparing in veel gevallen ingezet moet worden ter dekking van uit de (nieuwe) investering voorkomende kapitaallasten. Er blijft vervolgens een te klein surplus over ter realisering van de taakstelling.

Het college zal bij de begroting 2020 deze taakstellingen kritisch beoordelen. Indien het college besluit om de taakstellingen te schrappen zal het tegelijkertijd nieuwe bezuinigingsopgaven opnemen in de begroting.

Verruiming btw-vrijstelling sport

Met ingang van 1 januari 2019 is de btw-vrijstelling voor sport verruimd. Hiermee is de aftrek van voorbelasting op de kosten betreffende aanschaf, onderhoud, beheer en exploitatie van sportaccommodaties komen te vervallen.

In de huidige begroting wordt bij bepaalde uitgaven met betrekking tot sportaccommodaties rekening gehouden met een aftrekbaar deel aan btw. Deze btw is met ingang van 2019 kostprijsverhogend en de budgetten in de begroting dienen dan ook inclusief btw geraamd te worden. Hiermee is een bedrag van tenminste 200.000 euro gemoeid.

Om gemeenten te compenseren voor deze extra btw-lasten heeft het Rijk de Regeling specifieke uitkering sport (SPUK) in het leven geroepen. Deze regeling kent een looptijd van 4 jaar en wordt geacht gemeenten volledig te compenseren voor de periode 2019-2022. Er is evenwel sprake van een landelijk plafond van 152 miljoen euro. Wanneer het totaal van de ingediende aanvragen door gemeenten in Nederland dit bedrag overstijgt zal toekenning naar rato plaatsvinden. Hierin schuilt een zeker risico. Op voorhand is immers niet te zeggen hoe hoog het subsidiebedrag zal zijn. Mede gelet op het feit dat het Rijk heeft aangegeven dat de verruiming van de btw-vrijstelling het gevolg is van Europese regelgeving, en geen bezuinigingsmaatregel is, zijn wij er vooralsnog vanuit gegaan dat de extra btw-lasten volledig gecompenseerd zullen worden. Er is een aanvraag ingediend voor een bedrag van 600.000 euro. Na afloop van de SPUK-periode van vier jaar volgt een evaluatie en zal naar alle waarschijnlijkheid, op basis van de huidige aanvragen SPUK, voor de gemeenten een component worden toegevoegd aan de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Hierover bestaat op dit moment echter nog geen zekerheid.

Nieuwe CAO voor gemeentebambtenaren

De CAO gemeenten is op 31 december 2018 verlopen. De onderhandelingen tussen de vakbonden en de VNG over een nieuwe CAO zijn op het moment van schrijven van deze nota in een impasse geraakt. De eisen van beide partijen liggen ver uit elkaar. De vakbonden zetten in op een loonstijging van structureel 4% in 2019 en structureel ongeveer 3,5% in 2020, terwijl de VNG een loonbod heeft gedaan dat uitgaat van 4,5% in twee jaar: 2,5% per 1 april 2019 en nog eens 2% per 1 april 2020. De vakbonden vinden dit aanbod onacceptabel.

In onze begroting 2019 houden wij rekening met een loon- en premiestijging van 2,9% in 2019, en 3,2% in 2020. Het cijfer voor 2019 is op basis van de Macro Economische verkenning 2019 en het cijfer 2020 op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2018. We moeten hierbij wel opmerken dat de percentages niet één-op-één te vergelijken zijn, omdat de genoemde percentages bij de CAO onderhandelingen enkel gaan om loonstijgingen en de mogelijke stijging van, bijvoorbeeld, pensioenpremies daarin niet zijn meegenomen.

Voorstellen nieuw beleid

In de begroting vanaf 2020 zijn stelposten voor nieuw beleid en areaal uitbreiding beschikbaar. Deze nog niet beklemden middelen zetten we in om onze prioriteiten, de zeven programma's, te realiseren. Concreet betekent dit t de programma's Nieuwsstraatkwartier en de Omgevingswet bij de begroting 2020 worden voorzien van structurele financiële dekking door de niet beklemden stelposten nieuw beleid en areaaluitbreiding daarvoor in te zetten. Mocht blijken dat deze dekking onvoldoende is, dan zal bij de begroting 2020 een aanvullend dekkingsvoorstel aan het college worden voorgelegd.

Verder zijn in het coalitieakkoord extra middelen beschikbaar gesteld voor het versterken van de kapitaalgoederen en de fysieke infrastructuur. De nota kapitaalgoederen geeft het antwoord op de inzet van die middelen voor de middellange termijn.

Ten slotte hebben wij gewezen op een aantal risico's die het financieel perspectief kunnen verslechteren. Bij het samenstellen van de begroting 2020 is er meer zicht op de hieronder genoemde risico's. We kunnen dan ook nog beter becijferen wat de daadwerkelijke structurele effecten vanuit de jaarverantwoording 2018 zullen zijn. Mocht blijken dat er dan (incidentele) ruimte is, dan zullen wij bij de begroting 2020 komen met voorstellen. Tot die tijd doen wij geen voorstellen voor nieuw beleid.

1.3.2 Uitgangspunten begroting 2020

In deze perspectiefnota presenteren we ook de uitgangspunten voor de begroting 2020 en meerjarenraming 2021 t/m 2023. Het gaat daarbij om de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, zoals de (omslag)rente, loon- en prijscompensatie en de inflatiecorrectie voor belastingen, heffingen en tarieven en huren.

Looncompensatie

Voor de jaren 2021 t/m 2023 baseren wij ons op het Centraal Economisch Plan 2019 (CEP2019) van het Centraal Planbureau (CPB). Voor de loonontwikkeling gaan we uit van de index 'prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers'. In het CEP2019 heeft het CPB de raming voor 2020 verlaagd van 3,2% naar 1,9%. Gezien de eisen en het aanbod bij de CAO onderhandelingen vinden wij 3,2% reëler.

Looncompensatie	2020	2021	2022	2023
prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	3,2%	2,6%	2,2%	2,0%

Bron: Centraal economisch plan 2018 en 2019, CPB

Prijscompensatie

De prijscompensatie baseren we voortaan op de index 'prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc, %)' . Deze index sluit beter aan op de daadwerkelijke uitgaven van een gemeenten, dan de voorheen gebruikte index 'consumentenprijsindex'.

Prijscompensatie	2020	2021	2022	2023
prijs overheidsconsumptie (imoc, %)	1,5%	1,8%	1,7%	1,7%

Bron: Centraal economisch plan 2019, CPB

Belasting, heffingen en tarieven

Voor de indexatie van de belastingen, heffingen en tarieven gebruiken we een combinatie van 2/3 looncompensatie en 1/3 prijscompensatie.

Belastingen, heffingen en tarieven	2020	2021	2022	2023
2/3 looncompensatie + 1/3 prijscompensatie	2,6%	2,3%	2,0%	1,9%

Circulaire gemeentefonds

De meicirculaire 2019 vormt de basis voor de programmabegroting 2020-2023.

Overheadpercentage opslag

Bij de begroting 2017 is vanwege wijzigingen in Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een overheadopslag berekend. Het berekende opslagpercentage was toen 79% over de directe salarislasten. Om te voorkomen dat door een wetswijziging de tarieven sterk zouden stijgen is bij de begroting 2017 besloten om een overheadopslag te hanteren van 50%. Ook bij de begroting 2018 en 2019 is 50% gebruikt. We stellen voor om ook voor de begroting 2020 hetzelfde percentage te gebruiken.

2. Trends en ontwikkelingen

2.1 Benchmark waarstaatjegemeente.nl

Wat is het?

Waarstaatjegemeente.nl laat voor alle Nederlandse gemeenten aan de hand van thema's zien waar ze staan op het gebied van onderwerpen waar gemeenten mee bezig zijn. Denk hierbij onder andere aan jeugdhulp, financiën en duurzaamheid.

VNG Realisatie beheert en ontwikkelt de site. Gemeenten kunnen hun eigen gegevens vergelijken met andere gemeenten. Ook zijn rapporten te downloaden, waarin de gegevens op een overzichtelijke manier inzichtelijk gemaakt zijn.

De site is bedoeld voor gemeentebestuurders en ambtenaren, maar is ook geschikt voor andere geïnteresseerden die willen weten hoe hun gemeente ervoor staat. De informatie is openbaar toegankelijk.

Toepassing

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kan iedereen zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

De informatie op de dashboards worden gebruikt voor het opstellen van gemeentelijk beleid of om gemeentelijke cijfers met (buur)gemeenten te vergelijken. Gemeenten kunnen de data uit het dashboard meenemen in de besluitvorming, voor agendavorming, verantwoording of voor onderzoek

Gebruik in Almelo

In onze begroting en jaarverantwoording worden in elk geval de verplichte beleidsindicatoren volgens het BBV opgenomen.

Nu we programmaplannen opstellen en vaststellen, worden nieuwe indicatoren opgenomen die hun plek krijgen in begroting en jaarverantwoording. In deze perspectiefnota worden de programma's - volgens afspraak - in hun volle omvang gepresenteerd als uitwerking van het coalitieakkoord.

De benchmark waarstaatjegemeente.nl biedt veel informatie en vergelijkingsmogelijkheden over allerlei onderwerpen. Ook zijn er themaonderwerpen. Hiervan noemen we er twee. Dat zijn de burgerpeiling en de gemeentelijke monitor sociaal domein.

Burgerpeiling

In het voorjaar van 2019 is in de gemeente Almelo een inwonerspeiling gehouden (uitgevoerd door Kennispunt Twente) gebaseerd op de vragenlijst van Waar Staat Je Gemeente. Dit is een landelijke vragenlijst die gemeentes de mogelijkheid biedt om te peilen hoe inwoners het leven in hun gemeente beleven. De resultaten geven een breed beeld van die beleving aan de hand van vier thema's: Leefklimaat, de relatie tussen inwoners en gemeente, gemeentelijke dienstverlening en welzijn en zorg. Al deze thema's bevinden zich op gebieden waar inwoners en de gemeentelijke organisatie met elkaar te maken hebben. Zie [bijlage 5.2](#) voor een verdere uitwerking.

Gemeentelijke monitor sociaal domein

Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor zorg en ondersteuning, op basis van de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wmo. Het gaat daarbij onder meer om bijstandsuitkeringen, jeugdzorg en hulp bij het huishouden. Het dashboard gemeentelijke monitor geeft inzicht in de mate waarin inwoners en huishoudens

hiervan gebruikmaken. In [bijlage 5.3](#) gaan we nader in op ontwikkelingen en monitoring binnen het sociaal domein. We laten zien welke gegevens er voorhanden zijn volgens de landelijke monitor, maar voegen daar aan toe de lokale monitoring die op dit moment plaatsvindt. Met name de lokale monitoring geeft ons inzicht in de ontwikkeling van de vraag (zorgbehoefte), indicaties en zorgtrajecten resulterend in zorguitgaven. Deze worden afgezet tegen de beschikbare middelen in de begroting. Deze monitoring is op dit moment het meest relevant in verband met de financiële sturing. Overigens worden de lopende ontwikkelingen verantwoord in de tussenrapportages 2019 en niet zozeer in deze Perspectiefnota. Deze Perspectiefnota gaat wel in op te treffen maatregelen om de zorguitgaven te beheersen. Zie [paragraaf 4.1](#).

2.2 Trendcurve 2019

Inleiding

In januari 2019 verscheen de [Trendcurve](#), een uitgave van het Trendbureau Overijssel. Een overzicht van 23 trends voor de periode 2019-2023. Er worden ontwikkelingen getoond die de komende vier jaar aandacht van het openbaar bestuur zullen vragen. Sommige ontwikkelingen zijn van belang, andere minder. Er valt dus zeker over te discussiëren en dat is ook de bedoeling van de Trendcurve.

Combineren van trends, gekoppeld aan een mogelijk handelingsperspectief, kan een agenda voor de toekomst opleveren. Daarmee zijn fundamentele veranderingen mogelijk. Bijvoorbeeld:

1. Veranderende landbouw, nieuwe energie, aanpassen aan klimaatverandering en circulaire economie.
Dit kan gekoppeld worden aan planvorming, ontwerp en onderhouds- en vervangingsregimes. Het beheer en onderhoud van de Almelose kapitaalgoederen - waarover in deze Perspectiefnota ook gesproken wordt (zie paragraaf 4) - leent zich hier voor. Uiteraard is ook het programma [Duurzaamheid](#) een belangrijk antwoord op deze trends.
2. Vergrijzing, tekorten arbeidsmarkt, functioneren woningmarkt.
Richt de aandacht op winstkansen van vergrijzing: recreatie&toerisme en de bouw maar ook met robotisering. Benut ook de kracht van net gepensioneerden, bijvoorbeeld om het dalend aantal mantelzorgers te lijf te gaan. Zie ook de programma's [Economie en Participatie](#), en [Zorg](#).
3. Sociaaleconomische ongelijkheid, participatiesamenleving, nieuwe energie, complexiteit van decentrale overheden.
Samenwerking over bestuurslagen heen is vereist. Een voorbeeld daarvan is het programma [Nieuwstraatkwartier](#) waarin ook een belangrijke rol voor ketenpartners zoals de provincie Overijssel is weggelegd. Een ander voorbeeld is het programma [Omgevingswet](#). Doel van de ontwikkeling in dat programma is dat niet de regels, maar de maatschappelijke opgaven en de initiatiefnemers met hun omgeving centraal staan.
4. Digitalisering, robotisering, privacy en verdwijnen van waarheid.
Overheden moeten nadenken over hun positie rond digitalisering en de gevolgen daarvan voor hun inwoners. Het gaat om ethische vraagstukken: vraagstukken rond privacy en identiteitsfraude vragen publieke aandacht. In de bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie is natuurlijk aandacht voor informatieveiligheid, privacy, informatieverwerking (AVG), maar de vraag is of meer gedaan moet worden.

Uiteraard zijn ook andere combinaties van trends denkbaar. In de bijlage gaan we dieper in op een aantal trends door die te vertalen naar de Almelose situatie. Het Kennispunt Twente heeft hier op ons verzoek een aantal trends (10 in totaal) die een relatie hebben met de door ons gedefinieerde programma's uitgediept en vertaald naar de Almelose situatie of hier voor Almelo betekenis aan gegeven. Er wordt kort aangegeven op welke wijze deze trends van belang zijn voor Almelo en wat beschikbare bronnen zijn die de trends kunnen inkleuren voor Almelo.

In het algemeen geldt dat trends die ingevuld zijn met gegevens van het CBS ook voor Almelo (veelal naar wijk/buurt) beschikbaar zijn. Verder zijn de recent uitgevoerde WSJG-peiling voor Almelo en de (invulling van) de programma-indicatoren belangrijke data-/informatiebronnen.

De trends Klimaatverandering (8) en Nieuwe energie (9) zijn gezamenlijk behandeld als trend 8.

Zie [bijlage 5.1](#) voor een verdere toelichting en verdieping.

Bron:

Kennispunt Twente, april 2019

2.3 Burgerpeiling

Samenvatting

Deze rapportage behandelt de resultaten van de inwonerpeiling van Waar Staat Je Gemeente, die in het voorjaar van 2019 is gehouden in de gemeente Almelo. Waar Staat Je Gemeente is een landelijke vragenlijst die gemeentes de mogelijkheid biedt om te peilen hoe inwoners het leven in hun gemeente beleven. De resultaten geven een breed beeld van die beleving aan de hand van vier thema's: Leefklimaat, de relatie tussen inwoners en gemeente, gemeentelijke dienstverlening en welzijn en zorg. Al deze thema's bevinden zich op gebieden waar inwoners en de gemeentelijke organisatie met elkaar te maken hebben. In deze samenvatting worden de belangrijkste resultaten per thema kort beschreven.

Woon- en leefklimaat

Het thema leefklimaat behandelt de waardering van inwoners van de gemeente Almelo voor de kwaliteit van hun woon- en leefomgeving, van de relaties en contacten met buurtbewoners en van de aanwezige voorzieningen in de nabije omgeving.

Het is prettig wonen in de buurten van Almelo. Inwoners van de gemeente waarderen het wonen in hun buurt gemiddeld met een 7,9. Ook over de buurt als sociale leefomgeving is men positief. Iets meer dan 80 procent voelt zich thuis in de buurt en driekwart (74%) vindt dat buurtbewoners goed met elkaar omgaan.

Drie op de vijf respondenten (60%) vinden dat de leefbaarheid van hun woonbuurt in de afgelopen jaren niet voor- of achteruit is gegaan. 15 procent vindt dat de buurt leefbaarder is geworden, maar daar tegenover staat dat 25 procent de buurt achteruit heeft zien gaan.

Relatie tussen inwoners en gemeente

Een goede relatie tussen inwoners en gemeente is belangrijk, omdat de gemeente bij veel aspecten van het wonen en (samen)leven van inwoners betrokken is. Belangrijk voor een goede relatie is vertrouwen in de gemeente. De helft van de Almeloërs (49%) heeft geen uitgesproken vertrouwen of wantrouwen tegenover het bestuur van de gemeente. 21 procent heeft wel (heel) veel vertrouwen in de gemeente en 22 procent heeft weinig tot geen vertrouwen in hun gemeente. In de vorige burgerpeiling uit 2017 had 17% (heel) veel vertrouwen in de gemeente. Het percentage is daarmee flink verbeterd.

Aan de respondenten zijn stellingen voorgelegd over de flexibiliteit van de gemeente, de mate waarin zij toezicht houdt op de regels en de mate waarin de gemeente doet wat ze zegt. Een vrij grote groep is kritisch: Bij elk van de stellingen is minder dan 1 op de 5 respondenten uitgesproken positief. De grootste groep is steeds neutraal of heeft geen mening. De stelling waar de grootste groep (31%) kritisch is op de houding van de gemeente is 'de gemeente houdt goed toezicht op het naleven van regels'.

Gemeentelijke dienstverlening

Direct contact tussen inwoners en de gemeente vindt primair plaats in de vorm van gemeentelijke dienstverlening. Een groot deel van de beeldvorming over de gemeente wordt dan ook gevormd door de ervaringen in dit directe contact.

Drie van de vijf respondenten (62%) hebben het afgelopen jaar contact gehad met de gemeente. Het merendeel van dit contact vindt plaats aan de publieksbalie in het gemeentehuis. Reizen is het belangrijkste contactonderwerp, gevolgd door de leefomgeving en gezinszaken.

De gemeentelijke dienstverlening in het algemeen wordt met een 6,6 beoordeeld. Digitale dienstverlening wordt steeds belangrijker, deze wordt in Almelo met een 7,1 goed gewaardeerd.

Welzijn en zorg

Het onderdeel welzijn en zorg gaat in op de gezondheid van inwoners van Almelo en de ondersteuning die men elkaar kan bieden door middel van informele zorg en ondersteuning.

Inwoners van Almelo zijn tevreden met hun leven (rapportcijfer: 7,8) en in iets mindere mate met hun gezondheid (rapportcijfer: 7,5).

Als we kijken naar zaken die Almeloërs belemmeren om volop mee te doen aan het maatschappelijke leven, dan is de lichamelijke gezondheid de grootste hindernis. 30 procent wordt hier in meer of mindere mate door belemmerd.

Een substantieel deel van de respondenten, geeft aan te weinig contacten te hebben met andere mensen (8 procent) of meer contacten te willen hebben (14 procent). We zien dan ook dat 14 procent van hen zich soms of vaak eenzaam voelt.

Iets meer dan een derde (35%) van de respondenten geeft aan dat het geven van mantelzorg hen soms of vaak belemmert in het doen van andere dagelijkse activiteiten.

2.4 Sociaal domein

De VNG is met het Rijk in gesprek over de tekorten in het Sociaal Domein. Eind april neemt het kabinet een besluit over de voorjaarsnota, maar dat is nog geen openbaar besluit. Dat volgt later (o.a. via meicirculaire). In 2018 is tijdens de Buitengewoon Algemene ledenvergadering (BALV) onder andere ingegaan op de jeugdhulptekorten bij de gemeenten. Voor 2018 is een Fonds tekortgemeenten sociaal domein ingesteld waaruit ook Almelo een bijdrage heeft ontvangen. Dat dempt het tekort op WMO en Jeugdhulp in 2018, maar de vraag was en is wat de ontwikkeling op de (middel)lange termijn zal zijn en wat hiervan de financiële betekenis is voor gemeenten.

Flinke volumegroei

Het kabinet heeft aangegeven onafhankelijk onderzoek te doen naar de jeugdhulp en eventuele volumegroei. Dat onderzoek is inmiddels in concept afgerond en er blijkt inderdaad sprake van een flinke volumegroei in de jeugdhulp. Eind april 2019 zijn de onderzoeken jeugd, zoals het kabinet die in het najaar met de VNG heeft afgesproken te doen, naar buiten gekomen. Het onderzoek bestond uit een nadere analyse van het fonds tekortgemeenten, een onderzoek naar de volumegroei en een diepte-onderzoek in 26 gemeenten.

Volume-onderzoek

Het volume-onderzoek laat een toename zien van het aantal jongeren dat jeugdhulp krijgt tussen 2015 en 2017 van 12,1%. In combinatie met de efficiencykorting van 450 miljoen is de toename van het aantal jongeren dat jeugdhulp krijgt een belangrijke verklaring voor de tekorten bij veel gemeenten.

De hierboven genoemde toename van de jeugdhulp wordt bevestigd door het CBS. Uit de meest recente cijfers van het CBS blijkt dat van alle jongeren tot 23 jaar in Nederland 428 duizend jeugdzorg kregen in 2018. Dat is bijna 1 op de 10 jongeren. Vooral jongeren uit gemeenten in Limburg en het noordoosten van ons land krijgen vaak jeugdzorg. Het aantal jongeren dat jeugdzorg krijgt, stijgt vanaf 2015. In dat jaar kregen 380 duizend jongeren tot 23 jaar jeugdzorg. In 2017, waren het er bijna 420 duizend, in 2018 zijn het er 428 duizend.

Diepte-onderzoek

Het diepte-onderzoek bij 26 gemeenten geeft allereerst inzichten voor de gemeenten die hebben meegedaan. Het onderzoek laat volgens de VNG zien dat begrenzen in de Jeugdwet niet eenvoudig is, waardoor het een utopie is dat gemeenten alleen met eigen maatregelen, en maatregelen van het kabinet dit dossier de komende jaren financieel in control krijgen.

Onze lokale monitoring laat een vergelijkbaar beeld zien. Zie de gegevens in de [bijlage 5.3](#). De VNG heeft in verschillende ambtelijke en bestuurlijke gesprekken met VWS aangedrongen op een adequate financiële compensatie hiervoor door het kabinet.

Volumebeperkende maatregelen

Daarnaast zijn er ook andere, volumebeperkende maatregelen nodig. Hier hebben zowel het Rijk als gemeenten zelf een rol. Begin april heeft de VNG de noodzaak van een structurele financiële tegemoetkoming ook aangekaart bij de ministeries van BZK en Financiën tijdens het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen.

Aanpassing verdeelmodellen

De minister heeft toegezegd dat verdeelmodellen sociaal domein per 2021 worden herzien. De VNG pleit ervoor om bij deze herziening ook te komen tot een substantiële vereenvoudiging van de wijze van verdelen door middel van vermindering van clusters en verdeelmaatstaven. Dat bevordert het integrale werken binnen de gemeenten.

De VNG wil graag samen met de beheerders van het gemeentefonds een afwegingskader opstellen om begin 2020 te kunnen beoordelen of het nieuwe verdeelmodel per 2021 inderdaad tot de gewenste verbetering zal leiden.

Bestuurlijke druk opgevoerd

Op 8 mei heeft de VNG een [open brief](#) gestuurd over jeugdzorg en GGZ aan de inwoners van alle gemeenten met een oproep aan het kabinet. In niet mis te verstane bewoordingen is aangegeven dat gemeenten het 'water tot aan de lippen staat'. De VNG constateert "naast een toename van jongeren in de jeugdzorg, is meer zorg nodig voor mensen met psychische problemen. Dit leidt bij gemeenten, door gebrek aan financiële compensatie door het Rijk, tot forse tekorten. Met alle gevolgen van dien: wachtlijsten, bezuinigingen, uitgesteld onderhoud, enzovoort.

Als het kabinet niet bereid is om gemeenten voldoende tegemoet te komen, is het de vraag of wij onze inwoners kunnen geven waar zij recht op hebben. In uw belang moeten wij dan serieus overwegen of wij de gedecentraliseerde taken weer bij het Rijk terugleggen. Dat zullen we nooit zomaar doen, we willen onze jeugd niet in de steek laten."

Er is structureel geld nodig van ongeveer een half miljard euro (dat is de claim). Of het kabinet hieraan tegemoet komt, moet worden afgewacht.

Inmiddels is de Tweede Kamer [per brief](#) door de verantwoordelijk minister nader geïnformeerd. De minister schrijft dat het kabinet in overleg is met de VNG. In het overleg is aangegeven dat het kabinet oog heeft voor de financiële zorgen van gemeenten en dat het kabinet bereid is de komende jaren gemeenten financieel tegemoet te komen. Maar aan dat extra geld zullen ook eisen worden gesteld. De meicirculaire moet meer duidelijkheid geven.

Conclusie

Onze conclusie (veronderstelling) is dat in 2019 er geen fonds tekortgemeenten komt, maar dat waarschijnlijk wel gedeeltelijke compensatie voor de volume groei Jeugd zal volgen.

Almelo zal ook een bijdrage blijven leveren aan een lobby richting VNG en Rijk om aandacht te vragen voor de financiële problemen in het sociaal domein. Zie ook programma Zorg.

2.5 Diverse overige ontwikkelingen

2.5.1 Algemene uitkering en gemeentefonds

Algemeen

Er wordt gewerkt aan een herziening van de financiële verhoudingen. Het streven is om per 2021 het rijksgeld op een andere manier te verdelen over de gemeenten. Aanleiding voor de zogeheten herziening is dat de huidige verdeling van het gemeentefonds een aantal vastgestelde scheefheden bevat, met name wat het sociaal domein betreft. Dat komt mede doordat de huidige verdeling is gebaseerd op de situatie van voor de decentralisatie van taken op het gebied van jeugd, werk en zorg richting gemeenten.

Maar niet alleen het sociaal domein wordt onder de loep genomen. Gekozen is voor een volledige en integrale herijking van het gemeentefonds, waarbij alle beleidsvelden worden betrokken, evenals de manier waarop de inkomsten van gemeenten worden verevend. Veranderingen in het takenpakket en de context waarin gemeenten werken vormden de aanleiding om ook de rest van het gemeentefonds opnieuw te bezien.

Eigen inkomsten gemeenten

Een deel van het onderzoek richt zich specifiek op de eigen inkomsten van gemeenten: de capaciteit om onroerendezaakbelasting (ozb) te heffen en de Overige Eigen Middelen (OEM). Onder die eigen inkomsten vallen de overige belastingen zoals toeristenbelasting en eigen middelen zoals winst grondexploitatie, dividend en erfpacht.

Zowel bij de ozb als de OEM is er volgens diverse eerdere onderzoeken sprake van meer (feitelijke) inkomsten dan waarmee in het gemeentefonds rekening wordt gehouden. Dat geldt in feite voor alle onderscheiden groepen gemeenten, klein en groot. Vooral kleinere gemeenten beschikken over relatief veel extra OEM. Zowel bij de OEM als de ozb is er volgens het Periodiek Onderhoudsrapport Gemeentefonds 2018 sprake van 'substantiële extra inkomsten.'

Wel is er sprake is van grote verschillen tussen individuele gemeenten. En daarnaast wordt in het onderzoeksrapport een 'scheve verdeling' geconstateerd: kleinere gemeenten hebben relatief veel extra OEM en grote (centrum)gemeenten beschikken met name over relatief veel extra ozb-inkomsten.

Twee onderzoeksbureaus

Het nieuwe onderzoek van BZK is in twee stukken geknipt. Een voor het sociaal domein (de evaluatie verdeelmodellen sociaal domein, EVSD) en een voor het 'klassiek gemeentefonds' (de overige delen van het gemeentefonds).

Meicirculaire 2020

Omdat het de bedoeling is om de nieuwe verdeelmodellen in 2021 in te voeren, betekent het dat de uitkomsten van het verdeelonderzoek in de meicirculaire van 2020 zullen moeten worden gepubliceerd. Om voldoende tijd te hebben voor politieke afweging, moeten de onderzoeksbureaus eind dit jaar hun onderzoeken hebben afgerond.

Kostenverschillen

Behalve het meewegen van de eigen inkomsten hebben BZK en VNG afgesproken nog acht andere vraagstukken te benoemen. Dat zijn onder andere de nieuwe clusterindeling van het gemeentefonds, de manier waarop de overhead van gemeenten wordt betrokken bij de verdeling, de wijze waarop de verdeling van het gemeentefonds omgaat met kostenverschillen die ontstaan doordat gemeenten een steeds groter deel van de taken in regionaal verband uitvoeren en de manier waarop wordt omgegaan met gemeenten die niet goed in het verdeelmodel passen.

Kosten wijkteams

Het ministerie heeft daarnaast een aantal specifieke aandachtspunten benoemd in het verdeelonderzoek, waarop ook een standpunt moet worden ingenomen. Daarbij gaat het onder andere om de wijze waarop de middelen voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang worden meegenomen in de verdeling, de wijze waarop de verdeling wordt aangepast aan het woonplaatsbeginsel jeugd, de kosten van wijkteams en de manier waarop rekening wordt gehouden met de verschillende stand van de transformatie in het sociaal domein. Zo wordt ook naar de centrumfunctie gekeken.

Vlak na de zomer organiseert de VNG enkele bijeenkomsten om gemeentebestuurders te informeren over de herziening.

Kortom, gezien de importantie van deze herverdeling is het belangrijk hierop invloed uit te oefenen en daarin vooral ook samen met andere gemeenten op te trekken. Dat kan op Twentse schaal maar ook via het verband van de G40. De signalen moeten door de VNG worden meegenomen in de besprekingen met de onderzoeksbureaus en het ministerie. Deze wijze van werken strookt met een [motie](#) van de gemeenteraad van Almelo.

2.5.2 Lokale lasten 2019

De Atlas van de lokale lasten (uitgave van het [Coelo](#)) is een jaarlijks overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen. Deze uitgave geeft een landelijk overzicht van de hoogte en de ontwikkeling van de lokale lasten. Het behandelt achtereenvolgens de *tarieven* van afzonderlijke decentrale heffingen, de *woonlasten* voor huishoudens, de *totale decentrale lasten* voor standaardhuishoudens en bedrijven en de *opbrengsten* van decentrale heffingen. Verder is er een overzicht van tarieven en woonlasten op het niveau van afzonderlijke gemeenten, provincies en waterschappen. Hierbij ligt de nadruk op de lasten voor huishoudens. Voor alle gemeenten worden ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing uitgebreid in kaart gebracht: heffingssystematiek, tarieven en kwijtschelding.

In onderstaand overzicht staan de meest recente cijfers van het Coelo over de bruto woonlasten van de Twentse gemeenten. Dit is slechts één overzicht uit de rijk geschakeerde rapportage van het Coelo. Eén opvallend feitje daarin. Op pag. 92 wordt Almelo specifiek genoemd als het gaat om de hondenbelasting. De mutatie in het tarief is hier -49%. Dit is overeenkomstig het afgesproken beleid de hondenbelasting in 2 jaar tijd af te schaffen waarbij het eerste jaar het tarief is gehalveerd.

N.b. het cijfer voor bruto woonlasten voor Nederland in kolom 2019 (eenpersoons huishoudens) is onbekend en daarom op 0 gezet.

Bruto woonlasten	Eenpersoons huishoudens		Meerpersoons huishoudens		Stijging t.o.v. 2018	
	2018	2019	2018	2019	1-pers.	Meerpers
Almelo	781	808	781	808	3,5%	3,5%
Borne	744	769	744	769	3,4%	3,4%
Dinkelland	746	744	774	769	-0,3%	-0,6%
Enschede	747	773	787	808	3,5%	2,7%
Haaksbergen	769	778	820	829	1,2%	1,1%
Hellendoorn	683	718	797	836	5,1%	4,9%
Hengelo	714	728	787	788	2,0%	0,1%
Hof van Twente	748	746	790	778	-0,3%	-1,5%
Losser	775	792	806	817	2,2%	1,4%
Oldenzaal	638	637	668	662	-0,2%	-0,9%
Rijssen-Holten	566	579	602	620	2,3%	3,0%
Tubbergen	654	666	684	692	1,8%	1,2%
Twenterand	657	710	697	745	8,1%	6,9%
Wierden	620	626	764	763	1,0%	-0,1%
Overijssel	686	702	731	742	2,3%	1,5%
Nederland	654	0	721	740	-100,0%	2,6%

Bedragen * 1 euro

2.5.3 Beleidsvrijheid decentrale taken?

In maart 2019 verscheen een advies van de Raad voor het Openbaar bestuur met als titel '[beleidsvrijheid geduid](#)'. Het advies is gericht aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het antwoord op de door de Minister geformuleerd onderzoeksvraag. De Minister wilde over een conceptueel kader beschikken om de mate van beleidsvrijheid te kunnen vaststellen voor de toekomstige financiële verhoudingen.

Beleidsvrijheid gaat om de mogelijkheden van decentrale overheden om zelf te kunnen beslissen over de inzet van hun middelen. Decentrale overheden voelen zich daarin vaak beknot. Er is voortdurend discussie over de mate van beleidsvrijheid van decentrale overheden. Dat is onvermijdelijk. Het zorgt voor dynamiek. Het houdt overheden onderling scherp over de vraag welke taken, hoe en door wie het meest democratisch en doelmatig kunnen worden uitgevoerd.

2.5.3.1 Vormgeving beleidsvrijheid in relatie tot financiële verhoudingen

Goed voor een derde deel van het gemeentefonds

In de financiële verhoudingen komt de mate van beleidsvrijheid vooral tot uiting in de uitgaven op de beleidsterreinen: cultuur en ontspanning, infrastructuur en gebiedsontwikkeling, en economische aangelegenheden. Goed voor ongeveer een derde deel van het gemeentefonds. Voor de andere beleidsterreinen - met name die gericht zijn op sociale voorzieningen, het waarborgen van de kwaliteit van het openbaar bestuur of openbare veiligheid - geldt dat de beleidsvrijheid beperkt is.

Factoren die de mate van beleidsvrijheid bepalen

Er is geen absoluut objectieve maat voor het vaststellen van de mate van beleidsvrijheid. Wel kan inzichtelijk gemaakt worden welke factoren de mate van beleidsvrijheid bepalen. Dat zijn:

1. Wet- en regelgeving (formeel beleidsvrijheid)

De financiële verhoudingen dienen in de eerste plaats de politiek bestuurlijke keuzes te volgen zoals die in wet- en regelgeving zijn vastgelegd. Het traditionele, juridische, scherpe onderscheid tussen autonomie en medebewind volstaat daarbij niet als grondslag voor de bekostiging van decentrale taken. Wet- en regelgeving bepalen met name de taak en de beleidsdoelen. Bij de taak gaat het er om wat voor het bereiken van beleidsdoelen moet worden gedaan.

De mate waarin de gemeente vrij haar beleidsdoelen en daarmee verbonden taak kan vaststellen, wordt bepaald door de mate waarin een gemeente:

- zelf aanvullende regels kan stellen;
- gehouden is aan uitvoeringsregels of regels over besluitvorming;
- vrij is te kiezen in samenwerking.

Dit kan per beleidsterrein variëren van geheel vrij, wenselijk, dwingend tot verplicht. Naarmate de beleidsvrijheid minder ruim is luistert de verdeling nauwer.

2. Maatschappelijke acceptatie van verschillen

Naarmate de formele beleidsvrijheid groter is, is de invloed van de maatschappelijke acceptatie op de ervaren beleidsvrijheid groter. Maatschappelijke opvattingen over in hoeverre uitkomsten van het beleid mogen verschillen, bepalen de ervaren beleidsvrijheid. Bij de maatschappelijke acceptatie van verschillen tussen gemeenten gaat het primair om beginselen van gelijkheid en rechtszekerheid.

Het is uiteindelijk een politieke weging of en in welke mate met de maatschappelijke acceptatie rekening moet worden gehouden bij de verdeling van middelen.

Op impliciete wijze houdt de huidige verdeling van het gemeentefonds overigens al rekening met de maatschappelijke acceptatie doordat bij de verdeling vergelijkbare gemeenten onderling worden vergeleken. Het uitgangspunt is immers dat vergelijkbare gemeenten in staat moeten zijn hetzelfde voorzieningenniveau te kunnen bieden. Dit omdat grote verschillen in voorzieningencapaciteit bestuurlijk en maatschappelijk niet worden geaccepteerd.

3. Financiële beleidsvrijheid, deze staat onder druk en is relatief beperkt

Slechts een beperkt deel van de gemeentelijke uitgaven volgt uit volledig autonome beleidskeuzes. Het overgrote deel van de uitgaven vloeit voort uit politiek bestuurlijke keuzes, zoals die in nationale wet- en regelgeving zijn vastgelegd en/of uit rijksbeleid volgen. Een substantieel deel vloeit voort uit de keuze van gemeenten om vooral niet anders te zijn dan andere Nederlandse vergelijkbare gemeenten.

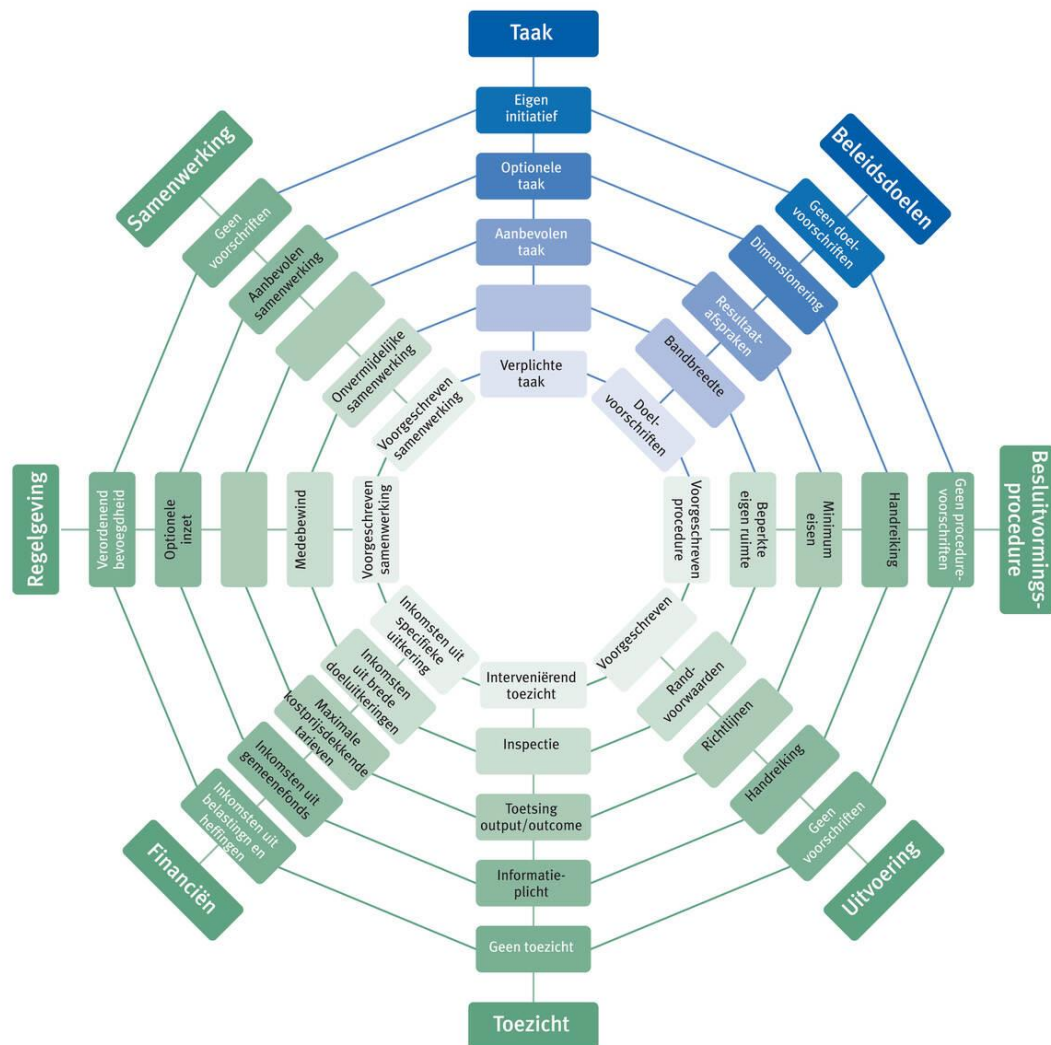
Op basis van het onderzoek formuleert de Raad diverse aanbevelingen. Zie daarvoor het adviesrapport. In essentie formuleert de Raad dat het karakter van het gemeentefonds als vrij besteedbare uitkering onverkort gehandhaafd dient te blijven. Decentralisatie-uitkeringen waar direct of indirect bestedingsvoorwaarden aan zijn verbonden doen daaraan afbreuk.

2.5.3.2 Verkenning gemeentelijke beleidsvrijheid

De vraag die de Raad voor het openbaar bestuur heeft geprobeerd te beantwoorden is of de mate van beleidsvrijheid op een meer geobjectiveerde manier is vast te stellen. Dit is niet alleen relevant voor de bekostigingswijze van gemeenten, maar mogelijk ook voor lokale discussies als het gaat om bijvoorbeeld bezuinigingsoperaties. Vaak wordt gevraagd naar een onderscheid tussen wettelijke- en niet-wettelijke taken alsook naar de kwaliteit van uitvoering. Maar de werkelijkheid is veel diverser dan dat.

De analyse start met een al langere tijd geleden ontwikkeld meetinstrument voor beleidsvrijheid dat is gepubliceerd in het rapport 'Zichtbaar maken van de gemeentelijke beleidsvrijheid' (2006). Er worden daarin acht verschillende dimensies aan de hand van verschillende gradaties bepaald. Dat leidt tot het volgende spinnenweb.

Meetinstrument beleidsvrijheid: dimensies en gradaties

Dit model veronderstelt dat alle dimensies even relevant zijn en altijd bij elke taak aan de orde zijn. En dat is niet zo. Ook wordt geen onderscheid gemaakt tussen oorzaak en gevolg.

Na uitgebreide analyse concludeert de Raad dat er geen absoluut objectieve maat is voor het vaststellen van de mate van beleidsvrijheid. Wel kan inzichtelijk gemaakt worden welke factoren de mate van beleidsvrijheid bepalen, door consequent na te gaan in hoeverre de betrokken overheid vrij is om zelf de beleidsdoelen te bepalen. Dit kan worden afgeleid uit wat in wet- en regelgeving is bepaald over met de name de taak en de beleidsdoelen. Bij de taak gaat het erom wat voor het bereiken van beleidsdoelen moet worden gedaan. De mate waarin nauwkeuriger is bepaald hoe de taak moet worden uitgevoerd, of aan welke eisen de besluitvorming

moet voldoen of en hoe er al dan niet moet worden samengewerkt, geven een indicatie in welke mate de gemeente vrij is zelf de uitkomst van het beleid te bepalen.

De mate waarin de gemeente zelf vrij haar beleidsdoelen en daarmee verbonden taak kan vaststellen wordt bepaald door de mate waarin zij zelf aanvullende regels kan stellen, gehouden is aan uitvoeringsregels, regels over besluitvorming en/of vrij is te kiezen in de samenwerking. Dit kan per onderdeel variëren van geheel vrij, wenselijk, dwingend tot verplicht. De dimensies over Regelgeving, Uitvoering, Besluitvorming en Samenwerking bepalen de mate waarin gemeenten gebonden zijn aan voorschriften. Door de taken aan de hand van deze voorschriften te scoren ontstaat een indicatie van de mate van formele beleidsvrijheid. Dit leidt tot een glijdende schaal van het geheel gebonden zijn bij het stellen en uitvoeren van beleidsdoelen, een beperkte mate van vrijheid, het gedeeltelijk vrij zijn tot het nagenoeg geheel vrij zijn.

Op een schaal van 1-10 leidt dit voor formele beleidsvrijheid tot de volgende indicatieve scores op clusters van het gemeentefonds. Een score 1 betekent geen beleidsvrijheid een score van 10 volledige beleidsvrijheid.

Cluster	
Inkomen en participatie	2
Bestuur en algemene ondersteuning	2
Jeugd	3
Educatie	3
Samenkracht en burgerparticipatie	3
Maatschappelijke ondersteuning	4
Openbare orde en Veiligheid	4
Volksgezondheid	4
Riolering en Reiniging	5
Infrastructuur en gebiedsontwikkeling	8
Onroerendezaakbelastingen	8
Overige eigen middelen	8
Cultuur en Ontspanning	9

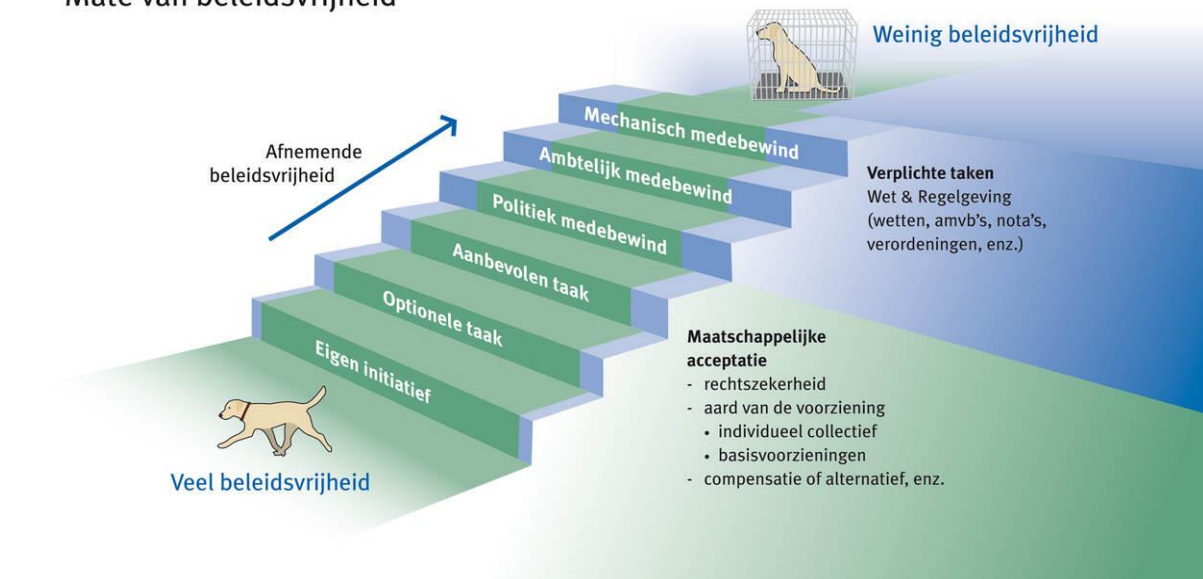
De mate van beleidsvrijheid is dus geen absoluut gegeven. Maar deze indeling biedt wel houvast voor discussie over de uitvoering van gemeentelijke taken, de mate van beleidsvrijheid als ook de mate waarin gemeenten nadrukkelijk(er) kunnen sturen op uitgaven.

2.5.3.3 Maatschappelijke acceptatie van verschillen

De mate waarin verschillen in uitkomst van lokale beleidskeuzes worden geaccepteerd komt niet alleen tot uiting in wet- en regelgeving, beleidsnota's, bestuursakkoorden en dergelijke die op nationaal niveau worden vastgesteld maar ook door ongedefinieerde maatschappelijke opvattingen over wat een aanvaardbare kwaliteit van voorzieningen is die een burger van de overheid mag verwachten.

Er bestaat geen algemeen aanvaard model op basis waarvan de maatschappelijke acceptatie van verschillen kan worden geduid. Resumerend laat het volgende plaatje zien wat het speelveld is.

Mate van beleidsvrijheid

3. Programmaplan

3.1 Binnenstad

Wat willen we bereiken?

Ambitie

Zoals je een gemiddelde Almeloër moet doorvragen voordat hij - soms verbaasd – zijn trots over Almelo met je deelt, zo moet je door de bescheiden laag van de stad prikken om de ware charme van het ‘Grootste dorp van Twente’ te kunnen zien. Waar het ook voor Almelo verleidelijk was om binnen de regio Twente de vlucht naar voren te maken, vertegenwoordigt Almelo juist de kracht van het lokale. Want, als je sterker kunt maken wat je bent, hoeft je niet te worden wat de ander is. Het is niet voor niks dat omliggende plattelandsgemeenten als Tubbergen, Nijverdal, Twenterand en Wierden zich verbinden aan Almelo als regionaal alternatief van Hengelo en Enschede.

Het is tijd voor een (h)erkenning van de kracht van Almelo. Voor Almelo is het hoog tijd om vanuit deze positionering te bouwen aan het hart van de stad. Om te kunnen sturen op de toekomst van de binnenstad heb je als ondernemers, bewoners, investeerders en gemeente een gezamenlijk verhaal nodig, of liever: gezamenlijke waarden. Veel van wat de stad Almelo van oudsher bijzonder maakt; sterk ondernemerschap en gastheerschap, het rijke verleden, de aanwezigheid van aantrekkelijke natuur en een gevarieerde actieve lokale gemeenschap; zien we nergens in de stad zo sterk terug als in de binnenstad. Almelo is de binnenstad, zou je ook kunnen zeggen.

Om de binnenstad van Almelo sterker te positioneren is in 2018 samen met diverse partners uit de binnenstad een nieuwe Koers voor de Binnenstad opgesteld. Hierin maken de partners vier keuzes om de komende jaren op te sturen. Deze keuzes vormen de visie voor het programma binnenstad.

Visie

1. We kiezen voor de binnenstad: De binnenstad staat onder druk door allerlei veranderingen in onze samenleving. Kiezen voor de binnenstad betekent dat we investeren in de binnenstad en keuzes maken die de sterkte van de binnenstad ondersteunen.
We kiezen voor Noordwest Twente: Almelo is de grote broer van de dorpen in de omgeving. Juist de binding met de directe omgeving en het kiezen voor een onderscheidende Twentse identiteit past bij de schaal van de stad. Almelo is het hart van de regio.
2. We kiezen voor een nieuwe kaart van de binnenstad: De binnenstad bestaat uit vier kwartieren die elk hun eigen kracht en karakter hebben doe verder worden versterkt. Het kernwinkelgebied wordt kleiner, wat ruimte geeft aan nieuwe stadse woon/werkmilieus aan de randen.
3. We kiezen voor een verbindende binnenstad: De gemeente is een belangrijker initiator van deze Koers, maar wil vooral samen met ondernemers, investeerders en bewoners de nieuwe binnenstad ontwikkelen.

Strategische en operationele doelstellingen

1. In 2022 recreëren en winkelen meer inwoners en bezoekers in de binnenstad van Almelo
 - Groei van het aantal bezoekers per week van het centrum met 7.000 ten opzichte van 2018 (80.000)
2. In 2022 staan minder winkels en panden leeg in de binnenstad van Almelo
 - 0 m2 winkelvloeroppervlak staat leeg in het nieuwe kernwinkelgebied van de binnenstad (2018: 2.900 m2)
 - Maximaal 6.000 m2 winkelvloeroppervlak staat leeg in de stadskwartieren en transformatiemilieus (2018: 12.160 m2)

3. In 2022 kent de binnenstad betere activiteiten op het gebied van cultuur, vrije tijd en sport met meer maatschappelijk-economische waarde
 - Almeloërs waarderen het evenementenaanbod in de binnenstad gemiddeld met een 7,0 (2017: 6,8)
 - Almeloërs waarderen het cultuuraanbod in de binnenstad gemiddeld met een 7,0 (2017: 6,7)
4. In 2022 is de binnenstad van Almelo aantrekkelijker, veiliger en gastvrijer met betere parkeermogelijkheden
 - Almeloërs waarderen de sfeer en gezelligheid in de binnenstad gemiddeld met een 6,5 (2017: 6,0)
 - Almeloërs waarderen de veiligheid in de binnenstad gemiddeld met een 7,0 (2017: 6,7)
 - Almeloërs waarderen de parkeermogelijkheden voor auto's in de binnenstad gemiddeld met een 7,0 (2017: 6,7)
 - 60 procent van de Almeloërs vindt de term 'gastvrij' van toepassing op de binnenstad (2017: 48%)
5. In 2022 zijn er meer bedrijven in de binnenstad van Almelo gevestigd met meer omzet
 - Het aantal bedrijven in de binnenstad groeit tot 706 (2017: 672)

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten en projecten

Binnen het programma binnenstad is het principe "samen met de stad" leidend. Voor het bereiken van de doelen is namelijk inzet nodig van andere organisaties. De verbeteringen en veranderingen in het centrum zijn voor het overgrote deel afhankelijk van de inzet van particuliere partijen (eigenaren, ondernemers(vereniging), ontwikkelaars). Deze inzet kan echter niet afgedwongen worden. Het streven is dat de binnenstadspartner in 2019 afspraken maken over hun bijdrage aan het realiseren van de doelen. De programmamanager is hierin stimulerend, faciliterend en regisserend. Daarnaast is de gemeente ook trekker van een aantal projecten.

Vanwege de energie die op dit moment zit op de Koers voor de Binnenstad, focust het programma binnenstad zich voor 2019 op 5 sporen die uit de koers voortvloeien:

1. Compacter centrum en aantrekkelijke binnenstadskwartieren: Projecten en activiteiten binnen dit spoor dragen bij tot het verkleinen van het kernwinkelgebied, het versterken van het karakter van de vier binnenstadskwartieren en/of het transformeren van winkelruimte in de flanken naar wonen en werken. Dit gaan we doen door:
 - Afspraken te maken met partners over hoe de binnenstad aantrekkelijker te maken
 - Het openstellen van een deel van de Grotestraat Noord en Zuid voor autoverkeer
 - Het stimuleren van transformatie van winkels in de transformatiegebieden
 - Het winkelgebied compacter te maken
 - De invoering van een leegstandsverordening te onderzoeken
 - Te stimuleren dat bedrijven zich vestigen in de door de gemeente aangewezen gebieden in de binnenstad
 - Het herontwikkelen van gemeentelijk vastgoed naar functies passend in de 'nieuwe koers voor de binnenstad'
 - Het verlengen van de Waterboulevard en het aanleggen van een haven in de binnenstad
 - Renoveren en aantrekkelijk maken van gevels en vastgoed in de binnenstad
2. Versterken Almelo DNA in de binnenstad: Waar de stad van is zou de binnenstad meer van moeten zijn. Projecten en activiteiten moeten bijdragen aan de versterking van de zichtbaarheid van het DNA van Almelo. De binnenstad draagt het DNA van Almelo, de identiteit van de stad en de geschiedenis van de stad. De betekenis dat bedrijven, verenigingen, instellingen, verhalen etc. uit de stad meer zichtbaar mogen worden in de binnenstad. Hierbij hanteren we vier kernwaarden die het Almelo DNA vormen:

Dit gaan we doen door:

- Het verhogen van de kwaliteit van activiteiten op het gebied van cultuur, vrije tijd en sport en aantrekken van meer bezoekers zoals door keuzes in programmering en betere promotie
 - Het thema water te verbinden aan evenementen in Almelo
 - Het wegnemen van belemmeringen voor organisatoren, zoals via vergunningen en subsidies
 - Afspraken te maken over de verhoging van de kwaliteit van het aanbod van sport en cultuur in de stad
 - Het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan de versterking van de zichtbaarheid van het DNA in de binnenstad
 - Vergroten van het aantal m2 groen in de binnenstad
3. De binnenstad als hart van Noordwest Twente. Projecten en maatregelen moeten de relatie van Almelo met de omliggende dorpen versterken (bv fysieke verbindingen, streekproducten etc.). Dit gaan we doen door:
 - Het uitvoeren en tussentijds evalueren van een driejarige pilot 'twee uur gratis parkeren in de binnenstad'
 - De bewegwijzering naar de parkeergarages te verbeteren
 4. Vermarkten en imago binnenstad: Communicatie is de vierde en tevens onmisbare pijler van het programma binnenstad. We kunnen investeren in stenen, evenementen, transformatie, initiatieven etc., maar als de investeerder, regio inwoner, ondernemers etc. van niets weet, gaan komen ze niet in beweging. Bovendien heeft de binnenstad van Almelo een negatief imago en is er een achterstand in te halen. Een sterke communicatie- en marketingstrategie is dus noodzakelijk om bezoekers, investeerders, ondernemers en bewoners te trekken.
 5. Samenwerking: Het programma binnenstad zet nadrukkelijk veranderingen in gang op ruimtelijk en programmatisch vlak, maar daar horen ook organisatorische veranderingen bij. De binnenstad van Almelo moet een eigen gezicht krijgen, letterlijk en figuurlijk. De betrokken partners bij de Koers voor de binnenstad willen zich manifesteren als een TEAM BINNENSTAD, met de programmamanager als aanvoerder die het voortouw neemt bij het vertalen van de Koers naar een concreet en meetbaar uitvoeringsprogramma over een periode van één of twee jaar.

3.1.3 Wat mag het kosten?

Middelen

Voor de komende vier is 150.000 euro per jaar beschikbaar gesteld voor het programma binnenstad.

Daarnaast is voor de komende drie jaar 300.000 euro (naast 300.000 euro vanuit Stadstoezicht) per jaar beschikbaar gesteld voor de driejarige pilot 2 uur gratis parkeren. Daarnaast zal actief worden ingezet om nieuwe subsidiemogelijkheden aan te boren.

Naast de reeds beschikbare middelen voor het programma binnenstad is er extra budget nodig voor spoor 1: Compacter centrum en aantrekkelijke binnenstadskwartieren. Binnen dit spoor worden diverse grootschalige fysieke projecten ontwikkeld die de nodige voorbereiding vragen, zoals de Stadskade en de

transformatiemilieus. Voor deze planvoorbereiding is een aanvullende budget van 150.000 euro benodigd. Voor de daadwerkelijke uitvoering van deze projecten is de reserve Centrumspaarfonds beschikbaar.

Programma Binnenstad	2019	2020	2021	2022
Programmabudget	450	450	450	150

Bedragen * 1.000 euro

Verdeling middelen 2019-2022

		2019	2020	2021	2022
Programmabudget binnenstad	Pilot 2 uur gratis parkeren	300	300	300	
	Inspanningen	50	60	60	60
	Communicatie & Marketing	60	50	50	50
	Programmamonitoring & organisatie	40	40	40	40
	Planvoorbereidingskosten				
Nog niet van dekking voorzien			150	150	150
Totaal		450	600	600	300

Bedragen * 1.000 euro

Regulier budget en kapitaaldiensturen

Projecten die geïnitieerd worden door Uitvoering Fysiek (Groen, water, riolering en openbare ruimte) en die een bijdrage leveren aan het programma Binnenstad worden (grotendeels) gefinancierd via reguliere budgetten. Indien een project met een extra impuls extra bijdraagt aan de programmadoelstellingen en waarvoor geen middelen uit reguliere budgetten of subsidies zijn, dan zal een bijdrage uit de programmabegroting overwogen worden.

Kapitaaldiensturen worden niet gefinancierd uit de programmamiddelen.

3.1.4 Indicatoren

Indicator	Peilwaarde (jaartal)	2022	Bron
Groei aantal centrumbezoekers per week	80.000 (2018)	7.000	Locatus
Leegstand m2 winkels in nieuwe kernwinkelgebied	2.900 (2018)	0	Locatus
Leegstand m2 winkels buiten nieuwe kernwinkelgebied	12.160 (2018)	6.000	Locatus
Rapportcijfer Almeloërs evenementen aanbod binnenstad	6,8 (2017)	7,0	Kennispunt Twente (BS monitor)
Rapportcijfer Almeloërs cultuur aanbod binnenstad	6,7 (2017)	7,0	Kennispunt Twente (BS monitor)
Rapportcijfer Almeloërs sfeer en gezelligheid binnenstad	6,0 (2017)	6,5	Kennispunt Twente
Rapportcijfer Almeloërs veiligheid	6,7 (2017)	7,0	(BS monitor) Kennispunt Twente (BS monitor)
Rapportcijfer Almeloërs parkeermogelijkheid auto binnenstad	6,7 (2017)	7,0	Kennispunt Twente (BS monitor)
Percentage Almeloërs dat de binnenstad gastvrij vindt	48% (2017)	60%	Kennispunt Twente (BS monitor)
Aantal bedrijfsvestigingen in de binnenstad	672	706	Kennispunt (Biro)

3.2 Economie en Participatie

Wat willen we bereiken?

Ambitie

Onze missie is meer Almeloërs aan het werk krijgen. Onze organisatie staat ervoor dat onze inwoners met een bijstandsuitkering een kans maken in onze groeiende economie. Ook al hebben zij een grote afstand tot de arbeidsmarkt. En dat geldt ook voor onze ondernemers. Wij willen dat zij ondernemen dankzij wet-en regelgeving, niet ondanks wet-en regelgeving.

Visie

Wij voorzien voor Almelo een eigentijds economisch format die is gericht op Noordwest Twente. Met een aantal organisaties die nu al landelijk publiek trekken. Bijvoorbeeld Preston Palace, Heracles Almelo, Kees Smit, het Theaterhotel. En een aantal aansprekende Europese partijen in de logistieke sector die gebruik maken van het vernieuwde Twentekanaal met de containeroverslagfaciliteiten op het XL. En een onderscheidend profiel als Waterstad met drie jachthavens en de Waterboulevard tot in het centrum.

Via het programma Economie en Participatie zorgen we met deze scope ervoor dat we in 2022 een stad zijn met 44.000 arbeidsplaatsen en dat we het aantal bijstandsgerechtigden verlaagd hebben naar 2.200 bijstandsdossiers.

Strategische en operationele doelstellingen

Nederland bevindt zich in een transitiefase waar we als Almelo voelbaar ons deel van meepakken. De energietransitie door de opwarming van de aarde, de sterk wijzigende consumentenvoorkeuren, enorme technologische ontwikkelingen en gespannen handelsverhoudingen hebben een grote economische impact. Allemaal zaken die ogen als een bedreiging, maar vooral kansen biedt.

Binnen dit economisch kader staat het bedrijfsleven aan de lat om als samenleving te floreren. Zeker in Almelo is deze handschoen opgepakt door onze ondernemende stakeholders.

Op het XL-park, de toekomstige Lifestyle-boulevard, de binnenstad zien wij ondernemers miljoenen investeren.

Het zijn uitstekende ingrediënten om ondernemers te ondersteunen en onze uitkeringsgerechtigden te activeren tot meer / hernieuwde deelname aan de maatschappij. Hiertoe hebben wij onze doelen gesteld in het programma Economie en Participatie.

Hoofddoel I: Almelo, hier wordt gewerkt

- 1 In 2022 doen minder Almeloërs een beroep op de bijstand en gaan meer Almeloërs van bijstand naar werk.
 - Een betere ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen dan in andere gemeenten (in 2022 naar 1,22%).
 - Minder mensen in de bijstand (in 2022 naar 2200 bijstandsdossiers).
- 2 In 2022 sluiten vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt beter op elkaar aan.
 - Minder spanning tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt (in 2022 naar “gemiddeld”, UWV spanningsindicator).
- 3 In 2022 zijn meer Almeloërs in staat om in de veranderende arbeidsmarkt aan het werk te komen of te blijven.
 - Minder mensen terug naar de bijstand (in 2022 naar 20 mensen).
- 4 In 2022 zetten meer Almeloërs zich in voor hun stad of buurt.
 - Meer bijstandsgerechtigden zetten zich in voor de samenleving (in 2022 naar 70% in de doelgroep “participatie”, voor de doelgroep zorgbehoevenden: pm).

Hoofddoel II: Almelo en haar subregio kent een krachtige, groeiende economie

1. In 2022 is Almelo aantrekkelijker als vestigingsplaats voor bedrijven
 - Meer banen (in 2022 verhoging van het aantal banen met 4000 ten opzichte van 2016).
 - Een beter ondernemersklimaat (rapportcijfer 7 in 2022).

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten en projecten

10 inspanningen voor doel 1

We leggen 10 inspanningen om hoofddoel 1 en de onderliggende doelstellingen te realiseren.

1. Uitvoeren van het actieplan arbeidsmarkt
Almelo heeft samen met de provincie Overijssel plannen gemaakt om een structureel nieuw perspectief te creëren. Eén van de terreinen hierbij betrof de arbeidsmarkt. Hiertoe is het actieplan arbeidsmarkt opgesteld met 3 onderdelen:
 - Skills

- Ontwikkelen en onderzoeken van nieuwe re-integratiemethodieken gericht op duurzame inzet
 - Ondersteunen van kleine ondernemers en bevorderen sociaal ondernemerschap
2. Ondersteunen van Almeloërs met bijstand én problematisch schulden, bij het vinden van werk
We zien dat grote schulden de 5 zintuigen van mensen beïnvloed. Ze raken soms letterlijk geblokkeerd in hun denken en doen. Iets wat we niet moeten hebben als mensen op weg terug zijn naar de arbeidsmarkt. Vandaar 4 acties om dat tegen te gaan.
 - Samenwerking partners en private financiers binnen het SchuldenLab
 - Vroeg er op af
 - Dienstverlening stadsbank
 - Meer grip op bewindvoering
 3. Uitvoeren van experiment(en) om te voorkomen dat het (netto) inkomen van mensen met bijstand en/of schulden afneemt bij het aanvaarden van werk
Gezinnen met een laag inkomen (uit uitkering of werk) kunnen op veel financiële regelingen een beroep doen, waarmee verlichting van de financiële situatie ontstaat. Dit kunnen zowel landelijke als lokale regelingen zijn. Omdat deze regelingen geheel of gedeeltelijk wegvallen bij het verkrijgen van een hoger inkomen, wordt dit ook wel de armoedeval genoemd.
 4. Inzet van alle participatie instrumenten om de kans op werk te vergroten
We voeren de Participatiewet uit en maken daarin onze keuzes. Deze keuzes zijn strak en onzes inziens rechtvaardig.
 - Het vaststellen en hanteren van het nieuw uitvoeringskader Participatiewet 2019-2022
 - Inclusieve arbeidsmarkt: faciliteren van plaatsingen van mensen met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgever.
 - Wet taaleis
 5. Ondersteunen van initiatieven vanuit ondernemers voor banen in de techniek en logistiek
Techniek en jongeren is al jaren een probleem. Onze bedrijven springen om nieuwe aanwas. Wij werken mee aan drie onderwerpen;
 - Techniek Pact
 - Ontdek High Tech
 - Week van de logistiek
 6. Voorkomen van instroom in bijstand
Voorkomen dat mensen bijstand nodig hebben alle partijen het meest aan. Daarom worden die mensen waar bij verwacht wordt dat er gevaar op bijstandsafhankelijkheid ontstaat direct geholpen/opgevangen door het werkplein.
 7. Uitvoeren handhavingsbeleid
We hebben een wettelijke verantwoordelijkheid in het toetsen op de rechtmatigheid van de verstrekte uitkeringen.
 8. Tegenprestatie naar vermogen
We benutten alle mogelijkheden en instrumenten in de Participatiewet actief om uitkeringsgerechtigden te activeren om de kans op werk te vergroten. Voorop staat betaald werk bij een reguliere werkgever. Daarom zetten wij, onder voorwaarde van maatwerk, ook de onbeloonde maatschappelijke tegenprestatie actief in bij het verstrekken van bijstandsuitkeringen.
 9. Sociaal woningaanbod in balans
Samen met de Almelose Woningstichting Beter Wonen, Woningstichting Sint Joseph Almelo en hun huurdersbelangenorganisaties hebben we de "Prestatieovereenkomst 2019 t/m 2023" ondertekend. Er zijn onder andere afspraken gemaakt over: huisvesting van de doelgroep, participatie, betaalbaarheid en beschikbaarheid, liberalisatie en verkoop, duurzaamheid en kwaliteit, wonen en zorg en leefbaarheid.

10. Minimabeleid ondersteunend bij aan het werk gaan

Minima heeft het niet makkelijk en we helpen binnen eerder genomen bezuinigingskeuzes indien dat nodig is. We noemen 4 onderwerpen binnen het programma.

- Taakstelling 4,8 mln.
- Collectieve Ziektekostenverzekering ook voor werkende minima en structureel.
- Bewindvoering anders inrichten (perverse prikkel weghalen).
- Ondersteunen informele schuldhelpverlening /project SUS

5 Inspanningen voor doel II

We beschrijven 5 activiteiten waarmee we deze doelstelling willen bereiken. Deel doelstelling 1 beschreven we wat we doen, wat de planning is, hoe we het financieren en wie de stakeholders zijn. Dat doen we ook bij deel doelstelling 2, maar niet uitgesplitst. De inspanningen lopen hiertoe te veel door elkaar heen en zijn samenvattend toegelicht.

1. Bevorderen vestigingsklimaat ondernemers

Met een aantrekkelijk vestigingsklimaat lokken we investeringen uit. Bereikbaarheid, logistiek en kwaliteitsimpuls arbeidskapitaal spelen de ondernemers in de kaart.

We noemen 6 inspanningen om hier stevig aan bij te dragen.

- Aanpassing kanaal klasse VA, aanleg 2e sluis Eefde, aanpassing kade Buitenhaven.
- Top 3 logistieke hotspot: Regionale samenwerking via Regionaal havenbedrijf Twente.
- Continueren lobby A1.
- Optimaliseren mobiliteit vrachtwagens.
- Regiodeals.
- Twents Fonds voor Vakmanschap

2. Ondernemersdienstverlening verbeteren

Ondernemers kunnen in Almelo ondernemen dankzij wet- en regelgeving, niet ondernemen ondanks wet – regelgeving. We noemen drie programmapunten

- Inrichten ondernemersloket
- Professionaliseren accountmanagement
- Faciliteren opzet Bedrijven-investeringszones

3. Bedrijventerreinen

Er gelden provinciale afspraken over het aanbod en uitgifte van bedrijventerreinen. De situatie is met de economische hoogconjunctuur aanzienlijk veranderd. In het programma zien we toe op drie zaken.

- Kwalitatieve match op vraag en aanbod bedrijventerreinen
- Onderzoek naar uitbreiding XL- Park 2
- Uitvoering afspraken document herprogrammering bedrijventerreinen Twente

4. Verhogen vestigingsklimaat voor (potentiële) werknemers van bedrijven

Voor werknemers van bedrijven zijn we een levendige, aantrekkelijke stad. We hebben goede partijen aan het werk die full time werken aan een levendig Almelo.

- Stichting Almelo Promotie, Inzet op evenementen en stadspromotie. Nominatie Evenementenstad 2018
- Stichting Centrum Activiteiten Almelo
- Stichting Stadsfonds Almelo voor kunst en cultuur
- Initiatieven op Waterboulevard zoals Stichting Almelse Platbodems, bruidsboot en B&B op water

5. Faciliteren van het MKB

Het MKB is onze banenmotor, de (stille) kracht van onze economie. Dat houden we vast en bouwen we uit met 2 inspanningen.

- Inkoopbeleid gericht op verbinding met lokale en regionale ondernemers
- Onderwijs gericht op ondernemers (pilot met scholen en Qredits)

3.2.3 Wat mag het kosten?

Middelen

Programma Economie en participatie	2019	2020	2021	2022
Programmabudget	750	750	0	0

Bedragen * 1.000 euro

3.2.4 Indicatoren

Indicator	Peilwaarde (jaartal)	2022	Bron
Een betere ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen dan in de andere gemeenten.	1,62 (2019)	1,22	waarstaatjegemeente.nl
Minder mensen in de bijstand	2.857 (2018)	2.200	Gemeente Almelo
Minder spanning tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt	krap (2018)	gemiddeld	Kennispunt Twente (arbeidsmarktmonitor)
Minder mensen terug naar de bijstand	32 (2017)	20	Gemeente Almelo
Meer bijstandsgerechtigden zetten zich in voor de samenleving	25% (2018)	70%	Gemeente Almelo
Meer banen in Almelo	39.282 (2016)	+4.000	Kennispunt Twente (arbeidsmarktmonitor)
Een beter ondernemingsklimaat	6,4 (2018)	7,0	Gemeente Almelo (ondernemerspeiling)

3.3 Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Ambitie

Almelo is bij uitstek een bomen- en waterstad. Niet veel steden in Nederland kunnen bogen op het water dat tot in het stadshart reikt. Evenmin hebben veel steden de hoeveelheid bomen die Almelo rijk is. Naast het behoud van deze prachtige kenmerken ligt er ook voor Almelo een dringende opgave om onze leefomgeving en milieu te behouden voor toekomstige generaties. Duurzaamheid is geen overbodige luxe; het is een urgente verantwoordelijkheid die op een ieders schouders rust.

Willen we de aarde en welvaart behouden voor onze kinderen, dan moeten we nu maatregelen nemen. Dit kunnen en mogen we niet overlaten aan de volgende generatie.

Hier ligt een grote opgave voor ons als gemeente. De gemeente Almelo wil de komende jaren sterk inzetten op duurzaamheid, met de focus op Energietransitie en Klimaatadaptatie.

Almelo wordt minder versteend, nog groener en krijgt meer water zodat we als stad voorbereid zijn op de gevolgen van de klimaatveranderingen. We worden een klimaat robuuste stad. De CO2 uitstoot zal sterk verminderen omdat we op een duurzame wijze energie opwekken. De infrastructuur voor het opladen van auto's zal anders worden dan tot nu toe gebruikelijk. En we maken meer gebruik van de (elektrische) fiets. We

gaan naar een circulaire en meer lokaal gerichte economie. Huishoudelijk afval wordt steeds meer gescheiden aangeleverd. Hergebruik van grondstoffen wordt nog vanzelfsprekender. Hierdoor zal Almelo er over een aantal jaren anders uitzien.

Visie

Een mooie blauwe en groene stad die in stappen naar 2050 bijna energie neutraal is. Een stad waar het fijn betaalbaar wonen en werken is en waar inwoners trots zijn op hun stad!

1. Almelo is groener, schoner en beter voorbereid op en bestand tegen de gevolgen van klimaatverandering
2. Almelo'se inwoners, bedrijven en instellingen dragen bij aan een duurzamer Almelo

Strategische en operationele doelstellingen

1. In 2022 is de openbare ruimte schoner met meer (functioneel en natuurlijk) groen, meer onverhard terrein en meer open water van goede kwaliteit.
 - Toename van 6.000 m² groen en onverhard terrein in 2022 in de openbare ruimte van de gemeente Almelo.
 - Eind 2022 doen 20 Almelo'se scholen mee aan educatieprojecten over afval
2. In 2022 is de openbare ruimte in Almelo beter voorbereid op en bestand tegen wateroverlast en hittestress.
 - Toename van 5.000 m² open water in 2022 in de gemeente Almelo.
3. In 2022 gebruiken Almelo'se inwoners, bedrijven en instellingen relatief minder fossiele en meer duurzame energie en ervaren hiervan ook de voordelen.
 - Eind 2022 is 20% van het totale energiegebruik in Almelo duurzaam opgewekt.
 - In 2022 rijden er 1000 bedrijfs- en personenauto's in Almelo op elektriciteit ((Full Electric Vehicle (FEV) en Plug-in Hybrid Electric Vehicle (PHEV)) of waterstof
4. In 2022 kunnen inwoners makkelijker duurzame initiatieven nemen
 - In 2022 zijn er tenminste 12 initiatieven van inwoners op het gebied van duurzaamheid (zoals energiecoöperaties) waar meerdere huishoudens aan mee doen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten en projecten

Om de beschreven doelen te realiseren is een groot aantal projecten en inspanningen voorzien. Hieronder treft u een globale opsomming aan:

- Bij reguliere onderhoudswerkzaamheden zoals bij rotondes, bermen en trottoirs wordt waar mogelijk meer groen aangelegd en minder verhard terrein.
- In wijkinrichtingsplannen (groot onderhoud) worden doelen opgenomen voor meer groen en open water van goede kwaliteit en minder verhard terrein.
- Diverse projecten met betrekking tot biodiversiteit.
- Realiseren van kleine, dichtbegroeide bossen (tiny forests), tijdelijke natuur en projecten voor stadslandbouw.
- Aanleg van extra water in de binnenstad, zoals verbreding van riviertje De Hagen (de Aa) en de waterboulevard en stadshaven.
- Aanpassen van de milieu-eilanden aan de hoeveelheid aangeboden afval.
- Stimuleren dat inwoners (vooral ook scholieren) en bezoekers de stad schoonhouden. Met minder zwerfafval.

- Scheiden van regenwater van het rioolstelsel en aanpassen van het rioleringsplan voor betere waterbestendigheid.
- Wijken beter bestand maken tegen de gevolgen van wateroverlast op basis van stresstesten.
- Opstellen van een kansen en belemmeringenkaart voor duurzame energie.
- Samen met andere Twentse gemeenten een Regionale energiestrategie voor Twente opstellen
- Opstellen van een warmtevisie en opstellen van wijkplannen voor de wijken die voor 2030 van het aardgas af gaan.
- Stimuleren van de productie van duurzame energie tot minimaal 50 gigawatt uur in 2022.
- Stimuleren van het verduurzamen van woningen tot een beter energielabel, zoals A en B.
- Elektrificeren van het gemeentelijk wagenpark (m.u.v. tractie).
- Realiseren van voldoende oplaadpunten voor elektrische voertuigen.
- Stimuleren van fietsgebruik.
- Ondersteunen van inwoners bij het starten en uitvoeren van duurzame initiatieven.
- Belichten van de sterke duurzame kanten van Almelo in een communicatiecampagne gericht op Almeloërs, in het bijzonder jongeren.
- Stimuleren van water- en natuurevenementen.
- Interesseren en mobiliseren van inwoners om zelf hun eigen straat of buurt te vergroenen.
- Educatieprojecten uitvoeren samen met scholen over duurzaamheid.

3.3.3 Wat mag het kosten?

Middelen

De gemeenteraad heeft in de gemeentelijke begroting voor de komende vier jaar elk jaar 200.000 euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het programma Duurzaamheid. Daarnaast is voor verduurzamen van ons vastgoed en een fonds 650.000 euro beschikbaar gesteld. 50.000 euro van dit fonds is beschikbaar voor de wijk Nieuwstraatkwartier.

Programma Duurzaamheid	2019	2020	2021	2022
Programmabudget	850	200	200	200

Bedragen * 1.000 euro

Verdeling middelen 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Organisatie en communicatie	30	20	20	10
Activiteiten m.b.t. Groen, water en afval	25	25	25	25
Activiteiten m.b.t. wateroverlast	35	35	25	35
Activiteiten m.b.t. energietransitie onderzoek, besparen en duurzame opwek	100	100	100	100
Duurzame initiatieven stimuleren	10	20	30	20
Totaal (exclusief 650 Revolverend Fonds)	200	200	200	200

Bedragen * 1.000 euro

Regulier budget en kapitaaldiensturen

Projecten die geïnitieerd worden door Uitvoering Fysiek (Groen, water, riolering en afval/circulair) en die een bijdrage leveren aan het programma Duurzaamheid worden (grotendeels) gefinancierd via reguliere budgetten. Is sprake van een duurzaamheidsplus bovenop een regulier project waarvoor geen middelen uit reguliere budgetten of subsidies zijn dan zal een bijdrage uit de programmabegroting overwogen worden.

Kostendiensten worden niet gefinancierd uit de programmamiddelen.

Subsidies

Er wordt actief ingezet om zoveel mogelijk subsidie kansen te benutten.

Reeds verkregen subsidies:

- Elena subsidie voor onderzoek voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed
- SDE subsidie voor plaatsen van zonnepanelen op daken eigen maatschappelijk vastgoed.
- Project Almelo's klimaat in stroomversnelling

3.3.4 Indicatoren

Indicator	Peilwaarde (jaartal)	2022	Bron
Toename van m2 groen en onverhard terrein in 2022 in de openbare ruimte	0 (2018)	6.000	gem. Almelo
Toename van m2 open water	0 (2018)	5.000	gem. Almelo
Aantal scholen dat meedoet aan educatieprojecten	5 (2018)	20	gem. Almelo
% inwoners dat vindt dat de eigen buurt schoon is	61 (2017)	65%	WSJG
% hernieuwbare energie als % van het totaal	2.1 (2016)	20%	Klimaatmonitor
Gasverbruik woningen (in miljoen m3)	44 (2017)	n.t.b.	Klimaatmonitor
Aantal auto's op elektriciteit (FEV/PHEV) en waterstof	254 (2018)	1.000	Klimaatmonitor
Aantal particuliere duurzaamheidsinitiatieven	2 (2018)	12	gem. Almelo
% inwoners dat 'Almelo, blauwgroene stad' van toepassing vindt	25% (2018)	33%	Kennispunt Twente
% inwoners dat trots is op Almelo	34% (2018)	50%	Kennispunt Twente

3.4 Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Ambitie

Samen maken we Almelo veiliger. Het moet in Almelo veilig wonen, werken en verblijven zijn. Voor (ondermijnende) criminaliteit is geen plek. Via het programma Veiligheid werken we op buurt- en wijkniveau aan minder criminaliteit en een betere veiligheidsbeleving.

Visie

Inwoners en ondernemers in Almelo voelen zich veiliger in hun stad en dragen hier zelf meer aan bij.

Strategische en operationele doelstellingen

1. In 2022 krijgen kwetsbare personen meer passende zorg en veroorzaken ze minder overlast in buurten:
 - Er belanden minder kwetsbare personen met verward gedrag in een politiecel terwijl er geen sprake is van strafbaarheid.
 - Het aantal meldingen van woonoverlast is gedaald.
2. In 2022 hebben inwoners meer vertrouwen in hoe de gemeente handhaaft en toezicht houdt in wijken en buurten:
 - Het percentage inwoners dat tevreden is over hoe de gemeente handhaaft en toezicht houdt in hun wijk of buurt is gestegen.
 - De meldingsbereidheid voor overlast en overtredingen is gestegen.
3. In 2022 zijn Almeloërs zich meer bewust van de veiligheid in hun stad en dragen ze hier zelf meer aan bij:
 - Er zijn 32 buurtpreventie-initiatieven.
 - De tevredenheid over de gemeentelijke aanpak van sociale veiligheid is gestegen.
4. In 2022 voelen inwoners, ondernemers en bezoekers zich veiliger in de stad en hun buurt en ervaren minder overlast:
 - Het percentage inwoners dat zich altijd veilig voelt is met 5% gestegen.
 - Het aantal misdrijven is met 360 afgenomen.
 - Het rapportcijfer veilige buurt is gestegen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten en projecten

Aan de ambitie 'Samen maken we Almelo veiliger' wordt de komende jaren o.a. op de volgende manieren een bijdrage geleverd:

- We volgen snel en zichtbaar meldingen van overlast op.
- We ondersteunen het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving (schoon, heel en veilig).
- We controleren gebiedsgericht of inwoners en bedrijven strafrechtelijke en bestuursrechtelijke regels naleven.
- We lanceren een informatiecampagne hoe inwoners zelf kunnen bijdragen aan een veiliger buurt.
- We geven voorlichting hoe inwoners zelf een buurtpreventieteam kunnen starten.
- We stimuleren initiatieven van inwoners die hun straat, wijk of buurt veiliger willen maken.
- We willen de eerste diagnose verbeteren over de hulp die nodig is voor kwetsbare personen.
- We willen escalatie van overlastsituaties zoveel mogelijk voorkomen door een verbeterde samenwerking op het gebied van zorg en veiligheid.
- We investeren in (extra) toezichthouders die meer gebied- en probleemgericht gaan werken.

3.4.3 Wat mag het kosten?

Middelen

Programma Veiligheid	2019	2020	2021	2022
Programmabudget	200	200	200	200

Bedragen * 1.000 euro

3.4.4 Indicatoren

Indicator	Peilwaarde (jaartal)	2022	Bron
Het percentage inwoners dat zich altijd veilig voelt is met 5% gestegen	nulmeting 2019	pm	CBS/ Kennispunt
Het rapportcijfer veilige buurt is gestegen	2017	>7,3	CBS
Het aantal misdrijven is met 360 afgenomen	2017	3535	Politiecijfers/ CBS
In 2022 zijn er 32 buurtpreventie initiatieven	2018	32	BV
In 2022 belanden minder kwetsbare personen met verward gedrag in een politiecel terwijl geen sprake is strafbaarheid	nulmeting 2019	pm	Kennispunt
In 2022 is het aantal meldingen woonoverlast gedaald	725 (geluidsoverlast); 391 (burengerucht)	pm	BV
In 2022 is het percentage inwoners dat tevreden is over hoe de gemeente handhaaft en toezicht houdt in hun wijk of buurt gestegen	nulmeting 2019	pm	Kennispunt

3.5 Zorg

Wat willen we bereiken?

Ambitie

In de Sociale Agenda 2020 hebben we het thema sociale stijging geïntroduceerd. Hiermee bedoelen we: *ervoor zorgen dat mensen en de stad het beste uit zichzelf kunnen halen*. Sociale stijging is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van inwoners zelf. Ons uitgangspunt is dat iedereen iets kan, alleen de mate waarin verschilt. Wij gaan er vanuit dat ieder mens behoefte heeft aan sociaal en fysiek welzijn en gemotiveerd is zelf te werken aan sociale stijging. Tegelijkertijd is sprake van een verschil in ondersteuningsbehoeften om hieraan daadwerkelijk invulling te kunnen geven.

Naast dat wij geloven in de eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners, geloven wij ook in hun zelfredzaamheid én in hun vermogen om anderen behulpzaam te zijn. Voor diegenen die dat echt nodig hebben, zal altijd een passend vangnet voorhanden zijn, maar waar mogelijk faciliteren wij de kracht van onze inwoners. Onze inzet is te voorkomen dat onze inwoners zijn aangewezen op geïndiceerde zorg. Tegelijkertijd constateren wij nu nog bij onze bevolking een meer dan gemiddelde zorg- en ondersteuningsbehoefte op het gebied van Jeugdzorg, Wmo en Participatiewet die Almelo voor grote uitdagingen stelt. De overgehevelde budgetten van het Rijk zijn vooralsnog ontoereikend. Dit is niet toekomstbestendig. Om te zorgen dat de zorg ook betaalbaar blijft, moeten we de zorg anders organiseren. In het coalitieakkoord is als ambitie opgenomen dat wij de zorg een kwaliteitsimpuls willen geven door innovatie, het bieden van goede zorg en dat wij willen uitkomen met Rijksmiddelen. Dit hebben wij vertaald in de volgende twee strategische hoofdpogingen:

Visie

Ervoor zorgen dat mensen en de stad het beste uit zichzelf kunnen halen:

1. Meer Almeloërs functioneren zo zelfstandig mogelijk en ontwikkelen hun talenten.
2. De gemeente Almelo is beter in staat haar taken in het sociaal domein uit te voeren.

Strategische en operationele doelstellingen

De opgaven en strategische doelen zijn ondergebracht in een viertal programmalijnen. Binnen de programmalijnen worden verschillende projecten, activiteiten en/of acties uitgezet die een bijdrage moeten leveren aan de hieronder gestelde doelen. De programmalijnen zijn: integrale preventie, intensiveren samenwerking (keten)partners, monitoring en sturing, lobby richting Rijksoverheid.

We onderscheiden de volgende strategische en operationele doelstellingen:

1. In 2022 redden meer Almeloërs zich zonder hulp van de overheid, zo nodig met steun van naasten.
 - Gebruiken inwoners minder maatwerkzorg
 - Is het aantal beschermd wonen plekken niet gestegen
 - Wordt minder gebruik gemaakt van maatschappelijke opvang
 - Zijn minder inwoners eenzaam
 - Ontwikkelen we nieuwe initiatieven gericht op vroeg-signalering en vroegtijdige interventies
 - Versterken we het voorliggend veld.
 - Passen we het welzijnsaanbod aan behoeften van inwoners die veel gebruik maken van zorg.
 - Nemen inwoners van Almelo deel aan de maatschappij.
2. In 2022 ontwikkelen 0- tot 23-jarige Almeloërs hun talenten beter op (voor)scholen.
 - En verlaten leerlingen het onderwijs niet voortijdig.
3. In 2022 komt de gemeente Almelo beter uit met de Rijksmiddelen voor WMO en Jeugd.
 - Is het financieel tekort op de uitgaven van WMO en Jeugd afgenomen.
4. In 2022 krijgen Almeloërs die hierop zijn aangewezen meer doeltreffende zorg en steun die aansluit bij hun behoeften.
 - Krijgen alle huishoudens met verschillende hulpvragen integrale steun.
 - Worden meer inwoners geholpen met alternatieve oplossingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten en projecten

Programmalijn 1: "Integrale preventie"

Wat gaan we hiervoor doen:

- Opstellen preventieagenda sociaal domein: daarin staat wat er aan preventief en collectief aanbod is, maar ook nieuwe initiatieven gericht op vroeg-signalering en vroegtijdige interventies en versterken van het voorliggend veld.
- Activiteiten binnen sport en cultuur gericht op preventie verbinden we aan de preventieagenda sociaal domein zodat uitingen in sport en cultuur gaan bijdragen aan het voorkomen van inzet van geïndiceerde zorg en ondersteuning.
- Aandacht voor draagkracht van mantelzorgers en vrijwilligers.
- Preventie in het kader van positieve gezondheid en tijdig ondersteunen.
- Bevorderen van participatie in de vorm van een zinvolle dag-structurering bij voorkeur opleiding en/of werk.
- Formuleren van aanpak tegen eenzaamheid.
- Ondersteunen van (jonge) mantelzorgers in Almelo.
- Aanpassen welzijnsaanbod aan behoeften van Almeloërs die veel gebruik maken van zorg.
- Verbinden van formeel met informeel: werken aan versterkte combinaties van professionele en niet-professionele inzet en meer nadruk op informele inzet.
- Communiceren met inwoners om hen beter voor te bereiden op veranderingen in hun levensloop en verantwoordelijker te maken voor toekomstige zorgvraag.
- Voorlichten van inwoners over voorzieningen, zoals activiteiten van welzijnsorganisaties.
- Terugbrengen of beëindigen van zorg als deze niet meer (volledig) nodig is.

- Toewijzen van woningen aan mensen die uitstromen uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
- Stimuleren van het bouwen of aanpassen van woningen zodat meer woningen levensloopbestendig zijn.
- Onderzoeken van de haalbaarheid van een Blijvers-lening voor bewoners om hun woning levensloopbestendig te maken.
- Deelnemen aan regionale aanpak voor dementievriendelijke gemeenten.
- Continueren van de succesvolle aanpak om vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan.
- Bevorderen dat ouders hun kinderen naar de voorschoolse opvang brengen.
- Uitvoeren project Het Jonge Kind inclusief 'Een kansrijke Start'.

Deze programmalijn draagt bij aan alle strategische doelen.

Programmalijn 2: "Intensiveren samenwerking (keten)partners"

Wat gaan we hiervoor doen:

- Met pilots/experimenten gaan we verkennen wat de beste manier is om tot innovatieve, laagdrempelige en efficiënte oplossingen te komen. Dit werken we de komende tijd samen met onze partners verder uit.
- We maken, herzien of verscherpen de samenwerkingsafspraken met de gecertificeerde instellingen, rechtbanken en huisartsen.
- Verlagen van het aantal verwijzingen van huisartsen naar (Jeugd)GGZ en de voorziening Ondersteuning Zelfstandig Leven door inzet van wijkcoaches in alle huisartsenpraktijken.

Deze programmalijn draagt bij aan de strategische doelen 2, 3 en 4.

Programmalijn 3: "Monitoring en Sturing"

Wat gaan we hiervoor doen:

- Gebruik maken van bestaande en nieuw te ontwikkelen dashboards binnen het sociaal domein.
- Analyseren, interpreteren en valideren van landelijke, regionale en lokale monitoring op het gebied van Zorg.
- Monitoring en sturingsinformatie gebruiken voor andere sturingsvormen en bekostigingsvormen. Waar is winst te behalen, door bijvoorbeeld het anders indelen van verschillende vormen van zorg. Of door eerder een interventie of verblijfscomponent in te zetten, om daarmee onnodige zorgvormen te voorkomen.
- De beschikbare gegevens als input gebruiken voor beleidsevaluatie en om verantwoording af te leggen of de Rijksmiddelen effectief wordt besteed.
- Ontwikkelen van een 'vlekkenkaart' waar we in kaart brengen waar alle zorglocaties in Almelo zijn (inclusief Wlz). Op deze manier kunnen wij inzichtelijk maken waar de (on)mogelijkheden zitten voor nieuwe initiatieven.

Deze programmalijn draagt bij aan de strategische doelen 3 en 4.

Programmalijn 4: "Lobby richting Rijk"

Wat gaan we hiervoor doen:

- strategisch lobbyoverleg met de 14 Twentse gemeenten. Geconstateerd is dat voor een effectieve Twentse lobby één taal nodig is op basis van uniforme feiten en cijfers. De 14 Twentse gemeenten werken toe naar regio brede uniformiteit/vergelijkbaarheid van cijfers in het sociaal domein en naar harmonisatie in wijze van begroten.
- Factsheet maken voor de bestuurders voor de politieke lobby richting de landelijke partijen en Rijksoverheid. In deze factsheet moet met feiten en cijfers inzichtelijk worden gemaakt dat Almelo een zwakke sociaal- economische infrastructuur heeft en een nadeelgemeente is op alle drie de wetten (Wmo, Jeugd en Participatiewet).

- In beeld brengen welke acties zijn uitgezet vanuit gemeente, Regio Twente en externe partners (voor zover relevant).
- In beeld brengen waar de kansen liggen en hoe we de lobby beter en efficiënter zouden kunnen inzetten zodat dit proces gestructureerd wordt opgepakt en minder ad hoc.
- Op zoek gaan naar andere gemeenten (bondgenoten) met soortgelijke infrastructuur. Verkennen waar eventuele mogelijkheden liggen om samen te werken in het kader van de lobby.
- Op bestuurlijk niveau het gesprek/discussie aangaan met regio, VNG/ G40 en Den Haag.
- Verkennen van de mogelijkheden om meer wettelijke ruimte en bevoegdheden te krijgen. Hierbij kan o.a. gedacht worden aan het opleggen van een eigen bijdrage binnen de Jeugdwet en meer juridische mogelijkheden om op te treden tegen zorgfraude.

Deze programmalijn draagt bij aan het strategische doel 3.

3.5.3 Wat mag het kosten?

Middelen

Programma Zorg	2019	2020	2021	2022
Programmabudget	1.750	1.750	0	0

Bedragen * 1.000 euro

3.5.4 Indicatoren

Indicatoren bij strategisch doel 1 "In 2022 redden meer Almeloërs zich zonder hulp van de overheid, zo nodig met steun van naasten"	Peilwaarde (jaartal)	Streefwaarde 2022	Bron
Aantal 0 t/m 17 jarige Almeloërs dat gebruik maakt van Jeugdhulp	1.707 2018	1.500	Gemeente Almelo
Aantal 18+ Almeloërs dat gebruik maakt van Maatwerk Wmo/Jeugd (excl. Hulpmiddelen)	3.400 2018	3.200	Gemeente Almelo
Aantal unieke personen in Maatschappelijke opvang (dag/nacht/crisis/24uurs)	218 2017	176	Gemeente Almelo/ ketenaanpak MO
% Almeloërs dat zich (zeer) ernstig eenzaam voelt	10% 2018	8%	GGD/TGV
Rapportcijfers 'Inspanningen van de gemeente om inwoners volledig te laten deelnemen aan de maatschappij.	6 2018	6,5	WSJG

Indicatoren bij strategisch doel 2 "in 2022 ontwikkelen 0-23 jarige Almeloërs hun talenten beter op (voor)scholen	Peilwaarde (jaartal)	Streefwaarde 2022	Bron
% voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	1,9% 2017	1,5%	WSJG
Nog te bepalen indicatoren op basis van het project 'Het Jonge Kind'	Nb	PM	Gemeente Almelo

Indicator bij strategisch doel 3 "In 2022 komt de gemeente Almelo beter uit met de rijksmiddelen voor WMO en Jeugd".	Peilwaarde (jaartal)	Streefwaarde 2022	Bron
Deze ambitie behelst zowel maatregelen als projecten die in de lijn en programma worden uitgevoerd waardoor kwantificering op programmaniveau niet mogelijk is. Deze ambitie willen we realiseren door de zorgkosten te verlagen en de inkomstenkant te verhogen.	-14,5 mln 2018	beter uitkomen met de rijksmiddelen	Gemeente Almelo

Indicatoren bij strategisch doel 4 "In 2022 krijgen Almeloërs die hierop zijn aangewezen meer doeltreffende zorg en steun die aansluit bij hun behoefte".	Peilwaarde (jaartal)	Streefwaarde 2022	Bron
% huishoudens met domeinoverstijgende hulpvraag dat integraal steun krijgt (MPG aanpak).	nb	100%	Gemeente Almelo
% hulpvragende inwoners dat met een alternatieve oplossing (zonder geïndiceerde zorg) geholpen wordt.	nb	PM	Pilots toegang 2018/2019

3.6 Nieuwstraatkwartier

Wat willen we bereiken?

Ambitie

Kernboodschap van het programma: In het Nieuwstraatkwartier maken we er samen meer van. We zijn samen op weg naar een levendig en vitaal Nieuwstraatkwartier waar mensen fijn wonen, werken en verblijven.

Leidraad voor het programma is 'aansluiten bij wat er leeft in de wijk'.

Het programma wil in alle situaties flexibel kunnen schakelen zodat ruimte ontstaat om de goede dingen op het juiste moment te (laten) doen.

Visie

Als streep op de horizon willen we bereiken dat bewoners en ondernemers in het Nieuwstraatkwartier trots zijn op zichzelf, op elkaar en hun leefomgeving. De basis moet sociaal, ruimtelijk, energetisch en technisch duurzaam op orde zijn. Het Nieuwstraatkwartier is een levendige en vitale wijk waar het volgens de bewoners en ondernemers fijn wonen, werken en verblijven is.

Strategische en operationele doelstellingen

Het Programma Nieuwstraatkwartier vertaalt de visie, de streep op de horizon, in 5 strategische doelstellingen met onderliggende operationele doelen.

1. De basis is op orde (schoon, heel, veilig) want:
 - De wijk is schoner;
 - De wijk is veiliger en is er minder ondermijnende criminaliteit;
 - De wijk is 'technisch' beter op orde;
 - De woningen zijn kwalitatief verbeterd.
2. Een duurzaam sociale en leefbare wijk waarin:
 - Bewoners meer betrokken zijn bij hun wijk;
 - Er meer sprake is van een inclusieve samenleving;
 - Er minder is sprake van overerving van armoede;
 - De zelfredzaamheid van bewoners groter is;
 - Het gebruik (en de stapeling) van voorzieningen verlaagd is ;
 - De 'wijk economie' meer op orde is.
3. Een ruimtelijk toekomstbestendige wijk waarbij:
 - De uitstraling van de wijk ruimtelijk gezien verbeterd is;
 - Iconen meer tot hun recht komen;
 - De entree van de wijk verbeterd is;
 - De beleving en waardering van groen, water en openbare ruimte is toegenomen.
4. Een klimaat-adaptieve en aardgasvrije wijk waarin:
 - De energie-transitie meer in gang is gezet;
 - Woningen gemiddeld energielabel B hebben;
 - De bewustwording van duurzaamheid en klimaatsverandering verbeterd is.
5. Een groter vertrouwen van bewoners in de toekomst van de wijk, gemeente en andere (overheids)organisaties omdat:
 - De samenwerking tussen de partijen in de wijk verbeterd is;
 - De partners betrouwbaar gebleken zijn;
 - De wijze van communiceren duidelijker en begrijpelijk is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten en projecten

Om de beschreven doelen te realiseren is een groot aantal projecten en inspanningen voorzien. Hieronder treft u een globale opsomming aan:

- We ondersteunen bewonersinitiatieven. Op dit moment zijn dat er tien. Voorbeelden zijn initiatieven in de wijk op het terrein van parkeeroverlast, speelvoorzieningen, het groenbeheer en de invulling van braakliggende terreintjes. We zijn ook betrokken bij het invullen van het pand vm Hagedoornschool.
- We helpen op diverse manieren de energietransitie aan te jagen. Zo zijn we betrokken bij de provinciale pilot 'routekaart aardgasvrije wijk'.
- We helpen met ons communicatie netwerk in de wijk om meer commitment te krijgen voor fysieke verbeteringen zoals het verbeteren van woningen en het reconstrueren en herinrichten van straten.
- We dragen bij aan het oplossen van handhavingsvraagstukken die in de wijk spelen.
- We ondersteunen de eigenaren en betrokkenen van iconen in de wijk om deze beter tot hun recht te laten komen. Een voorbeeld hiervan is de molen die midden in de wijk staat.
- We ondersteunen de sociale samenhang in de wijk door bewoners en organisaties pro actief te benaderen en samen te brengen. We bouwen aan vertrouwen tussen bewoners, ondernemers en professionals die namens diverse organisaties in de wijk actief zijn.
- We stimuleren binding in de wijk waardoor de wijk economie een impuls krijgt.
- We communiceren duidelijk en herkenbaar. We proberen een imago verandering te bewerkstelligen door mooie voorbeelden van geslaagde projecten zichtbaar te maken via kranten, websites en facebook. We willen herkenbaarheid uitstralen en als verbinder fungeren. Zo zijn we betrokken bij veel plannen die de verschillende partners en maatschappelijke organisaties in de wijk uitvoeren.

3.6.3 Wat mag het kosten?

Middelen

In 2019 is het budget van het programma Nieuwstraatkwartier 180.000 euro. Voor de resterende collegeperiode is nog geen budget gereserveerd. We vragen voor de resterende collegeperiode jaarlijks 180.000 euro beschikbaar te stellen.

Programma Nieuwstraatkwartier	2019	2020	2021	2022
Programmabudget	180	180	180	180

Bedragen * 1.000 euro

Programma Nieuwstraatkwartier	2019	2020	2021	2022
Nog niet van dekking voorzien	0	180	180	180

Bedragen * 1.000 euro

Daarnaast vragen we om de middelen die aan het einde van het jaar overblijven toe te voegen aan het budget voor het volgende jaar. Dit is nodig omdat we te maken hebben met toezeggingen aan bewoners in het ene jaar en uitvoering (en dus betaling) in het daaropvolgende jaar. Initiatiefnemers moeten vaak aanvullende financiering regelen voor de uitvoering van hun project. Aan het einde van de collegeperiode vervallen de resterende middelen aan de algemene middelen.

Naast de gevraagde middelen uit de gemeentelijke begroting doen we een beroep op alternatieve financieringsbronnen, zoals subsidies.

De begroting bevat geen budget voor de inzet van kapitaaldienstschrijvers, uitgezonderd zeer kleine projecten. Ons programma vraagt wel inzet van kapitaaldienstschrijvers en daarom vormen deze uren een aandachtspunt.

3.6.4 Indicatoren

Indicator	Peilwaarde (jaartal)	2022	Bron
Wijkkompas (in ontwikkeling in het kader van wijksturing)			
Aantal actieve bewoners in bewonersinitiatieven			
Woninglabel			
Aantal klimaatmaatregelen in de wijk			
Aantal activiteiten rondom klimaat, duurzaamheid en energietransitie			
Vertrouwen in de toekomst van de wijk			Leefbarometer
Vertrouwen in de gemeente			Leefbarometer

Voor dit programma zijn geen programmakaarten gemaakt. Dit heeft o.a. als consequentie dat er nog geen vastgestelde indicatoren zijn. In de loop van het jaar wordt hierin voorzien.

3.7 Omgevingswet

Wat willen we bereiken?

Ambitie

We grijpen de komst van de Omgevingswet aan om met een externe focus te veranderen. Dat betekent dat niet de regels, maar de maatschappelijke opgaven en de initiatiefnemers met hun omgeving centraal staan. Hieruit volgt dat we uitnodigend, faciliterend en ‘regelgeving-luw’ zijn. Initiatiefnemers krijgen de ruimte. Samen werken we aan een prettige, veilige en gezonde leefomgeving.

Visie

Het programma Omgevingswet vertaalt de ambitie naar een algemeen doel: de gemeente Almelo is goed voorbereid en klaar om volgens (de bedoeling van) de nieuwe wet- en regelgeving te gaan werken wanneer de Omgevingswet in werking treedt in 2021. Het veranderprogramma loopt door tot en met 2024. We willen er als gemeente dus in juridisch planologische zin klaar voor zijn, maar ook in de manier waarop we (samen) werken en ons gedragen als gemeente, als ook onze partners en inwoners. De wet is volledig ingevoerd op 1 juli 2029.

Strategische en operationele doelstellingen

We onderscheiden de volgende strategische doelstellingen:

1. De inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van de regels van het omgevingsrecht vergroten
2. Samenhangende benadering, gebiedsgerichte integrale aanpak
3. Grotere bestuurlijke afwegingsruimte, lokaal maatwerk
4. Versnellen en verbeteren van de besluitvorming
5. De maatschappelijke opgave bepaalt de rol van de gemeente

6. Initiatiefnemers en hun omgeving hebben meer zeggenschap over hun omgeving.

Deze strategische doelen zijn vertaald in de volgende operationele doelstellingen:

- De integrale digitale omgevingsvisie is uiterlijk 1 juli 2020 vastgesteld
- Voor het ontwikkelen van een integraal omgevingsplan zijn de uitgangspunten bepaald
- Meer regelvrij en meer algemene regels. Meer vergunningsvrij
- Voorbereiden en inrichten van de informatiesystemen
- Eén aanvraag (afgehandeld binnen 8 weken), één ingang voor initiatieven en vergunningaanvragen
- Uitnodigingsplanologie bevorderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten en projecten

Omgevingsvisie:

- Inventarisatie bestaand beleid
- Stakeholder-analyse
- Participatieproces
- Hoofdogaven/thema's benoemen
- Onderzoeken welke programma's er moeten komen

Herijking bestaand beleid:

- Inventarisatie bestaand beleid en regelgeving
- Ingrediënten ophalen voor omgevingsplan

Omgevingsplan:

- Gebiedskeuze voor te starten pilot
- Uitvoeren pilot omgevingsplan
- Start opstellen gemeente dekkend omgevingsplan

Digitalisering / DSO:

- Verdiepend onderzoek naar informatievoorziening
- Gap analyse op de informatievoorziening
- Road map ontwikkelen
- Softwareleveranciers: gesprek en invloed
- Nieuwe software aanschaffen en implementeren
- Oude software uitfasen

Participatie en communicatie:

- Verdiepend onderzoek naar de juridische consequenties van participatie
- Ontwikkelen participatieproces
- Communicatie over de verandering en binnen de verandering

Dienstverlening, houding en gedrag:

- Ontwikkelen van inhoudelijke kennis van wet- en regelgeving
- Scheppen van leersituaties aan de hand van casussen
- Spelsimulaties/gaming
- Stimuleren van het samen leren
- Bepalen van de kerncompetenties
- Bijeenkomsten organiseren voor managers en bestuurders Klankbordgroep uit de raad (woordvoerder overleg)

- Eén plan, één aanvraag, één vergunning: stakeholder-analyse, samen met ketenpartners droomdoel bepalen, klantreizen invoeren, serviceformule invoeren

3.7.3 Wat mag het kosten?

Middelen

In de begroting van 2019 is 700.000 euro opgenomen voor de invoering van de Omgevingswet (inclusief omgevingsvisie).

De VNG heeft een rekenmodel ontwikkeld waarmee gemeenten de invoeringskosten, exploitatiekosten en de frictiekosten van de Omgevingswet kunnen berekenen. In dit model zijn allerlei aannames opgenomen die gebaseerd zijn op input van verschillende gemeenten en ervaringen op andere terreinen. Het model berekent de totale kosten van de invoering van de Omgevingswet voor gemeenten, niet de middelen die aanvullend op reguliere budgetten nodig zijn. De invoering van de Omgevingswet kan niet plaatsvinden aan de hand van een blauwdruk waardoor de raming bemoeilijkt wordt. Ook wij hebben getracht het model in te vullen maar veel hangt af van nog te maken keuzes. Bij de invoeringskosten zijn personele kosten deels meegenomen. Dit is afhankelijk van de verdeling in kapitaallasten en algemene dienst.

De VNG komt met een inschatting voor middelgrote gemeenten (tot 100.000 inwoners) van 35 euro per inwoner. Voor Almelo betekent dit 2.320.000 euro als implementatieopgave (tot en met 2024).

We zien de spreiding van de invoeringskosten als volgt (mede gebaseerd op het model):

Jaar	Percentage
2017	2,5%
2018	10,0%
2019	30,0%
2020	30,0%
2021	17,5%
2022	5,0%
2023	2,5%
2024	2,5%

Op dit moment achten wij deze verdeling het meest betrouwbaar en baseren wij het programma grotendeels hierop.

Programma Omgevingswet	2019	2020	2021	2022
Programmabudget	696	696	405	116

Bedragen * 1.000 euro

Programma Omgevingswet	2019	2020	2021	2022
Nog niet van dekking voorzien	0	696	405	116

Bedragen * 1.000 euro

Invoeringskosten 2020

Voor 2020 worden de volgende invoeringskosten begroot:

Activiteiten	2020
Programmateam	200
Omgevingsvisie	43
Herijking bestaand beleid en regelgeving	20
Gebiedskeuze en uitvoeren verkenning omgevingsplan	75
Digitalisering / DSO	175
Communicatie	20
Dienstverlening, houding en gedrag	150
Overig	13
Totaal	696

Bedragen * 1.000 euro

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat we geen financiële middelen vanuit het Rijk, provincie of anderzijds ten behoeve van de implementatie Omgevingswet krijgen. In deze fase van de uitvoering van het programmaplan is nog geen raming te maken van de structurele kosten en mogelijke besparingen.

3.7.4 Indicatoren

Voor dit veranderprogramma zijn geen programmakaarten gemaakt. Dit heeft o.a. als consequentie dat er nog geen vastgestelde indicatoren zijn. In de loop van het jaar wordt hierin voorzien.

4. Overige onderwerpen

4.1 Uitkomen met rijksmiddelen - Maatregelenplan 2

Inleiding

Bij de vaststelling de begroting 2019 is een meerjarig perspectief vastgesteld, met daarin een oplopende taakstelling van ruim 7,5 miljoen euro in 2022 (geactualiseerd bedrag) op de budgetten van Wmo en Jeugd. Daarnaast blijkt uit de voorlopige jaarverantwoording 2018 een tekort van ruim 7 miljoen euro op deze budgetten. Uit de prognose van 2019 blijkt dat de tekorten een structureel karakter hebben.

Dit is de aanleiding geweest om te komen met een Maatregelenplan 2, die het college eind 2018 reeds heeft aangekondigd. In het vastgestelde Maatregelenplan 2019 zijn de maatregelen benoemd die een besparing van ruim 1,4 miljoen euro in het jaar 2019 e.v. opleveren. Verder is in dat plan een aantal zoekrichtingen bepaald voor de jaren erna.

In het onderhavige Maatregelenplan 2 is een aantal nieuwe maatregelen opgenomen. Daarnaast is een aantal zoekrichtingen uit het eerste Maatregelenplan uitgewerkt en doorvertaald naar concrete maatregelen in dit plan.

Op basis van de evaluatie van de ambities uit het coalitieakkoord in 2020, de effecten van de maatregelen zoals opgenomen in het Maatregelenplan 1 en 2 en de inspanningen uit het programma Zorg, wordt in 2020 bekeken welke bijsturing er nog nodig is en of dit moet leiden tot een Maatregelenplan 3.

Hieronder volgen de maatregelen waarvan we verwachten dat ze een financiële besparing opleveren. Wel moet worden opgemerkt dat vanwege de complexiteit van de materie niet alle maatregelen doorvertaald kunnen worden naar een concreet financieel effect (deze zijn in tabel 2 opgenomen als PM). We gaan via frequente monitoring de financiële en maatschappelijke effecten van de maatregelen beter in beeld te krijgen.

Invoeren nieuwe verordeningen Wmo en Jeugdwet 2019, incl. beleidsregels

Deze maatregel betreft invoeren van 2 nieuwe Verordeningen, te weten de Verordening Wmo 2019 en de Verordening Jeugdwet 2019 inclusief de beleidsregels en enkele aanpassingen in het indicatieproces. De nieuwe verordeningen en beleidsregels bestaat uit:

- Nader omschrijven van de criteria voor de toekenning van voorzieningen;
- De kwaliteitscriteria die voor ZIN gelden, zo veel mogelijk toepassen voor voorzieningen die kunnen worden ingekocht met een PGB;
- Vereenvoudigen van mogelijkheden om persoonsgebonden budgetten bij oneigenlijk gebruik of misbruik terug te vorderen;
- Verlagen van het tarief van persoonsgebonden budgetten.

In het indicatieproces zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Medewerkers van aanbieders van voorzieningen die een rol hebben in het indiceren van voorzieningen, verwijzen jeugdigen niet naar de aanbieder waar zij in dienst zijn (tenzij de wetgever in de Jeugdwet heeft bepaald dat de aanbieder zelfstandig bevoegd is om te verwijzen);
- Huisartsen verwijzen alleen naar de door de gemeente gecontracteerde aanbieders;
- Omvangrijke indicaties (qua duur, aantal dagdelen/uren per week) worden standaard voorgelegd binnen casuïstiek of aan juridische medewerkers voor een nadere toets;
- Indicaties waarbij individuele maatwerkcontracten met aanbieders voor specifieke voorzieningen moeten worden afgesloten, worden standaard voorgelegd aan contractmanagers voor een nadere toets.

Ten aanzien van de laatste twee maatregelen moet worden opgemerkt dat dit een aanscherping van de huidige werkwijze betreft waarbij het aantal indicaties dat standaard aan een juridisch medewerker of contractmanager moeten worden voorgelegd, wordt uitgebreid. Deze uitbreiding brengt dan ook meerkosten met zich mee. De verwachte besparing is echter hoger dan deze meerkosten. De meerkosten worden gedekt uit het innovatiebudget zoals vastgesteld in Maatregelenplan 2019.

De effecten van de hiervoor genoemde maatregelen worden hoogfrequent gemonitord en worden periodiek besproken met externe verwijzers en medewerkers in de uitvoering zodat tijdig bijsturing kan plaatsvinden.

Aanpassing PGB tarieven (als onderdeel van de nieuwe verordeningen)

In onze huidige Verordening kennen wij drie verschillende PGB-tarieven: 100%, 85% en 42,5% van het ZIN-tarief. In de nieuwe, nog vast te stellen, Verordeningen en beleidsregels zijn deze percentages herzien en worden twee PGB-tarieven voorgesteld.

Opgenomen in de concept verordening:

- 100% wordt niet meer gehanteerd.
- PGB voor aanbieders van 85% naar 80%
- PGB informele hulp van 42.5% naar:
 - o tarief gebaseerd op het minimum uurloon, of
 - o tegemoetkoming voor een hulp uit het sociaal netwerk van € 141 per kalendermaand, of
 - o tegemoetkoming in de onkosten (schoonmaakmiddelen, levensmiddelen e.d.)

De besparing zal naar verwachting voor 2020 100.000 euro bedragen. Vanaf 2021 zal deze 200.000 euro per jaar zijn.

Structureel stoppen met dienstencheques

Voor dienstencheques voor mantelzorgers is er een structureel budget beschikbaar van 120.000 euro (taakstellend). Wegens het succes van de regeling en de gestegen uurtarieven voor huishoudelijke ondersteuning zal dit plafond rond mei 2019 bereikt zijn en daarom zijn de contracten opgezegd zodat deze per 1 mei beëindigd kunnen worden. Van de 165 mantelzorgers die gebruik maken van de dienstencheques zal een deel zelf alternatieve oplossingen vinden. Een ander deel zal naar verwachting een beroep doen op de duurdere maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning.

Wij stellen voor om het structurele budget voor de dienstencheques toe te voegen aan de middelen voor de huishoudelijke ondersteuning om te tekorten op dit budget te dempen. De tekorten bij huishoudelijke ondersteuning zijn ontstaan door verschillende oorzaken:

- een deel van de mantelzorgers die voorheen gebruik maakten van de dienstencheque heeft een beroep gedaan op huishoudelijke ondersteuning;
- door invoering van het abonnementstarief doen meer inwoners een beroep op huishoudelijke ondersteuning en;
- door de tariefstijging als gevolg van de nieuwe Cao VTT.

Anders organiseren van wassen en strijken

Ongeveer 950 inwoners ontvangen ondersteuning bij hun wasverzorging. Deze ondersteuning wordt door een huishoudelijke hulp thuis geboden vanuit de huishoudelijke ondersteuning. De kosten hiervoor bedragen ongeveer 65 euro per inwoner per 4 weken wat neerkomt op 800.000 euro per jaar.

De gemeente overweegt het instellen van een centrale was- en strijkservice. Bij een was- en strijkservice haalt een organisatie de was op en bezorgt die schoongewassen weer thuis. Op plekken waar zo'n centrale was- en

strijkservice al is ingevoerd zien we dat de kosten voor wassen en strijken door invoering van een centrale was en strijkservice afnemen. We verwachten dat we hiermee in Almelo structureel zo'n 200.000 euro kunnen besparen op de kosten voor wassen en strijken. Bijkomend effect is dat de centrale was- en strijkservice werkgelegenheid kan bieden aan langdurig werkzoekenden en dat de service mogelijk arbeidsplaatsen op levert voor mensen met een beperking.

De kosten voor het invoeren van zo'n was en strijkservice bedragen naar schatting eenmalig ruim 50.000 euro en worden gedekt met de middelen uit het innovatiebudget.

Onderzoek gebruik scootmobielen

Door een herbeoordeling uit te voeren op doelmatige inzet van scootmobielen kan op termijn mogelijk worden bespaard op de kosten en geven wij het signaal af dat wij hechten aan een doelmatige inzet van middelen.

In Almelo hebben wij ongeveer 12 scootmobielen per 1000 inwoners verstrekt (ongeveer 900 in totaal). Dat is aanzienlijk meer dan het landelijk gemiddelde van 8 per 1000 inwoners. Scootmobielen zijn relatief dure voorzieningen. Huishoudelijke ondersteuning en OMD en OZL zijn recentelijk nog herbeoordeeld. Daarom starten we de herbeoordeling bij alle inwoners die een scootmobiel verstrekt hebben gekregen waarbij we breed alle door de gemeente geboden ondersteuning herbeoordelen. Dit doen we vanuit het oogpunt van veiligheid, kostenefficiëntie, rechtmatigheid, maar ook vanuit het oogpunt van doelmatigheid. De kosten hiervoor bedragen naar schatting eenmalig ruim 50.000 euro en worden gedekt met de middelen uit het innovatiebudget.

Wat deze herbeoordeling in financiële zin oplevert is op voorhand lastig te voorspellen. Scootmobielen hebben we ingekocht binnen het contract voor hulpmiddelen op basis van een lumpsum bedrag. Landelijk gezien hebben wij tegen een bijzonder laag tarief ingekocht. Het lumpsum bedrag kan afhankelijk van het aantal uitstaande hulpmiddelen met maximaal 3% worden bijgesteld (zowel naar boven als naar beneden). Het lumpsum bedrag bedraagt 1,4 miljoen euro. Op het hulpmiddelen contract kunnen we daarmee maximaal 42.000 euro per jaar besparen.

Naast een mogelijke structurele kostenbesparing op het hulpmiddelencontract kan het ook zijn dat deze herbeoordeling leidt tot een uitgifte van meer hulpmiddelen en een toename van de kosten. Ook kunnen wij bij een herbeoordeling constateren dat op andere ondersteuningsvormen meer of minder noodzakelijk is. We kunnen dus niet met zekerheid stellen of deze herbeoordeling zal leiden tot een kostenbesparing dan wel een kostenverhoging. Wel zorgt deze herbeoordeling voor een meer rechtmatige en doelmatige inzet van middelen.

Versterken voorliggend veld

Het streven is om meer gebruik te maken van algemene voorzieningen, in plaats van maatwerk. Dit vereist wel dat er voldoende algemene voorzieningen beschikbaar zijn. Deze algemene voorzieningen zitten in de subsidieafspraken op het terrein van welzijn, sport en cultuur. Om voldoende en passende algemene voorzieningen te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat we de opdracht die we verstrekken aan subsidiepartners gaan aanscherpen en aanpassen aan de opdracht 'voorkomen van duurdere zorg- en ondersteuningskosten'. Twee concrete uitwerkingen staan hieronder.

Persoonlijke netwerkcoach

In 2017 is er een pilot persoonlijke netwerkcoaches gestart. Persoonlijke coaches zijn getrainde vrijwilligers die mensen met eenzaamheidsproblematiek coachen in het aangaan van meer zinvolle relaties, waardoor het

welbevinden stijgt en het beroep op geïndiceerde zorg afneemt. De vrijwillige coaches worden aangestuurd door een betaalde professional.

We zien dat de inzet van persoonlijke netwerkcoaches de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners vergroot en leidt tot een kostenbesparing op geïndiceerde zorg. Door het kleine aantal deelnemers kunnen echter nog geen harde conclusies worden getrokken. Daarom is de inzet van de persoonlijke netwerkcoaches voor een periode van één jaar gecontinueerd (B&W 6916). Door de preventieve werking van de persoonlijke netwerkcoaches verwachten wij een kostenbesparing op maatwerkondersteuning van ruim 135.000 euro. Uit deze besparing kunnen de uitvoeringskosten van 53.000 euro gedekt worden. De netto verwachte opbrengst bedraagt 82.000 euro structureel.

De netwerkcoach wordt uitgevoerd in 2019 en zal daarna worden geëvalueerd. Als blijkt dat het daadwerkelijk leidt tot een kostenbesparing zal een eventuele verlenging voor 2020 en verder aan het college opnieuw worden voorgelegd.

Uitbreiden Kinder- en pubercoach

Bij Jeugd zien wij dat veelal een relatief kleine hulpvraag onder het gedrag ligt, die met een lichte interventie is weg te nemen. De kindercoach en pubercoach in Almelo zijn hierin succesvol gebleken. De kinder- en pubercoach kan middels kortdurend en laagdrempelige hulp voorzien in de hulpvraag en een uiteindelijke indicatie voorkomen, waardoor een financiële besparing optreedt.

Op dit moment is er echter sprake van een wachtlijst. Dit maakt dat relatief lichte hulpvragen uiteindelijk zowel via wijkcoaches als via huisartsen terechtkomen bij dure zorgaanbieders.

Met de huidige bezetting worden jaarlijks gemiddeld 20 pubers begeleid. Wij stellen voor om de formatie van deze coaches uit te breiden zodat 40 pubers begeleid kunnen worden. Hiervoor is een structurele extra investering in de uitvoering nodig van 50.000 euro. De extra besparing op de zorgkosten zal naar verwachting 100.000 euro bedragen. De netto extra besparing is derhalve 50.000 structureel.

Ombouw Dagbehandeling Jonge Kind (niet onderwijs gerelateerd)

De dagbehandeling is een voorziening voor kinderen van 1-7 jaar met complexe problematiek. Het kind krijgt een intensieve individuele behandeling en groepsbehandeling op basis van het individuele behandelplan. Ook het begeleiden van de ouders bij de opvoedingsproblematiek vormt een integraal onderdeel van het hulpverleningsaanbod. Er is op maat de mogelijkheid voor aanvullende therapieën, zoals logopedie en fysiotherapie en dagdelen onderwijs. De basis van deze voorschoolse voorziening waarin aandacht is voor de cognitieve en sociaal emotionele ontwikkeling wordt vormgegeven door een lokale voorziening (Kinderopvang, IKC, peuterspeelzaal).

De nieuwe vorm van bekostigen zorgt voor de mogelijkheid dat er een meerjarig budget ontstaat voor de dagbehandeling. Op het moment gaat dit via individuele beschikkingen en bedragen de kosten 387.000 euro per jaar. In overleg met de aanbieder, is het mogelijk om deze kosten om te vormen naar een lumpsumbekostiging van 250.000 euro per jaar. Dit zorgt voor een structurele besparing van 137.000 euro per jaar.

Jeugdhulp in het onderwijs

In het speciaal onderwijs zijn gemiddeld 20 verschillende zorgaanbieders betrokken en ontvangt 70-90% van de kinderen hulp. Veel tijd en aandacht gaat verloren aan indicaties en afstemming tussen verschillende aanbieders. Door het herorganiseren van deze structuur kan veel tijd bespaard worden. Het gevolg is meer directe tijd voor het hulpvragende kind en een kostenbesparing voor de gemeente.

In het maatregelenplan is deze maatregel opgenomen voor 2020, maar de invoering van de maatregel is bespoedigd. Hiermee valt er in 2019 al een extra besparing te behalen van 58.000 euro. In 2020 loopt deze besparing, zonder schaalvergroting, structureel op naar 175.000 euro per jaar. Op basis van deze maatregel wordt afgewogen of uitbreiding naar meerdere scholen mogelijk is.

Overzicht maatregelen, besparingen en kosten

In de tabel hieronder vindt u een overzicht van de mogelijke maatregelen met de daarmee te realiseren netto besparingen vanaf 2020 e.v.

Omschrijving	2019	2020	2021	2022
Maatregelenplan 1 (BW-6696)				
Doorbraakmethode	750	2.251	3.750	4.500
Dagstructurering	300	400	440	440
Besparing middelen GIDS	240	240	240	240
Peuteropvang	150	150	150	150
Subtotaal Maatregelenplan 1	1.440	3.041	4.580	5.330
Maatregelenplan 2 (BW-7023)				
Invoeren nieuwe Verordening en beleid		PM		
Aanpassing PGB tarieven		100	200	200
Stoppen met dienstencheques		120	120	120
Anders organiseren wassen en strijken		200	200	200
Onderzoeken gebruik scootmobielen		PM	PM	PM
Versterken voorliggend veld				
- Persoonlijke netwerkcoach	82	82	82	82
- Uitbreiden kinder- en pubercoach		50	50	50
Ombouw dagbehandeling		137	137	137
Jeugdhulp in het onderwijs	58	175	175	175
Subtotaal Maatregelenplan 2	140	864	964	964
Totaal verwachte besparingen	1.580	3.905	5.544	6.294
Totaal te realiseren besparingen	-1.150	-3.150	-5.150	-7.550
Saldo (negatief = nog te realiseren)	430	755	394	-1.256

Bedragen * 1.000 euro

Nog uit te werken maatregelen

Een aantal zoekrichtingen uit het Maatregelenplan 2019 moet nog verder uitgewerkt worden:

- Vermindering van residentiële hulp (2020)
- Herziening beleid en inkoop Huishoudelijke Ondersteuning (2020)

Daarnaast zullen we beoordelen of de volgende onderwerpen bij kunnen dragen aan de financiële en maatschappelijke opgave:

- Maatregel 8 Jeugdhulp in het onderwijs: mogelijke uitbreiding naar meerdere scholen onderzoeken inclusief kosten-baten analyse (2021)
- Beperking zorgkosten rondom Dyslexie en Adhd (2020)
- Anders organiseren vervoer (2020)

Vanuit programma Zorg geven wij prioriteit aan de volgende 2 projecten:

- Dagstructurering Jeugd (2020)
- Onderzoeken andere sturingsmogelijkheden rondom inkoop (2020).

4.2 Uitvoering Participatiewet

Doelgroepen P-wet

De gemeente is verantwoordelijk voor inwoners kunnen werken maar daarbij wel ondersteuning nodig hebben. De wet moet ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking. De Participatiewet is in de plaats gekomen van de Wet Werk en Bijstand, Wsw en een groot deel van de Wajong. Van gemeenten wordt verwacht dat zij deze groeiende doelgroep ondersteuning biedt zodat zij aan de slag gaan. Waar nodig is er ondersteuning om het salaris aan te vullen (inkomensondersteuning).

Gemeenten moeten laten zien dat ze met relatief beperkte middelen grote groepen zo regulier mogelijk aan de slag kunnen helpen. Een efficiënte en effectieve uitvoering van de Participatiewet is dus de uitdaging, ook voor de gemeente Almelo.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor een grote groep mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, waaronder arbeidsgehandicapten. Een bijzondere groep arbeidsgehandicapten wordt gevormd door de Wsw'ers. Deze mensen werken in een (oud) beschutte omgeving, met op de persoon toegesneden begeleiding. Met de invoering van de Participatiewet is nieuwe instroom in de Wsw niet mogelijk. Omdat er bovendien sprake is van een steeds lager wordende rijkssubsidie, is de WSW per definitie een maatregel die de gemeente altijd geld zal kosten. De gemeentelijke bijdrage aan de WSW is in ons meerjarenperspectief mee genomen.

Uitvoeringsconstructie

De uitvoering van de Wsw wordt gezamenlijk door de GR-gemeenten in Soweco GR vorm gegeven. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van de inzet van Soweco NV. De GR is enig aandeelhouder van de NV. De werkzaamheden voor de Wsw worden steeds minder, om dit te compenseren is vanaf 2014 het algemene beleid om Soweco NV ook andere opdrachten binnen het sociale domein te gunnen. Hierdoor kan Soweco NV doorgroeien naar een zelfstandige marktpartij, die onafhankelijk kan bestaan.

Soweco NV is één van de spelers in de uitvoering van de Participatiewet. In 2017 is een [notitie doorontwikkeling Soweco](#) vastgesteld. De kern – en daarmee de huidige opdracht voor Soweco NV – is het volgende:

- De GR Soweco en Soweco NV worden ontvlochten. Dit proces, de deconsolidatie, maakt bezittingen en onderlinge verhoudingen transparant.
- De NV wordt doorontwikkeld naar een nieuwe Maatschappelijke Onderneming (MO) die zich inzet voor de SW medewerkers en voor andere kwetsbare doelgroepen.
- GR richt zich op het beperken van de “erfenis” en op de verantwoordelijkheid voor SW-personeel. Het vastgoed zal worden afgestoten.

Financieel

De Wsw is sinds jaar en dag een verliesgevend dossier: er is per definitie een subsidietekort. De werkzaamheden van Soweco NV kunnen dit verlies niet volledig dempen. Uit benchmarks en recent onderzoek door een extern bureau blijkt overigens dat Soweco de Wsw relatief goed uitvoert, met goede bedrijfsresultaten.

Nieuwe inzichten

Doelgroepen P-wet

De Wsw kan als maatregel verdwijnen, de doelgroepen verdwijnen niet. Om de inclusieve arbeidsmarkt vorm en inhoud te geven, is het van groot belang dat wij vanuit één hand deze arbeidsmarkt bewerken, met mensen met arbeidsbeperkingen aan de slag gaan, hun een zo goed mogelijke en passende plaats geven op deze arbeidsmarkt. In die gevallen waar dit niet kan, hebben wij een voorziening nodig waar mensen beschut, onder beschermende omstandigheden kunnen werken. Voor sommigen is dat voor een tijdje, om op adem te komen of bij te leren, voor anderen is dat voor altijd. Kortom: we streven er naar de uitvoering van Wsw en P-wet, dicht bij de toegang van het sociaal domein, vanuit één hand te regisseren.

Uitvoeringsconstructie

Met de deconsolidatie komt de vraag naar een eventueel eigenaarschap van de NV steeds dichterbij. De gemeenten hebben ieder voor zich te kennen gegeven geen aandeelhouder te willen zijn. Bovendien merken we dat gemeenten op verschillende wijzen de uitvoering van de Participatiewet en Wsw willen vorm geven. Dit maakt dat de huidige uitvoeringsconstructie niet meer toekomstbestendig is, en gekeken wordt naar andere uitvoeringsvormen.

Kort geleden heeft het DB van Soweco een [brief](#) naar alle gemeenteraden van de deelnemende gemeenten gestuurd over de voortgang van de deconsolidatie. Daarin wordt ook aangekondigd dat er vervolgonderzoek wordt uitgevoerd naar een voorkeursscenario van het aandeelhouderschap.

In dat vervolgonderzoek is meegenomen de constatering dat een 'stand alone' uitvoering van de Wsw niet langer toekomstbestendig is. Het verbinden van de uitvoering van de Wsw met de uitvoering van de Participatiewet is nodig. Er moet focus worden aangebracht in die doorontwikkeling van Soweco NV. Doel was om te komen tot een door zes gemeenten gedragen voorkeursscenario. Daarbij is ook nadrukkelijk de wens van de gemeenten betrokken om de zorg voor de kwetsbare groep mensen te continueren.

Het onderzoek is inmiddels afgerond. De raad wordt hierover per raadsbrief (RAAD - 5468) geïnformeerd. Het voorkeursscenario heeft de volgende karakteristieken:

- De gemeente Almelo organiseert een faciliteit voor beschut werken. Andere gemeenten kunnen hiervan gebruik maken, op basis van een meerjarige dienstverleningsovereenkomst.
- De focus ligt op uitvoering van wettelijke taken in de context van de Participatiewet en Wsw.
- Werkgeversdienstverleningstaken van het huidige Soweco worden samengevoegd met de uitvoering van de Participatiewet, Wmo en Jeugd.
- Er wordt gestreefd naar maximale samenwerking met ondernemers in de verschillende gemeenten.
- Er wordt geanticipeerd op de onvermijdelijke krimp van de Wsw. De doelgroep wordt vaker en meer lokaal opgevangen in bedrijfsleven en lokale infrastructuur.
- Alle gemeenten hebben de mogelijkheid om eigen invulling te geven aan uitvoering van eigen beleid waarbij inkoop van diensten bij de gemeente Almelo mogelijk is.

Gemeenten kiezen ervoor om dit voorkeursscenario verder uit te werken.

Vervolproces

Het DB van Soweco heeft op 1 april besloten om het voorkeursscenario nader uit te werken. Dat betekent dat alle risico's, noodzakelijke stappen, personele- en juridische consequenties en financiële gevolgen nader in beeld worden gebracht. Er zijn nog heel veel vragen waarop duidelijke antwoorden moeten komen. Al deze aspecten komen aan de orde in de volgende fase van het onderzoek. Waar nodig wordt externe deskundigheid betrokken.

Afgesproken is ook dat per gemeente wordt voorbereid hoe men het voor de eigen kwetsbare groep mensen wil gaan organiseren en uitvoeren. Nieuwe samenwerkingsvormen tussen gemeenten zijn daarbij niet op voorhand uitgesloten.

Er wordt vanuit gegaan dat het oorspronkelijke tijdpad, zoals in eerder genoemde brief beschreven is, wordt gehaald. De geplande afbouw van de GR gaat gedurende dit proces op de ingeslagen weg voort. Het DB wil graag de directie en RvC van Soweco blijven betrekken bij de stappen die we in de komende periode gaan zetten.

4.3 Kapitaalgoederen

Inleiding

Er is een nota kapitaalgoederen opgesteld. De nota kapitaalgoederen biedt inzicht en grip op het beheer van de kapitaalgoederen. De nota geeft inzicht in de financiële middelen die nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden. De nota geeft inzicht in de verwachte uitgaven voor de eerste jaren (2019 – 2023) en bevat ook een doorkijk naar de langere termijn. Dit wordt in de nota gespiegeld aan de beschikbare middelen. Op basis hiervan worden aantal adviezen over de wijze van financiering en activering van middelen gegeven als ook adviezen voor deerschikking van middelen. De nota kapitaalgoederen dient als basis voor het opstellen van de paragraaf ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ in de begroting en de jaarrekening. Actuele beheerplannen voor bijv. wegen, kunstwerken, bomen, speelvoorzieningen en groen zijn daarvoor nodig.

De nota kijkt over een aantal jaren. De daadwerkelijke uitgaven per jaar kunnen afwijken van de geraamde kosten, omdat de uitvoering altijd wordt afgestemd met andere taakvelden, programmasturing en wijksturing.

Huidige inzichten

Analyse van de verschillende taakvelden levert het volgende overzicht op over de stand van zaken van de kwalitatieve toestand van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Samengevat is dat:

1. De kapitaalgoederen zijn redelijk goed in beeld.
2. Voornamelijk wetgeving is richtinggevend voor het kwaliteitsniveau.
3. Kwaliteit van kapitaalgoederen daalt en bereikt een kritisch peil.
4. Investeren is onvermijdelijk, investeringsbehoefte neemt toe.

Inzichten financieel

Het doorrekenen van de onderhouds- en vervangingsbehoefte levert het volgende beeld op van de financiële situatie van de kapitaalgoederen:

1. Noodzakelijke beheer past binnen het budget en geeft tijdelijk een overschot.
2. Consequentie middellange termijn (rond 2028): kapitaallasten overstijgen budget.
3. De kosten fluctueren.

Op dit moment en de eerste jaren erna zijn voldoende middelen beschikbaar. Het positieve verschil tussen benodigde en beschikbare middelen valt terug naar het algemene financieel perspectief. Verder wordt afgesproken dat beheerplannen worden opgesteld en dat nota kapitaalgoederen elke 2 jaar wordt geactualiseerd. Ook wordt duidelijk dat op de langere termijn de kapitaallasten stijgen en dat aanvullend budget nodig is.

Benodigd voor uitvoering van onderhoud					
Kapitaalgoederen	2019	2020	2021	2022	2023
Vervangen	13.541	12.830	13.023	12.941	12.941
Kapitaallast	3.889	4.357	5.089	5.682	6.110
Groot onderhoud	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Klein onderhoud	7.186	7.186	7.186	7.186	7.186
Schoonhouden	1.474	1.525	1.689	1.853	1.853
Kwaliteitsverbetering openbare ruimte	100	150	150	150	150
Totaal benodigd	16.149	16.717	17.614	18.370	18.799

Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud					
Kapitaalgoederen	2019	2020	2021	2022	2023
Vervangen	7.549	6.838	7.031	6.949	6.949
Kapitaallast	3.467	3.479	3.755	3.892	4.015
Groot onderhoud	2.460	2.460	2.460	2.460	2.460
Klein onderhoud	6.598	6.911	6.911	6.911	6.911
Schoonhouden	1.474	1.474	1.474	1.474	1.474
Inzet eigen dienst	2.383	2.383	2.383	2.383	2.383
Extra middelen kwaliteit verbeteren or	100	150	150	150	150
Extra middelen investeringen infrastructuur	150	2.000	3.000	3.500	3.500
Taakstelling UF	-236	-236	-236	-236	-236
Totaal beschikbaar	16.395	18.620	19.897	20.534	20.657

Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud					
Kapitaalgoederen	2019	2020	2021	2022	2023
Benodigd	16.149	16.717	17.614	18.370	18.799
Beschikbaar	16.395	18.620	19.897	20.534	20.657
Vershil benodigd - beschikbaar	247	1.903	2.283	2.164	1.858

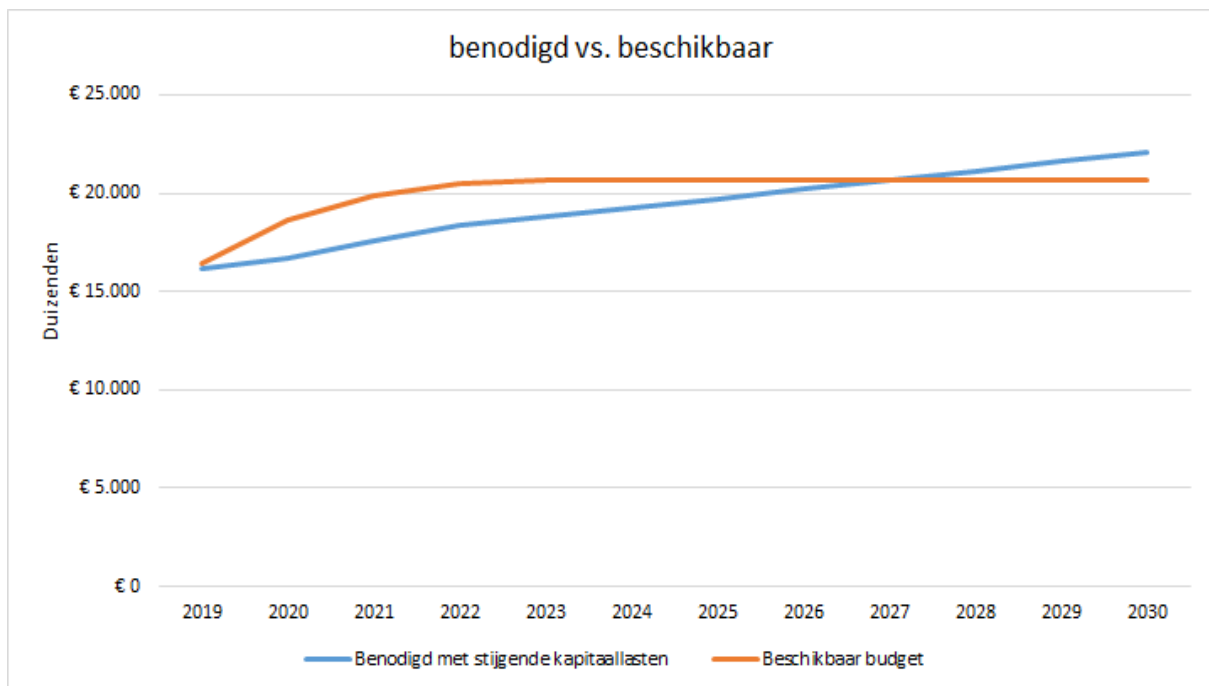
Bedragen * 1.000 euro

Benodigd					
	2019	2020	2021	2022	2023
Groen en bomen	2.492	2.548	2.604	2.660	2.716
Spelen en meubilair	288	288	288	288	288
Verharding technisch en reiniging	4.999	5.240	5.594	5.948	6.138
Civieltechnische kunstwerken	637	734	830	927	1.023
VRI	439	509	578	648	717
Openbare verlichting	213	230	246	263	279
Riolering	5.148	5.037	5.191	5.205	5.205
Havens	106	106	106	106	106
Vastgoed	1.726	1.876	2.026	2.176	2.176
Kwaliteitsverbetering openbare ruimte	100	150	150	150	150
Totaal	16.149	16.717	17.614	18.370	18.799

Beschikbaar					
	2019	2020	2021	2022	2023
Groen en bomen	3.119	3.019	3.019	3.019	3.019
Spelen en meubilair	288	288	288	288	288
Verharding technisch en reiniging	2.781	2.873	2.965	3.057	3.148
Civieltechnische kunstwerken	1.429	1.842	1.842	1.842	1.842
VRI	215	229	244	258	273
Openbare verlichting	213	230	246	263	279
Riolering	5.148	5.037	5.191	5.205	5.205
Havens	106	106	106	106	106
Vastgoed	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082
Extra middelen kwaliteit verbeteren or	100	150	150	150	150
Extra middelen investeringen infrastructuur	150	2.000	3.000	3.500	3.500
Taakstelling UF	-236	-236	-236	-236	-236
Totaal	16.631	18.856	20.133	20.770	20.893

Verschil benodigd - beschikbaar					
	2019	2020	2021	2022	2023
Groen en bomen	627	471	415	359	303
Spelen en meubilair	0	0	0	0	0
Verharding technisch en reiniging	-2.218	-2.367	-2.629	-2.891	-2.989
Civieltechnische kunstwerken	792	1.108	1.012	915	819
VRI	-225	-280	-335	-390	-445
Openbare verlichting	0	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0
Havens	0	0	0	0	0
Vastgoed	1.356	1.206	1.056	906	906
Extra middelen kwaliteit verbeteren or	0	0	0	0	0
Extra middelen investeringen infrastructuur	150	2.000	3.000	3.500	3.500
Taakstelling UF	-236	-236	-236	-236	-236
Verschil benodigd - beschikbaar	247	1.903	2.283	2.164	1.858

Bedragen * 1.000 euro

Toelichting

In 2017 is het In het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) vernieuwd. Het verplicht activeren van levensduur verlengde maatregelen voor kapitaalgoederen biedt de komende jaren ruimte. Door de kosten niet in één keer uit de exploitatie te hoeven financieren, maar de investeringen over de (rest)levensduur af te schrijven, nemen de lasten voor groot onderhoud op korte termijn af.

Het kapitaliseren van de investeringen biedt ruimte op de begroting voor de korte termijn. De kapitaallasten kunnen worden opgevangen binnen het budget. Ook na 2022 blijven vervangingsinvesteringen noodzakelijk en zullen de kapitaallasten blijven stijgen.

Bij gelijkblijvend budget overstijgen de kapitaallasten rond 2028 het beschikbare budget. De eerste vrijval van kapitaallasten is op zijn vroegst pas te verwachten over 20 jaar. De eerste jaren kan het tekort worden ondervangen door het overschot van de eerste jaren te benutten voor de dekking. Hiervoor kan het zinvol zijn op termijn een reserve kapitaallasten in te richten. Uiteindelijk zullen de stijgende kapitaallasten moeten worden opgenomen in de meerjarenbegroting. De overtollige middelen terug naar de algemene middelen met daarbij de kanttkening dat in paragraaf 1.3 een voorstel voor nieuwe investeringen wordt gedaan met consequenties voor het gepresenteerde financieel perspectief, de geprognosticeerde kapitaallasten en het 'break-even-point' daarin.

4.4 Regeling flankerend beleid 2019

In overleg met het Georganiseerd Overleg is een regeling 'Flankerend beleid 2019' gemaakt. Met deze regeling 'Flankerend beleid 2019' proberen we een drietal doelstellingen te verwezenlijken.

1. We vinden het belangrijk dat oudere medewerkers (60+) in staat zijn hun loopbaan fit en vitaal te doorlopen en bieden hen de mogelijkheid om gedeeltelijk minder te gaan werken.
2. De regeling voorziet tevens in de mogelijkheid voor oudere werknemers om voortijdig aan het bereiken van de AOW leeftijd volledig ontslag te nemen. Op deze wijze willen we onze vergrijzende organisatie versneld helpen te vergroenen.
3. De gestimuleerde vrijval van formatiebudget gecombineerd met vacaturesturing gaat de komende jaren mede bijdragen aan de in gang gezette organisatie ontwikkeling en het oplossen van de gevolgen van de forse personele bezuinigingsopgave.

Met de regeling stellen we kaders vast waarbinnen individuele maatwerkafspraken kunnen worden gemaakt met de medewerker van 60 jaar of ouder in vaste dienst van de gemeente Almelo. De regeling wordt opengesteld voor de duur van 3 maanden van 1 september 2019 tot 1 december 2019. Om de regeling ook aantrekkelijk te maken voor medewerkers in de loonschalen 4 t/m 7 is een aanvullende maatwerkregeling van toepassing waarop door de betrokkene desgewenst een beroep kan worden gedaan.

We dragen de directie op de vrijkomende vacaturegelden te bestemmen voor bezuinigingstaakstellingen en/of vergroening door middel van vacaturesturing waarbij maximaal de helft van de vacatures mag worden opgevuld en de inschaling uiterlijk in trede 3 van de functieschaal plaatsvindt. De directie besluit, op basis van advies HRM, welke functies al dan niet worden opgevuld vanuit het perspectief van de hoofddopgaven en de continuïteit in de uitvoering van de wettelijke taken alsmede het tijdelijk afschalen van de met de managers gemaakte resultaatafspraken.

We houden rekening met de pseudoheffing van 52% die mogelijk door de belastingdienst op grond van de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) zal worden opgelegd. Het flankerend beleid is gelet op werkingssfeer namelijk geen generieke, maar een specifieke maatregel.

De uitvoeringskosten voor de deelnemers van de regeling kunnen worden betaald uit de in de begroting opgenomen reguliere salarisbudgetten. De kosten van herbezetting kunnen in de begroting 2020 grotendeels ten laste worden gebracht van de vrijval die ontstaat doordat een deel van de personeelsbegroting 2020 niet wordt uitgeput. In de praktijk zijn de kosten van herbezetting afhankelijk van zoveel factoren (gebruik regeling, individuele ontslagdata, tempo herbezetting, etc.) dat het geen zin heeft op dit moment al in een aanvullend budget te voorzien. Bij de Voorjaarsrapportage 2020 zal op basis van werkelijk gebruik een doorrekening gemaakt worden van de financiële consequenties. Deze zullen naar verwachting heel beperkt zijn. De eventuele kosten voor financiële compensatie van medewerkers in de schalen 4 t/m 7 zijn beperkt en worden tevens uit reguliere salarisbudgetten gefinancierd. Incidentele extra kosten kunnen betaald worden uit het bestaande budget voor flankerend beleid (W370424) waarin nog 320.000 euro beschikbaar is.

Het risico op naheffing i.v.m. RVU kan worden afgedekt binnen de personeelsbegroting. Consequentie is wel dat de vrijval binnen de personeelsbegroting later beschikbaar komt om de gevolgen van de personele taakstellingen te compenseren. Op de langere termijn levert de regeling een structurele besparing op die, gezien de vele onzekerheden, op dit moment nog niet te becijferen is. Bij de Voorjaarsrapportage 2020 zal op basis van werkelijk gebruik, een meerjarige doorrekening worden gemaakt van alle financiële consequenties.

4.5 Convenant Beschermd Wonen

Op dit moment zijn besprekingen gaande tussen de portefeuillehouder BW en MO en zijn collega-wethouders uit de subregio over Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang (MO) in de stuurgroep centrumgemeente taken. Deze stuurgroep zal medio 2019 de evaluatie van de regionale samenwerkingsafspraken over BW en MO afronden en nieuwe afspraken over de bestemmingsreserve voorbereiden. Hiermee moet vervolgens door elke gemeente in de subregio Almelo ingestemd worden. De inzet van Almelo is hierbij om te komen tot een gemaximeerde bestemmingsreserve ter dekking van risico's en extra kosten i.v.m. de doordecentralisatie van de centrumgemeentetaken. Het bedrag dat hierboven overblijft kan vervolgens terugvloeien naar de individuele gemeenten.

4.6 Ondergronds aanleggen hoogspanningsleidingen

De gemeenteraad heeft op 1 november 2018 een motie aangenomen over de verkabeling (ondergronds brengen) van hoogspanningsleidingen door Almelo.

De wet Voortgang Energie Transitie (VET) maakt het mogelijk dat gemeente(n) en provincie samen het initiatief nemen voor de eventuele verplaatsing of verkabeling van een hoogspanningstracé in woongebieden door de netbeheerder. Per 1 januari 2019 is de Algemene Maatregel van Bestuur 'Verplaatsen en verkabelen hoogspanningsverbindingen' in werking getreden. Dit besluit bevat onder andere regels over het deel van de kosten voor verplaatsing of verkabeling dat de verzoeker (de gemeente) moet bijdragen.

De AMvB 'verplaatsen en verkabelen hoogspanningsverbindingen' maakt duidelijk welk deel van de kosten van verkabeling voor rekening van de gemeente komt. In geval van het tracé in Almelo betreft dat een eigen bijdrage van 20% van de kosten die de netbeheerder maakt voor het verkabelen of verplaatsen van betreffend tracédeel, inclusief het onderzoek dat daarvoor verricht wordt. De overige kosten zijn voor rekening van Tennet. In alle gevallen is de eigen bijdrage gemaximeerd op € 975.000,- (prijspeil 2018) per kilometer nieuw aan te leggen tracédeel. De financiële positie van Almelo maakt een bijdrage van de Provincie wenselijk zo niet noodzakelijk.

Landelijk is een klein aantal pilotprojecten benoemd om te verkennen hoe de samenwerking tussen gemeenten, provincie en Tennet vorm kan krijgen. Almelo neemt samen met andere Overijsselse gemeenten die een door het ministerie aangewezen tracé hebben, deel aan zo'n pilot. Dit zijn de gemeenten Raalte, Deventer en Enschede.

Genoemde gemeenten hebben gezamenlijk een brief gestuurd naar de provincie (i.c. de informateur, de onderhandelaars en Provinciale Staten) over het belang van verkabelen, de nieuwe wetgeving die sinds 1 januari 2019 van kracht is en dat verkabeling alleen te realiseren is als gemeenten en provincie gezamenlijk tot een verdeelsleutel van de decentrale bijdrage komen.

4.7 Verduurzamen zwembad Het Sportpark

Er is opdracht gegeven tot het uitvoeren van een huisvestingsonderzoek voor het binnenzwembad in Almelo. Het onderzoek moet via een rapportage inzicht geven in de vraag wat de vervolgstap zou moeten zijn voor de toekomst van het huidige binnenzwembad (renovatie of nieuwbouw). De rapportage komt eind mei 2019 beschikbaar (6 weken na het verlenen van de opdracht).

Er is gevraagd de volgende varianten uit te werken:

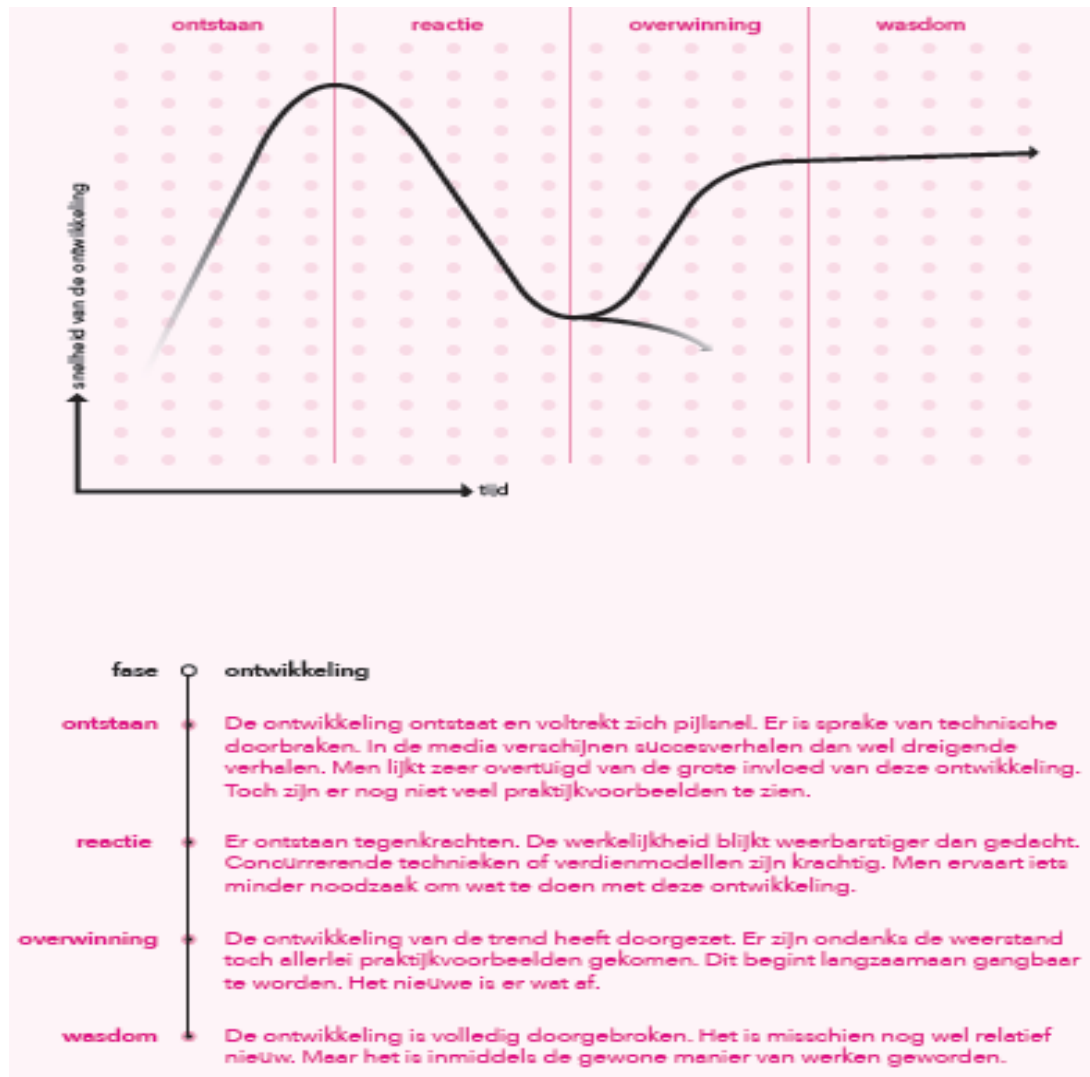
1. renovatie van het huidige zwembad voor een verlengde gebruiksperiode van 25 jaar;
2. renoveren van het huidige zwembad en toevoegen van extra recreatieve elementen, houdbaarheid 25 jaar;
3. nieuwbouw van het zwembad op de huidige locatie van het zwembad, conform het wensbeeld van het Sportbedrijf;
4. nieuwbouw van het zwembad bij IISPA, conform het wensbeeld van het Sportbedrijf;
5. nieuwbouw tussen Almelo en Wierden (bv. Badweg/Wendelgoor), conform het wensbeeld van het Sportbedrijf.

5. Bijlagen

5.1 Trendcurve 2019

5.1.1 Hoe werkt de trendcurve

Hoe werkt de trendcurve?

De Trendcurve geeft aan in welke ontwikkelings- fase de trend zit. De Trendcurve is te lezen als een top drieëntwintig aan trends voor de statenperiode 2019-2023. Dit zijn de trends waar rekening mee te houden is.

De trends zijn te gebruiken, te stimuleren of juist te remmen. Als een ontwikkeling goed is, maar hij bevindt zich nog in zijn 'jeugd', vergt dat koestering en stimulansen. Als een ontwikkeling minder goed is, kan deze wellicht nog gekeerd worden door de condities voor groei te verslechteren.

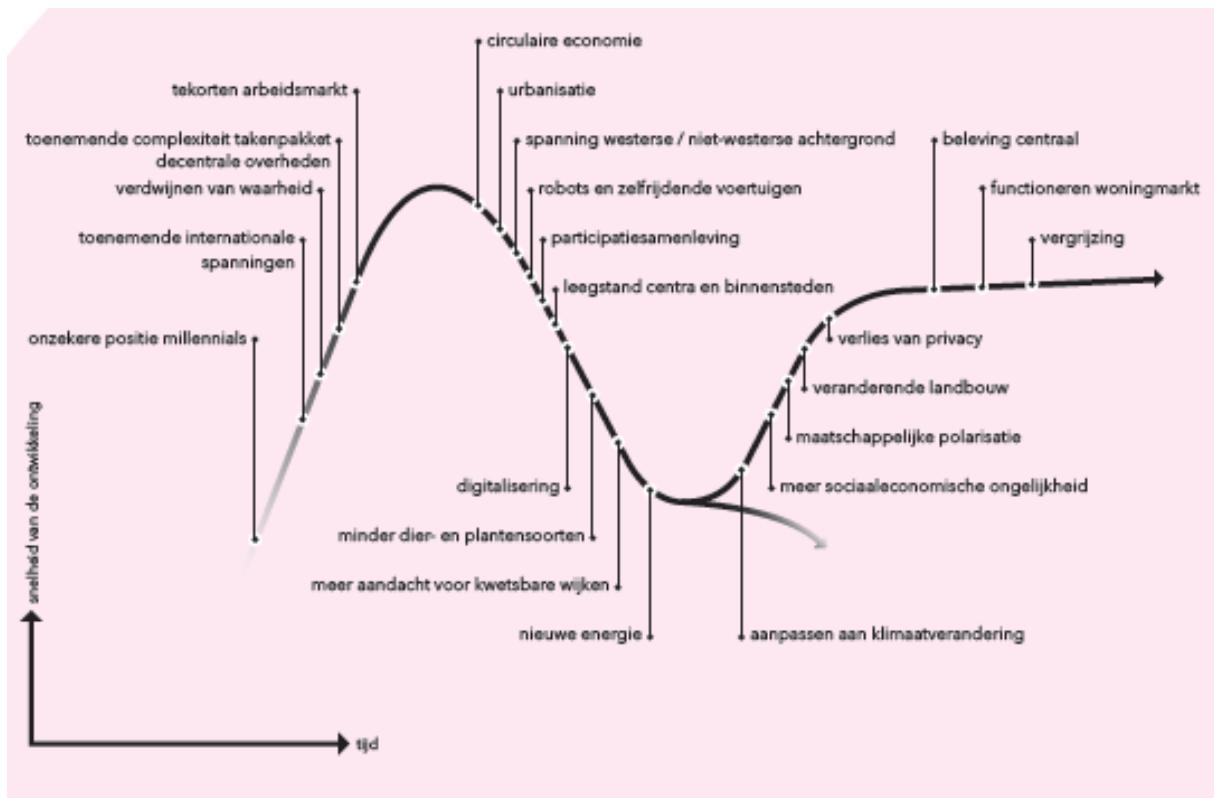
5.1.2 Wat zijn de 23 onderscheiden trends

Wat zijn de 23 onderscheiden trends?

Geplaatst in de curve

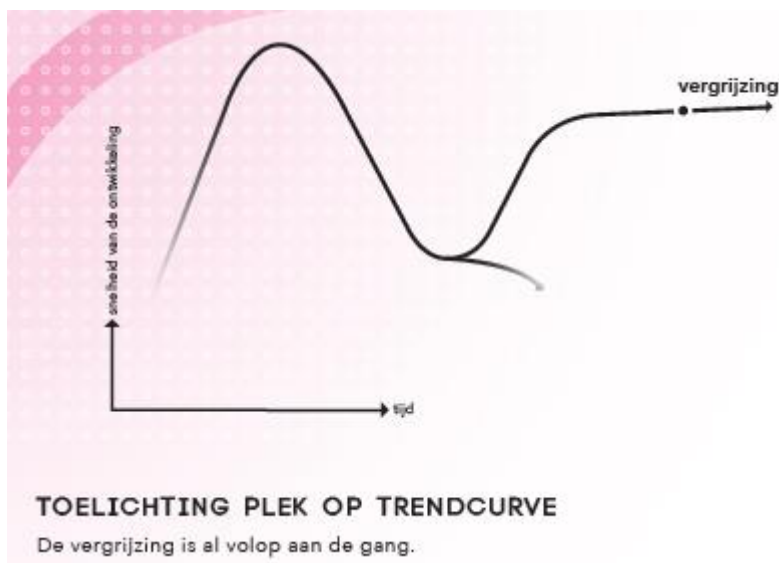
Hieronder zijn de drieëntwintig trends in de curve geplaatst. Hoe verder naar rechts de trend op de trendcurve staat, hoe relevanter hij de komende jaren zal zijn. Feitelijk zijn trends in het stadium van 'reactie' en 'overwinning' het interessantst want die volgen een ander pad dan je op basis van het verleden verwacht. De trends in het stadium 'wasdom' daarentegen zijn veelal al onderwerp van beleid. De pijl naar beneden geeft aan dat het ook mogelijk is dat trends de periode van weerstand niet overleven.

5.1.3 De 10 trends voor Almelo

5.1.3.1 Vergrijzing

Vergrijzing

RELEVANTIE VOOR DECENTRALE OVERHEDEN

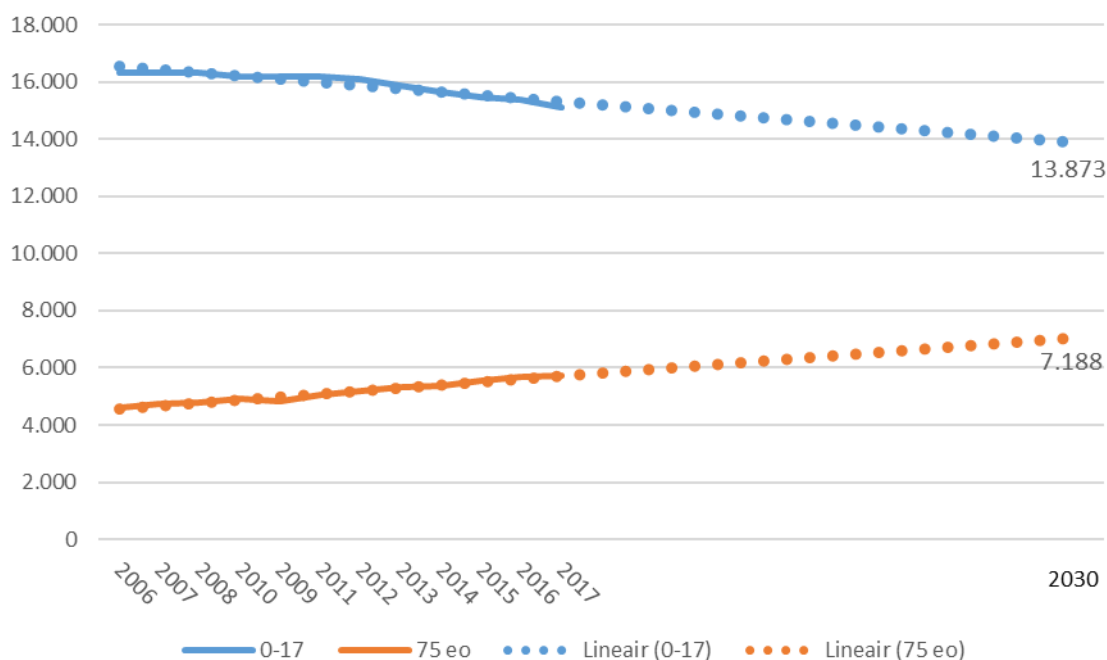
Overijssel kent een aantal sectoren die baat kunnen hebben bij de 'silver economy', denk aan toerisme en recreatie in de natuur en steden. Ook de bouw en de zorg kunnen inspelen op de toename van de groep (zeer) oude inwoners. Overijssel zal als gevolg van de vergrijzing te maken krijgen met een kleinere beroepsbevolking. Provincie en gemeenten kunnen rekening houden met meer vitale ouderen. De toekomstige oudere is hoger opgeleid dan die van vorige generaties. Zij zijn geëmancipeerd en kunnen allerlei maatschappelijke functies invullen. Dit betekent soms aanpassing van regels. Nu mogen bijvoorbeeld 70-jarigen geen bestuurder zijn bij vrijwillig vervoer omdat de verzekeraar deze groep niet meer wil verzekeren.

Demografische druk

Demografische prognoses laten zien dat de samenleving onderhevig is aan vergrijzing en ontgroening. Deze ontwikkeling heeft invloed op verschillende aspecten van het maatschappelijk leven. We kunnen daarbij denken aan een terugloop van het aantal leerlingen, toenemende kosten voor de (ouderen)zorg, wijzigingen in de woningbehoefte, tekorten op de arbeidsmarkt, een toename van vrijwilligers en een grotere vraag naar activiteiten in het domein van recreatie en toerisme.

Figuur 1.1 laat de demografische druk in Almelo zien met een (lineaire) extrapolatie naar het jaar 2030. De prognose is dat het aantal kinderen en jongeren van 15.099 in 2017 daalt naar circa 13.870 in 2030. Het aantal 75 plussers is in 2017 5.734 en stijgt in de prognose naar circa 7.200.

Figuur 1.1 Lineaire trendlijn demografische druk (tot 2030)

Bron: BRP gemeente Almelo, bewerking Kennispunt Twente

Met de toename van het aantal ouderen en de leeftijdsverwachting zullen de woonwensen veranderen. In combinatie met het beleid dat mensen langer zelfstandig blijven wonen, zal de behoefte aan levensloopbestendige woningen toenemen. Ook zullen de zorgkosten toenemen en de behoefte aan mantelzorg en andere vormen van samenredzaamheid. Tabel 1.1 laat zien dat de zorg voor een ander in de omgeving de laatste jaren stabiel blijft. De participatiesamenleving en de daarmee samenhangende

consequenties in ogenschouw nemend is het een noodzaak dat de bereidheid om sociale steun te verlenen het komende decennium toeneemt. Temeer als we weten dat onderstaande vormen van hulp vooral incidenteel worden verleend.

De demografische druk heeft zijn uitwerking ook op de arbeidsmarkt. Immers, vergrijzing is de aanleiding voor een uitstroom van mensen die met pensioen gaan, terwijl ontgroening zorgt voor een kleiner aantal beschikbare professionals om de vrijgevallen positie in te vullen. Voor de overheid wordt geschat dat de lagere beschikbaarheid van met name jonge mensen, de zogenaamde “ontgroening”, zal leiden tot een teruggang van tenminste 40% in het aantal medewerkers.¹ Een risico dat hiermee gepaard kan gaan is het weglekken van kennis en dat de gemeente het uitvoeren van processen en diensten niet meer op de wijze zoals dat nu gebeurt kan uitvoeren. Digitalisering kan het functioneren van de gemeente ondersteunen bij het op peil houden van het dienstenniveau.

Tabel 1.1 Percentage inwoners dat zich intensief of incidenteel inzet voor anderen

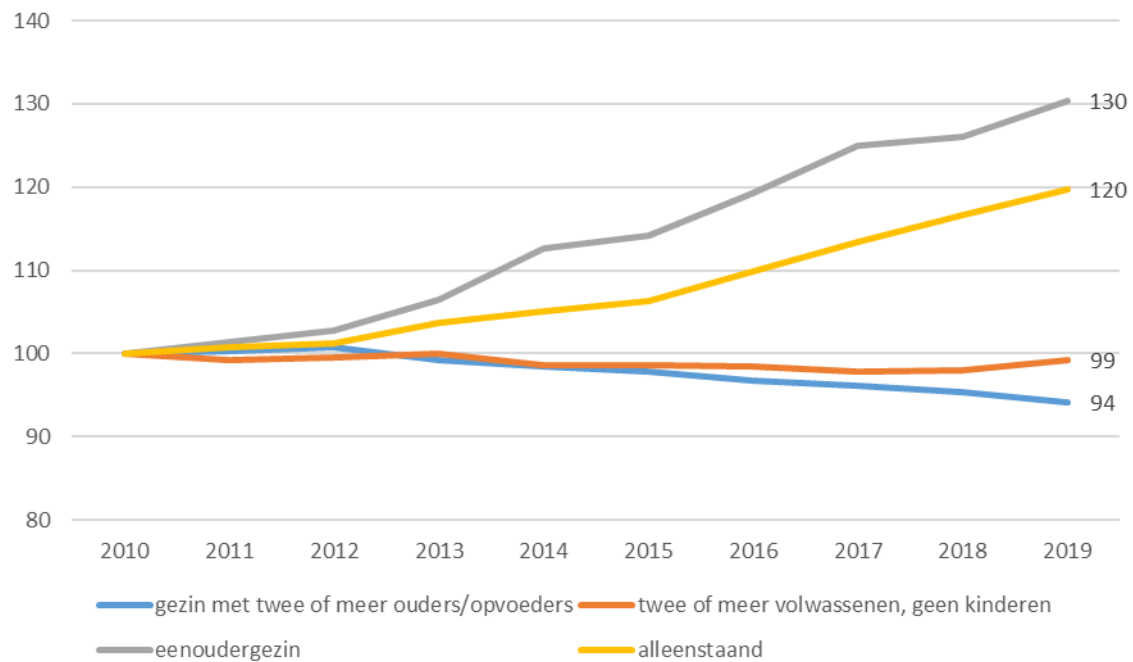
	2015	2017	2019
Zorg aan een hulpbehoevende naaste (mantelzorg) (laatste 12 mnd)	47%	46%	47%
Aandacht voor burens in zorgwekkende situatie (laatste 12 mnd)	35%	36%	37%
Hulp aan burens (laatste 12 mnd)	69%	67%	70%
Vrijwilligerswerk (laatste 12 mnd)	48%	52%	54%

Bron: burgerpeiling Waar staat je gemeente

Een andere ontwikkeling die invloed heeft op de zorg voor de ander, maar ook op de woningmarkt is de individualisering. Een algemeen geaccepteerde definitie van het begrip individualisering bestaat niet. Individualisering is een proces in onze samenleving dat al decennia geleden is ingezet. Enerzijds is het belang van traditionele instituties (het huwelijk en de kerk) afgenomen en anderzijds is de persoonlijke keuzevrijheid toegenomen. Dat de centrale rol van het huwelijk afbrokkelt zien we in de huishoudenssamenstelling. Jongere generaties wonen vaker ongehuwd samen en daarnaast is het aantal eenpersoonshuishoudens sinds begin van deze eeuw gegroeid van 33 procent in 2000 naar 38 procent in 2016. Uit figuur 1.2 blijkt dat het aantal eenpersoonshuishoudens in Almelo sinds 2010 met 20 procent in 2019 is gegroeid. Deze groep maakt 35 procent uit van alle huishoudens. Een kleinere groep zijn de eenoudergezinnen (8%), maar sinds 2010 kent deze groep huishoudens een stijging van 30 procent in 2019. Meerpersoonshuishoudens met kinderen (28% van de huishoudens) zijn met 6 procent gedaald sinds 2010. Gezinnen zonder kinderen (30% van de huishoudens) maken een vrijwel stabiele ontwikkeling sinds 2010 door.

¹ VIAG, *Manifest aan beslissers*, 2018

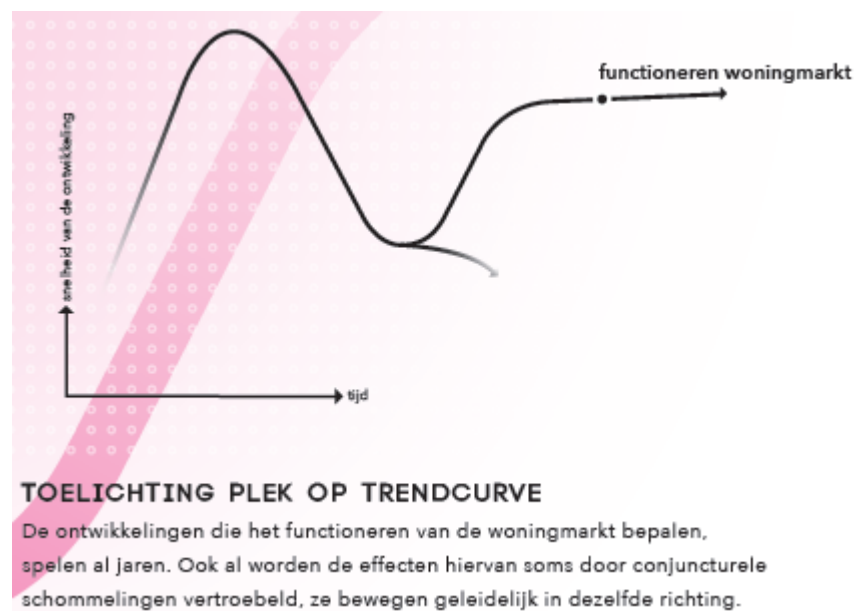
Figuur 1.2 Ontwikkeling huishoudtypes (Index 2010=100)

Bron: BRP gemeente Almelo, bewerking Kennispunt Twente

5.1.3.2 Functioneren woningmarkt

Functioneren woningmarkt

● RELEVANTIE VOOR DECENTRALE OVERHEDEN

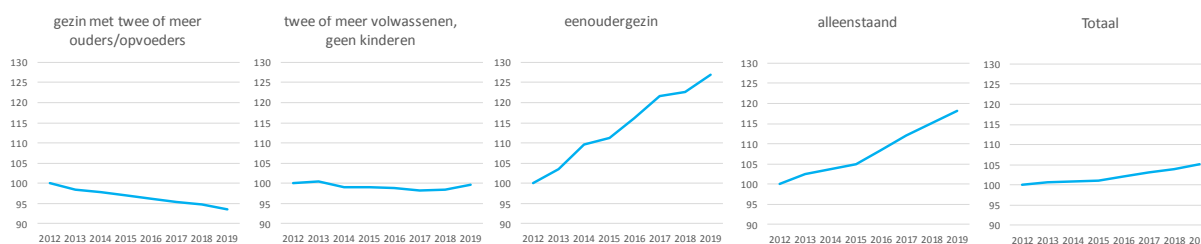
In de ruimtelijke planning kunnen decentrale overheden rekening houden met verschil in druk op de korte en lange termijn. Zo kan bijvoorbeeld (tijdelijk) gedogen van wonen in recreatiewoningen een ventiel bieden aan de woningmarkt. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zal ook het lange termijn effect moeten worden meegewogen, bijvoorbeeld door vooral transformatie binnen bestaand stedelijk gebied te ondersteunen. Om de omslag van aantallen naar kwaliteit te maken kan stimuleren van woningaanpassing voor langer thuis wonen of de energietransitie worden benut. Tegelijkertijd is het belangrijk een strategie te ontwikkelen voor aanpassing van de bestaande woningvoorraad bij de veranderende woningvraag, zeker waar veel babyboomers de komende jaren de woningmarkt verlaten. Bewustwording en kennis zijn daarbij belangrijke elementen.

Ontwikkeling aantal en samenstelling huishoudens

Ook de woningmarkt in Almelo verandert. Het aantal huishoudens in Almelo is tussen 2012 en 2019 met 5,2 procent gegroeid. In 2012 telde de gemeente 30.476 huishoudens en in 2019 zijn er 32.061 huishoudens. De groei komt niet door een groeiend inwoneraantal maar door een veranderende huishoudenssamenstelling: steeds meer mensen wonen alleen. Waren er in 2012 nog 9.386 alleenstaande huishoudens, in 2019 is dit gestegen tot 11.096, een groei van 18,2 procent. De groei van het aantal (alleenstaande) huishoudens is in lijn met de landelijke trend die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) constateert. Volgens het CBS betreft een groot deel hiervan een groeiend aantal alleenwonende ouderen.

Ook het aantal eenoudergezinnen groeit sterk in Almelo (+27%), maar het gaat hier om een kleiner aantal (zie figuur 2.2). Het aantal gezinnen met twee of meer ouders/opvoeders daalt met 6 procent tot 8.884. Voor de gemeente ligt er, zoals in veel gemeenten, een opgave om de woningvoorraad aan te laten sluiten bij de groeiende behoefte aan woningen geschikt voor eenpersoonshuishoudens. Figuur 2.1 toont de ontwikkeling van het aantal huishoudens naar type in Almelo tussen 2012 en 2019 en figuur 2.2 toont de absolute aantallen.

Figuur 2.1: Ontwikkeling aantal huishoudens in Almelo naar type, 2012-2019 (geïndexeerd)

Bron: BRP Gemeente Almelo

Figuur 2.2: Ontwikkeling aantal huishoudens in Almelo naar type, 2012-2019

Huishoudenssamenstelling	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
gezin met twee of meer ouders/opvoeders	9.497	9.355	9.288	9.222	9.122	9.061	8.999	8.884
twee of meer volwassenen, geen kinderen	9.649	9.696	9.562	9.558	9.543	9.478	9.504	9.614
eenoudergezin	1.944	2.013	2.132	2.161	2.258	2.365	2.386	2.467
alleenstaand	9.386	9.617	9.745	9.856	10.186	10.508	10.811	11.096
Totaal	30.476	30.681	30.727	30.797	31.109	31.412	31.700	32.061

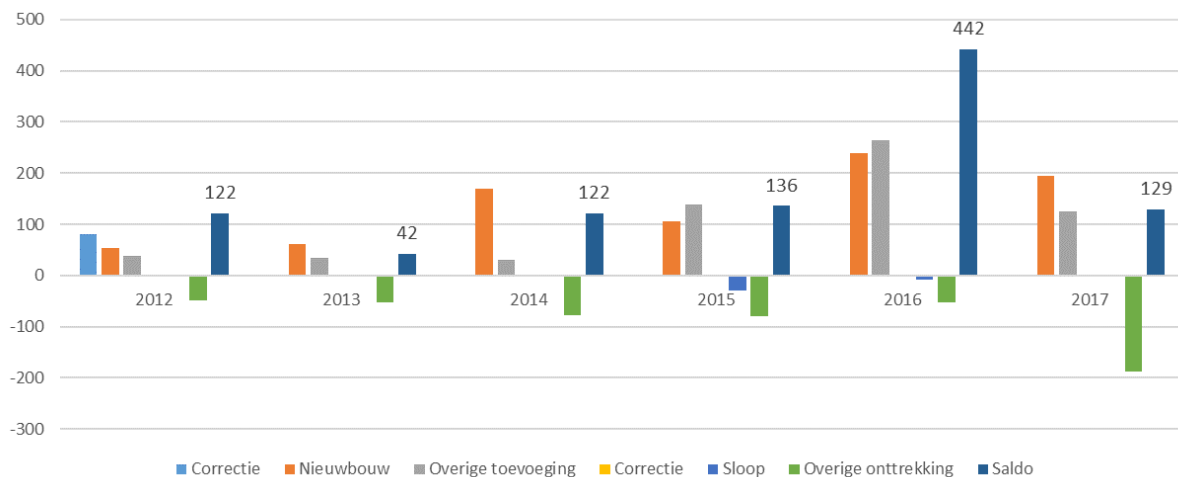
Bron: BRP Gemeente Almelo

Mutaties woningvoorraad (o.a. nieuwbouw)

De woningvoorraad in Almelo verandert, incurante woningen worden onttrokken aan de woningvoorraad en krijgen een andere functie. Er worden weinig woningen gesloopt. De nieuwbouw neemt toe, evenals

toevoeging van panden aan de woningvoorraad. Dit laatste gebeurt vooral in de binnenstad. Per saldo is de woningvoorraad van 2012 tot en met 2017 gemiddeld met 166 gebouwen per jaar gegroeid. Dat is het saldo van nieuwbouw en toevoeging van bestaande gebouwen aan de woningvoorraad min de sloop en onttrekking van gebouwen aan de voorraad. De nieuwbouwaantallen zijn in 2016 flink gestegen ten opzichte van een jaar eerder en ook in 2017 was er relatief veel nieuwbouw. 2016 was een piekjaar, door nieuwbouw van 239 panden en toevoeging van 265 bestaande panden aan de woningvoorraad was er een positief saldo van 442. In 2017 lag het positieve saldo weer meer rond het gemiddelde, op 129. In dat jaar werden er veel woningen onttrokken, namelijk 188.

Figuur 2.3: Mutaties woningvoorraad Almelo, aantal gebouwen, 2012-2017

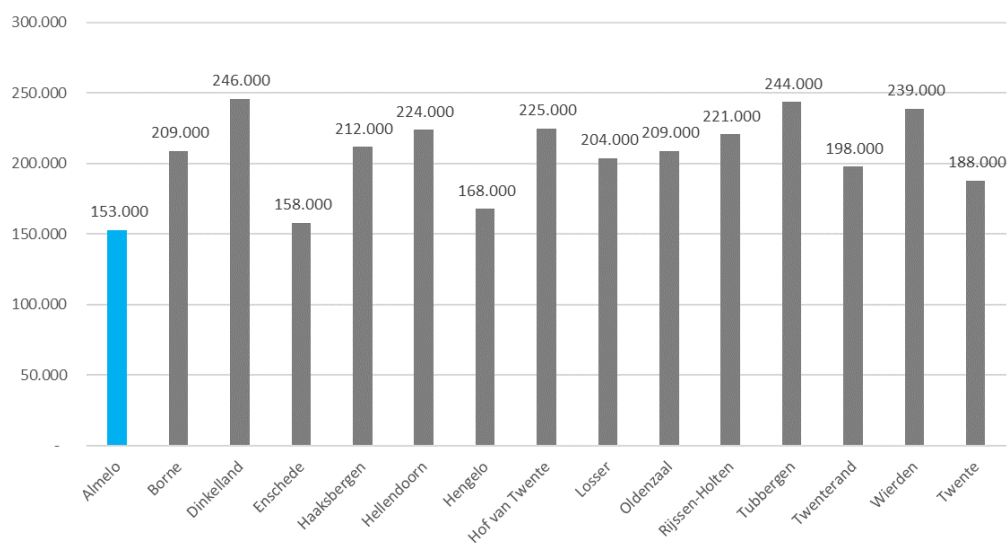

Bron: Basisregistratie Gebouwen/CBS

Ontwikkeling WOZ-waarde

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Almelo was in 2017 €153.000. Daarmee is de geschatte woningwaarde nipt lager dan in Enschede en Hengelo en een stuk lager dan in de niet-stedelijke Twentse gemeenten, zoals figuur 2.4 laat zien.

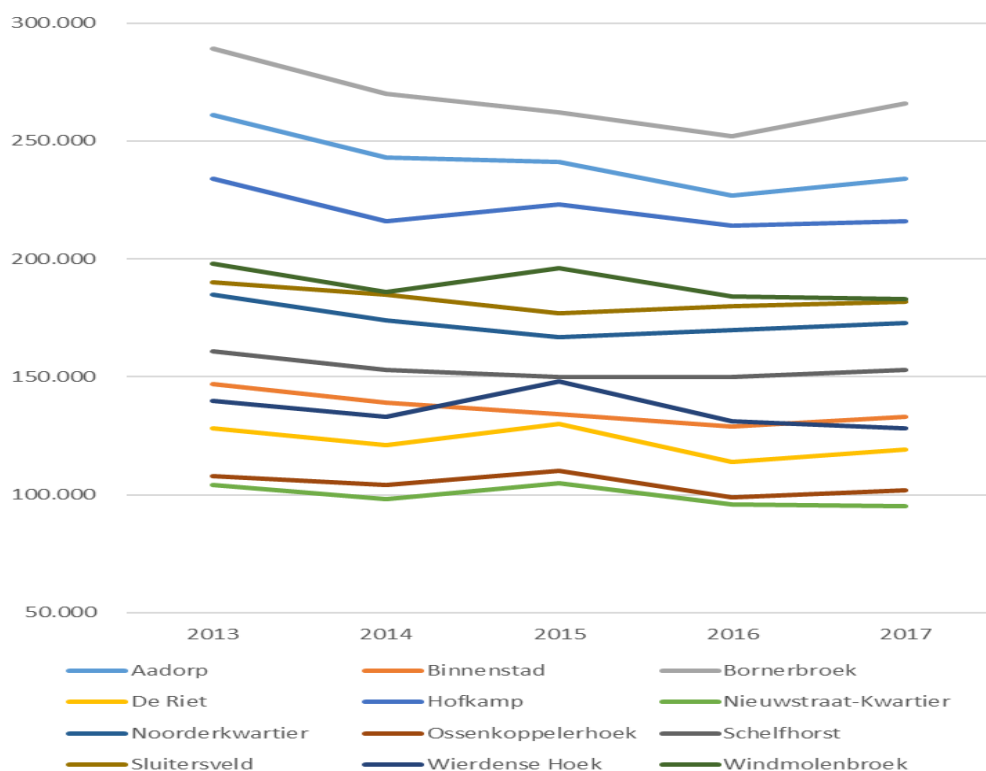
Figuur 2.4: Gemiddelde WOZ-waarde woningen per gemeente, 2017

Bron: CBS

Figuur 2.4 toont de ontwikkeling van de woningwaarde tussen de 12 Almelose wijken.

Figuur 2.4: Ontwikkeling WOZ-waarde per wijk in Almelo, 2013-2017

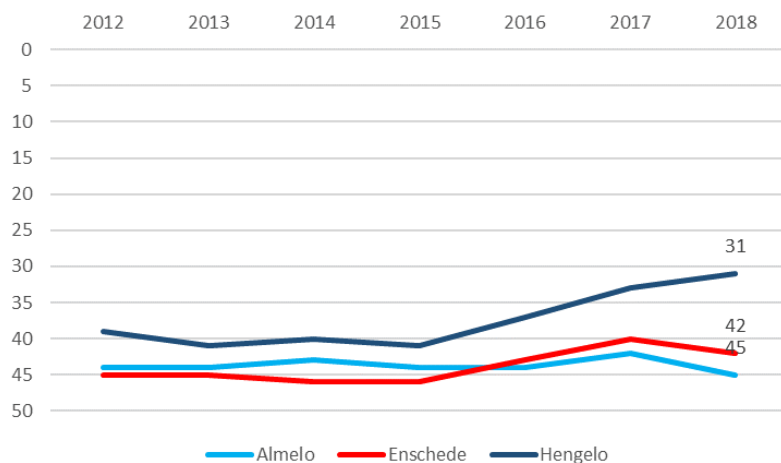

Bron: CBS

Woon aantrekkelijkheid

Figuur 2.5 laat de positie van de drie Twentse steden op de Woon aantrekkelijkheidsindex van de Atlas voor Gemeenten zien. Almelo stond in 2018 op plaats 45. In voorgaande jaren nam Almelo ook een plaats tussen de 45 en 40 in. Hengelo maakt de laatste jaren een opmars en stond in 2018 op plaats 31. Een beschrijving van de totstandkoming van de index is te vinden op de website van de samenstellers: <https://www.atlasvoorgemeenten.nl/de-atlas/indicatoren>.

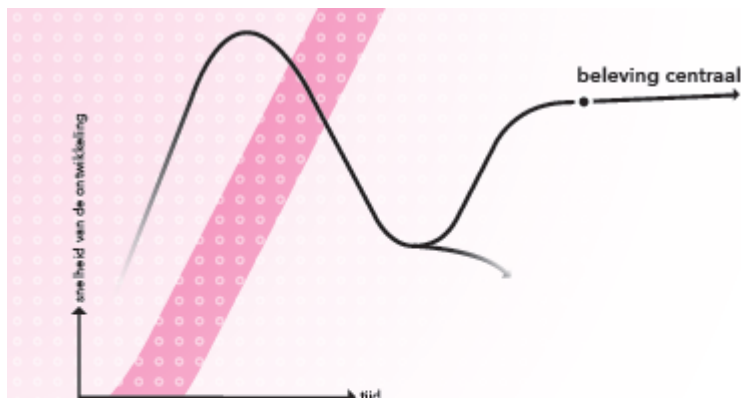
Figuur 2.5: Twentse steden op Woon aantrekkelijkheidsindex Atlas voor Gemeenten

Bron: Atlas voor Gemeenten

5.1.3.3 Beleving centraal

Beleving centraal

TOELICHTING PLEK OP TRENDCURVE

De beleveniseconomie is al een feit. De trend staat iets na functioneren woningmarkt geplot omdat er een aantal factoren is die de ontwikkeling nog extra kracht kunnen geven.

● RELEVANTIE VOOR DECENTRALE OVERHEDEN

De beleveniseconomie is uit meerdere oogpunten van belang voor decentrale overheden. De werkgelegenheid in de sector Recreatie en Toerisme is inmiddels groter dan de landbouwsector; dat rechtvaardigt meer aandacht voor de sector van alle overheden. Ook overtoerisme en het behoud van aantrekkelijkheid van het Overijssels landschap en (het voorkomen van) landschapspijnt zijn onderwerpen die van belang zijn in de discussie bij de beleveniseconomie.

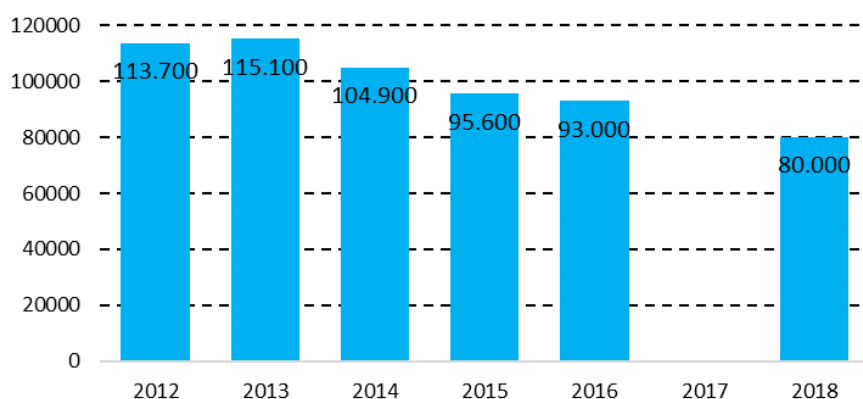
- De provincie heeft een rol in het verdelingsvraagstuk en de toekomstige ontwikkeling van de sector. Ook de waterschappen leveren met investeringen een bijdrage aan de kwaliteit van de beleving van het landschap; nu en in de toekomst. De beleveniseconomie is belangrijk bij functieveranderingen in het landelijk gebied en binnensteden en hoort thuis in de omgevingsvisie. Boeren die nadenken over alternatieven voor de traditionele landbouw komen vaak terecht bij de beleveniseconomie.

De opkomst van de beleveniseconomie heeft in een gemeente als Almelo misschien wel de grootste gevolgen voor de binnenstad. Door de opkomst van online winkelen kan de winkelfunctie van een binnenstad aan relevantie verliezen. Meer inspelen op beleving en recreatie is belangrijk om de aantrekkingskracht te behouden. In de beleveniseconomie worden horeca- en cultuurbezoek en een aantrekkelijke uitstraling van de buitenruimte belangrijker.

Drukbeeld binnenstad

De binnenstad van Almelo heeft, zoals meer binnensteden met een lokale of regionale functie, al enkele jaren te maken met teruglopende bezoekersaantallen. Locatus meet al jaren de ontwikkeling van het aantal weekbezoekers en deze is ontsloten via www.binnenstadsmonitoralmelo.nl. Figuur 3.1 toont de ontwikkeling. In 2012 trok de binnenstad 113.700 bezoekers per week. In 2013 steeg het bezoekersaantal voor het laatst, tot 115.100. Sindsdien neemt het aantal weekbezoekers jaarlijks af, tot 80.000 in 2018. Daarmee is het aantal weekbezoekers met 30 procent gedaald sinds piekjaar 2013.

Figuur 3.1: Ontwikkeling aantal weekbezoekers binnenstad

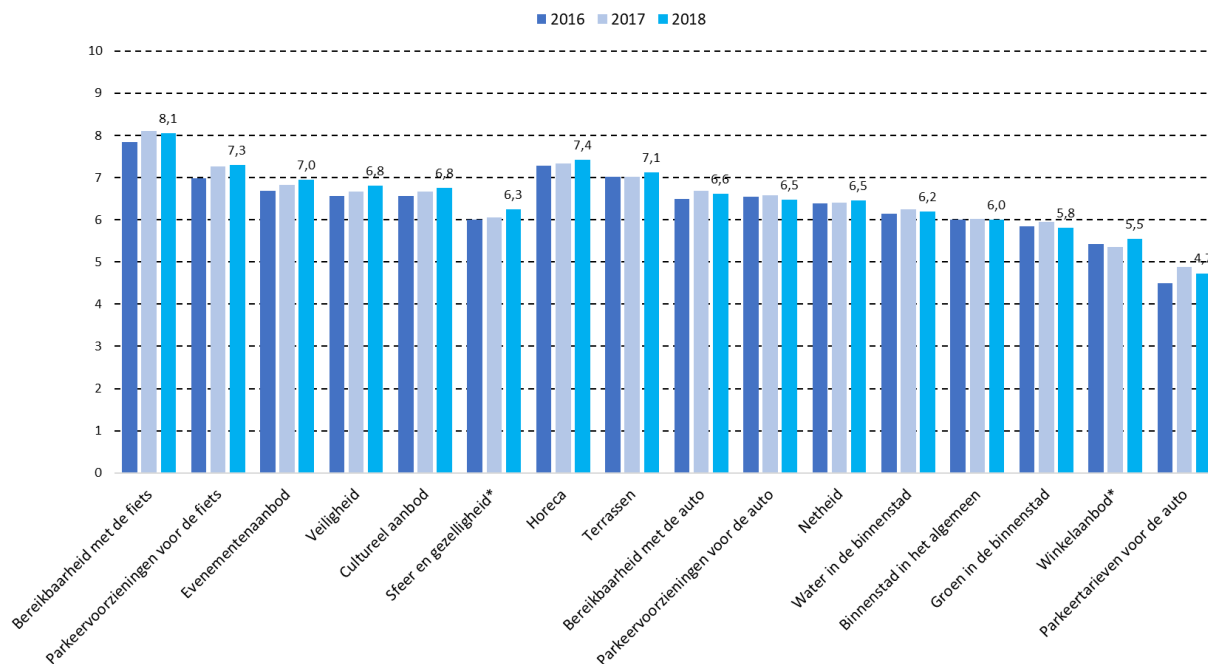

Bron: Locatus, via Binnenstadsmonitor Almelo

Waardering binnenstad

Terwijl de bezoekersaantallen een terugloop laten zien, groeit de waardering van inwoners van Almelo voor het winkelaanbod en de sfeer en gezelligheid in de binnenstad. Figuur 3.2 laat voor verschillende aspecten de waardering zien in 2016, 2017 en 2018. De aspecten met een * worden significant beter gewaardeerd. Ondanks de verbetering blijft de waardering voor het winkelaanbod met rapportcijfer 5,5 matig. De sfeer en gezelligheid krijgen in 2018 een 6,3. Hogere waarderingen zijn er voor de horeca (2018: 7,4), de terrassen (7,1) en het evenementenaanbod (7), alle drie elementen die aansluiten op de beleveniseconomie. Daarnaast worden ook de bereikbaarheid (8,1) en parkeervoorzieningen (7,3) voor de fiets goed gewaardeerd. De waardering voor de binnenstad in het algemeen blijft constant op rapportcijfer 6 liggen. De waardering voor de binnenstad wordt jaarlijks gemeten onder inwoners van Almelo via de Binnenstadspeiling, die in het najaar onder het AlmeloPanel wordt uitgezet.

Figuur 3.2: Waardering binnenstad Almelo per aspect

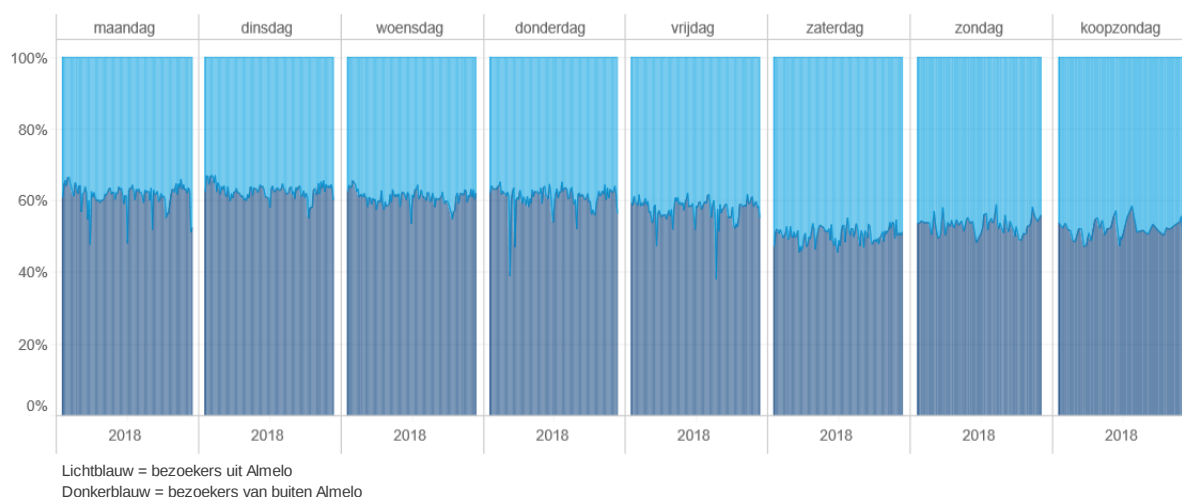

Bron: Binnenstadspeiling AlmeloPanel 2016, 2017, 2018

Herkomstbeeld binnenstad

De binnenstad van Almelo trekt op doordeweekse dagen ongeveer 60 procent bezoekers van buiten Almelo en 40 procent van binnen Almelo, De binnenstad heeft dus een belangrijke regiofunctie. Op weekenddagen is het bezoek van binnen de gemeente groter en is de verdeling ongeveer 50/50. Het aandeel bezoekers naar herkomst per weekdag in 2018 is zichtbaar in figuur 3.3. Voor elke week in het jaar is per dag het precieze aandeel van Almeloërs en externe bezoekers opgenomen, maar de weekpercentages zijn te gedetailleerd voor deze weergave. Via de [binnenstadsmonitor](#) zijn de exacte percentages te raadplegen.

Figuur 3.3: Aandeel bezoekers naar herkomst per week

Bron: Mezero, bewerking Kennispunt Twente

De bezoekers van buiten Almelo komen veelal uit Twente, met als belangrijkste herkomstgebied Enschede, gevolgd door Hengelo, Tubbergen en Twenterand.

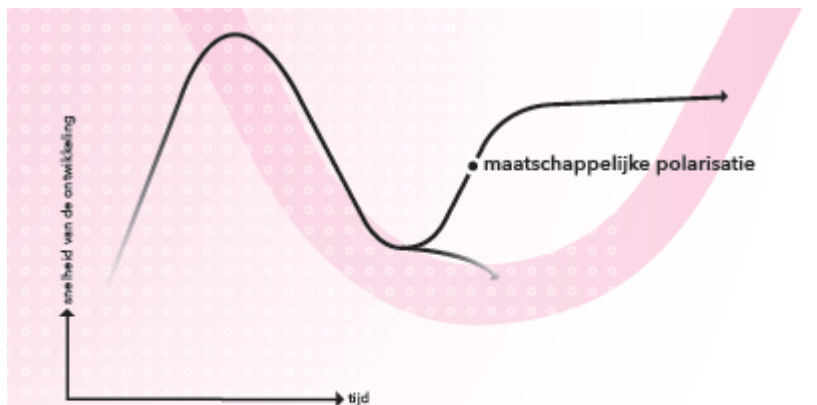
Figuur 3.4: Bezoekers van buiten Almelo, aandeel per gemeente

Bron: Mezero, bewerking Kennispunt Twente

5.1.3.4 Maatschappelijke polarisatie

Maatschappelijke polarisatie

TOELICHTING PLEK OP TRENDCURVE

Verschillen in waardenoriëntatie werden in de tijd van de verzuiling zeer sterk gevoeld. Lange tijd is dat minder geweest, vooral vanwege de individualisering. De sociaal-culturele ongelijkheid openbaart zich sinds kort weer heftig en op een andere manier. Bovendien is de kans aanwezig dat de verschillen groter worden.

● RELEVANTIE VOOR DECENTRALE OVERHEDEN

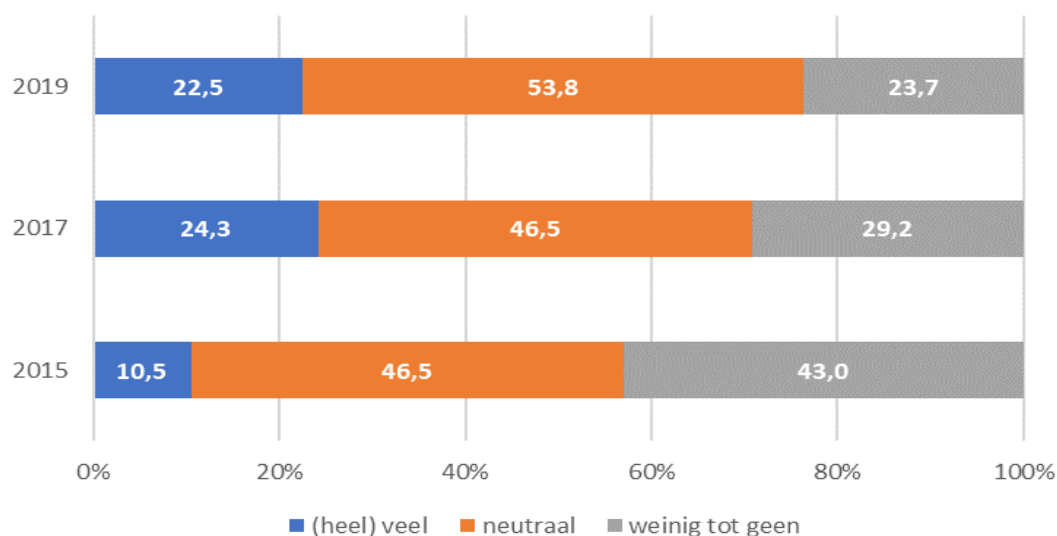
Als deze ontwikkeling zich doorzet krijgen alle decentrale overheden te maken krijgen met gepolariseerde meningen onder inwoners en meer schuring tussen bevolkingsgroepen. We zien bestuurders, maar ook volksvertegenwoordigers optreden als 'geweten', verbinder en als procesbegeleider bij de discussie tussen bevolkingsgroepen.⁴⁵ Tegelijkertijd bestaat het risico dat polarisatie zorgt voor een verharding in de politieke discussies, een ontwikkeling die in de afgelopen jaren al veelvuldig is geconstateerd.⁴⁶ Decentrale overheden kunnen investeren in democratische gemeenschapsvorming, in lessen over democratie en rechtstaat of nieuwe vormen van leiderschap.

Vertrouwen in het gemeentebestuur

Sinds 2015 is het vertrouwen in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd toegenomen. Het vertrouwen is toegenomen en ook het percentage neutraal (niet veel/niet weinig vertrouwen) is toegenomen. Weinig tot geen vertrouwen is in 2019 duidelijk lager dan in 2015. In figuur 6.1 staat deze ontwikkeling weergegeven.

Bij de beoordeling van het gemeentebestuur letten inwoners vooral op de responsiviteit van het gemeentebestuur. Daarna volgen achtereenvolgens de gemeentelijke aanpak van de leefbaarheid en veiligheid, de kwaliteit van de leefomgeving en de kwaliteit van voorzieningen. De mate waarin de gemeente doet wat ze zegt, de mate waarin bewoners betrokken worden bij plannen en een flexibele opstelling van de gemeente zijn belangrijke aspecten van de responsiviteit.

Figuur 6.1 Ontwikkeling van het mate van vertrouwen in het gemeentebestuur (2015, 2017, 2019)

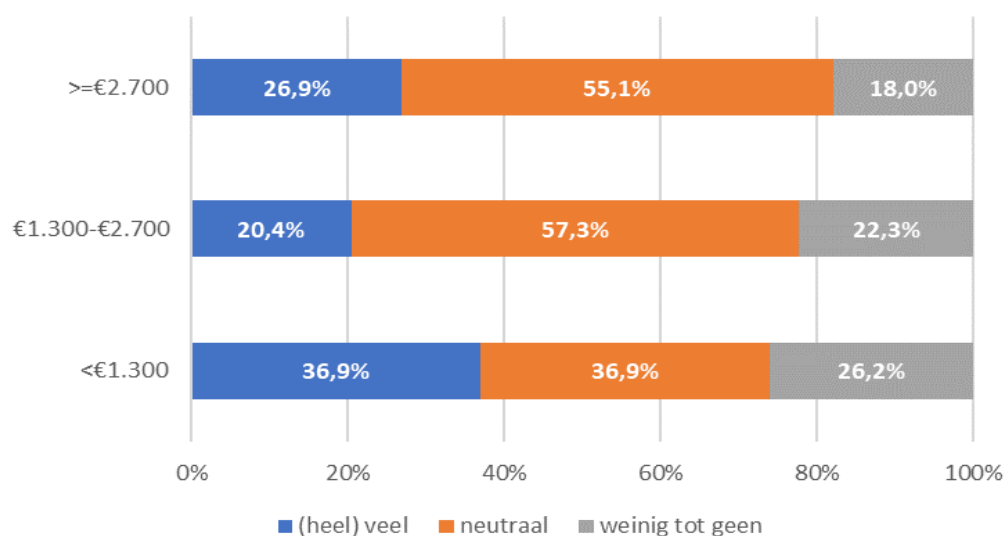

Bron: Kennispunt Twente, Burgerpeiling Waar staat je gemeente, 2015, 2017, 2019

Sinds 2015 is er geen patroon te ontdekken in het vertrouwen in het gemeentebestuur onder laag, middelbaar en hoog opgeleiden en lage, midden en hoge inkomensgroepen.

In 2019 heeft 37 procent van de lage inkomens (heel) veel vertrouwen in het gemeentebestuur en onder de hoge inkomens gaat het om 27 procent. Dit beeld strookt niet met de verwachting dat inwoners met een hoge sociaal-economische status meer vertrouwen hebben.² Wat figuur 6.2 laat zien is, dat de lage inkomens een meer uitgesproken oordeel hebben over het vertrouwen in het gemeentebestuur. Met het stijgen van het inkomen antwoorden inwoners minder vaak dat ze weinig tot geen vertrouwen hebben en is hun oordeel neutraal.

Figuur 6.2 Mate van vertrouwen in het gemeentebestuur onder lage, midden en hoge inkomensgroepen (2019)

Bron: Kennispunt Twente, Burgerpeiling Waar staat je gemeente, 2019

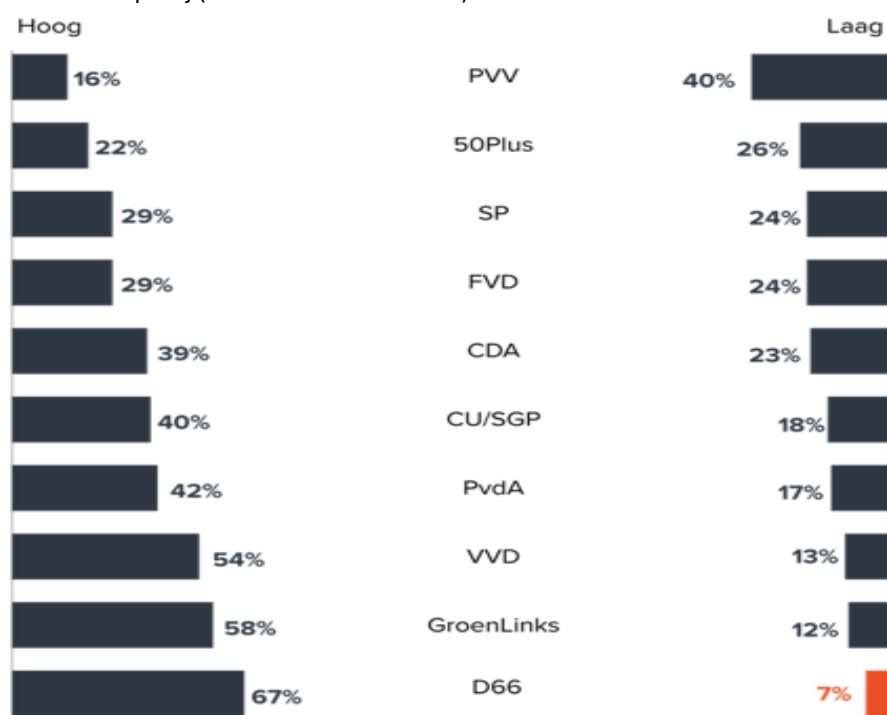
² Mogelijk heeft dit met de samenstelling en omvang van doelgroepen in het Almelopanel te maken.

Gegevens op lokaal niveau over het opleidingsniveau zijn onvoldoende betrouwbaar beschikbaar en daarom zijn we aangewezen op landelijke cijfers. Het aantal hoogopgeleiden neemt toe, maar de verschillen tussen hoog- en laagopgeleiden blijven bestaan. Laagopgeleiden hebben vaker gezondheidsproblemen, minder vertrouwen in de overheid, minder geld te besteden, somberder over de toekomst en minder jaren te leven dan de hoogopgeleide inwoner. Ook op de arbeidsmarkt zijn de verschillen groot; de werkloosheid onder laagopgeleiden is hoger dan onder hoogopgeleiden. Eind vorig jaar ging het landelijk om respectievelijk 5,9 procent en 2,3 procent (zie Financieel Dagblad, 30-04-2019).

Stemgedrag

Het stemgedrag onder hoog- en laagopgeleiden is voor Almelo niet bekend, maar landelijke gegevens geven een beeld hoe lokaal het stemgedrag is tussen beide groepen. Uit figuur 6.3 blijkt duidelijk dat de laagopgeleide inwoner eerder voor de PVV kiest en de hoogopgeleide voor D'66. Dit weerspiegelt het verschil in waarden tussen hoog- en laagopgeleiden.

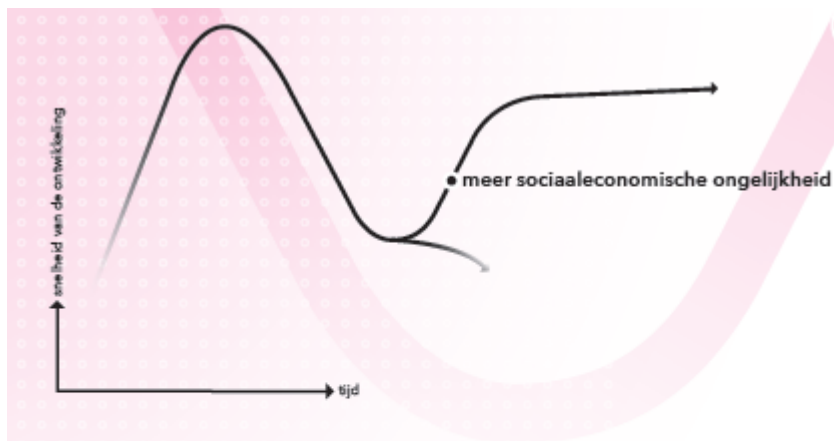
Figuur 6.3 Aandeel hoog- en laagopgeleide kiezers per partij (Provinciale Staten 2019)

Bron: Financieel Dagblad, Ipsos

5.1.3.5 Meer maatschappelijke ongelijkheid

Meer sociaaleconomische ongelijkheid

TOELICHTING PLEK OP TRENDCURVE

Sinds de industriële revolutie werd sociaaleconomische ongelijkheid steeds meer een thema. De opbouw van de verzorgingsstaat kan als een reactie daarop worden gezien. Tot de jaren tachtig verminderde daardoor de ongelijkheid en de effecten daarvan. Sinds de jaren negentig is de ongelijkheid weer groter geworden, en hebben grote groepen Nederlanders te maken met meer inkomensonzekerheid.

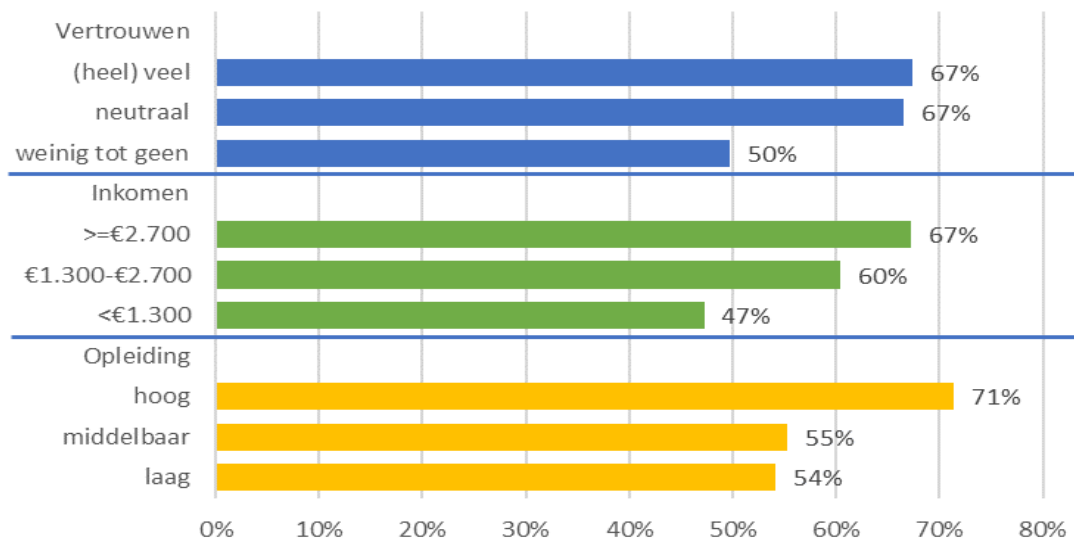
● RELEVANTIE VOOR DECENTRALE OVERHEDEN

Decentrale overheden hebben slechts zeer beperkte mogelijkheden tot inkomenspolitiek. Desalniettemin kunnen zij wel op verschillende manieren rekening houden met deze trend bijvoorbeeld met het eigen belastinggebied of indirect waar het gaat om toegangsprijzen voor provinciale musea. De effecten van beleid kunnen voor verschillende inkomensgroepen anders uitwerken. Denk bijvoorbeeld aan de energietransitie, waarbij gewaarschuwd wordt voor relatief grote lasten voor minder draagkrachtigen, of het woonbeleid. Ook kunnen gemeenten, waterschappen en provincies ervoor kiezen om speciale maatregelen te nemen voor minder draagkrachtigen, bijvoorbeeld als het gaat om de toegang tot cultuur, scholing, zorg of werk. Of om op zoek te gaan naar vernieuwende financieringsconstructies bij onder meer de energietransitie.

Hulpbronnen

De sociaal-economische situatie van inwoners en ook de mate van vertrouwen in het gemeentebestuur laten een verband zien met de participatie in het verenigingsleven. Met een toename van het opleidingsniveau, het inkomen en het vertrouwen neemt ook het aantal mensen toe die de afgelopen 12 maanden actief zijn geweest in het verenigingsleven. In figuur 7.1 is dit verband weergegeven.

Figuur 7.1 Percentage inwoners dat participeert in het verenigingsleven naar mate van vertrouwen, inkomen en opleiding

Bron: Kennispunt Twente, Burgerpeiling Waar staat je gemeente, 2019

Stijgt het opleidingsniveau dan verrichten inwoners vaker intensief of incidenteel vrijwilligerswerk. Tussen het verrichten van vrijwilligerswerk en een hoge mate van vertrouwen in het gemeentebestuur bestaat ook een verband. Maatschappelijke participatie leidt tot meer vertrouwen in het gemeentebestuur, maar het omgekeerde kan ook het geval zijn.

Daarnaast kunnen mensen met een hoog inkomen vaker op hulp rekenen uit hun sociale omgeving (familie, vrienden en burens) dan lage inkomensgroepen. Het opleidings- en inkomensniveau zijn dus hulpbronnen die een positief verband laten zien met maatschappelijke participatie en het ontvangen van sociale steun.

We zien ook dat vrijwilligerswerk vaker door leeftijdsgroepen vanaf 45 jaar wordt verricht. Enerzijds heeft dit te maken met de gezinssituatie. De jonge inwoners hebben vaker een huishouden met jonge kinderen en beide partners participeren in het arbeidsproces. Deze gezinnen maken minder snel de keuze vrijwilligerswerk te verrichten. Daarnaast hebben jongeren te maken met een hoge studiedruk en studieschuld, waardoor ze minder snel kiezen voor vrijwilligerswerk. Studenten zullen eerder kiezen voor een betaalde baan om zo de studieschuld te verminderen.

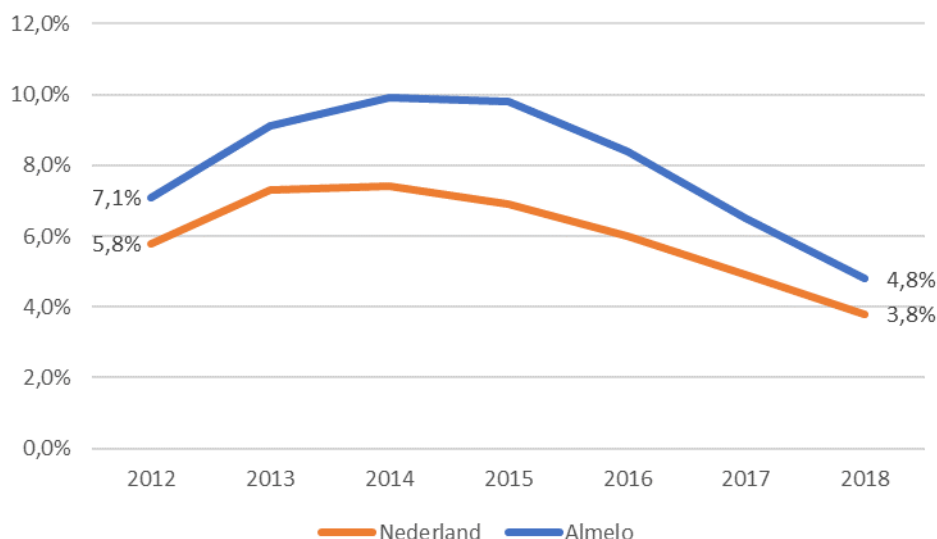
De overheid wordt kleiner en dat betekent dat er een groter beroep wordt gedaan op de verantwoordelijkheid van de samenleving. Uit bovenstaande gegevens blijkt dat het toerusten en ondersteunen van inwoners om deel te nemen aan de participatiesamenleving noodzakelijk is als er een groter beroep op de eigen verantwoordelijkheid wordt gedaan. Om zicht te hebben op de behoeftes van inwoners vereist dat van de gemeente een structurele aanpak om met de samenleving in dialoog te gaan over de benodigde ondersteuning en realisatie.

Werkloosheid

Niet in de laatste plaats is arbeidsparticipatie belangrijk als mogelijke hulpbronnen inkomen en sociale contacten. Het werkloosheidspercentage is in 2018, sinds 2012, met 32 procent gedaald en ligt ongeveer op het dalingspercentage van Nederland (34%). In Almelo zet de daling een jaar later in dan in geheel Nederland en in 2018 zien we een versnelling van de daling in Almelo. Deze daling is te danken aan de conjunctuur van de afgelopen jaren. De groei van de werkgelegenheid wordt voor een groot aandeel ingevuld door de niet-beroepsbevolking. Vanuit het bijstandsbestand is de doorstroom naar arbeid kleiner en heeft naar alle

waarschijnlijkheid te maken met de samenstelling van dit bestand, een substantieel deel van dit bestand heeft te maken met medische en psychische belemmeringen. Het is een uitdaging het werkloosheidspercentage rond het landelijk gemiddelde te houden bij een volgende neergang van de conjunctuur.

Figuur 7.2 Werkloosheidspercentages in Nederland en Almelo voor de periode 2012-2018

Bron: CBS, bewerking Kennispunt Twente

Inkomen

Inwoners die qua inkomen kwetsbaar kunnen zijn komen voor in de groep huishoudens met kinderen en een inkomen tot 120% van het wettelijks sociaal minimum (WSM). In Almelo leeft 15 procent van de minderjarige kinderen in een huishouden met een inkomen tot 120 procent van het WSM. In Nederland gaat het om 11 procent van de kinderen.

Een oververtegenwoordiging van huishoudens met een laag inkomen (inkomen op of onder bijstandsniveau) komt voor onder alleenstaanden en eenoudergezinnen. In tabel 7.1 is te zien dat deze huishoudtypes oververtegenwoordigd zijn ten opzichte van het totaal aantal huishoudens met een laag inkomen. Ook ten opzichte van de landelijke cijfers ligt voor alle huishoudtypes in Almelo het percentage hoger.

Tabel 7.1 Percentage lage inkomens naar huishoudtype (2016)

	Totaal	Eenpersoons- huishouden	Paar zonder kinderen	Paar met kinderen	Eenouder- gezin	Overig huishouden
Nederland	7,9	13,9	2,5	4,0	16,3	5,6
Almelo	10,7	17,8	4,8	6,2	19,6	5,7

Bron: CBS/RIO, bewerking Kennispunt Twente

Behalve onder huishoudtypes zien we onder herkomstgroepen een inkomensongelijkheid. Mensen met een niet-westerse herkomst zijn ruim oververtegenwoordigd onder de huishoudens met een laag inkomen. Huishoudens met een Nederlandse en Westerse herkomst liggen met respectievelijk 8 en 12 procent rond het gemiddelde van Almeloze huishoudens. De huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond ligt beduidend hoger met 25 procent lage inkomens. In tabel 7.2 staan de gegevens voor Almelo en Nederland.

Tabel 7.2 Percentage lage inkomens naar herkomst (2016)

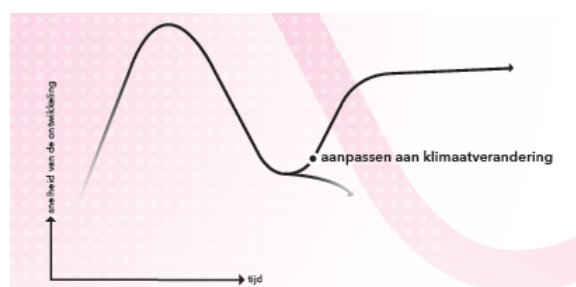
	Totaal	Nederlandse achtergrond	Westerse herkomst	Niet-westerse herkomst
Nederland	7,9	5,4	9,7	25,9
Almelo	10,7	8,1	11,8	25,2

Bron: CBS/RIO, bewerking Kennispunt Twente

Om inwoners in een kwetsbare inkomensgroep de mogelijkheid te geven mee te doen in de samenleving is inkomensondersteuning voor deze huishoudens essentieel. Kinderen in een situatie met een risico op armoede vormen een belangrijke groep om in de toekomst armoede te beperken. Voorzieningen voor inkomensondersteuning bestaan al, maar kunnen door bepaalde huishoudens beter benut worden. De gemeente kan inzetten op voorlichting, preventieve interventies en een integrale aanpak. Dit laatste is van belang omdat armoede vaak gepaard gaat met onder andere schuldenproblematiek, eenzaamheid en gezondheidsrisico's.

5.1.3.6 Klimaatverandering en nieuwe energie

Klimaatverandering en nieuwe energie

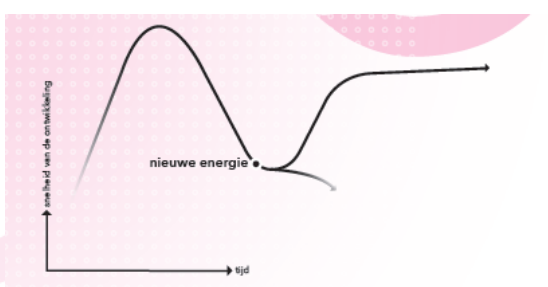

TOELICHTING PLEK OP TRENDCURVE

De verwachting is dat de effecten van klimaatverandering in de toekomst groter gaan worden en dus ook de aandacht voor klimaatadaptatie. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen stelden in 2017 een Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie op inclusief financiële afspraken. Recent werd het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie ondertekend.⁵² Daarmee willen waterschappen, provincies, gemeenten en Rijk 600 miljoen euro vrijmaken voor klimaatadaptatie. Vandaar dat de ontwikkeling in de opwaartse lijn van overwinning wordt geplot.

● RELEVANTIE VOOR DECENTRALE OVERHEDEN

Klimaatadaptatie raakt de kern van de ruimtelijke ordening voor gemeenten, waterschappen en provincie. De keuze van toekomstige bouwlocaties zal bijvoorbeeld mede-afhankelijk zijn van de effecten van klimaatverandering. Dat geldt ook voor werkzaamheden aan bestaande infrastructuur zoals dijken of wegen.⁵⁸ Door klimaatadaptatie in te bedden in planvorming, ontwerp en onderhouds- en vervangersregimes kunnen kosten relatief laag blijven. Vooral voor ruimtelijke adaptatie in steden en infrastructuur is het belangrijk tijdig te anticiperen. Maatregelen ter voorkoming van hittestress vragen meer groen en water in gemeenten. Het natuur- en landbouwbeleid zal rekening moeten houden met de mogelijkheid van een ander klimaat. Op de wat langere termijn speelt de mogelijkheid dat de hoger gelegen gebieden in Twente aantrekkelijk worden als - veilige - vestigingsplaats voor bedrijven en inwoners.

TOELICHTING PLEK OP TRENDCURVE

Nederland heeft getreuzeld als het gaat om de energietransitie: we scoren in Europees verband zonder meer slecht. Dat zou anders kunnen worden nu het Parijs-akkoord aanleiding heeft gegeven tot klimaatdoelstellingen in het regeerakkoord van 2017, in december 2018 een Ontwerp Klimaatakkoord is aangeboden en de Klimaatwet is aangenomen in de Tweede Kamer. De planbureaus zullen de komende maanden de effecten van het Ontwerp Klimaatakkoord doorrekenen op haalbaarheid, van 49% of 55% emissiereductie in 2030.⁵⁹ Daarna volgt een reactie van het kabinet. Om die reden zetten we de trend (nog) niet op de golf naar boven.

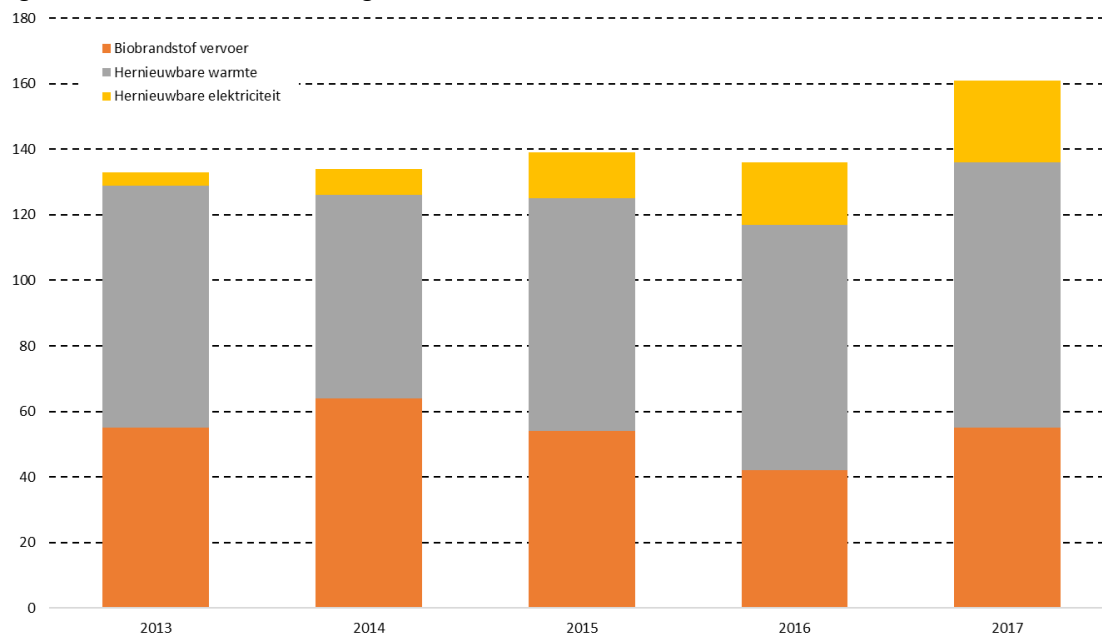
● RELEVANTIE VOOR DECENTRALE OVERHEDEN

De energietransitie kan grote gevolgen hebben voor de ruimtelijke inrichting (energielandschappen), wonen (besparing, aardgasvrije wijken, industrie (aanleg van warmtenetten), landbouw (aandeel broeikasgassen en landgebruik) en mobiliteit (elektrisch rijden of rijden op waterstof). De regionale aanpak van de transitiepaden zal een groot beroep doen op samenwerking met alle bestuurslagen: waterschap, provincie, gemeente en regio's en in de samenwerking met inwoners en bewonersinitiatieven.

Hernieuwbare energie

In figuur 8.1 is de hernieuwbare energie in terajoule weergegeven. Het kleinste aandeel heeft de hernieuwbare elektriciteit, maar deze heeft in de periode 2015 - 2017 de grootste stijging (79%) doorgemaakt. Hernieuwbare warmte is in deze periode met 14 procent toegenomen. Biobrandstof voor vervoer is met 2 procent toegenomen.

Figuur 8.1 Hernieuwbare energie in TJ

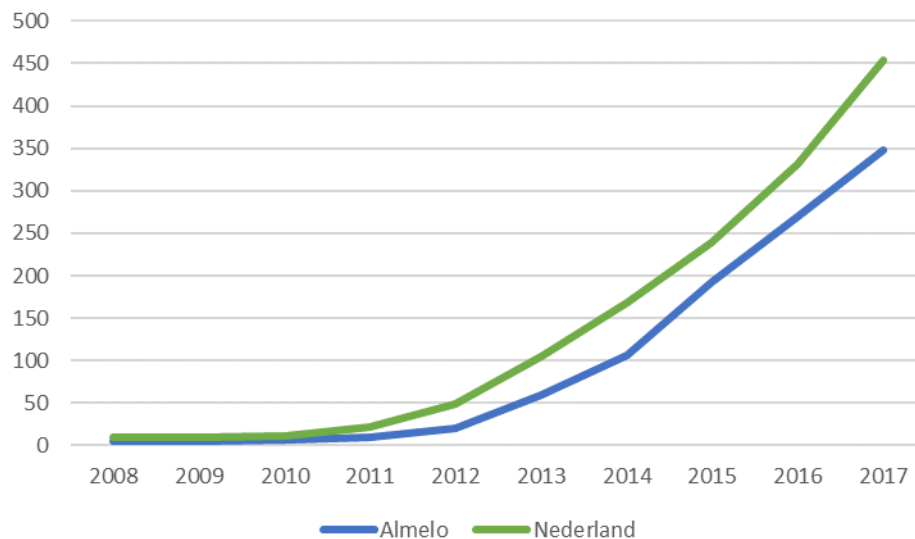

Bron: Klimaatmonitor, bewerking Kennispunt Twente

Zonnestroom

De opgewekte zonnestroom in megajoule per inwoner is sinds 2008 aanzienlijk gestegen. Almelo blijft wel nog achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Een verschil van circa 100 MJ.

Figuur 8.2 Gemiddelde zonnestroom (MJ) per inwoner

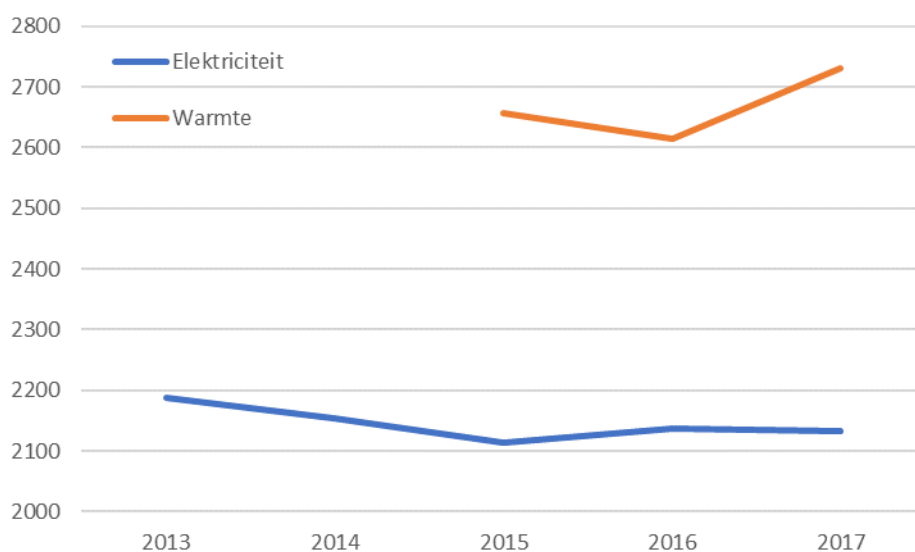

Bron: klimaatmonitor, bewerking Kennispunt Twente

Energieverbruik

Het elektriciteitsverbruik is in 2017 afgenomen in vergelijking met 2013. Kijken we vanaf 2015 dan is er sprake van een lichte toename. Het warmteverbruik is sinds 2015 toegenomen.

Figuur 8.3 Energieverbruik elektriciteit en warmte

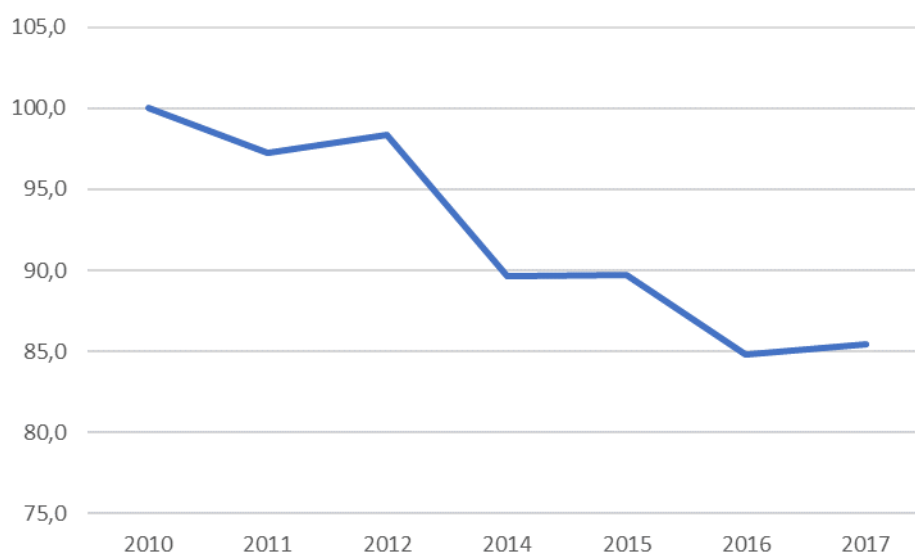

Bron: Klimaatmonitor, bewerking Kennispunt Twente

CO²-uitstoot

Ondanks de stabilisatie van het elektriciteitsverbruik en de toename van het warmteverbruik is de CO²-uitstoot woningen afgenomen. Sinds 2010 is de uitstoot afgenomen met circa 15 procent.

Figuur 8.4 Index CO²-uitstoot woningen (Index 2010=100)

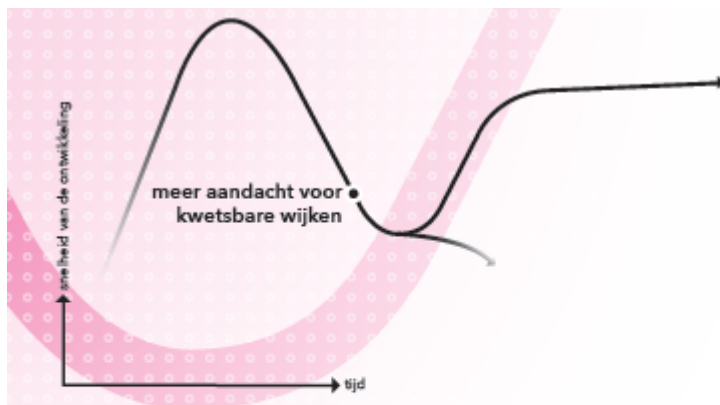
Bron: Klimaatmonitor, bewerking Kennispunt Twente

Huishoudelijk afval

Het huishoudelijk afval is in de periode 2012 – 2017 in Almelo met 7 procent afgenomen. Ter vergelijking, in Hengelo is het huishoudelijk afval in dezelfde periode met 2 procent toegenomen en in Enschede met 16 procent afgenomen.

5.1.3.7 Aandacht voor kwetsbare woonwijken en kernen

Aandacht voor kwetsbare woonwijken en kernen

TOELICHTING PLEK OP TRENDCURVE

Tot een jaar of tien geleden bestond veel aandacht voor probleemwijken.

Deze aandacht ging gepaard met overheidsinvesteringen. Wij verwachten voor de komende jaren hernieuwde aandacht voor de wijken, buurten en kernen waar sociale vraagstukken zich concentreren.

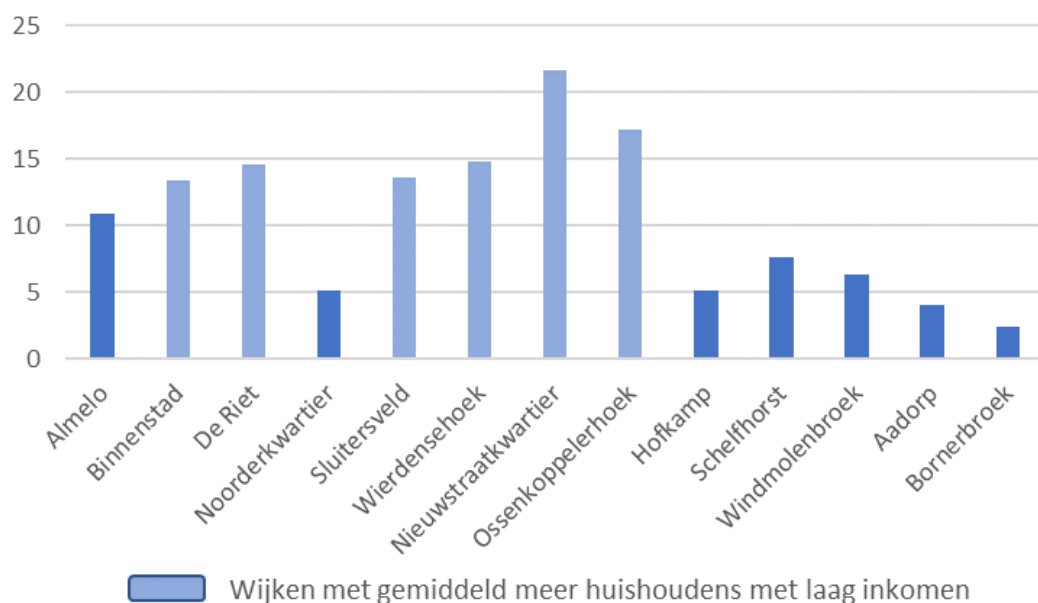
● RELEVANTIE VOOR DECENTRALE OVERHEDEN

In de wijken spelen veel aspecten uit het provinciale beleid zoals leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit, sociale kwaliteit, energie en duurzaamheid. Soms is een combinatie van opgaven mogelijk: zo kan de leefbaarheid van kwetsbare wijken worden verbeterd door deze koppelen aan energietransitie. De rol van de provincie kan variëren van sturing op de ruimtelijke ordening (omgevingsvisie) tot faciliteren en zelfs mede investeren. Gemeenten werken samen met verschillende partijen in de wijken, zoals vanuit sociaal domein en woningcorporaties. Dit gaat bijvoorbeeld ook over de mix van woningen (huur/koop, laag/midden/duur) in de wijk. Hierover maken gemeenten (prestatie)afspraken met woningcorporaties.

Lage inkomens naar wijk

In figuur 10.1 is het percentage huishoudens weergegeven met een laag inkomen. De licht blauw gekleurde kolommen geven aan dat het percentage huishoudens met een laag inkomen hoger is dan het stedelijk gemiddelde.

Figuur 10.1 Percentage huishoudens met een laag inkomen

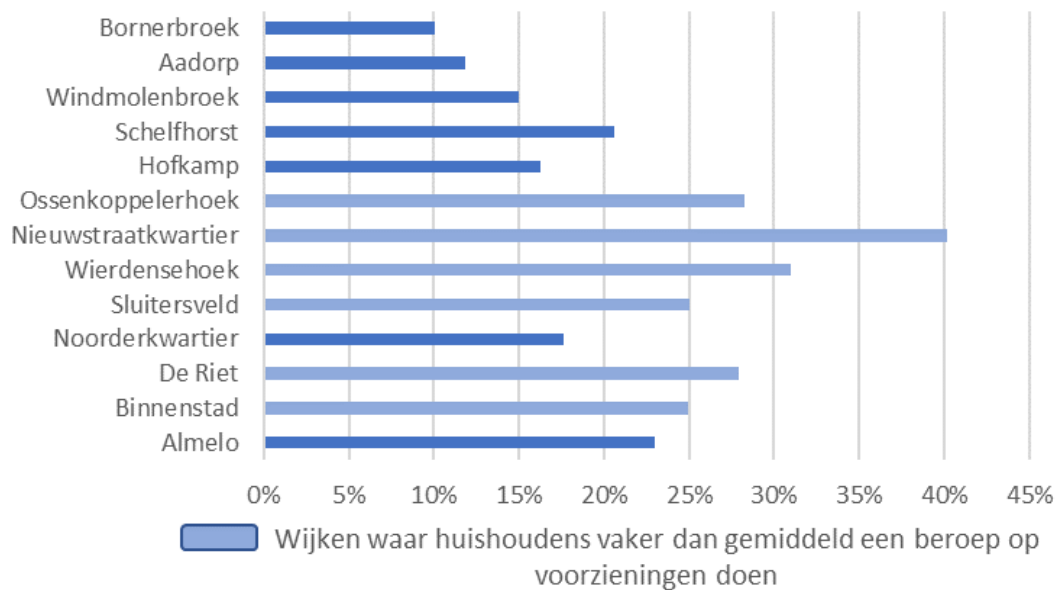

Bron: CBS, bewerking Kennispunt Twente, 2017

Stapeling voorzieningen

In deze paragraaf gaat het om voorzieningen WMO, Jeugd en Participatiewet (P-wet). De percentages stapeling van voorzieningen is laag. Stapeling van voorzieningen (twee of meer voorzieningen) komt bij maximaal 1 procent van de huishoudens voor. Een uitzondering vormt de combinatie P-wet en WMO, gemiddeld 3 procent van de huishoudens doet een beroep op beide voorzieningen. In de Binnenstad (4%), Wierdensehoek (4%) en het Nieuwstraatkwartier (5%) ligt het percentage een fractie hoger. In figuur 10.2 is het totaal aandeel huishoudens weergegeven dat een beroep doet op één of meer voorzieningen. De wijken die vaker dan gemiddeld gebruik maken voorzieningen komen overeen met de wijken waar huishoudens vaker dan gemiddeld een laag inkomen hebben.

Figuur 10.2 Percentage huishoudens met één of meer voorzieningen
(WMO, Jeugd, Participatiewet) stedelijk en naar wijk

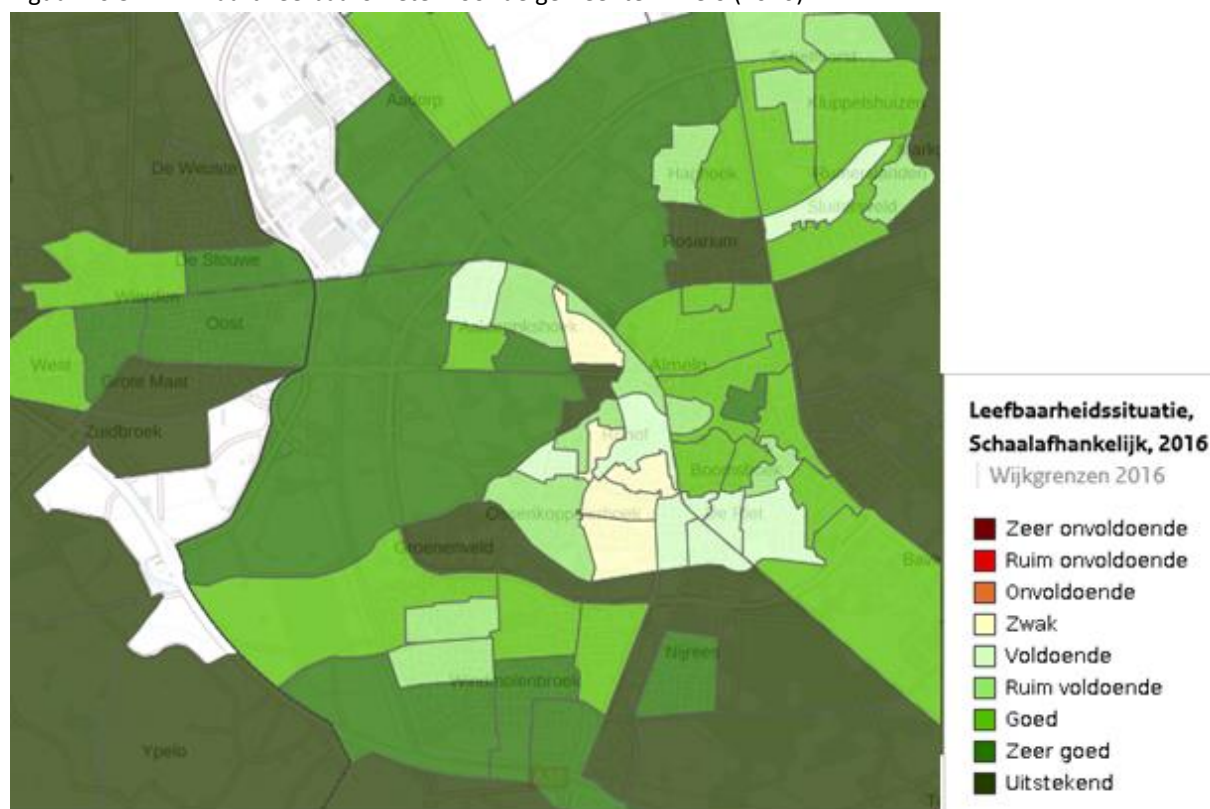
Bron: CBS, bewerking Kennispunt Twente, 1e halfjaar 2018

In de samenwerking tussen de gemeente en andere partijen kunnen initiatieven ontstaan die de kracht van de samenleving benutten. De gemeente en maatschappelijke partners kunnen afspraken maken waarbij draagkracht en draaglast in de samenleving dichterbij elkaar komen. Draagkrachtigen kunnen verleid worden een 'goede buur' te zijn voor inwoners die begeleiding en zorg krijgen.

Leefbaarheid

Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft een leefbaarometer ontwikkeld met behulp waarvan de leefbaarheid in alle bewoonde wijken en buurten gemonitord wordt. In figuur 10.3 is de situatie voor het jaar 2016 weergegeven. De gemiddelde score voor Nederland ligt op de grens tussen "ruim voldoende" en "goed".

Figuur 10.3 Kaart Leefbaarometer voor de gemeente Almelo (2016)

De buurten in Almelo die in 2016 zwak en voldoende scoren, dus onder het landelijk gemiddelde, staan in tabel 10.1 genoemd. De buurten die voldoende en zwak scoren behoren tot de wijken De Riet, Wierdensehoek, Nieuwstraatkwartier, Ossenkoppelerhoek en het Sluitersveld.

Tabel 10.1 Buurten in Almelo die onder het landelijk gemiddelde scoren

Voldoende	Zwak
Aalderinkshoek Noordwest	De Kerklanden
Beeklust	Witvoet en omgeving
Nieuwstraat en omgeving	Wonde en omgeving
Ossenkoppelerhoek-Oost	Ossenkoppelerhoek Midden-Noord
Boomplaats	Ossenkoppelerhoek Midden-Zuid
Nieuwland	
Wester-Sluitersveldlanden	

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Bewerking Kennispunt Twente

Aalderinkshoek Noordwest en Ossenkoppelerhoek-Oost behoorden in 2014 ook nog tot de zwakke wijken, maar krijgen in 2016 een voldoende.

5.1.3.8 Leegstand centra en binnensteden

Leegstand centra en binnensteden

TOELICHTING PLEK OP TRENDCURVE

De laatste jaren is veel aandacht gegaan naar de leegstand van centra van steden en dorpen. In de praktijk blijken de meeste centra echter vitaal. De leegstand als gevolg van de krimpende markt voor winkel- en kantoorpanden riep andere, nieuwe ontwikkelingen op, met afnemende leegstand, ook in Overijssel.⁹⁶ Om die reden vindt u de ontwikkeling over het toppunt van de trendcurve.

● RELEVANTIE VOOR DECENTRALE OVERHEDEN

Het centrum is vaak het visitekaartje van een stad of dorp. Het bepaalt 'wie je bent' als stad of dorp. In die zin is de aanpak van de binnenstad of dorpskern onderwerp van politiek debat. Welke spelers draag je een warm hart toe, en in welke mate? De bewoners, initiatieven van onderop, ontwikkelaars, evenementen, kantoren? En hoe onderscheid je je van omliggende steden en dorpen? Daarnaast betekent aandacht voor het centrum ook altijd iets voor de andere delen van een gemeente: als alle detailhandel in het centrum wordt geconcentreerd, zullen wijkwinkelcentra het moeilijk krijgen. Ook dat vraagt politieke afwegingen en keuzes in het instrumentarium dat kan worden ingezet.¹⁰²

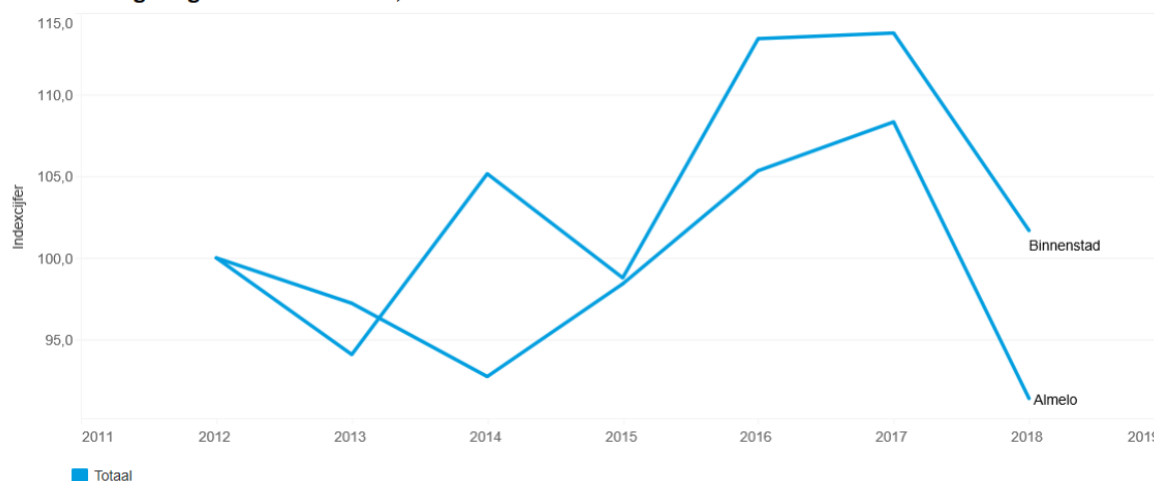
Leegstand in m² en aantal vestigingen

Figuur 13.1 laat de ontwikkeling van het aantal leegstaande vierkante meters winkelvloeroppervlak in de binnenstad van Almelo en de gehele gemeente zien.

De leegstand in de Almelse binnenstad en in de totale gemeente nam sinds 2012 gestaag toe en kende zijn piek in 2017. Op peildatum 1 november 2017 was er in de binnenstad 17.661 m² leegstaand winkelvloeroppervlak en in de gemeente 39.019 m². In de binnenstad was er op dat moment 13,8 procent meer leegstand dan in 2012. In heel Almelo was er 8,3 procent meer leegstand.

In 2018 liep de leegstand zeer snel terug. Op 1 november 2018, de meest recente peildatum, stond er in de binnenstad nog 15.780 m² leeg, en 32.019 m² in heel Almelo. Daarmee ligt de leegstand in de binnenstad nog net boven het niveau van 2012 (+1,7%), en daalt deze al onder dat niveau in de hele gemeente (-8,4%).

Figuur 13.1
Ontwikkeling leegstaande m2 WVO, 2012 - 2018

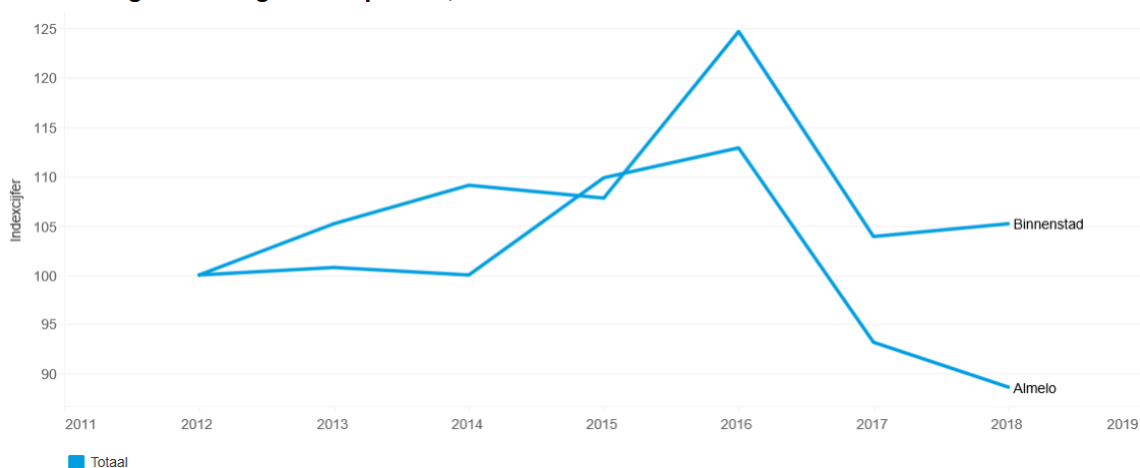

Bron: Binnenstadsmonitor Almelo

Figuur 13.2 laat de ontwikkeling van het aantal leegstaande winkelpanden in de binnenstad van Almelo en de gehele gemeente zien.

Het aantal leegstaande winkelpanden kende zijn piek al in 2016. Op dat moment stonden er 96 panden leeg in de binnenstad en 149 in heel Almelo. In de binnenstad daalde het aantal in 2017 naar 80 panden en in 2018 kwam er weer één leegstaand pand bij. Voor heel Almelo zette de daling ook in 2018 door. Daar ging het aantal van 123 in 2017 naar 117 in 2018. Vergeleken met 2012 staan er nog 5,2 procent meer panden leeg in de binnenstad. In de hele gemeente ligt het aantal leegstaande panden inmiddels 11,4 procent lager.

Figuur 13.2
Ontwikkeling aantal leegstaande panden, 2012 - 2018

Bron: Binnenstadsmonitor Almelo

Met de recente daling van het leegstaande winkelvloeroppervlak en het aantal leegstaande panden lijkt deze trend in Almelo op zijn retour, aansluitend bij wat het Trendbureau Overijssel signaleert. Gemeenten hebben onder andere ingespeeld op de leegstand door winkelvloeroppervlak een andere bestemming te geven, figuur 13.3 gaat hier verder op in.

Functiegebruik binnenstad

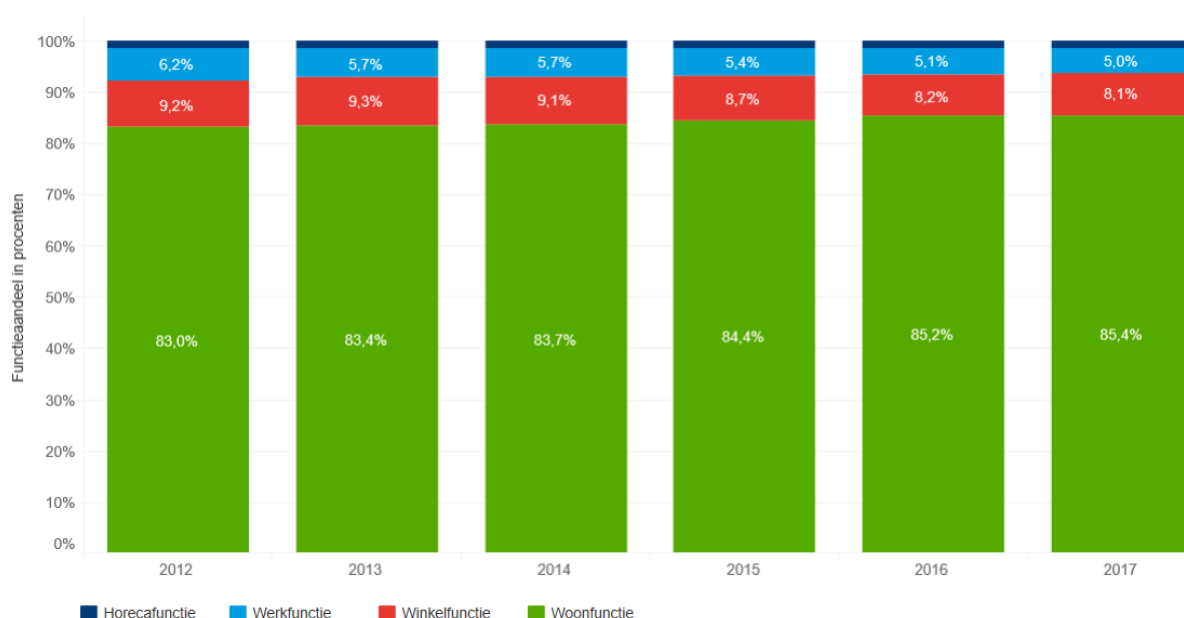
Ongeveer één op de tien panden in de Almelose binnenstad heeft een winkelfunctie, maar dit aandeel loopt sinds 2012 langzaam terug. Ging het in 2012 om 9,2 procent, daar heeft in 2017 nog 8,1 procent van de panden een winkelfunctie. Ook het aandeel van panden met een werkfunctie neemt af, van 6,2 procent in 2012 naar 5,0 procent in 2017. In 2017 heeft 1,5 procent van de panden een horecafunctie, in 2012 was dit 1,6 procent.

De daling van het aandeel panden met een winkel- en werk functie gaat gepaard met een toename van het aandeel panden met een woonfunctie. Die functie was met 83 procent in 2012 al het grootst. In 2017 is het aandeel wonen gestegen tot 85,4 procent.

Het vergroten van de woonfunctie van de binnenstad draagt bij aan het terugdringen van leegstand als gevolg van vrijkomende winkelpanden. Als de vraag naar winkelruimte daalt, kan de binnenstad zijn levendigheid behouden door meer panden een woonbestemming te geven. Deze ontwikkeling zien we in Almelo terug, al gaat het om kleine verschuivingen en blijft de winkelfunctie belangrijk voor de Almelose binnenstad.

Figuur 13.3

Ontwikkeling functie-aandelen van panden in Binnenstad 2012 tot 2017

Bron: Binnenstadsmonitor Almelo

Oordeel en trots inwoners Almelo

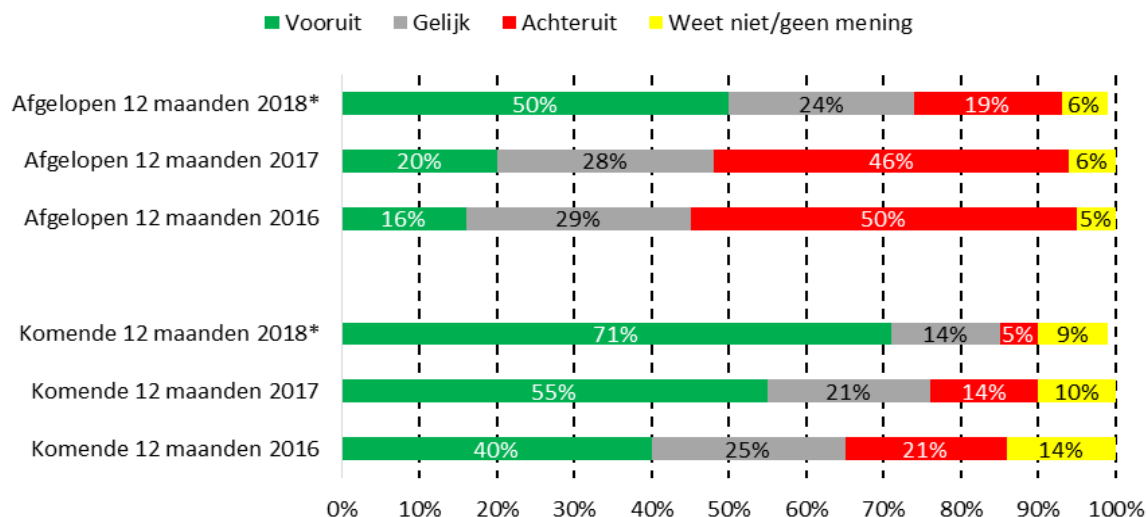
De terugloop van leegstand en herprofilering van de binnenstad lijken in positieve reacties van inwoners te resulteren. In de afgelopen twaalf maanden is de Almelose binnenstad volgens de helft (50%) van de inwoners vooruit gegaan, volgens een kwart (24%) gelijk gebleven, en volgens een vijfde (19%) achteruit gegaan.

Eind 2016 was men minder positief over de ontwikkeling in de afgelopen twaalf maanden, dan eind 2018. Zo is het aandeel dat vindt dat de binnenstad 'vooruit' gegroeid van 16% in 2016 en 20% in 2017 naar 50% in 2018.

Inwoners zijn positief gestemd over het komende jaar. Zo denkt meer dan twee derde (71%) dat de binnenstad vooruit zal gaan, 14% verwacht dat het gelijk blijft en vermoedt slechts 5% een achteruitgang.

In 2018 zijn de Almeloërs positiever over de komende 12 maanden. Zo is het aandeel dat denkt dat de binnenstad in Almelo de komende twaalf maanden ‘vooruit’ zal gaan, opgelopen tot 71% (2018) ten opzichte van 55% in 2017, en 40% in 2016.

Figuur 13.4 Ontwikkeling van de binnenstad in de afgelopen en komende 12 maanden, 2016-2018.

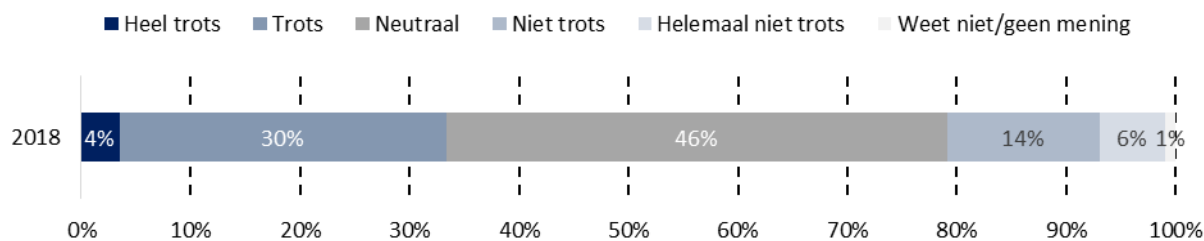

*Significant verschil.

Bron: Binnenstadspeiling 2016-2018, AlmeloPanel

In 2018 is voor het eerst aan de leden van het AlmeloPanel gevraagd of zij trots zijn op hun stad. Iets meer dan een derde (34%) van de Almeloërs is (heel) trots is op zijn of haar stad. Het overgrote deel is neutraal (46%), en een vijfde (20%) is (helemaal) niet trots. Uit monitoring in de toekomst zal moeten blijken hoe deze mate van trots zich ontwikkelt.

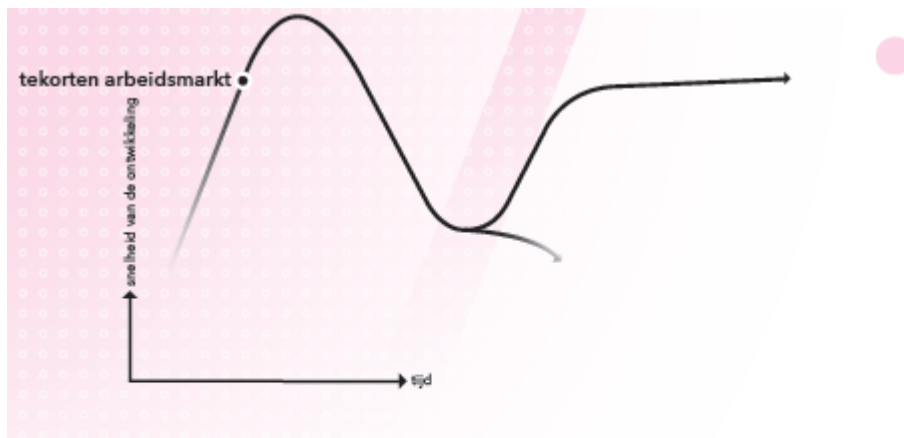
Figuur 13.5 Percentage inwoners dat trots is op Almelo, 2018.

Bron: Binnenstadspeiling 2018, AlmeloPanel

5.1.3.9 Tekorten op de arbeidsmarkt

Tekorten op de arbeidsmarkt

TOELICHTING PLEK OP TRENDCURVE

Er zijn op dit moment tekorten op de arbeidsmarkt die aandacht van de overheid vergen. Er zijn goede redenen om te denken dat de tekorten groter worden. Toch hebben we de trend vóór de golf naar beneden geplot omdat de arbeidsmarkt het karakter van een varkenscyclus kent: er komen tegenbewegingen door onder meer robotisering, arbeidsmigratie of loonsverhoging.

RELEVANTE VOOR DECENTRALE OVERHEDEN

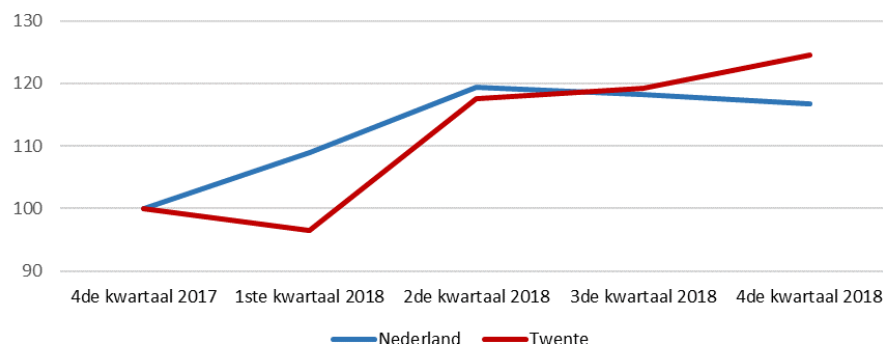
Overheden hebben beperkte mogelijkheden om tekorten op de arbeidsmarkt tegen te gaan aangezien deze gestuurd worden door de economische conjunctuur. Een van de mogelijkheden voor provincie en gemeenten is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan te helpen via afspraken met bedrijven en via (bij- of om-) scholing, een andere is om de regio aantrekkelijker te maken voor werkenden.¹⁵⁸ Daarnaast kan worden geprobeerd de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren, onder meer door het aanbod van opleidingen op elkaar te laten sluiten. Met de aanwezigheid van de technische universiteit en verschillende hogescholen in de regio liggen hier kansen. De vraag is vervolgens wel hoe je afgestudeerde daarna in de regio houdt.

De tekorten op de arbeidsmarkt zien we ook in Twente terug. Om deze trend te beschrijven gaan we in op het aantal openstaande vacatures, de spanning op de arbeidsmarkt per sector en de werkloosheid. Vacatures en arbeidsmarktspanning behandelen we op regionale schaal in plaats van gemeentelijke schaal, omdat de arbeidsmarkt voornamelijk een regionaal systeem is. De werkloosheid behandelen we op Almeloos niveau.

Vacatures

De opbloeiende economie zien we terug in een groot aantal vacatures. De Twentse werkgevers genereerden in het vierde kwartaal van 2018 7.900 *nieuwe* vacatures. Een deel van de vacatures wordt snel vervuld, andere blijven openstaan. Een andere indicator is daarom het aantal *openstaande* vacatures (figuur 19.1). In het vierde kwartaal van 2018 registreert het UWV 7.100 *openstaande* vacatures in Twente, 300 meer dan in het kwartaal ervoor. Landelijk is er sprake van een daling in de tweede helft van 2018, terwijl het aantal openstaande vacatures in Twente blijft doorgroeien. Over heel 2018 is de groei van openstaande vacatures in Twente fors met 25 procent, ten opzichte van 17 procent in heel Nederland. Dit betekent dat het in het algemeen moeilijker wordt voor Twentse werkgevers om een vacature te vervullen.

Figuur 19.1 Ontwikkeling aantal openstaande vacatures Nederland en Twente vanaf 4de kwartaal 2017

Bron: UWV, via Twentse Arbeidsmarktmonitor 2019-2

Krapte op de arbeidsmarkt

Een groeiend aantal vacatures zien we vaak terug in toenemende krapte op de arbeidsmarkt. De mate van krapte drukt de verhouding tussen de vraag (werkgelegenheid) en het aanbod (werkzoekenden) uit. De Twentse arbeidsmarkt is de afgelopen jaren krappere geworden. Tabel 19.2 toont de ontwikkeling in het afgelopen jaar per beroepsgroep. Voor ict'ers en technisch personeel is de arbeidsmarkt aan zowel het begin als het eind van 2018 krap tot zeer krap. In de loop van het jaar is de spanning ook in de transport en logistiek en de agrarische sector gestegen, resulterend in een krappe arbeidsmarkt in het 4^e kwartaal 2018 (de meest recente cijfers). In het eerste kwartaal van 2018 zagen we een verruiming in enkele sectoren, maar daar nam de spanning later weer toe. Er zijn geen beroepsgroepen waar de spanning over heel 2018 is afgenomen.

Tabel 19.2 Typering krapte op de arbeidsmarkt naar beroepsklasse, Twente

Beroepsgroep	4e kwartaal 2017	1e kwartaal 2018	2e kwartaal 2018	3e kwartaal 2018	4e kwartaal 2018
Agrarische	gemiddeld	ruim	gemiddeld	zeer krap	krap
Bedrijfseconomische en administratieve	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
Commerciële	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
Creatieve en taalkundige	gemiddeld	gemiddeld	ruim	ruim	gemiddeld
Dienstverlenende	gemiddeld	gemiddeld	krap	krap	gemiddeld
Ict	krap	krap	zeer krap	zeer krap	zeer krap
Managers	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische	gemiddeld	ruim	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
Pedagogische	ruim	ruim	gemiddeld	ruim	gemiddeld
Technische	krap	gemiddeld	krap	krap	krap
Transport en logistiek	gemiddeld	gemiddeld	krap	krap	krap
Zorg en welzijn	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld

Bron: UWV, bewerking Kennispunt Twente, april 2019

Werkloosheid

Door de periode van hoogconjunctuur waarin de Nederlandse economie sinds enkele jaren verkeert stijgt de werkgelegenheid daalt de werkloosheid. Meer mensen komen weer aan het werk. Het Almelose werkloosheidspercentage volgt de landelijke trend maar ligt doorgaans iets hoger dan het landelijk gemiddelde. De groei van de werkgelegenheid wordt voor een groot aandeel ingevuld door de niet-beroepsbevolking. Vanuit het bijstandbestand is de doorstroom naar arbeid kleiner en heeft naar alle waarschijnlijkheid te maken met de samenstelling van dit bestand, een substantieel deel van dit bestand heeft te maken met medische en psychische belemmeringen.

Tabel 19.3 Werkloosheidspercentages in Nederland en Almelo voor de periode 2012-2018

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nederland	5,8%	7,3%	7,4%	6,9%	6,0%	4,9%	3,8%
Almelo	7,1%	9,1%	9,9%	9,8%	8,4%	6,5%	4,8%

Bron: CBS

Voor het invullen van vrijkomende en nieuwe vacatures kan er naast werklozen gekeken worden naar het onbenut arbeidspotentieel. Dit bestaat uit de volgende groepen:

1. potentieel additionele beroepsbevolking: personen die recent naar werk hebben gezocht maar hiervoor niet op korte termijn beschikbaar zijn, of andersom: personen die op korte termijn beschikbaar zijn voor werk maar hiernaar niet recent hebben gezocht.
2. onderbenutte deeltijdwerkers: personen die in deeltijd werken en meer willen gaan werken en hiervoor op korte termijn beschikbaar zijn.

5.2 Burgerpeiling

5.2.1 Methode

Waar Staat Je Gemeente

De Inwonerpeiling Waar Staat Je Gemeente is een landelijke vragenlijst waarmee de gemeente de mening van haar inwoners kan achterhalen op vier maatschappelijke thema's. Dit zijn:

- Woon- en leefklimaat
- Relatie tussen inwoners en gemeente
- Gemeentelijke dienstverlening
- Welzijn en zorg

De vragenlijst is ontwikkeld door VNG Realisatie, het data-instituut van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De resultaten geven de gemeente een beeld op welke punten ze het goed doet en waar minder en waar de inwoners veel waarde aan hechten. Zo weet de gemeente of er mogelijk andere prioriteiten moeten worden gesteld, of dat de dienstverlening of het beleid aangepast moet worden.

Dataverzameling

De peiling is van 1 april tot 11 april 2019 uitgezet onder het AlmeloPanel. In deze periode zijn per e-mail één uitnodiging en twee herinneringen verstuurd naar de panelleden.

Het AlmeloPanel is een grote groep inwoners, die een aantal keer per jaar via internet een vragenlijst van de gemeente invult. Zo weet de gemeente wat inwoners vinden van het gemeentelijk beleid en welke ontwikkelingen er plaatsvinden in Almelo. De resultaten gebruikt de gemeente bij het maken van beleid en het nemen van besluiten. Alle inwoners uit de gemeente Almelo vanaf 18 jaar kunnen lid worden van het AlmeloPanel.

De 1.861 leden van het AlmeloPanel zijn benaderd de vragenlijst in te vullen. Hiervan hebben er 1.102 deelgenomen (59%).

Rapportage

De rapportage volgt de vier thema's van de Waar Staat Je Gemeente-vragenlijst. Voorafgaand aan de vier thema's wordt er ingegaan op de waardering van de gemeentelijke organisatie, deze is door inwoners op verschillende onderdelen met rapportcijfers beoordeeld. Deze onderdelen hangen samen met de thema's die later behandeld worden.

5.2.2 Ontwikkeling waardering inwoners voor gemeente

Hoe vinden inwoners van de gemeente Almelo dat de gemeente haar taken uitvoert? En gaat die dienstverlening voor- of juist achteruit? De onderstaande figuur laat dit zien aan de hand van zeven rapportcijfers die (bijna allemaal) zowel in 2015, 2017 als 2019 zijn gegeven. Aan inwoners is voor elk onderdeel gevraagd hun waardering voor het werk van de gemeente te vertalen in een cijfer tussen 1 en 10. In de figuur worden alleen de gemiddelde beoordelingen uit 2019 tevens als cijfer weergegeven bij elk onderdeel. Twee onderdelen werden in 2017 niet door inwoners beoordeeld, daarom ontbreekt aan de linkerkant een deel van de lijn van 2017

De figuur laat zien dat de waardering van inwoners voor hun gemeente in de lift zit. Zowel in 2017 als in 2019 werd op alle punten beter gescoord dan twee jaar eerder. De meeste vooruitgang zien we in de beoordeling van de mate waarin de gemeente samenwerking zoekt met inwoners. In 2017 werd hierop een 5,5 gescoord, in 2019 is dit gemiddelde gestegen tot een 6,1. De digitale dienstverlening wordt in alle jaren het meest positief beoordeeld. In 2019 met een 7,1.

Door de periodieke herhaling van de inwonerpeiling Waar Staat Je Gemeente kan de ontwikkeling van de meeste resultaten in de tijd worden vergeleken. In het vervolg van dit rapport gaan we alleen in op de resultaten van 2019, voor een vergelijking met resultaten uit andere jaren en met resultaten uit andere gemeenten kunt u terecht op de website waarstaatjegemeente.nl.

Waardering inwoners voor gemeente per onderdeel

5.2.3 Woon- en leefklimaat

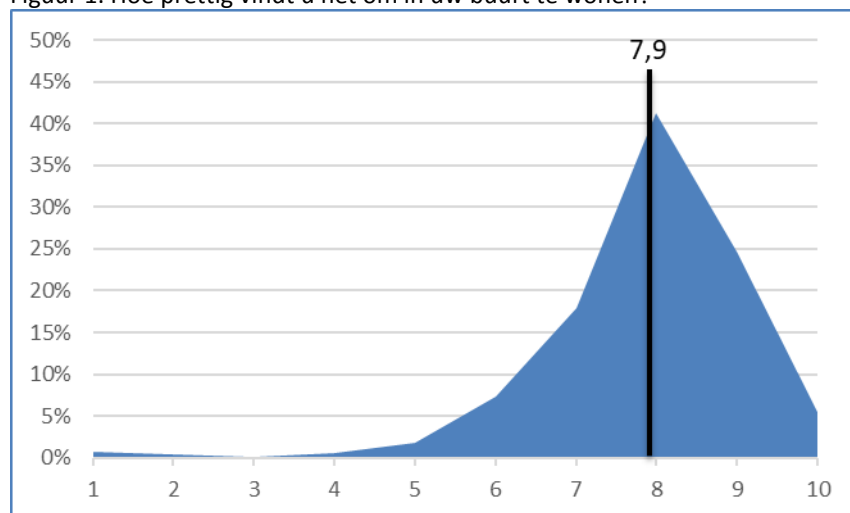
Het thema leefklimaat behandelt de waardering van inwoners van de gemeente Almelo voor de kwaliteit van hun woon- en leefomgeving, van de relaties en contacten met buurtbewoners en van de aanwezige voorzieningen in de nabije omgeving. Samen zeggen deze factoren veel over de aantrekkelijkheid van het leefklimaat in de wijken en buurten van Almelo. Allereerst komt het leefklimaat en de waardering ervan aan de

orde, gevolgd door de veiligheid en overlast in de buurt. Daarna wordt ingegaan op de aanwezige voorzieningen en de ontwikkeling van de leefomgeving.

Woonbuurt wordt goed beoordeeld, de zorg van de gemeente ervoor minder

In de eerste vraag kon op een schaal van 1 tot en met 10 aangegeven worden hoe prettig men de buurt vindt om in te wonen. Gemiddeld genomen geeft men in Almelo hiervoor een 7,9. Een 7, 8 of een 9 wordt door 85 procent van de mensen gegeven. Van de respondenten geeft 3 procent een cijfer van 5 of lager en 5 procent geeft een 10 voor de eigen buurt. De volgende figuur laat dit zien.

Figuur 1. Hoe prettig vindt u het om in uw buurt te wonen?

Verderop in de vragenlijst is met een rapportcijfer de waardering van de zorg van de gemeente voor de woon- en leefomgeving gevraagd. Gemiddeld genomen geeft men een 6,5 voor de inspanningen van de gemeente voor de woon- en leefomgeving. Bijna 20 procent van de mensen geeft een vijf of lager. En bijna 57 procent van de respondenten geeft een 7, 8 of 9. Figuur 2 (volgende bladzijde) geeft de spreiding van de gegeven rapportcijfers weer.

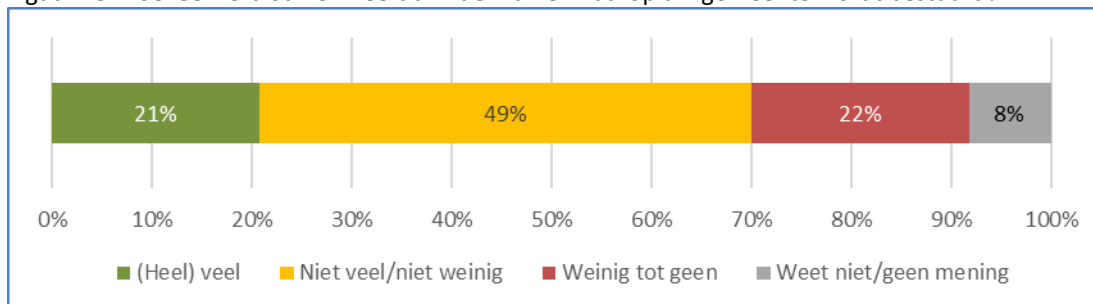
5.2.4 Relatie inwoner en gemeente

Aangezien de gemeente bij veel aspecten van het wonen en (samen) leven door inwoners betrokken is, spreekt het voor zich dat een goede relatie tussen inwoners en gemeente wenselijk is. Belangrijk voor een goede relatie is vertrouwen in de gemeente. Dit vertrouwen is gebaat bij duidelijkheid en transparantie over de regels die de gemeente hanteert en over de plannen die de gemeente maakt. Aan de andere kant verwachten inwoners van hun gemeente dat deze zich in kan leven in hun persoonlijke situatie en soms ook flexibel is. In dit deel gaan we in op het vertrouwen dat inwoners van Almelo in hun gemeente hebben en de verschillende elementen waardoor dat vertrouwen al dan niet tot stand komt.

Helft inwoners heeft geen uitgesproken vertrouwen of wantrouwen in bestuur gemeente

49 procent van de respondenten geeft aan niet veel maar ook niet weinig vertrouwen te hebben in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd. De groepen die (heel) veel vertrouwen hebben of juist (heel) weinig vertrouwen hebben zijn van vergelijkbare grootte, respectievelijk 21 en 22 procent. 8 procent heeft geen mening over de betrouwbaarheid van het bestuur.

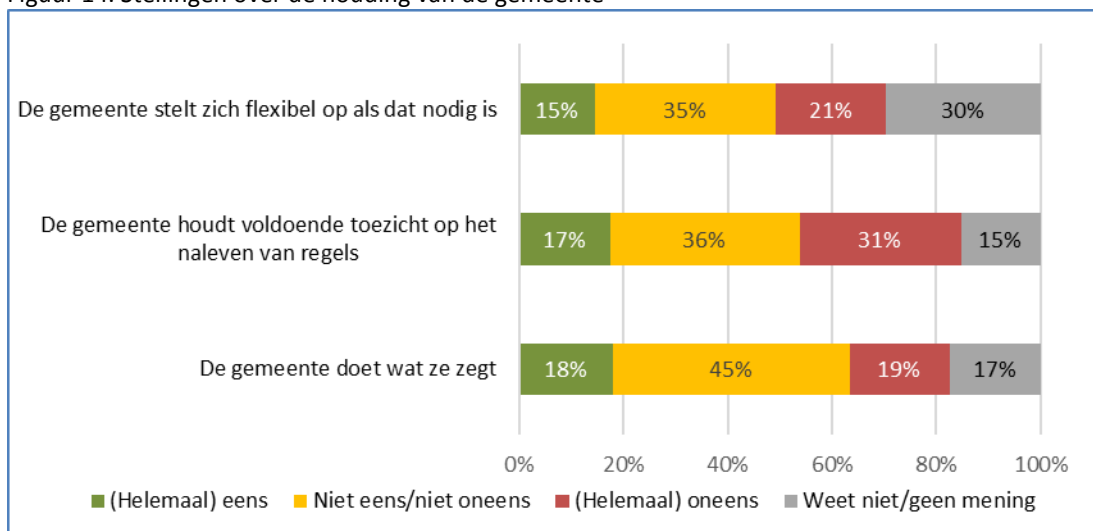
Figuur 13. Hoeveel vertrouwen heeft u in de manier waarop uw gemeente wordt bestuurd?

Meningen verdeeld over houding gemeente ten opzichte van inwoners

Aan de respondenten zijn drie stellingen voorgelegd over de houding van de gemeente ten opzichte van inwoners. Een vrij grote groep is kritisch: Bij elk van de stellingen is minder dan 1 op de 5 respondenten uitgesproken positief. De grootste groep is neutraal of heeft geen mening. De stelling waar de grootste groep (31%) kritisch is op de houding van de gemeente is 'de gemeente houdt goed toezicht op het naleven van regels'. 17 procent is daarover wel positief en 36 procent is neutraal.

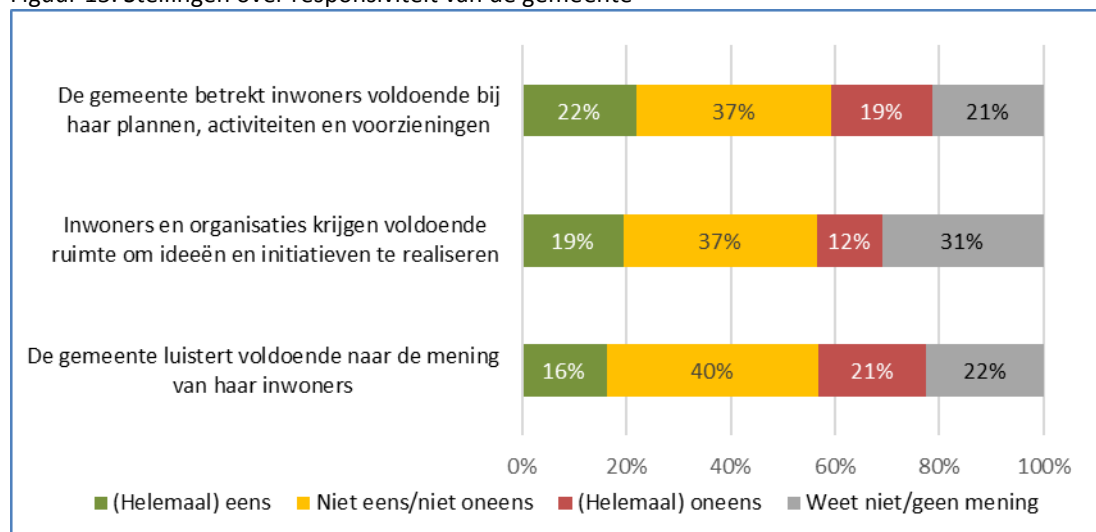
Figuur 14. Stellingen over de houding van de gemeente

De volgende drie stellingen gingen over de mate waarin de gemeente inwoners betreft bij de ontwikkeling van beleid. Zoals de bovenste stelling van de figuur hieronder laat zien is iets meer dan 1 op de 5 respondenten (22%) positief over de mate waarin inwoners betrokken worden. Een iets kleinere groep (19%) is negatief, 37 procent is neutraal en 21 procent heeft hierover geen mening.

Het meest kritisch is men over de mate waarin de gemeente luistert naar de mening van inwoners (onderste stelling). 21 procent vindt dat de gemeente hierin tekort schiet, 16 procent is wel positief en 40 procent is neutraal. Ruim een vijfde (22%) heeft hierover geen mening.

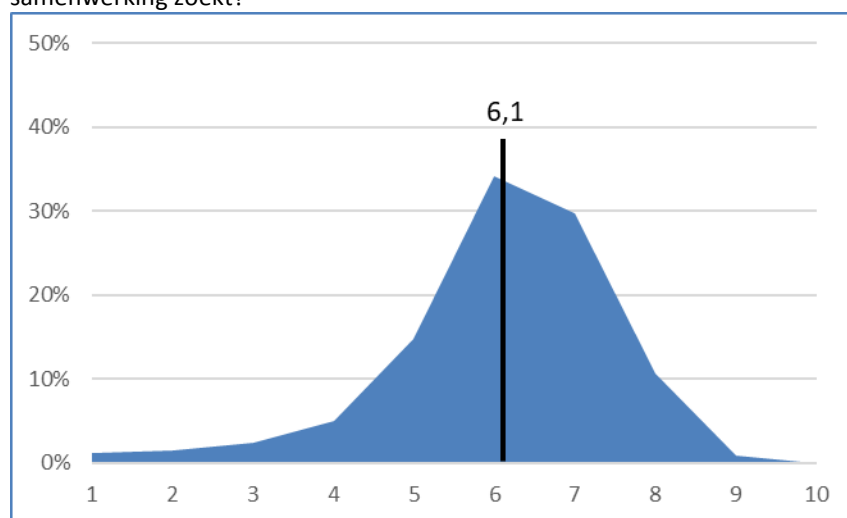
Figuur 15. Stellingen over responsiviteit van de gemeente

Wijze waarop gemeente samenwerking zoekt met inwoners met 6,1 gewaardeerd

De wijze waarop de gemeente inwoners en organisaties betreft bij het vormen van beleid is ook met een rapportcijfer beoordeeld. Gemiddeld scoort de gemeente Almelo een 6,1. 25 procent van de respondenten geeft een onvoldoende (1 tot en met 5). Twee derde (64%) geeft een 6 of een 7, 11 procent geeft een 8 en 1 procent geeft een 9. Er zijn geen tien uitgedeeld door de inwoners.

Figuur 16. Hoe waardeert u de wijze waarop uw gemeente inwoners en organisaties betreft en de samenwerking zoekt?

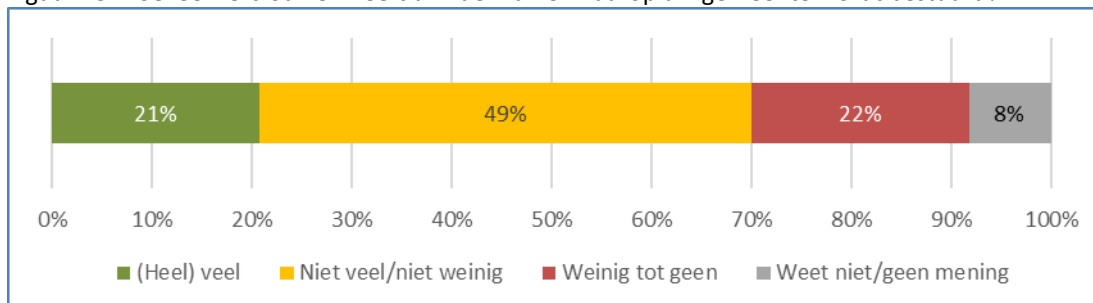
5.2.5 Gemeentelijke dienstverlening

Aangezien de gemeente bij veel aspecten van het wonen en (samen) leven door inwoners betrokken is, spreekt het voor zich dat een goede relatie tussen inwoners en gemeente wenselijk is. Belangrijk voor een goede relatie is vertrouwen in de gemeente. Dit vertrouwen is gebaat bij duidelijkheid en transparantie over de regels die de gemeente hanteert en over de plannen die de gemeente maakt. Aan de andere kant verwachten inwoners van hun gemeente dat deze zich in kan leven in hun persoonlijke situatie en soms ook flexibel is. In dit deel gaan we in op het vertrouwen dat inwoners van Almelo in hun gemeente hebben en de verschillende elementen waardoor dat vertrouwen al dan niet tot stand komt.

Helft inwoners heeft geen uitgesproken vertrouwen of wantrouwen in bestuur gemeente

49 procent van de respondenten geeft aan niet veel maar ook niet weinig vertrouwen te hebben in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd. De groepen die (heel) veel vertrouwen hebben of juist (heel) weinig vertrouwen hebben zijn van vergelijkbare grootte, respectievelijk 21 en 22 procent. 8 procent heeft geen mening over de betrouwbaarheid van het bestuur.

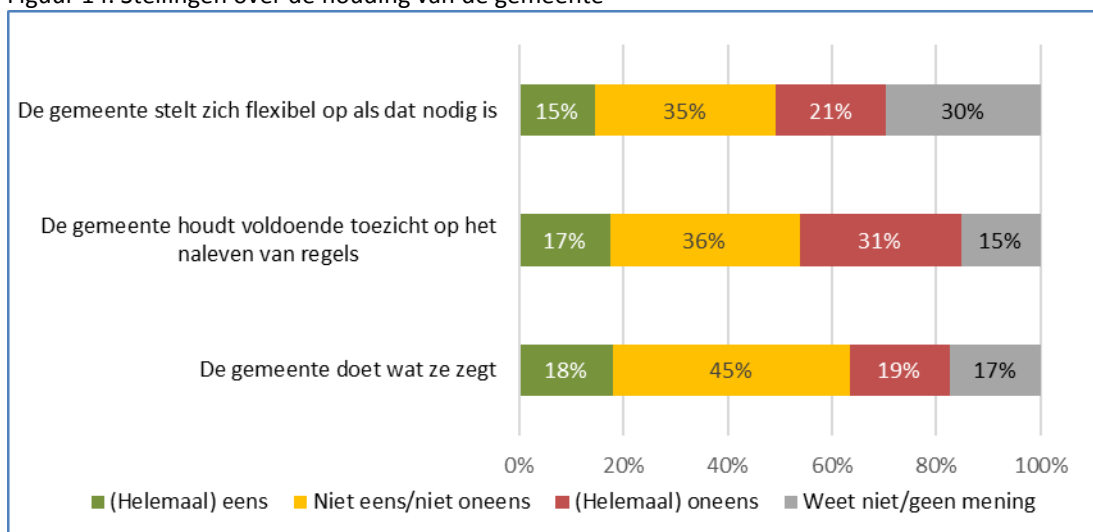
Figuur 13. Hoeveel vertrouwen heeft u in de manier waarop uw gemeente wordt bestuurd?

Meningen verdeeld over houding gemeente ten opzichte van inwoners

Aan de respondenten zijn drie stellingen voorgelegd over de houding van de gemeente ten opzichte van inwoners. Een vrij grote groep is kritisch: Bij elk van de stellingen is minder dan 1 op de 5 respondenten uitgesproken positief. De grootste groep is neutraal of heeft geen mening. De stelling waar de grootste groep (31%) kritisch is op de houding van de gemeente is 'de gemeente houdt goed toezicht op het naleven van regels'. 17 procent is daarover wel positief en 36 procent is neutraal.

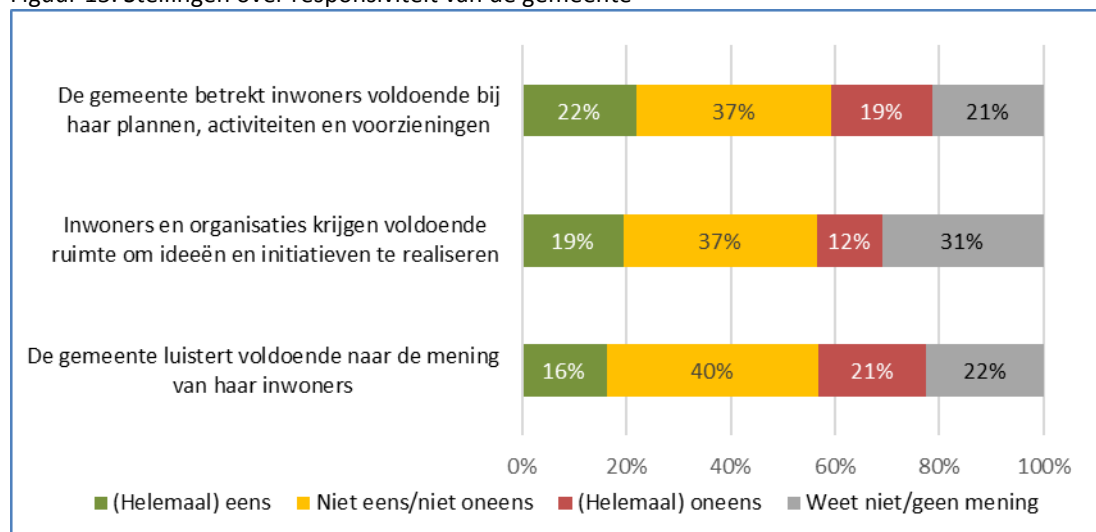
Figuur 14. Stellingen over de houding van de gemeente

De volgende drie stellingen gingen over de mate waarin de gemeente inwoners betreft bij de ontwikkeling van beleid. Zoals de bovenste stelling van de figuur hieronder laat zien is iets meer dan 1 op de 5 respondenten (22%) positief over de mate waarin inwoners betrokken worden. Een iets kleinere groep (19%) is negatief, 37 procent is neutraal en 21 procent heeft hierover geen mening.

Het meest kritisch is men over de mate waarin de gemeente luistert naar de mening van inwoners (onderste stelling). 21 procent vindt dat de gemeente hierin tekort schiet, 16 procent is wel positief en 40 procent is neutraal. Ruim een vijfde (22%) heeft hierover geen mening.

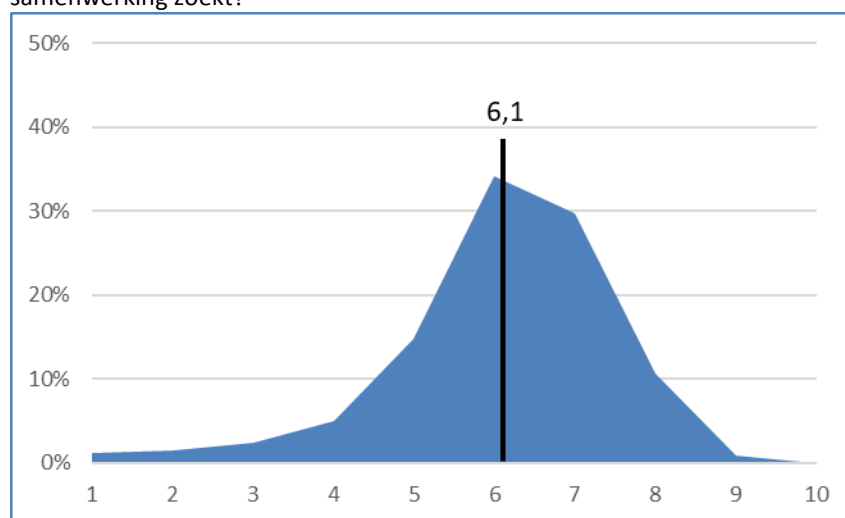
Figuur 15. Stellingen over responsiviteit van de gemeente

Wijze waarop gemeente samenwerking zoekt met inwoners met 6,1 gewaardeerd

De wijze waarop de gemeente inwoners en organisaties betreft bij het vormen van beleid is ook met een rapportcijfer beoordeeld. Gemiddeld scoort de gemeente Almelo een 6,1. 25 procent van de respondenten geeft een onvoldoende (1 tot en met 5). Twee derde (64%) geeft een 6 of een 7, 11 procent geeft een 8 en 1 procent geeft een 9. Er zijn geen tien uitgedeeld door de inwoners.

Figuur 16. Hoe waardeert u de wijze waarop uw gemeente inwoners en organisaties betreft en de samenwerking zoekt?

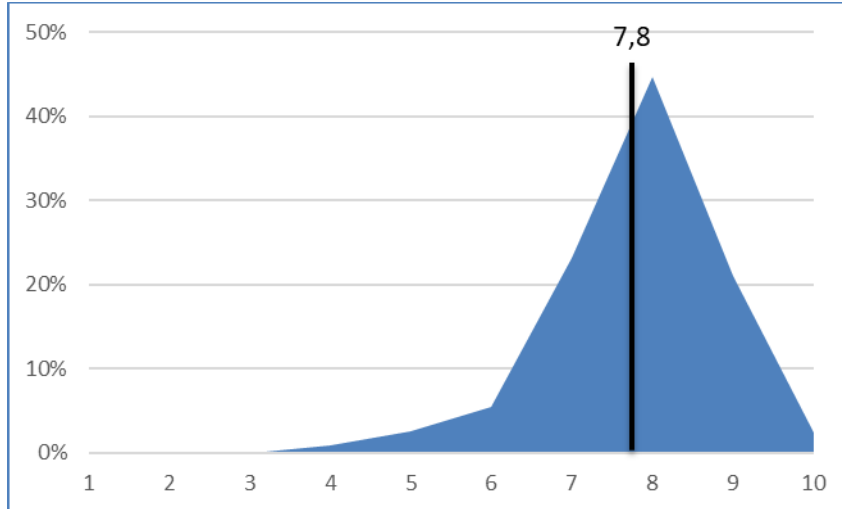
5.2.6 Welzijn en zorg

Een goede gezondheid, zowel fysiek als mentaal, is belangrijk voor het individu en beïnvloedt de mate waarin hij of zij kan meedoen aan de maatschappij. Als mensen daar hulp bij kunnen gebruiken is het fijn als de samenleving die hulp kan bieden. Het onderdeel welzijn en zorg gaat in op de gezondheid van inwoners van Almelo en de ondersteuning die inwoners elkaar kunnen bieden door middel van informele zorg en ondersteuning. Ook de rol die de gemeente speelt op het gebied van welzijn en zorg komt aan de orde.

Tevredenheid met leven, gemiddeld 7,8

Als eerste is gevraagd hoe tevreden mensen zijn met hun leven. Gemiddeld geeft men hiervoor een 7,8. Een 7, 8 of 9 wordt door 89 procent van de mensen gegeven. Tot en met een 5 geeft 4 procent en 2 procent geeft een 10.

Figuur 24. Hoe tevreden bent u momenteel– over het geheel genomen- met uw leven?

Het gemiddelde cijfer dat mensen voor hun gezondheid geven ligt een fractie lager met een 7,5. Van alle gegeven rapportcijfers is 81% een 7, 8 of 9. Tot en met een 5 geeft 9 procent voor de tevredenheid met het leven en 2 procent geeft er een 10 voor.

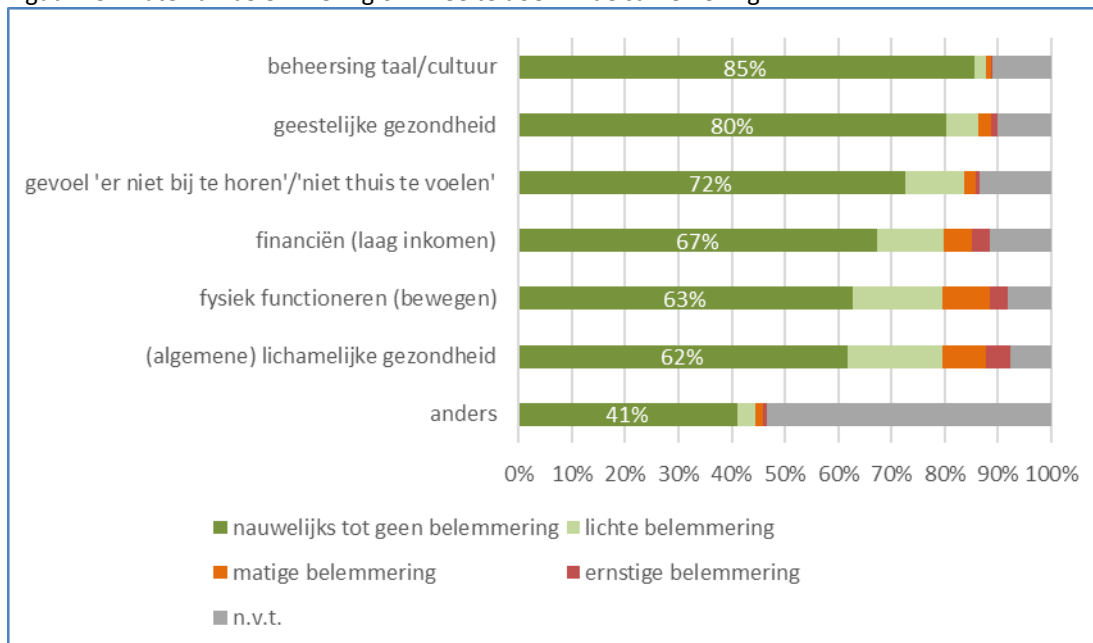
Verschil in taal en cultuur vormen nauwelijks een belemmering om aan het maatschappelijk leven deel te nemen

Van enkele aspecten kan men aangeven of die de mogelijkheid beperken om deel te nemen aan het maatschappelijke leven. Het gaat om:

- (algemeen) lichamelijke gezondheid
- fysiek functioneren (bewegen)
- geestelijke gezondheid
- taal / cultuur
- financiën (laag inkomen)
- gevoel 'er niet bij te horen'/'niet thuis te voelen'
- anders

De figuur op de volgende pagina laat de verdeling van de antwoorden zien. Volgens de respondenten vormt de beheersing van taal/cultuur het minst een belemmering om deel te nemen aan het maatschappelijke leven. Als men zich belemmerd voelt, dan komt dat vooral door de algemene lichamelijke gezondheid (12%) en het fysiek functioneren (12%). Door financiën (een laag inkomen) voelt 8 procent zich belemmerd om mee te doen in de samenleving. Van de antwoordcategorie 'anders' is door 54 procent van de respondenten geen gebruik gemaakt.

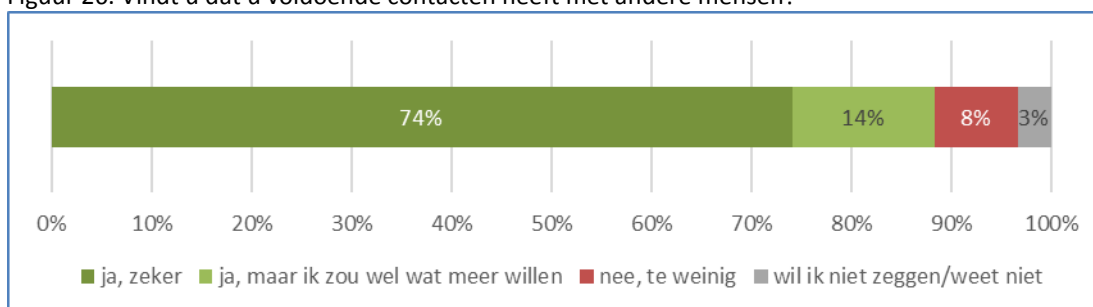
Figuur 25. Mate van belemmering om mee te doen in de samenleving

Meesten hebben voldoende contact met anderen en voelen zich niet eenzaam

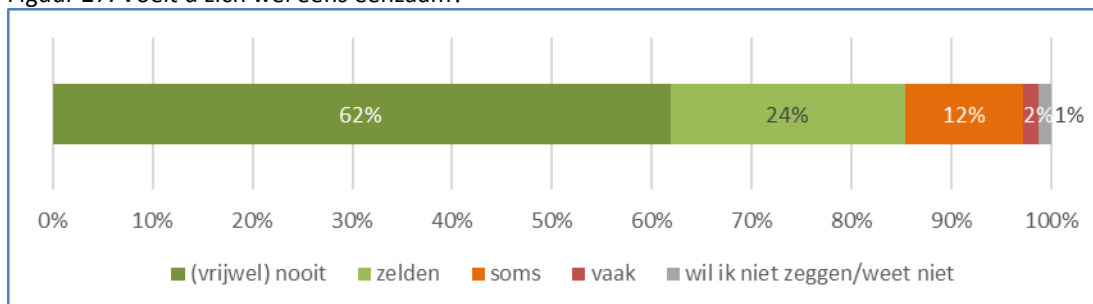
Op de vraag of men voldoende contact met anderen heeft antwoordt 74 procent met ja zeker en 14 procent met ja, maar ik zou wel wat meer willen. 8 procent geeft aan dat ze te weinig contacten heeft.

Figuur 26. Vindt u dat u voldoende contacten heeft met andere mensen?

Het overgrote deel, namelijk 62 procent, voelt zich (vrijwel) nooit eenzaam en 24 procent zelden. Soms eenzaam voelt zich 12 procent en vaak 2 procent. Dit laat de volgende figuur zien.

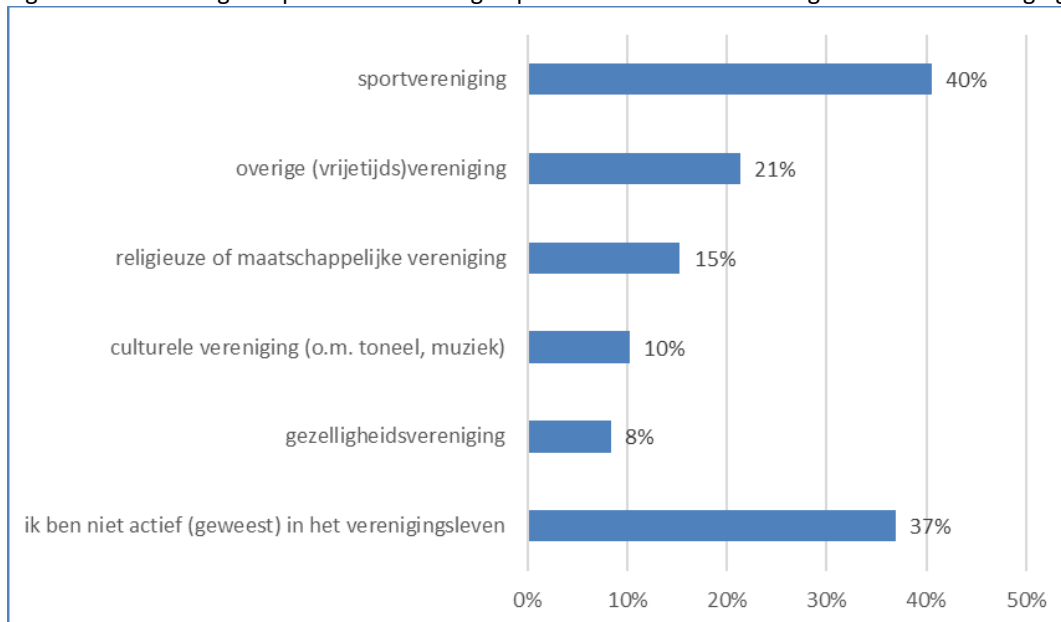
Figuur 27. Voelt u zich wel eens eenzaam?

Meeste vrijwilligers actief in een sportvereniging

Waar bent u vrijwilliger? Op deze vraag mochten meerdere antwoorden gegeven worden. De meesten die ergens als vrijwilliger actief zijn doen dat bij de sportvereniging. In de afgelopen 12 maanden is 37 procent niet actief geweest.

Figuur 28. Percentage respondenten dat afgelopen 12 maanden actief is geweest in ... vereniging

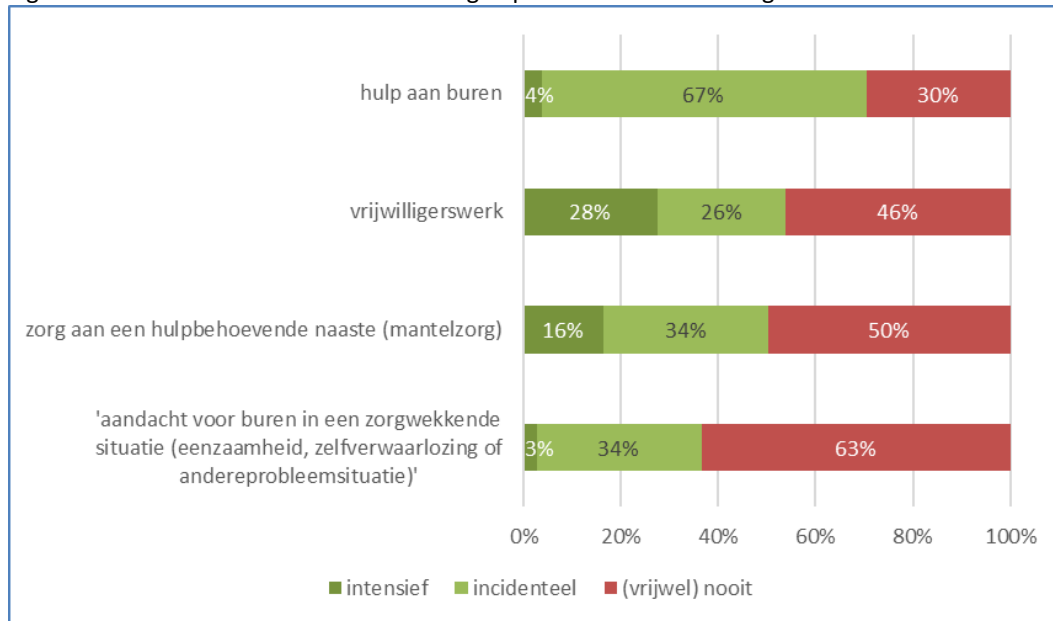

Meeste hulp wordt incidenteel ingezet voor burens

Voor vier maatschappelijke activiteiten is gevraagd of men zich daarvoor inzet.

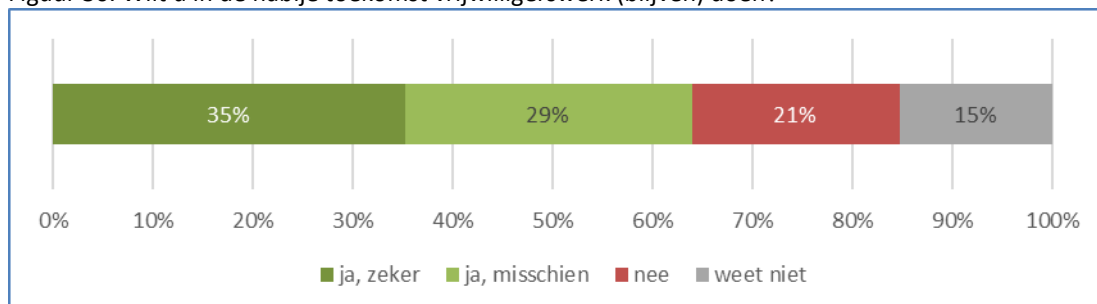
Als we kijken naar waar het meest intensief hulp wordt geboden dan is dat bij het vrijwilligerswerk. Hulp aan de burens wordt door 71 procent van de respondenten incidenteel gegeven. Bij het samenvoegen van intensieve en incidentele hulp, dan wordt verreweg de meeste hulp aan de burens geboden. Het geven van aandacht aan de burens in een zorgwekkende situatie wordt door 37 procent van de respondenten geboden. De helft van de mensen biedt zorg aan een hulpbehoevende naaste (mantelzorg).

Figuur 29. In welke mate heeft u zich de afgelopen twaalf maanden ingezet voor...

Ook in de toekomst wil een groot deel van de respondenten hulp (blijven) bieden. Een klein deel weet het nog niet en één op de vijf gaat het zeker niet doen.

Figuur 30. Wilt u in de nabije toekomst vrijwilligerswerk (blijven) doen?

Op de vraag waarom men geen vrijwilligerswerk zou willen (blijven) doen mochten meerdere antwoorden worden gegeven. Tijdgebrek is veruit de belangrijkste reden om geen vrijwilligerswerk te willen (blijven) doen, op grote afstand gevolgd door geen interesse.

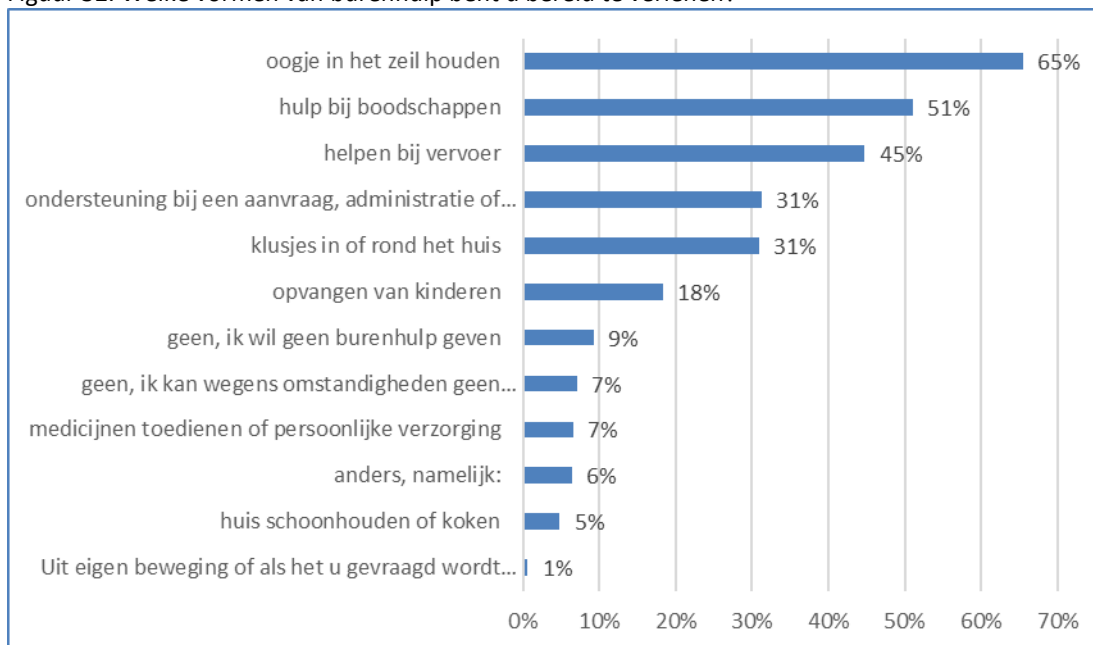
Figuur 31. Wat is de reden waarom geen vrijwilligerswerk te doen?

Klein deel respondenten kan of wil geen burenhulp geven; grootste draagvlak voor een oogje in het zeil houden

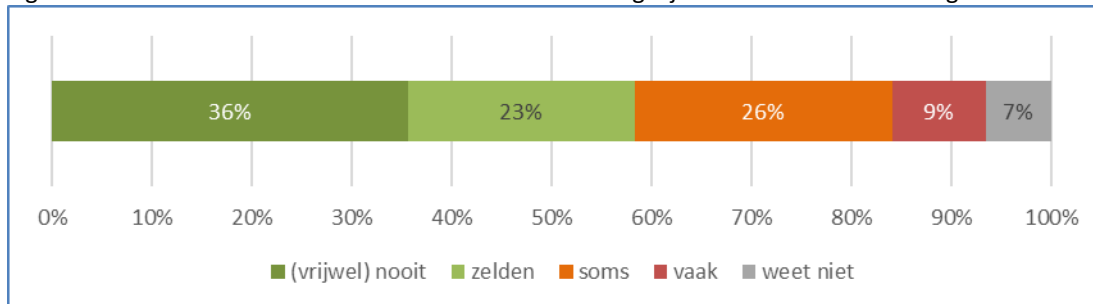
Op de vraag welke vorm van burenhulp men zou willen geven mochten, behalve als men aangaf geen hulp te kunnen of willen verlenen, meerdere antwoorden worden gegeven. Na correctie op degenen die geen hulp willen of kunnen geven, blijkt dat gemiddeld genomen men 3 mogelijke vormen van burenhulp heeft aangegeven. Een oogje in het zeil houden is door 65 procent van de respondenten aangegeven als vorm van burenhulp die men wil geven. Daarmee is het de meest populaire vorm van burenhulp. Ook hulp bij de boodschappen voor de burens is door veel (51%) respondenten aangegeven. Weinig draagvlak is er voor het schoonmaken/koken bij de burens of het toedienen van medicijnen/persoonlijke verzorging.

Figuur 32. Welke vormen van burenhulp bent u bereid te verlenen?

Men zou zich door het geven van zorg aan een hulpbehoevende naaste (mantelzorg) belemmerd kunnen voelen in de dagelijkse activiteiten / bezigheden. Daar gaat de volgende vraag over. Voor 59 procent van de mensen is het geven van deze mantelzorg (vrijwel) nooit tot zelden een beperking in de dagelijkse activiteiten/bezigheden. Voor 9 procent is het vaak een belemmering.

Figuur 33. In welke mate voelt u zich belemmerd in uw dagelijkse activiteiten door het geven van mantelzorg?

Als men hulp of zorg nodig heeft kan 86 procent van de respondenten terugvallen op familie of vrienden/kennissen. Echter, circa 12 procent van de respondenten kan daar niet op terugvallen. Ook kan 71 procent van de mensen als men hulp nodig heeft, terugvallen op mensen in de buurt.

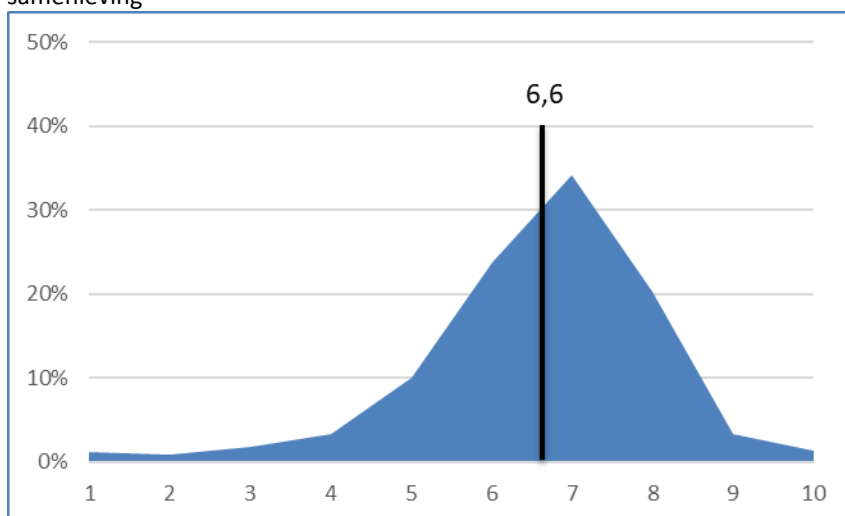
Figuur 34. Wanneer u hulp of zorg nodig heeft, op wie kunt u dan terugvallen?

Waardering inspanning gemeente met 6,6 beoordeeld

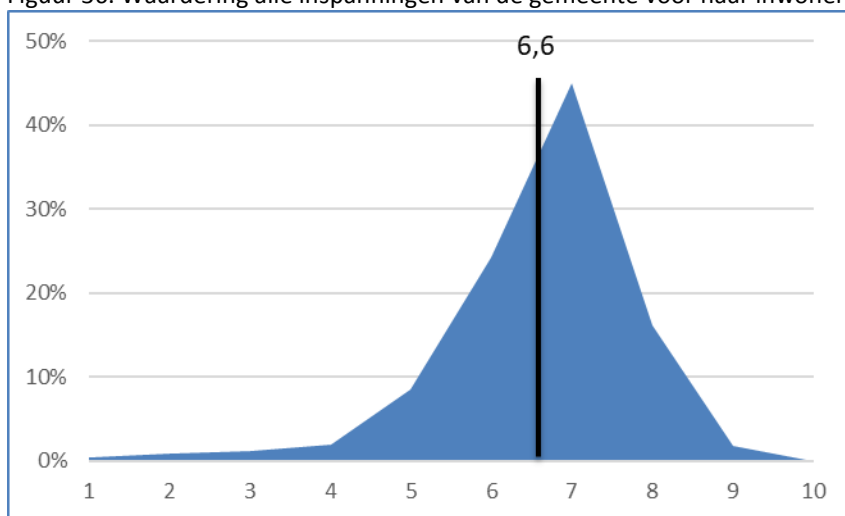
Gevraagd is een rapportcijfer te geven voor de inspanningen van de gemeente om burgers volledig te laten deelnemen aan de maatschappij. Het gaat hier om hulp aan mensen met een beperking of mensen in een zorgwekkende situatie. Gemiddeld genomen geeft men hiervoor de gemeente een 6,6. Het cijfer 5 en lager geeft 17 procent van de respondenten gaf en 58 procent geeft een 7, 8 of 9.

Figuur 35. Waardering inspanningen van de gemeente om kwetsbare mensen te laten mee doen in de samenleving

Tot slot is gevraagd de gemeente te waarderen voor alle inspanningen voor de burgers. De respondenten gaven gemiddeld genomen een 6,6. Een cijfer van 1 tot en met 5 is door 13 procent van de respondenten gegeven en 63 procent geeft een 7, 8 of 9.

Figuur 36. Waardering alle inspanningen van de gemeente voor haar inwoners

5.3 Sociaal domein

5.3.1 Gemeentelijke monitor sociaal domein

5.3.1.1 Inleiding

Gemeenten voeren sinds 2015 hun eigen beleid in het sociaal domein. De ambities achter de decentralisaties zijn groot; gemeenten nemen de verantwoordelijkheden in het sociaal domein van het Rijk over, omdat ze dichterbij de burger staan. Het idee is dat gemeenten hun inwoners kennen en dat ze beter kunnen voorkomen dat problemen uit de hand lopen. Door vroegtijdig in te grijpen wordt ernaar gestreefd om, waar mogelijk, specialistische en dure hulp terug te dringen. Doordat gemeenten de lokale situatie kennen, zijn zij beter in staat maatwerk te leveren. Daarnaast kan er door de decentralisaties meer integraal worden gewerkt, zodat gezocht kan worden naar achterliggende oorzaken van problematiek.

Er is een Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Rapportage (integraal te benaderen via waarstaatjegemeente.nl). In dit rapport worden altijd de meest recent beschikbare cijfers gepresenteerd. Hierin is een deel van de benodigde informatie aanwezig om een beeld te vormen van de situatie in onze gemeente. Hoeveel inwoners redden zich zonder voorzieningen? Zijn er trends die zichtbaar worden? Hoe is de situatie in Almelo in vergelijking tot die in andere gemeenten? Samen met de verhalen van inwoners, medewerkers, andere gemeenten en experts beschikt u zo over allerlei informatie waarmee u het voor de transformatie noodzakelijke leer- en ontwikkelproces in uw gemeente kunt stimuleren.

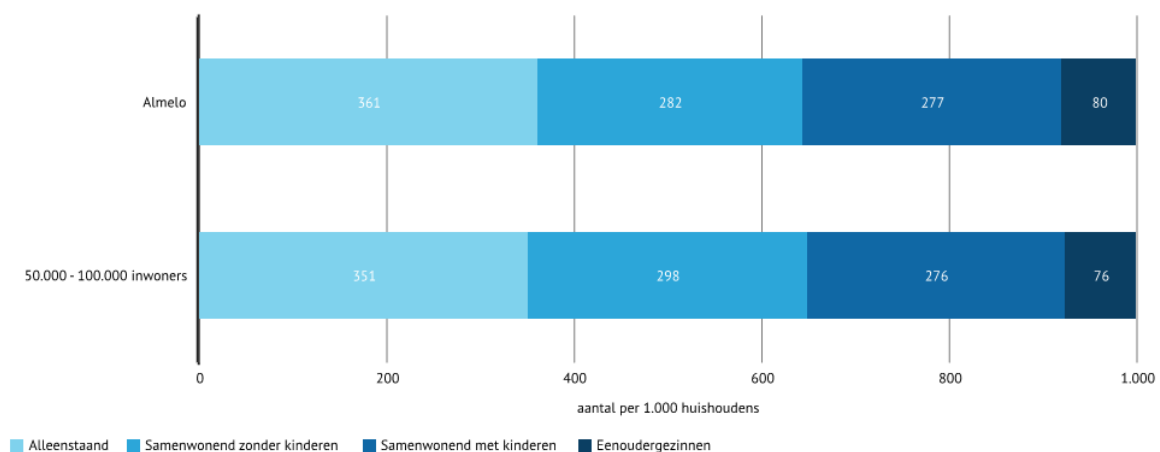
In de volgende paragrafen wordt dat deel van de rapportage weergegeven dat specifiek(er) ingaat op Wmo en Jeugd.

5.3.1.2 Huidige situatie

Aantal huishoudens

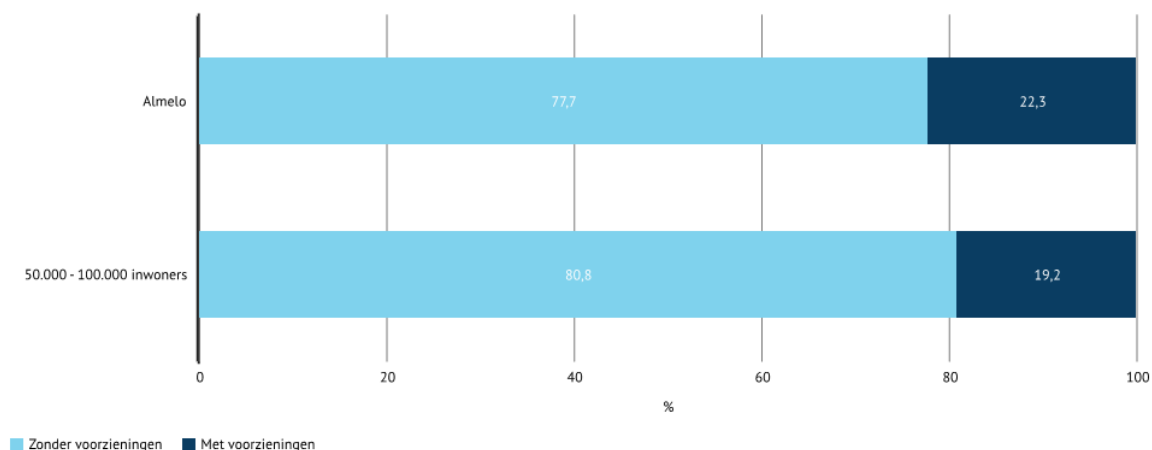
Op 1 januari 2018 telde gemeente Almelo 72.629 inwoners en 32.232 huishoudens. In vergelijkbare gemeenten (op grond van de [referentiegroep](#) in dit rapport) is dit gemiddeld 30.127. Een gemiddeld huishouden in Almelo bestaat uit 2,25 personen.

Samenstelling huishoudens

Figuur 1.1: Het aantal huishoudens in vergelijking met de referentiegroep (per 1.000 huishoudens), 2018.

Huishoudens zonder en met zorg en ondersteuning

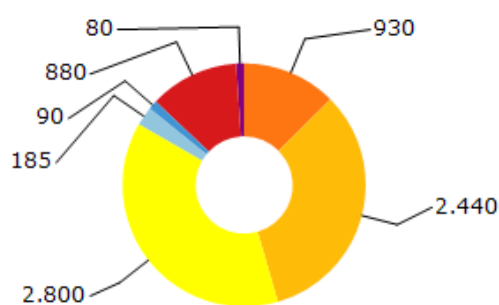

Figuur 1.2: Het percentage huishoudens zonder en met zorg en ondersteuning ten opzichte van het totaal aantal huishoudens, in vergelijking met de referentiegroep (in procenten), eerste halfjaar 2018.

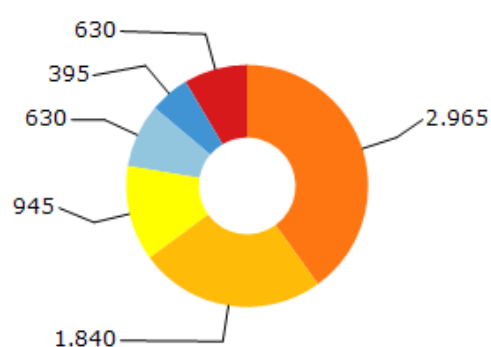
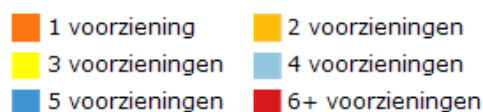
Extra toelichting: Onder zorg en ondersteuning wordt in dit figuur de individuele voorzieningen verstaan op grond van de Wmo, de Jeugdwet en/of de Participatiewet. Informatie over algemene voorzieningen is niet beschikbaar.

Aantal huishoudens met zorg en ondersteuning per domein en per aantal voorzieningen

Totalen per domein

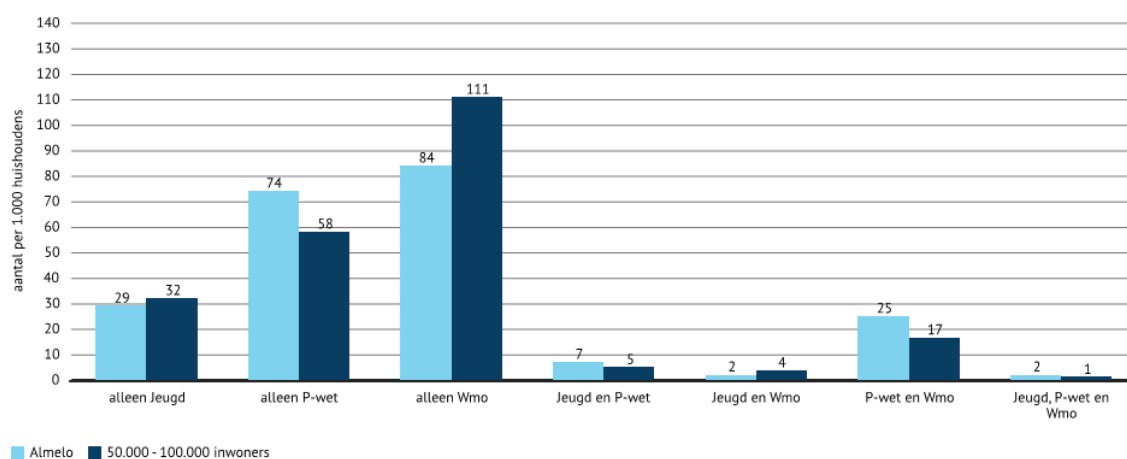
Totalen per aantal voorzieningen

Figuur 1.3: Het huidige aantal huishoudens met zorg en ondersteuning per domein en per aantal voorzieningen (absoluut), eerste halfjaar 2018.

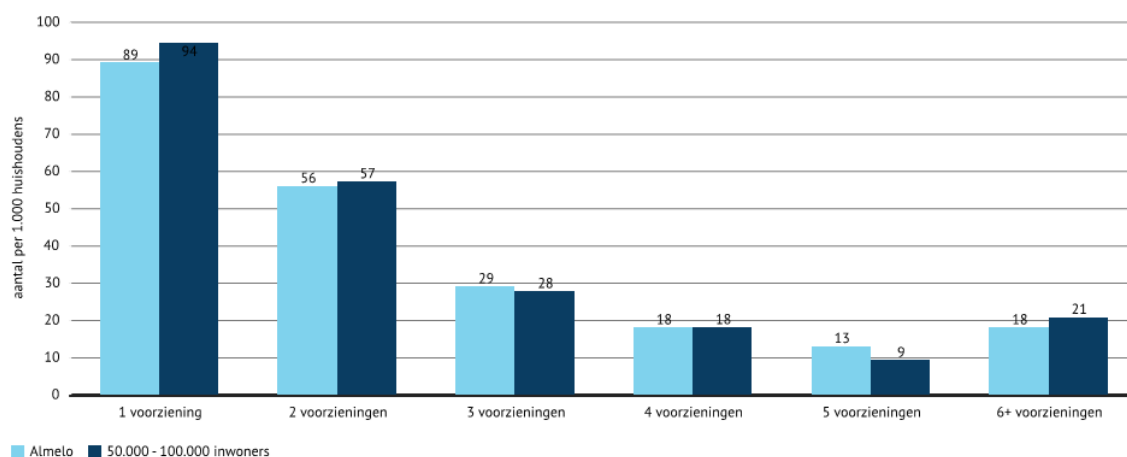
Extra toelichting: Onder zorg en ondersteuning wordt in dit figuur verstaan de individuele voorzieningen op grond van de Wmo 2015, Jeugdwet,, de Participatiewet en/of combinaties daarvan. Informatie over algemene voorzieningen is niet beschikbaar.

Aantal huishoudens met voorzieningen vergeleken per domein

Figuur 1.4: Het aantal huishoudens met voorzieningen in vergelijking met de referentiegroep (per 1.000 huishoudens), eerste halfjaar 2018.

Aantal voorzieningen per huishouden vergeleken

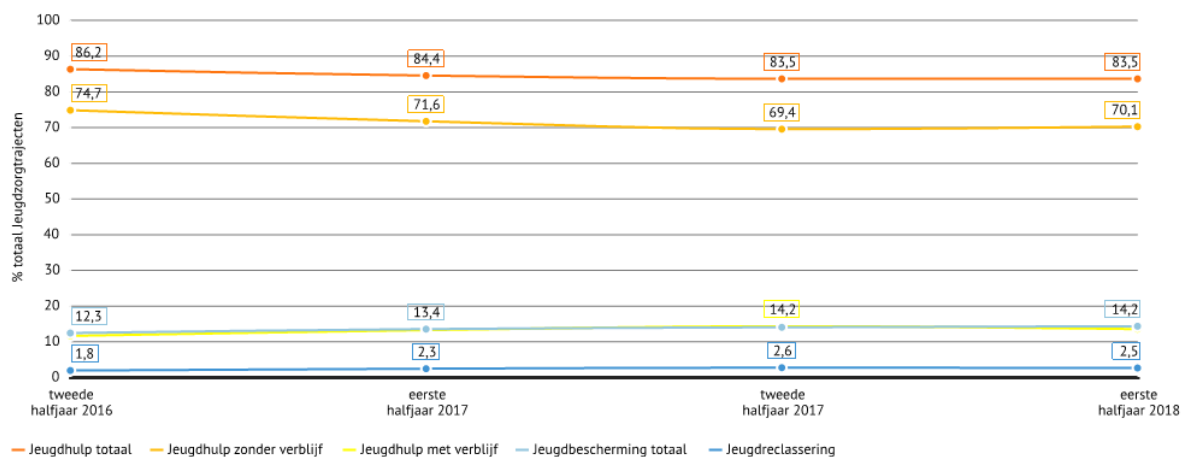
Figuur 1.5: Het aantal voorzieningen per huishouden in vergelijking met de referentiegroep (per 1.000 huishoudens), eerste halfjaar 2018

Extra toelichting: Stapeling op huishoudenniveau richt zich op verschillende voorzieningen die door een huishouden worden gebruikt.

5.3.1.3 Ontwikkelingen

Ontwikkelingen per domein

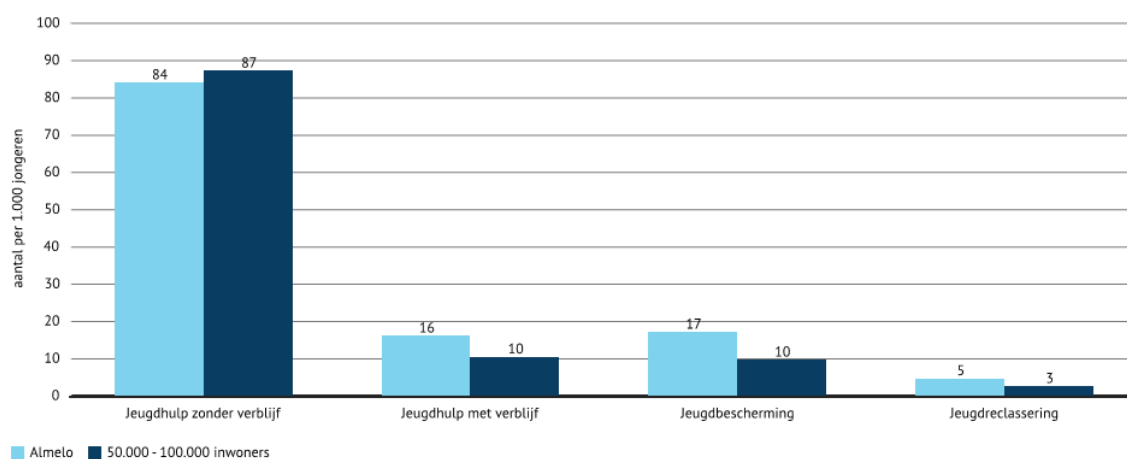
Percentage jongeren met Jeugdzorg-trajecten vergeleken

Figuur 2.1: Ontwikkeling van het percentage jongeren met Jeugdzorg-trajecten (relatief).

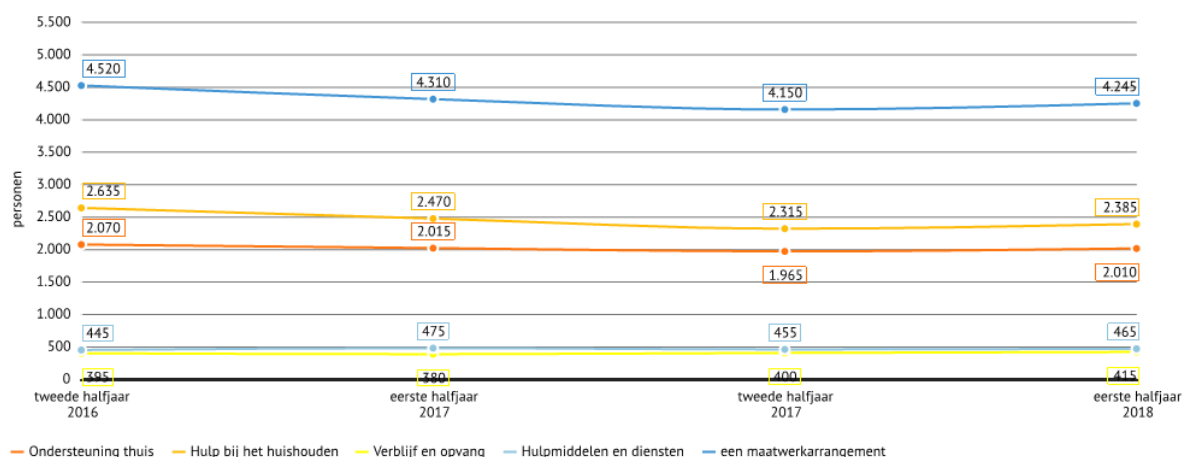
Extra toelichting: Jongeren tot 18 jaar komen in aanmerking voor jeugdhulp en jeugdbescherming. Jongeren van 12 tot 23 jaar kunnen een jeugdreclasseringsmaatregel opgelegd krijgen. Veel jeugdzorgtrajecten lopen aan het einde van een kalenderjaar af. Dit kan van invloed zijn op de eventuele verschillen tussen de halve jaren.

Aantal jongeren met Jeugdzorg-trajecten vergeleken

Figuur 2.2: Jongeren met Jeugdzorg-trajecten in vergelijking met de referentiegroep (per 1.000 jongeren). De cijfers van jeugdhulp en jeugdbescherming zijn ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Het cijfer van jeugdreclassering is ten opzichte van het aantal jongeren van 12 tot 23 jaar, eerste halfjaar 2018.

Aantal inwoners met Wmo-voorzieningen

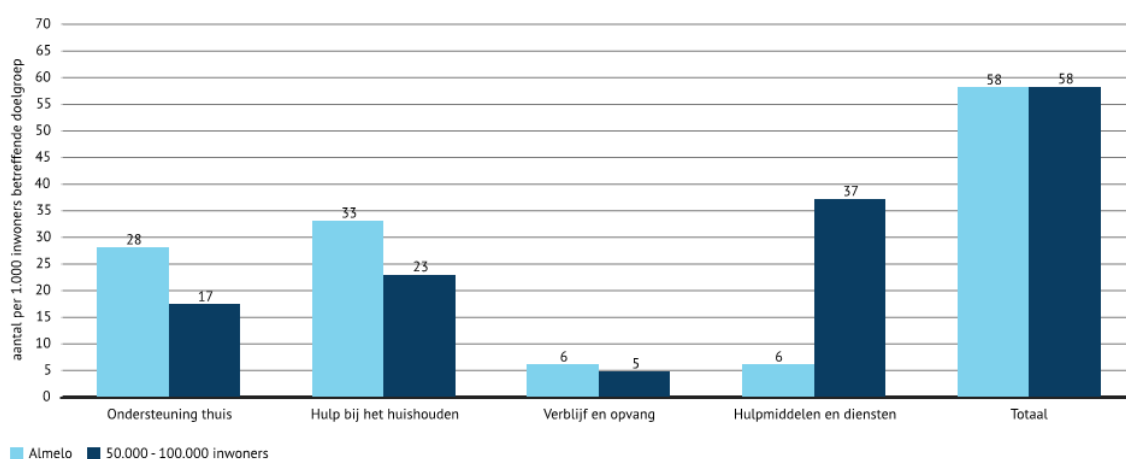

Figuur 2.3: Ontwikkeling van het aantal inwoners met individuele Wmo-voorzieningen (absoluut), uitgesplitst naar type voorziening en het totaal.

Extra toelichting: Inwoners kunnen gebruik maken van meerdere voorzieningen. Per categorie wordt een inwoner slechts één keer meegeteld, ook als de inwoner gebruik maakt van meerdere voorzieningen binnen die categorie (bijvoorbeeld een rolstoel en een vervoervoorziening). Maakt een inwoner gebruik van voorzieningen uit verschillende categorieën (bijvoorbeeld dagbesteding en hulp in het huishouden) dan telt de inwoner in beide categorieën mee. In het totaal telt elke inwoner slechts één keer mee. Het totaal aantal inwoners met een voorziening kan dus afwijken van de opgetelde totalen per categorie.

Onder 'verblijf en opvang' wordt verstaan; opvang, spoedopvang, beschermd wonen en overige beschermd wonen en opvang. Informatie over 'beschermd wonen' kan alleen door de 43 centrumgemeenten worden aangeleverd (zie 2.5). Als cijfers omtrent 'beschermd wonen' door een regiogemeente worden aangeleverd, dan worden deze niet weergegeven in bovenstaande tabel. Zie de [definitielijst](#) voor meer informatie over de verdeling van voorzieningen over de vier categorieën.

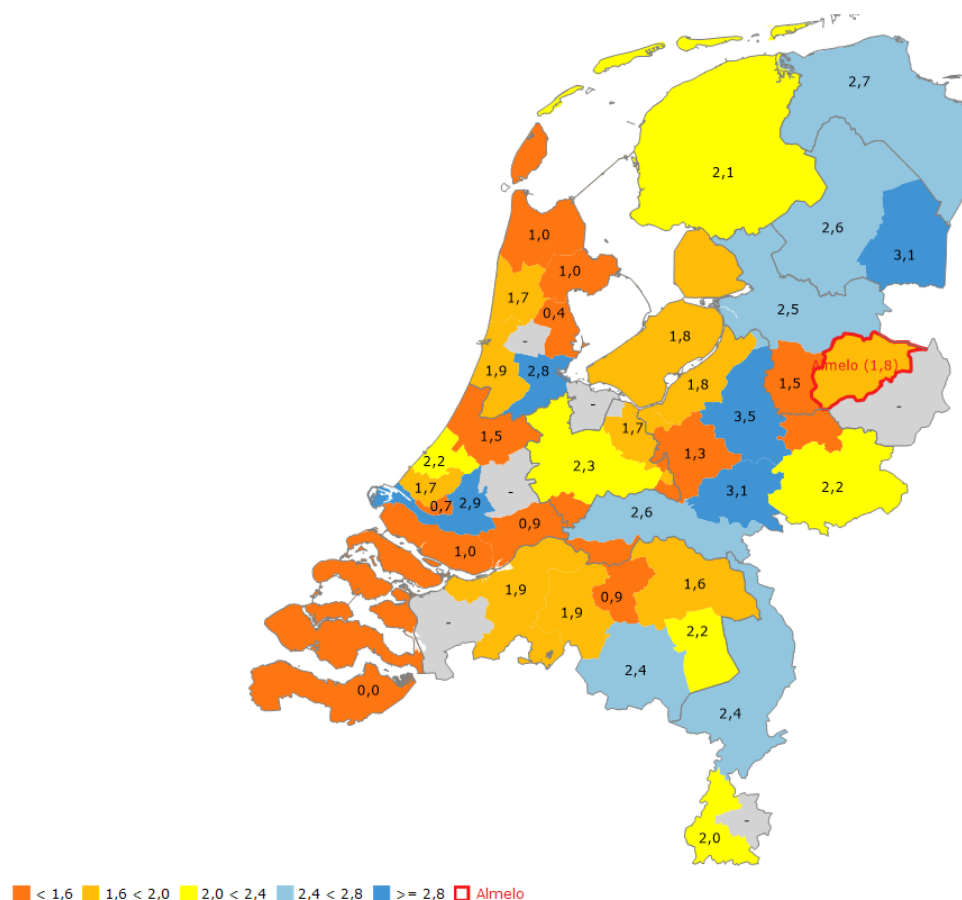
2.4 Aantal inwoners met Wmo-voorzieningen vergeleken

Figuur 2.4: Aantal inwoners met Wmo-voorzieningen in vergelijking met de referentiegroep (per 1.000 inwoners), eerste halfjaar 2018.

Aantal inwoners in beschermd wonen per regio

De gemeente Almelo behoort tot de beschermd wonen-regio Almelo. Deze regio telt 410 inwoners in beschermd wonen. Dat zijn 1,8 mensen op 1.000 inwoners. Gemiddeld in alle regio's wonen 2,1 mensen op de 1.000 inwoners in beschermd wonen.

Figuur 2.5: Aantal inwoners in beschermd wonen in vergelijking met de andere regio's voor beschermd wonen (per 1.000 inwoners), eerste halfjaar 2018.

Extra toelichting: De uitvoering van beschermd wonen is belegd bij centrumgemeenten die voor alle inwoners in een regio de benodigde ondersteuning regelen. Vanaf 2016 leveren de centrumgemeenten de informatie over alle 'beschermd wonen'-cliënten in de regio aan (zie de regioatlas). Voor de centrumgemeenten is deze data onderdeel van de halfjaarlijkse (maart en september) GMSD-aanlevering.

Percentage inwoners met eerstelijnszorg

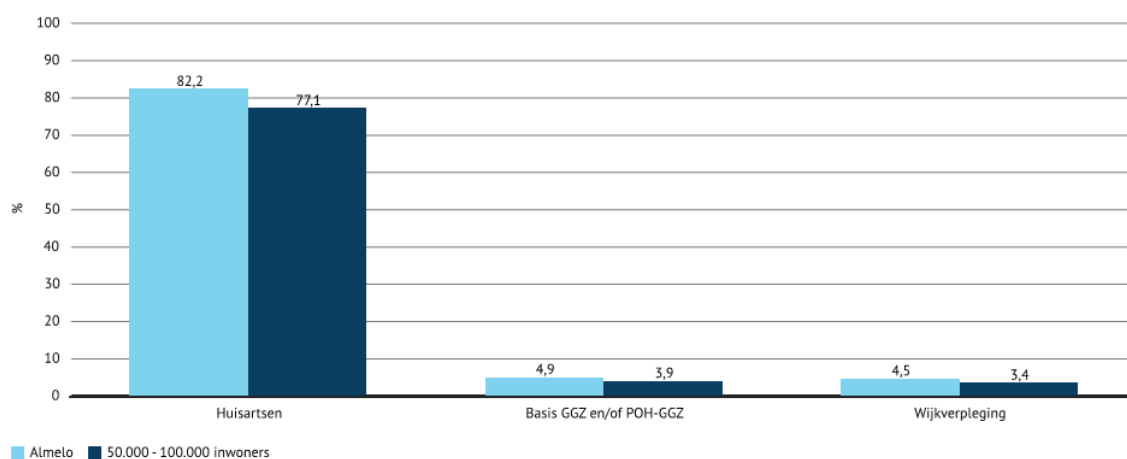
	2015	2016
Huisartsen	81,7	82,2
Basis GGZ en/of POH-GGZ	4,8	4,9
Wijkverpleging	4,2	4,5

Figuur 2.6: Percentage verzekerden die gebruik maakten van eerstelijnszorg per type zorg: huisartsenzorg, basis Geestelijke Gezondheids Zorg/Praktijkondersteuning Huisarts Geestelijke Gezondheidszorg en wijkverpleging. Het percentage gebruik eerstelijnszorg huisartsen betreft het percentage verzekerden dat

gebruik maakt van huisartsenzorg (exclusief inschrijftarief en POH GGZ (vanaf 2014) en programma's die gedeclareerd worden bij alle ingeschreven patiënten). Bron: Vektis.

Extra toelichting: Eerstelijnszorg is zorg waar inwoners in feite zelf zonder verwijzing naartoe kunnen gaan. Dit kan behandeling zijn door de huisarts, de praktijkondersteuner GGZ, tandarts, fysiotherapeut, maatschappelijk werker of wijkverpleegkundige. De praktijkondersteuner GGZ signaleert, diagnosticeert, intervenueert en ondersteunt bij psychische problemen in samenwerking met de huisarts.

Huidige percentage verzekerden die gebruik maken van eerstelijnszorg vergeleken

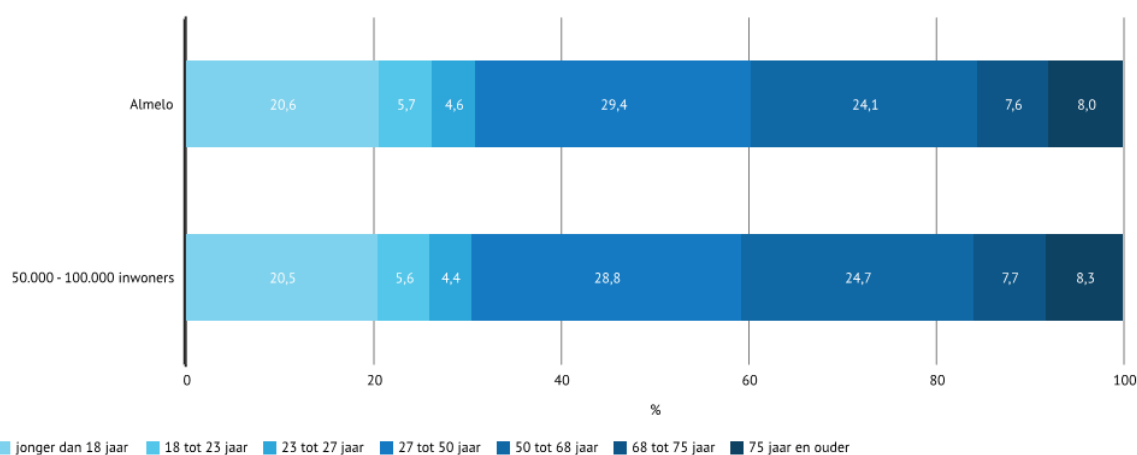
Figuur 2.7: Percentage verzekerden die gebruik maken van eerstelijnszorg in vergelijking met de referentiegroep, 2016. Bron: Vektis.

5.3.1.4 Uitgangspositie

In elke gemeente is de situatie anders. In dit deel ziet u een aantal indicatoren die van invloed kunnen zijn op de benodigde zorg en ondersteuning.

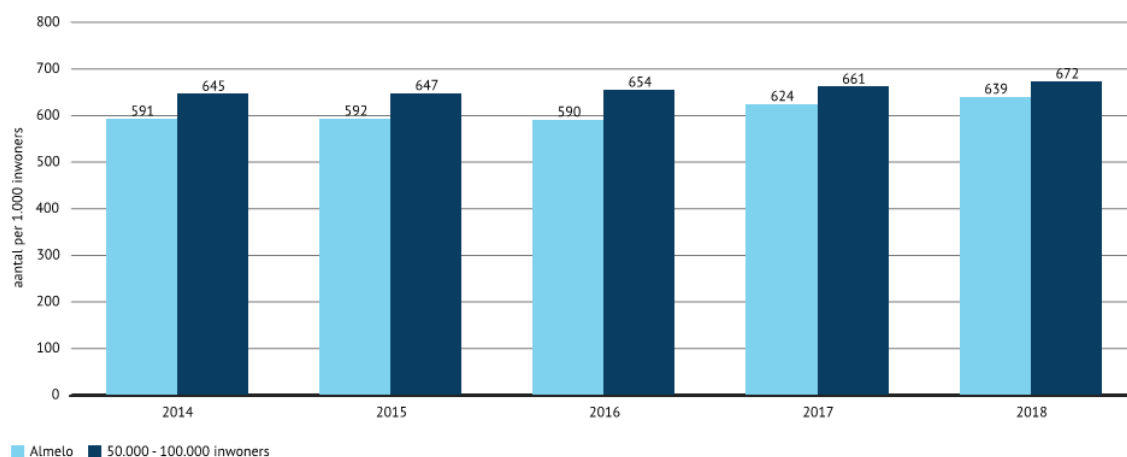
Uitgangspositie

Leeftijdsopbouw

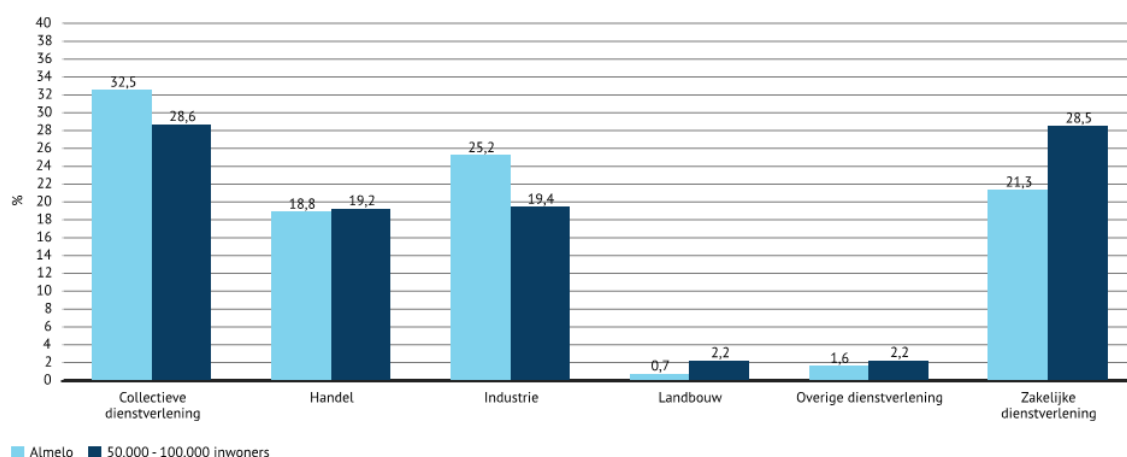
Figuur 3.1: Leeftijdsopbouw van de inwoners in vergelijking met de referentiegroep (in procenten), 2018.

Werkzame beroepsbevolking

Figuur 3.2: Werkzame beroepsbevolking in vergelijking met de referentiegroep (per 1.000 inwoners 15-65 jaar).

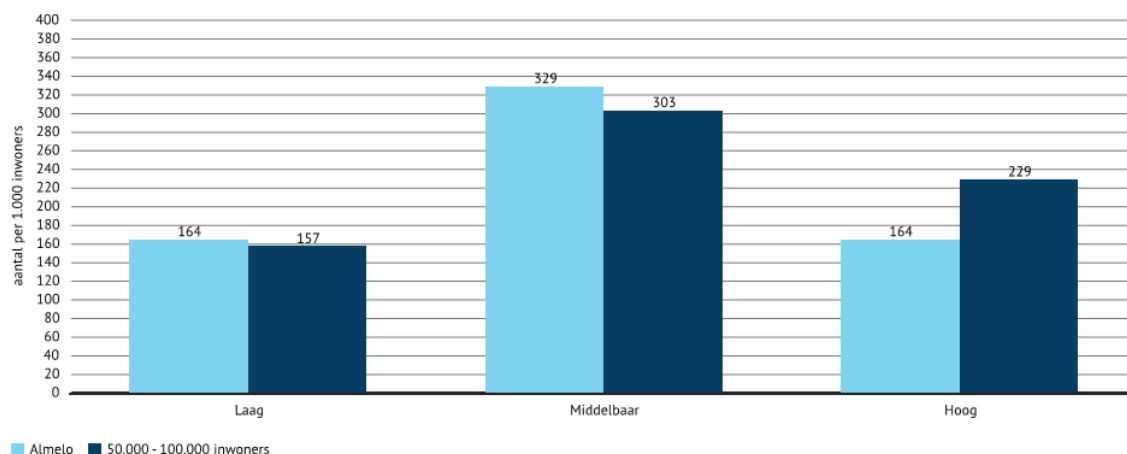
Sectoren waarin mensen werkzaam zijn

Figuur 3.3: Banen naar sector in vergelijking met de referentiegroep (in procenten), 2018.

Opleidingsniveau beroepsbevolking

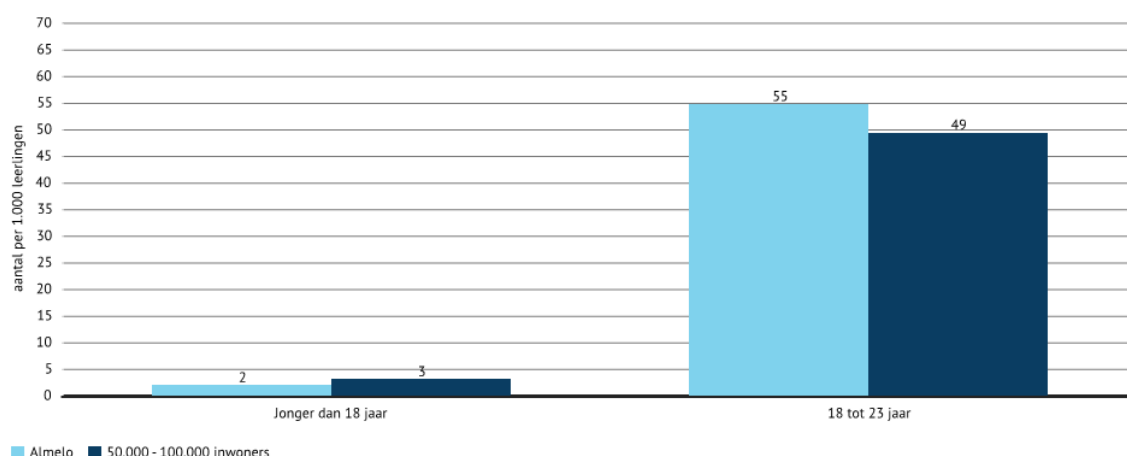
Per 1.000 inwoners van 15 tot en met 64 jaar behoren er in de gemeente Almelo 676 mensen tot de beroepsbevolking. Het onderstaand figuur toont de beroepsbevolking per 1.000 inwoners van 15 tot en met 64 jaar naar opleidingsniveau. Van een deel van de werkzame beroepsbevolking is het opleidingsniveau onbekend.

Figuur 3.4: Opleidingsniveau van de beroepsbevolking in vergelijking met de referentiegroep (per 1.000 inwoners 15 tot en met 64 jaar), 2018.

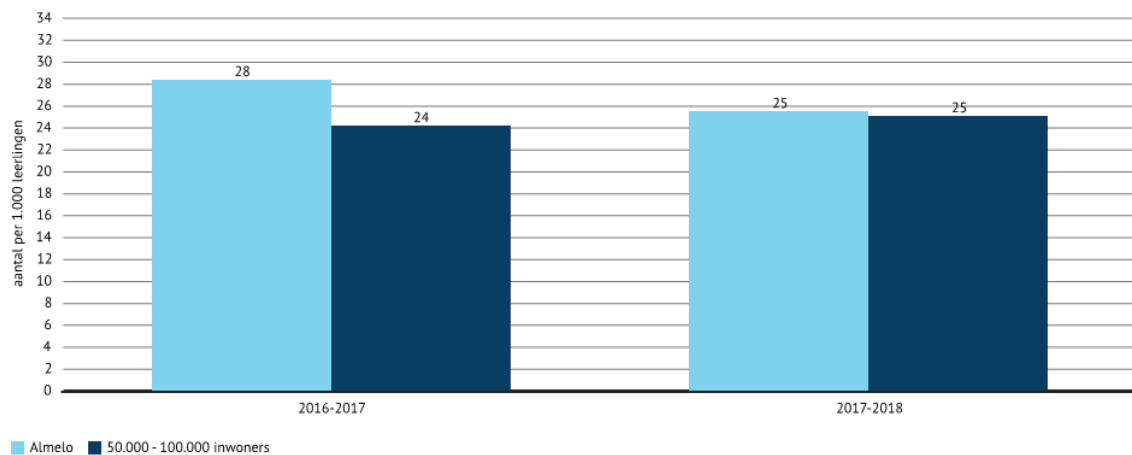
Uit onderzoek (Sociaal Cultureel Planbureau, 2013) blijkt dat de onderstaande indicatoren goede voorspellers zijn voor het toekomstig gebruik van jeugdzorg-voorzieningen. Ook andere indicatoren zijn van invloed. Zie [hier](#) voor meer informatie.

Voortijdig schoolverlaters

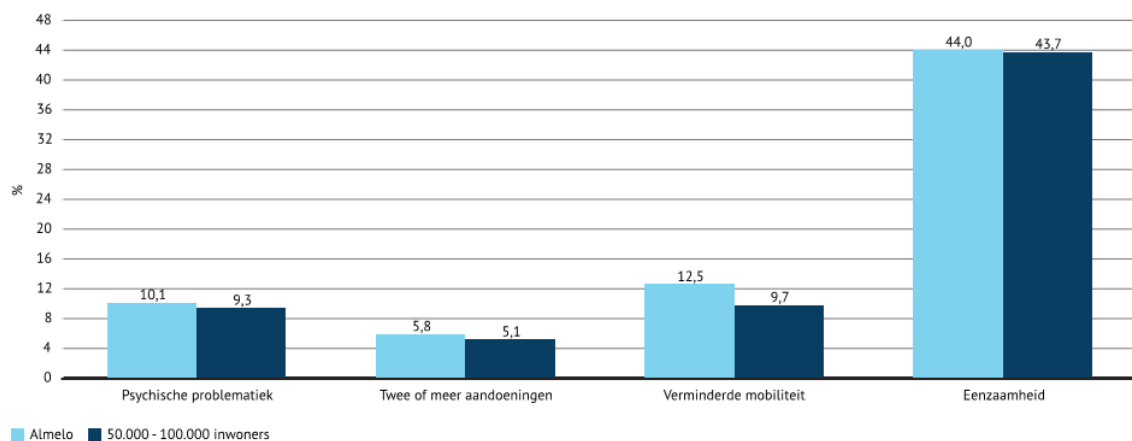
Figuur 3.5: Voortijdig schoolverlaters totaal (voortgezet onderwijs + MBO) in vergelijking met de referentiegroep (per 1.000 leerlingen betreffende doelgroep), 2016-2017. Bron: DUO.

Leerlingen in het Speciaal Basisonderwijs

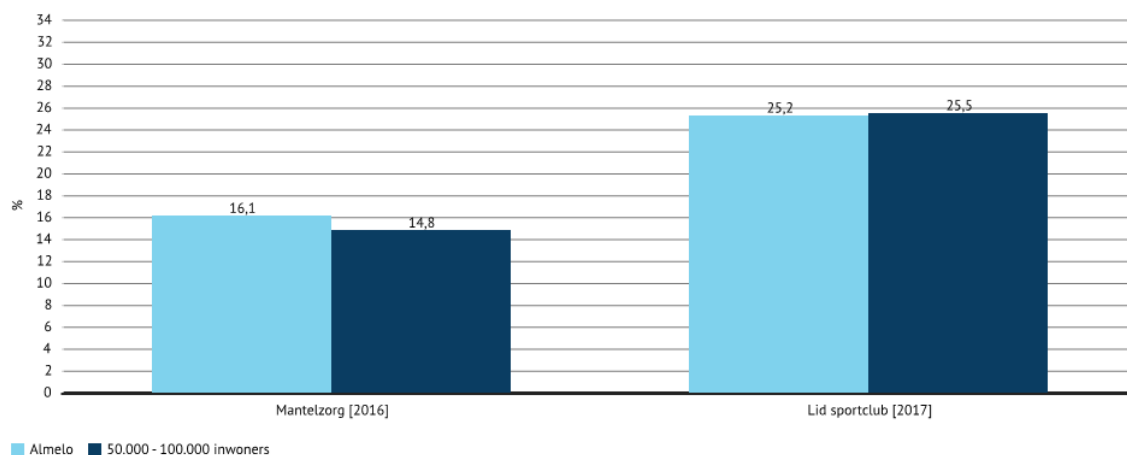
Figuur 3.6: Aantal leerlingen in het Speciaal Basisonderwijs in vergelijking met de referentiegroep (per 1.000 leerlingen 4-12 jaar). Bron: CBS

Kwetsbaarheid

Figuur 3.7: Een aantal indicatoren die een beeld geven over de mate van kwetsbaarheid van inwoners (van 18 jaar en ouder) in uw gemeente, in vergelijking met de referentiegroep. Bron indicatoren Psychische problematiek en Twee of meer aandoeningen: Vektis. Bron indicatoren Verminderde mobiliteit en Eenzaamheid: Gezondheidsmonitor GGD-GHOR/RIVM.

Samenkracht

Figuur 3.8: Een aantal indicatoren die een beeld geven over de mate van samenkracht in uw gemeente, in vergelijking met de referentiegroep. Bron indicator Mantelzorg: Gezondheidsmonitor GGD-GHOR/RIVM, bron indicator Lidmaatschap: Sportbonden & NOC*NSF.

5.3.1.5 Resultaten

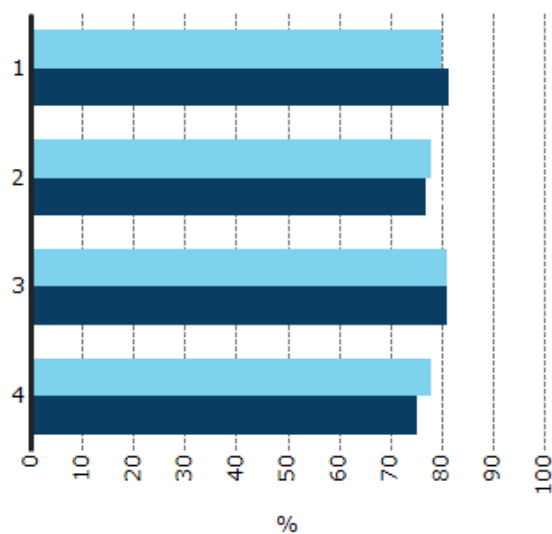
Het is niet eenvoudig de maatschappelijke effecten van de verschillende inspanningen in het sociaal domein in kaart te brengen. In dit hoofdstuk vindt u een aantal indicatoren die een indruk geven van de bereikte resultaten. Voor een uitgebreidere impressie over de cliëntervaring Wmo wordt verwezen naar het [Wmo-clieëntervaring rapport](#) van de gemeente Almelo.

Ervaren effectiviteit Wmo-ondersteuning vergeleken

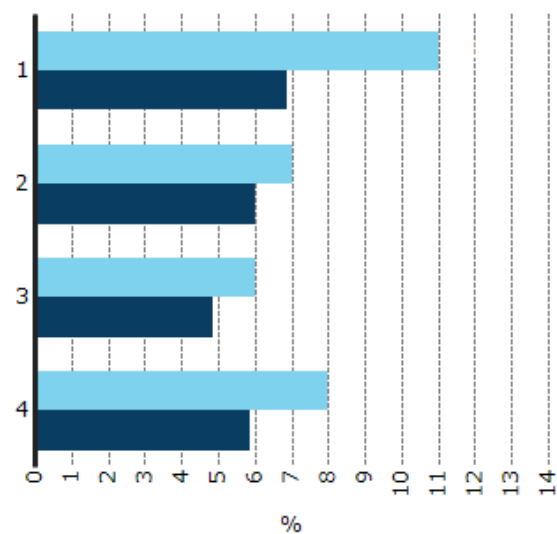
In de verplichte jaarlijkse Wmo-clieëntervaringsonderzoeken geven een viertal vragen een indruk van de ervaren effectiviteit van de ondersteuning. [Hier](#) vindt u meer informatie over de aanlevering van Wmo-clieëntervaringsonderzoeken.

- Aansluiten op behoefte (De ondersteuning die ik krijg, past bij mijn hulpvraag)
- Eigenregie (Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik beter de dingen doen die ik wil)
- Zelfredzaamheid (Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik mij beter redden)
- Kwaliteit van leven (Door de ondersteuning die ik krijg, heb ik een betere kwaliteit van leven)

Effectiviteit - (helemaal) eens

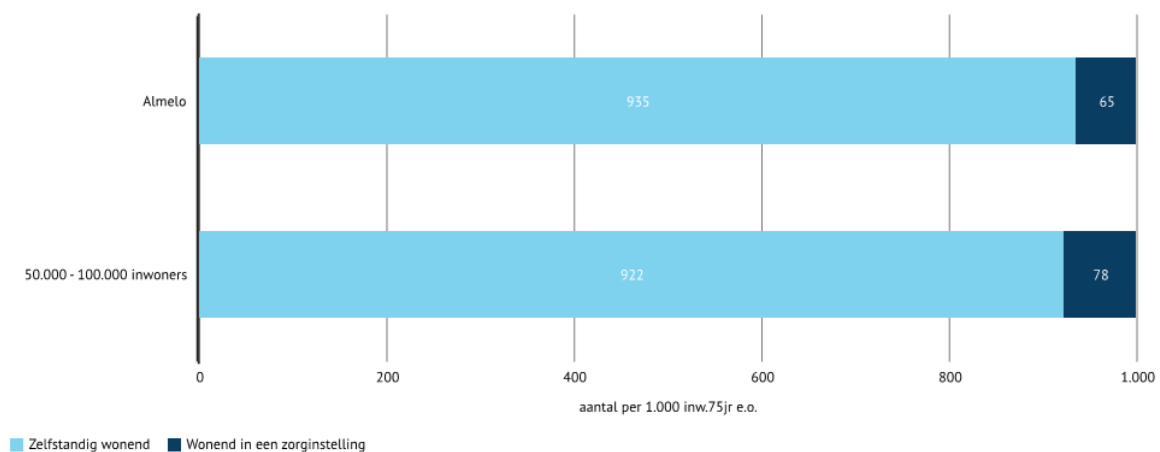
Effectiviteit - (helemaal) oneens

Figuur 4.1: Percentage Wmo-clënten dat in het cliëntervaringsonderzoek van 2017 aangaf het (helemaal) eens en (helemaal) oneens te zijn met de bevroagde stellingen in vergelijking met de referentiegroep.

Inwoners van 75 jaar en ouder die zelfstandig of in een zorginstelling wonen

Op 1 januari 2018 wonen in gemeente Almelo 5.821 inwoners van 75 jaar en ouder. Daarvan verblijven er 380 in een zorginstelling.

Figuur 4.2: Het aantal inwoners van 75 jaar en ouder die zelfstandig of in een zorginstelling wonen, (per 1.000 inwoners van 75 jaar en ouder), 2018.

Aantal inwoners met beëindigde Wmo-voorzieningen naar reden beëindiging

	2e halfjaar 2016	1e halfjaar 2017	2e halfjaar 2017	1e halfjaar 2018
Overlijden	65	-	-	65
Cliënt wil zorg/ondersteuning (nog) niet	15	0	0	
Overplaatsing	0	0	0	
Aanbieder kan zorg/ondersteuning nog niet leveren	195	0	0	
Levering beëindigd - toewijzing sluiten	110	-	-	95
Levering beëindigd - toewijzing aanhouden	965	-	-	1.175
Overdracht toewijzing	0	0	0	
Verhuizing naar een andere gemeente	15	-	-	20
Voorzetting ondersteuning in soc.basisond.	0	-	-	-
Voorzetting in zorgverzekeringswet (ZVW)	0	-	-	-
Voorzetting in wet langdurige zorg (WLZ)	0	-	-	-
Totaal exclusief reden onbekend	1.710	1.495	3.300	1.325

Figuur 4.3: Inwoners met een beëindigde Wmo-voorziening naar reden van beëindiging (absoluut).

Jongeren met een beëindigd Jeugdzorg-traject naar reden beëindiging

	2e halfjaar 2016	1e halfjaar 2017	2e halfjaar 2017	1e halfjaar 2018
Beëindigd volgens plan	405	485	580	375
Voortijdig afgesloten totaal	40	60	180	65
waarvan in overeenstemming	20	35	40	45
waarvan eenzijdig door cliënt	10	15	15	10
waarvan eenzijdig door aanbieder	-	-	-	-
waarvan wegens externe omstandigheden	-	10	120	-

Figuur 4.4: Jongeren met een beëindigd Jeugdzorg-traject naar reden van beëindiging (absoluut).

Extra toelichting: Veel jeugdzorgtrajecten lopen aan het einde van een kalenderjaar af. Dit kan van invloed zijn op de eventuele verschillen tussen de halve jaren.

Herhaald beroep op Jeugdzorg in de Jeugdzorgregio Twente

	tweede halfjaar 2016	eerste halfjaar 2017	tweede halfjaar 2017	eerste halfjaar 2018
Jeugdbescherming	35	40	30	35
Jeugdreclassering	20	15	-	-
Jeugdhulp	65	135	50	110

Figuur 4.5: Bovenstaande cijfers zijn niet beschikbaar op gemeenteniveau en worden hierdoor op jeugdzorgregio niveau gepresenteerd. Een jeugdzorgregio is een regionaal samenwerkingsverband dat uit meerdere gemeenten bestaat en belast is met de uitvoering van de Jeugdwet. De gemeente Almelo valt onder de Jeugdzorgregio Twente.

Extra toelichting: Een jeugdbeschermingsmaatregel wordt als herhaald beroep gezien, als de desbetreffende jongere ook al in de vijf jaar voorafgaand aan de verslagperiode een maatregel van hetzelfde type heeft ontvangen. Een jeugdreclasseringsmaatregel wordt als herhaald beroep gezien, als de desbetreffende jongere ook al in de vijf jaar voorafgaand aan de verslagperiode een jeugdreclasseringsmaatregel heeft ontvangen (ongeacht het type maatregel).

Kosten

Voor een goed beeld van de behaalde resultaten in het sociaal domein is ook inzicht in de gemeentelijke uitgaven (kosten) nodig. De uitvraag en presentatie van de begrote en gerealiseerde kosten ten behoeve van de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein bevindt zich op dit moment in de pilotfase. Voor een deel overlapt namelijk de uitgevraagde informatie met reeds beschikbare IV3-informatie. Op dit moment zijn in de landelijke monitor deze gegevens voor Almelo nog niet bekend.

5.3.2 Monitor Almelo

Voor de onderdelen Wmo en Jeugd in het sociaal domein zijn veel gegevens voorhanden. Dit is nodig voor het inzicht (monitoring), doorzicht (opstellen van financiële prognoses) en uitzicht (aangrijpingspunten voor beleid waardoor zorg efficiënt en effectief wordt verleend en dat zorguitgaven worden beheerst). In paragraaf 1.3.2 Financieel meerjarig perspectief hebben we kort het financiële beeld gepresenteerd van Wmo en Jeugd. In deze paragraaf gaan we hier nader op in.

Wmo huishoudelijke ondersteuning

Na een daling van het aantal cliënten met huishoudelijke ondersteuning in 2016 en 2017 zien we vanaf 2018 een stijging. Begin 2018 hadden ongeveer 2.100 cliënten huishoudelijke ondersteuning, maar dat is gestegen naar ongeveer 2.300 eind eerste kwartaal 2019. De verklaring is drieledig: In de eerste plaats is er sprake van autonome groei door de vergrijzing van de bevolking. Daarnaast zijn eind 2017 de dienstencheques afgeschaft, waardoor een aantal cliënten weer terugkomen naar de Wmo. Ten slotte is het zeer waarschijnlijk dat de invoering van het abonnementstarief op 1 januari 2019 heeft geleid tot een stijging van het aantal cliënten. Wanneer de trend zich doorzet zal het aantal cliënten gestaag doorgroeien tot ongeveer 2.500 eind 2019.

De uitgaven in 2019 stijgen nog sterker dan de groei van het aantal cliënten door enerzijds fors hogere tarieven en anderzijds door lagere eigen bijdragen vanwege het abonnementstarief.

Bron: gemeentelijke administratie t/m 01-05-2019

Wmo nieuw

Het aantal cliënten met een Wmo nieuw indicatie schommelt vanaf 2017 tussen 1.640 tot 1.760 cliënten en is daarmee redelijk constant. In 2019 verwachten wij dat het aantal cliënten licht zal dalen door het inrichten van de algemene voorziening dagstructurering voor alle inwoners die daar behoefte aan hebben. Deze algemene voorzieningen voor welzijnsactiviteiten draagt bij aan de zelfredzaamheid van onze inwoners.

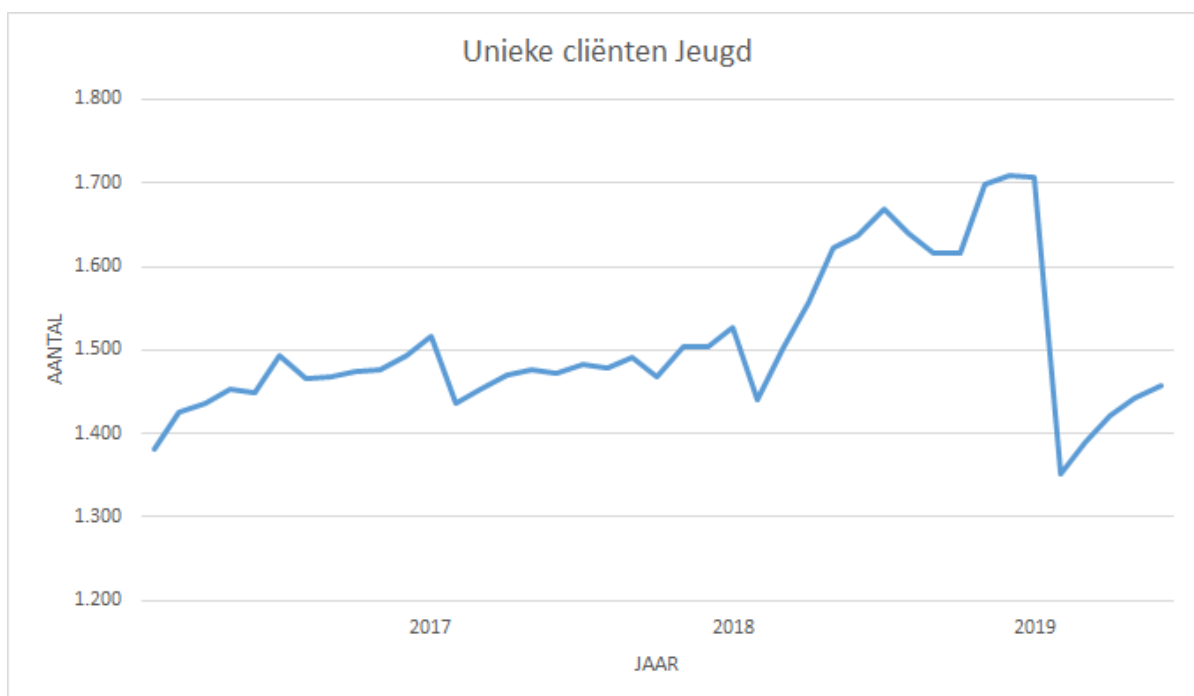
Bron: gemeentelijke administratie t/m 01-05-2019

Jeugd

In 2018 is het aantal cliënten met Jeugdzorg met bijna 20 procent gestegen, van 1.440 in januari 2018 tot 1.700 eind 2018. Een belangrijke verklaring daarvoor was het inlopen van de wachtlijsten. De achterstand is begin 2018 met extra inzet grotendeels weggewerkt, maar het gevolg daarvan is dat het aantal cliënten met een indicatie fors steeg.

Vanaf januari 2019 zien wij een opvallende daling naar gemiddeld 1.370 cliënten in de eerste maanden van 2019. De verklaring voor deze trendbreuk is dat ultimo 2018 alle lopende indicaties bij de jeugd ggz zijn gesloten vanwege de nieuwe inkoop. De aanbieders zijn verzocht om voor alle lopende zorgtrajecten een nieuwe indicatie aan te vragen. Dit heeft bij aanbieders ertoe geleid dat lopende indicaties waarvoor feitelijk geen zorg wordt verleend werden gesloten en niet opnieuw aangevraagd. Wat de financiële gevolgen zijn van deze 'opschoonactie' bij de zorgaanbieders zal nauwgezet door ons worden gemonitord.

Daarnaast verwachten wij dat andere maatregelen zoals de praktijkondersteuner bij de huisarts, de invoering van nieuwe verordening Jeugdwet 2019, het uitbreiden van de kinder- en pubercoach en jeugdhulp in het onderwijs, zullen leiden tot een besparing. Hoe groot de besparing exact zal worden is vooraf moeilijk te bepalen. Daarom monitoren we maandelijks de uitgaven.

Bron: gemeentelijke administratie t/m 01-05-2019

5.4 Stand van zaken taakstellingen

Hieronder treft u een overzicht van de taakstellingen die in de begroting 2019 en het huidige financieel meerjarenperspectief 2020-2022 zijn opgenomen. In het kader van de voorjaarsrapportage 2019 rapporteren wij over de stand van zaken met betrekking tot de invulling van de taakstellingen 2019. Het geheel van de resterende taakstellingen zal bij de voorbereiding van de begroting 2020 integraal worden gezien.

Met betrekking tot de taakstelling 'Systeeminnovaties fysiek domein' geldt dat in de afgelopen periode steeds is gebleken dat het vrijwel onmogelijk is deze taakstelling van een concrete invulling te voorzien.

Herkomst	Maatregel	2019	2020	2021	2022	TOTAAL
PN 2015	Besparen op vastgoed	130	0	0	0	130
PN 2015	Besparen op energie	195	0	0	0	195
PN 2015	Systeeminnovatie fysiek domein	0	750	0	0	750
PN 2015	Besparen op uitvoering fysiek	317	563	0	0	880
PN 2015	Centraliseren integraal toezicht en handhaving	150	0	0	0	150
PN 2017	Kostenbesparing participatiewet	850	0	0	0	850
PN 2015	Kostenbesparing sociaal domein	620	0	0	0	620
Coalitieakkoord	Besparen op programma zorg	500	2.000	2.000	2.400	6.900
Coalitieakkoord	Besparen op programma economie en participatie	250	250	500	550	1.550
TOTALE BEZUINIGINGSOPGAVE		3.012	3.563	2.500	2.950	12.025

Bedragen * 1.000 euro

5.5 Afhandeling moties

Motie duurzaamheid

Raadsvergadering 1 november 2018 (Programmabegroting 2019)

Draagt het college op / Verzoekt het college:

Het gereserveerde budget te gebruiken voor duurzame maatregelen!

Stand van zaken:

De gemeenteraad is per brief op 16 april door het college geïnformeerd over de afdoening van deze motie.

Motie Bevorderen diversiteit

Raadsvergadering 1 november 2018 (Programmabegroting 2019)

Verzoekt het college om:

- De diversiteit binnen de gemeentelijke organisatie te bevorderen;
- Het Charter diversiteit te ondertekenen.

Stand van zaken:

Er zijn gesprekken gevoerd met verschillende organisaties over de ondertekening van het Charter. Door het Charter te ondertekenen committeert de gemeente Almelo zich aan zelf opgestelde doelen om diversiteit en inclusie op de werkvloer te bevorderen. Concreet is er een overeenkomst gesloten om het meetinstrument 'Prestatieladder Sociale Ondernemen' in te zetten. Definitieve besluitvorming over ondertekening van het Charter volgt nog.

**Motie Betrekken van de “effecten van wettelijke en aanvullende uitvoeringstaken van maatschappelijke partners, in bijzonder de GGD Twente, Veilig Thuis Twente en Avedan”, bij de bezuinigingsopgave
Raadsvergadering 1 november 2018 (Programmabegroting 2019)**

Verzoekt het college:

- in beeld te brengen welke wettelijke en welke aanvullende taken de maatschappelijke partners, in bijzonder GGD Twente, Veilig Thuis Twente en Avedan uitvoeren;
- in beeld te brengen wat de resultaten en de effecten zijn van de uitvoering van deze taken;
- de kosten van de verschillende taken in beeld te brengen;
- in beeld te brengen waar zij overlap ziet, ook met taken van andere gesubsidieerde maatschappelijke partners, op basis van de beoogde resultaten en effecten;
- haar bevindingen te presenteren aan de gemeenteraad en te betrekken bij de bezuinigingsopgave die voorligt.

Stand van zaken:

De gemeenteraad is op 12 maart per brief op de hoogte gebracht van de stand van zaken. De maatschappelijke vraag is inmiddels vastgesteld. Medio mei 2019 is meer te melden over de inventarisatie naar de inzet en resultaten van de verleende subsidies in het sociaal domein.

**Motie Kosten, resultaten en effecten van de uitvoering Leerplicht / RMC
Raadsvergadering 1 november 2018 (Programmabegroting 2019)**

Verzoekt het college:

- in beeld te brengen hoeveel formatie beschikbaar gesteld wordt voor de uitvoering van de Leerplichtwet;
- in beeld te brengen wat er sinds de invoering van de Jeugdwet veranderd is in de werkwijze van de leerplichtambtenaren;
- in beeld te brengen op welke wijze de leerplichtambtenaren samenwerken met of onderdeel zijn van de wijkteams;
- een concreet plan te maken voor het terugdringen van zowel het ongeoorloofd schoolverzuim en hierbij ook resultaten te formuleren in relatie tot het terugdringen van het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen.

Stand van zaken:

De gemeenteraad is per brief op 7 mei door het college geïnformeerd over de afdoening van deze motie.

**Motie Lobby sociaal domein
Raadsvergadering 1 november 2018 (Programmabegroting 2019)**

Roept het college op:

- Samen met andere colleges en gemeenteraden in Twente krachtig stelling te nemen tegen de te krappe budgetten voor het sociaal domein, vooral de jeugdzorg.
- Dit te doen door een actieve zo veel mogelijk door alle partijen gesteunde gezamenlijke lobby te voeren naar de landelijke politiek.

Stand van zaken:

De gemeente Almelo is vertegenwoordigd in een regionaal bestuurlijk overleg waarin gesproken wordt over de huidige problematiek in het sociaal domein, waar veel gemeenten mee geconfronteerd worden. Inzet is het voeren van een sterke gezamenlijke lobby op basis van vergelijkbare cijfers.

Motie Lobby F35

Raadsvergadering 1 november 2018 (Programmabegroting 2019)

Verzoekt het college:

- te onderzoeken op welke wijze een succesvolle lobby gestart kan worden om meer financiën te verkrijgen voor het realiseren van de F35 in Almelo en Twente;
- dit actief op te pakken samen met andere Twentse gemeenten.

Stand van zaken:

Recentelijk is, op aandringen van de gemeenten het restant RMF-geld (Regionaal Mobiliteits Fonds van kaderwetgebied Twente) volledig beschikbaar gesteld voor de realisering van F35-projecten. Dit betekent dat het al hoge subsidiepercentage van 75 % tijdelijk is opgehoogd naar 80 %, zodat het investeren in de F35 door gemeenten extra interessant wordt.

Motie 100kV hoogspanningsleiding ondergronds

Raadsvergadering 1 november 2018 (Programmabegroting 2019)

Verzoekt het College om:

- Een onderzoek te doen naar de financiële mogelijkheden voor het meeliften met het project van ondergrondse kabel aanlegt tussen Hengelo Weideweg en het verdeelstation De Mosterdpot in Almelo.
- Een onderzoek te doen naar nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden op vrijkomende stukken gronden in de diverse wijken en of hierdoor financiële dekking kan worden bereikt voor het haalbaar maken van het plan.
- Binnen 1 maand in overleg te treden met de gemeenten Hengelo en Hof van Twente en TenneT over de mogelijkheden om de Almelse 110kV kabelverbinding ondergronds en buiten de stad (bebouwde kom) te realiseren.

Stand van zaken:

Op 2 april heeft het college een brief naar de provincie verzonden met betrekking tot de noodzaak voor kostenspreiding voor verkabeling. Naar verwachting zullen in het vierde kwartaal van 2019 de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek bekend zijn. In het eerste kwartaal van 2020 wordt verdere besluitvorming voorzien.

Motie Kansrijke start

Raadsvergadering 1 november 2018 (Programmabegroting 2019)

Verzoekt het college om:

- Binnen twee maanden een actieplan voor deelname aan Kansrijke Start aan de raad voor te leggen ter vaststelling;
- De co-financiering te realiseren uit de gids-gelden. Wanneer dat niet mogelijk is dan uit de Kleinsma middelen.

Stand van zaken:

Op 5 februari is de uitvoering van deze motie aan de orde geweest in een Politiek Beraad. Almelo is bij het Rijk aangemeld voor het project Kansrijke Start. Rond de zomer is gepland dat het college een uitgewerkt plan van aanpak vaststelt, dat is opgesteld in samenwerking met lokale partners.

Motie Blijverslening***Raadsvergadering 1 november 2018 (Programmabegroting 2019)***

Verzoekt het college:

- De mogelijke invoering van een Blijverslening in Almelo te onderzoeken. Dit ter financiering van woningaanpassingen, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen.
- Voor de behandeling van de perspectiefnota naar de Raad te komen met een voorstel of en hoe in Almelo een Blijverslening kan worden ingevoerd.

Stand van zaken:

In april hebben wij verschillende mogelijkheden verkend samen met het Stimuleringsfonds Stadsvernieuwing Nederlandse gemeenten. Een concreet voorstel is momenteel in voorbereiding.

Motie Preventie via vrijwilligerscoach (Vrouwen coachen meiden)***Raadsvergadering 1 november 2018 (Programmabegroting 2019)***

Verzoekt het college:

Te onderzoeken of het initiatief Vrouwen coachen meiden een lacune opvult en zo ja hoe het kan worden geïntegreerd in de preventieve aanpak van de gemeente.

Stand van zaken:

Er heeft een gesprek plaatsgevonden met de indieners van de motie. Op basis van de uitkomsten daarvan, wordt met een aantal partners bepaald hoe verdere invulling van de motie eruit kan zien. Op korte termijn kan de gemeenteraad hierover een terugkoppeling tegemoet zien.

Motie Duidelijke afspraken bestemmingsreserves/evaluatie actualisatie***Raadsvergadering 19 juni 2018 (jaarverantwoording 2017)***

Verzoekt het college:

Om het initiatief te nemen wat betreft evaluatie en actualisatie van het convenant ['Samenwerken aan beschermd wonen, opvang en zorg'] en hierin aanvullende afspraken te maken omtrent de bestemmingsreserve en dit voor nu en in de toekomst ook te laten gelden voor eventuele andere bestemmingsreserves.

Stand van zaken:

Met de regiogemeenten is afgesproken dat we deze evaluatie en evt. nieuwe financiële afspraken medio 2019 afronden.

Motie Directe omgeving actief betrekken bij bestemmingsplanherziening***Raadsvergadering 13 februari 2018***

Besluit het college van B&W op te dragen:

Binnen twee maanden de raad kort en bondig te informeren op welke wijze, en daarmee anticiperend op de Omgevingswet en -visie, het college de directe omgeving (inwoners en rechtspersonen) actief gaat informeren en betrekken bij bestemmingsplanprocedures.

Stand van zaken:

De gemeenteraad is per brief op 5 maart door het college geïnformeerd over de afdoening van deze motie.

Motie onderzoek vertrouwen inwoners

Raadsvergadering 2 november 2017 (Programmabegroting 2018)

Besluit:

Het college op te dragen om een onderzoek te doen naar de oorzaken van het lage vertrouwen onder de inwoners van Almelo, bijvoorbeeld via het Almelo Panel.

Stand van zaken:

Op basis van gevoerde gesprekken wordt voorgesteld om door middel van een Ontwikkelscan het vertrouwen in de lokale democratie te vergroten. Naar verwachting wordt nog voor de zomer een concrete opdracht voor een Ontwikkelscan verstrekt.
